

Valsts izglītības
satura centrs

AUDIOVIZUĀLĀ MĀKSĻA UN TEHNOLOĢIJAS

PROFESIONĀLĀS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS PARAUGS

Fotogrāfs

LKI 4. līmenis

Video operators

LKI 4. līmenis

Skaņu operators

LKI 4. līmenis

Gaismošanas operators

LKI 4. līmenis

SASKAŅOTS
Latvijas Nacionālais kultūras centrs

SASKAŅOTS
Izglītības un zinātnes ministrija

2022

Saturs

Profesionālās izglītības programmas mērķi.....	6
Fotogrāfs.....	6
Video operators.....	8
Skaņu operators	11
Gaismošanas operators.....	13
Profesionālās izglītības programmas sasniedzamie mācīšanās rezultāti	15
Profesionālās izglītības apguves iespējas	18
Profesionālās izglītības programmas parauga īstenošanas plānojums profesionālās kvalifikācijas “Fotogrāfs” īstenošanai	19
Profesionālās izglītības programmas parauga īstenošanas plānojums profesionālās kvalifikācijas “Video operators” īstenošanai	20
Profesionālās izglītības programmas parauga īstenošanas plānojums profesionālās kvalifikācijas “Skaņu operators” īstenošanai	21
Profesionālās izglītības programmas parauga īstenošanas plānojums profesionālās kvalifikācijas “Gaismošanas operators” īstenošanai	22
Modulārās profesionālās izglītības programmas parauga moduļu karte.....	23
Moduļa “ Fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas pamatprocesi un darbu veidi” apraksts	24
Moduļa “ Fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas pamatprocesi un darbu veidi” saturs	24
Moduļa “ Radošās domāšanas attīstīšana” apraksts	27
Moduļa “ Radošās domāšanas attīstīšana” saturs	27
Moduļa “ Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē” apraksts.....	29
Moduļa “ Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē” saturs	29
Moduļa “ Vizuālā komunikācija” apraksts.....	34
Moduļa “ Vizuālā komunikācija” saturs.....	35
Moduļa “ Fotografēšanas pamatprocesi” apraksts.....	38
Moduļa “ Fotografēšanas pamatprocesi” apraksts.....	38
Moduļa “ Fotogrāfiju digitālā apstrāde” apraksts.....	43
Moduļa “ Fotogrāfiju digitālā apstrāde” saturs.....	43
Moduļa “ Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana fotogrāfijā” apraksts.....	46
Moduļa “ Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana fotogrāfijā” saturs.....	46
Moduļa “ Žanru izmantošana foto darbu veidošanā” apraksts	50
Moduļa “ Žanru izmantošana foto darbu veidošanā” saturs	50
Moduļa “ Fotografēšanas vides iekārtošana (scenogrāfija)” apraksts.....	53
Moduļa “ Fotografēšanas vides iekārtošana (scenogrāfija)” saturs.....	53
Moduļa “ Video filmēšana un montāža” apraksts.....	55
Moduļa “ Video filmēšana un montāža” saturs	55

Moduļa " Foto projektu veidošana" apraksts	59
Moduļa " Foto projektu veidošana" saturs	59
Moduļa " Grafiskā dizaina darbu veidošana" apraksts	62
Moduļa " Grafiskā dizaina darbu veidošana" saturs	62
Moduļa " Multimediju dizaina darbu veidošana" apraksts.....	64
Moduļa " Multimediju dizaina darbu veidošana" saturs	64
Moduļa " Jaunāko tehnoloģiju lietošana fotografēšanā" apraksts	66
Moduļa " Jaunāko tehnoloģiju lietošana fotografēšanā" saturs.....	66
Moduļa " Alternatīvo paņēmienu lietošana fotogrāfiju izgatavošanā" apraksts	68
Moduļa " Alternatīvo paņēmienu lietošana fotogrāfiju izgatavošanā" saturs.....	68
Moduļa " Fotogrāfa prakse" apraksts	70
Moduļa " Fotogrāfa prakse" saturs	70
Moduļa " Audiovizuāla darba veidošanas pamatprocesi" apraksts.....	74
Moduļa " Audiovizuāla darba veidošanas pamatprocesi" saturs.....	74
Moduļa " Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde" apraksts	80
Moduļa " Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde" saturs	81
Moduļa " Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana video filmēšanā" apraksts	84
Moduļa " Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana video filmēšanā" saturs ..	84
Moduļa " Operatora darbs televīzijā" apraksts.....	87
Moduļa " Operatora darbs televīzijā" saturs	87
Moduļa " Audiovizuāla darba montāža un pēcapstrāde" apraksts.....	90
Moduļa " Audiovizuāla darba montāža un pēcapstrāde" saturs	90
Moduļa " Audiovizuāla darba scenogrāfijas izveide" apraksts.....	93
Moduļa " Audiovizuāla darba scenogrāfijas izveide" saturs	93
Moduļa " Audiovizuālu darbu veidošana multimediju jomā" apraksts	95
Moduļa " Audiovizuālu darbu veidošana multimediju jomā" saturs	95
Moduļa " Audiovizuālu projektu veidošana" apraksts.....	97
Moduļa " Audiovizuālu projektu veidošana" saturs.....	97
Moduļa " Aktuālo tehnoloģiju lietošana filmēšanā" apraksts.....	102
Moduļa " Aktuālo tehnoloģiju lietošana filmēšanā" saturs	102
Moduļa " Multimediju dizaina elementu lietošana audiovizuālajos darbos" apraksts.....	104
Moduļa " Multimediju dizaina elementu lietošana audiovizuālajos darbos" saturs	104
Moduļa " Fotografēšana un fotogrāfiju apstrāde" apraksts	106
Moduļa " Fotografēšana un fotogrāfiju apstrāde" saturs.....	106
Moduļa " Tiešraides interneta un TV vidē" apraksts.....	108
Moduļa " Tiešraides interneta un TV vidē" saturs	108

Moduļa " Video operatora prakse" apraksts.....	110
Moduļa " Video operatora prakse" saturs	110
Moduļa " Radio elektronikas tehnisko darbu pamatiemaņas" apraksts.....	114
Moduļa " Radio elektronikas tehnisko darbu pamatiemaņas" saturs	114
Moduļa " Audio/gaismošanas sistēmu tehnisko zīmējumu un skiču izstrāde" apraksts	118
Moduļa " Audio/gaismošanas sistēmu tehnisko zīmējumu un skiču izstrāde" saturs.....	118
Moduļa " Darbs ar audio iekārtām" apraksts.....	121
Moduļa " Darbs ar audio iekārtām" saturs	121
Moduļa " Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība" apraksts	125
Moduļa " Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība" saturs.....	125
Moduļa " Mūzikas pamatprasmes" apraksts	127
Moduļa " Mūzikas pamatprasmes" saturs	127
Moduļa " Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde" apraksts	129
Moduļa " Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde" saturs	129
Moduļa "Skaņu ieraksts studijā" apraksts.....	133
Moduļa "Skaņu ieraksts studijā" saturs	133
Moduļa "Pasākumu apskaņošana" apraksts	137
Moduļa "Pasākumu apskaņošana" saturs.....	137
Moduļa "Apskaņošanas un skaņu ierakstu projektu veidošana" apraksts	142
Moduļa "Apskaņošanas un skaņu ierakstu projektu veidošana" saturs	142
Moduļa "Lokālo datortīklu ierīkošana un konfigurēšana" apraksts.....	146
Moduļa "Lokālo datortīklu ierīkošana un konfigurēšana" saturs.....	146
Moduļa "Elektroniskās mūzikas programmēšana" apraksts.....	149
Moduļa "Elektroniskās mūzikas programmēšana" saturs.....	149
Moduļa "Skaņu operatora prakse" apraksts	151
Moduļa "Skaņu operatora prakse" saturs.....	151
Moduļa "Darbs ar gaismošanas tehniku" apraksts	155
Moduļa "Darbs ar gaismošanas tehniku" saturs.....	155
Moduļa " Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība" apraksts	160
Moduļa " Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība" saturs.....	160
Moduļa " Gaismošanas risinājumu izstrāde" apraksts.....	162
Moduļa " Gaismošanas risinājumu izstrāde" saturs.....	162
Moduļa " Gaismošana" ¹ apraksts.....	166
Moduļa " Gaismošana" saturs.....	166
Moduļa " Gaismošanas projektu veidošana" apraksts.....	168
Moduļa " Gaismošanas projektu veidošana" saturs	168
Moduļa " Arhitektūras gaismošana" apraksts.....	172

Moduļa " Arhitektūras gaismošana" saturs	172
Moduļa " Gaismošanas operatora prakse" apraksts.....	176
Moduļa " Gaismošanas operatora prakse" saturs	176
Moduļa „Sabiedrības un cilvēka drošība” (1. līmenis) apraksts	180
Moduļa „Sabiedrības un cilvēka drošība” (1. līmenis) saturs.....	181
Moduļa „Sabiedrības un cilvēka drošība” (2. līmenis) apraksts	188
Moduļa „Sabiedrības un cilvēka drošība” (2. līmenis) saturs.....	188
Moduļa „Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas” (1. līmenis) apraksts	192
Moduļa „Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas” (1. līmenis) saturs.....	193
Moduļa „Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas” (2. līmenis) apraksts	195
Moduļa „Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas” (2. līmenis) saturs.....	196
Moduļa „Valodas, kultūras izpratne un izpausmes” (1. līmenis) apraksts	198
Moduļa „Valodas, kultūras izpratne un izpausmes” (1. līmenis) saturs.....	199
Moduļa „Valodas, kultūras izpratne un izpausmes” (2. līmenis) apraksts	202
Moduļa „Valodas, kultūras izpratne un izpausmes” (2. līmenis) saturs.....	203
Moduļa „Sociālās un pilsoniskās prasmes” (1. līmenis) apraksts	205
Moduļa „Sociālās un pilsoniskās prasmes” (1. līmenis) saturs.....	205
Moduļa „Sociālās un pilsoniskās prasmes” (2. līmenis) apraksts	210
Moduļa „Sociālās un pilsoniskās prasmes” (2. līmenis) saturs.....	210
Moduļa „Zaļās prasmes” apraksts.....	213
Moduļa „Zaļās prasmes” saturs.....	213
Programmas īstenošanai obligāti nepieciešamie materiālie līdzekļi.....	216

Profesionālās izglītības programmas mērķi

Fotogrāfs

Izglītības procesā sagatavot fotogrāfu, kurš spēs radīt un apstrādāt estētiski augstvērtīgu (profesionālu) fotogrāfisku attēlu, veikt materiālu novērtēšanu, atlasī un saglabāšanu atbilstoši darba devēja vai individuālā pasūtītāja uzdevumam.

Izglītības procesa rezultātā dod iespējas apgūt profesionālās, vispārējās un mūžizglītības kompetences:

1. Noskaidrot un izvērtēt pasūtītāja vēlmes un fotografēšanas darba uzdevumu, pielāgojot vizuālās valodas formas dažādām mērķgrupām.
2. Apkopot savas idejas un attēlot tās, izmantojot vizuālās komunikācijas valodu.
3. Apzināt darba komandu un fotografēšanas procesā iesaistītos sadarbības partnerus.
4. Izvērtēt un sagatavot nepieciešamos tehniskos līdzekļus fotografēšanai.
5. Izvēlēties piemērotāko laiku un fotografēšanas vietu darba uzdevuma izpildei.
6. Saskaņot ar pasūtītāju piedāvājumu, efektīvi prezentējot dažādus piedāvājuma variantus.
7. Novērtēt fotografēšanas vidi un apgaismojuma apstākļus.
8. Radīt augstvērtīgu kadra kompozīciju un attēla estētiskās vērtības, veidojot fotografēšanas vides scenogrāfiju un lietojot mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus un tehniskos risinājumus.
9. Uzstādīt fotografēšanas un gaismošanas tehnoloģijas atbilstoši darba uzdevumam.
10. Radīt estētiski augstvērtīgu fotomateriālu, izmantojot digitālās vai analogās tehnoloģijas.
11. Analizēt un atlasīt safotografēto materiālu atbilstoši darba uzdevumam un noteiktajiem kritērijiem.
12. Veikt atlasītā materiāla apstrādi, izmantojot atbilstošas datorprogrammas vai analogās tehnoloģijas.
13. Sagatavot augstvērtīgu fotomateriālu drukai atbilstoši darba uzdevuma tehnoloģiskajām un mākslinieciskajām prasībām.
14. Izmantot dažādus fotogrāfiju pēcapstrādes materiālus.
15. Izgatavot augstvērtīgas fotogrāfijas, lietojot analogās tehnoloģijas.
16. Prezentēt safotografēto materiālu, izvēloties piemērotāko tā noformēšanas un prezentēšanas veidu.
17. Piemērot video filmēšanas un montāžas principus fotogrāfa profesionālajā darbībā.

- 18.** Piemērot grafikas dizaina principus fotogrāfa profesionālajā darbībā.
- 19.** Izmantot skaņu nepieciešamības gadījumā audiovizuālajos materiālos, lietojot skaņas montāžas datorprogrammas.
- 20.** Piemērot animācijas pamatprincipus fotogrāfa profesionālajā darbībā.
- 21.** Organizēt, izmantot un uzturēt drošu darba vidi, lietojot tehniskos līdzekļus atbilstoši darba aizsardzības noteikumiem.
- 22.** Noteikt darba vides apstākļu kaitīgo ietekmi uz veselību un atbildīgi sniegt pirmo palīdzību.
- 23.** Atbildīgi rīkoties ārkārtas situācijās, ievērojot ugunsdrošības, elektrodrošības un civilās aizsardzības noteikumu prasības.
- 24.** Veikt darba uzdevumus atbildīgi, ievērojot vides aizsardzības prasības.
- 25.** Sazināties valsts valodā un vismaz vienā svešvalodā ar darba devēju vai pasūtītāju un sadarbības partneriem mutvārdos un rakstveidā.
- 26.** Efektīvi sadarboties ar fotografēšanas procesā iesaistītajām personām, būt ieinteresētam notiekošajos procesos.
- 27.** Respektēt personisko telpu, ievērojot pieklājību un profesionālo ētiku.
- 28.** Rast piemērotāko risinājumu konfliktsituācijām un atbildīgi novērst radušās konfliktsituācijas.
- 29.** Veikt fotografēšanu, ievērojot darba tiesisko attiecību normas.
- 30.** Sekot aktualitātēm nozares saistošajos normatīvajos aktos un orientēties tiesību normās, kas regulē autortiesības.
- 31.** Patstāvīgi plānot nepieciešamo laiku darba uzdevuma izpildei.
- 32.** Veikt ar fotografēšanu saistīto izmaksu aprēķinus un pamatot tos pasūtītājam.
- 33.** Veikt darba uzdevumus atbilstoši uzņēmējdarbības principiem un orientējoties uz kopējā mērķa sasniegšanu.
- 34.** Vadīt komandas darbu.
- 35.** Pārliecinoši un droši izvēlēties un lietot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas darba uzdevuma veikšanai.
- 36.** Pastāvīgi pilnveidot savu personību un aktīvi sekot fotogrāfijas attīstībai.
- 37.** Plānot un pieņemt lēmumus savas profesionālās karjeras veidošanā.

Video operators

Izglītības procesā sagatavot video operatoru, kurš spēj veidot audiovizuālos darbus - filmas, video televīzijai un internetam, kā arī citām vajadzībām, uzņemoties atbildību par kadra kvalitāti gan radoši sadarbojoties ar režisoru, vadošo operatoru/inscenētāju vai pasūtītāju, gan darbu veicot patstāvīgi, lai sagatavotu tehniski, mākslinieciski un saturiski kvalitatīvu video produktu.

Izglītības procesa rezultātā dod iespējas apgūt profesionālās, vispārējās un mūžizglītības kompetences:

- 1.** Izvērtēt doto filmēšanas uzdevumu, tā specifiku un nepieciešamos resursus.
- 2.** Izprast filmēšanas specifiku atbilstoši darba videi un izveidot audiovizuālu stāstu.
- 3.** Efektīvi plānot un veidot filmēšanas laika grafiku atbilstoši darba uzdevumam, plānot finanšu resursus un veikt aprēķinus atbilstoši filmēšanas specifikai un uzdevumam.
- 4.** Apzināt nepieciešamo filmēšanas tehnikas vienību skaitu un novērtēt filmēšanas tehnikas kvalitāti atbilstoši filmēšanas specifikai un uzdevumam, sagatavot tehniskos līdzekļus filmēšanai.
- 5.** Prognozēt un izvērtēt filmēšanas riskus un pieņemt situācijai atbilstošu lēmumu.
- 6.** Plānot un organizēt filmēšanas procesu, sadarbojoties ar sadarbības partneriem un institūcijām.
- 7.** Iekārtot filmēšanas laukumu un improvizēt filmēšanas darbību, lai radītu estētiski augstvērtīgu audiovizuālu attēlu, vienlaicīgi atbildīgi ievērojot darba un vides aizsardzības prasības.
- 8.** Novērtēt filmēšanas laukumu un sekot līdzi tajā esošajām norisēm, piemērojot telpas ģeometriju.
- 9.** Izveidot augstvērtīgu kadra kompozīciju atbilstoši filmēšanas uzdevumam.
- 10.** Analizēt darba saturu un radoši lietot mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus, lai radītu estētiski augstvērtīgu audiovizuālu attēlu.
- 11.** Racionāli izvietot gaismas objektus un sabalansēt tos ar vidi, kā arī noteikt gaismas raksturu un daudzumu atbilstoši darba uzdevumam.
- 12.** Izmantot dabiskos gaismas objektus kadrā un pēc vajadzības aizvietot dabisko gaismu ar mākslīgo gaismas avotu.
- 13.** Lietot dažādu gaismas avotu krāsu temperatūras, lai radītu estētiski augstvērtīgu audiovizuālu attēlu.
- 14.** Novērtēt gaismas avotu tehnisko stāvokli atbilstoši darba drošības noteikumiem.

- 15.** Izvērtēt un lietot palīgierīces atbilstoši uzdevumam un darba drošības noteikumiem.
- 16.** Precīzi iestatīt nepieciešamos kameras režīmus un nodrošināt kadra stabilitāti atbilstoši filmēšanas specifikai.
- 17.** Sekot līdzi gaismas un krāsas izmaiņām un mainīt kameras iestatījumus atbilstoši filmēšanas specifikai un situācijai.
- 18.** Noteikt skaņas ieraksta specifikas atšķirības un ierakstu iekārtu lietojumu atkarībā no filmēšanas uzdevuma.
- 19.** Noteikt skaņas ieraksta iekārtu gatavību un atbilstību filmēšanas uzdevumam.
- 20.** Izmantot skaņas ieraksta tehnoloģijas un to palīgierīces atbilstoši filmēšanas uzdevumam, kontrolēt skaņas līmeni un kvalitāti atbilstoši situācijai.
- 21.** Izvērtēt skaņas iekārtu specifiku un noteikt vajadzīgos raidītāja un uztvērēja iestatījumus atbilstoši filmēšanas uzdevumam un situācijai.
- 22.** Izmantot nepieciešamās montāžas datorprogrammas, lai radītu augstvērtīgu audiovizuālu galaproduktu.
- 23.** Analizēt un atlasīt izejmateriālu atbilstoši dotajam filmēšanas uzdevumam, izvērtējot estētisko un māksliniecisko kadru kvalitāti.
- 24.** Izveidot montāžas plānu un izvērtēt estētisko un māksliniecisko kadru kvalitāti atbilstoši filmēšanas uzdevumam.
- 25.** Izvērtēt skaņas kvalitāti un izmantot nepieciešamās video un audio pēcapstrādes datorprogrammas, lai radītu augstvērtīgu audiovizuālu galaproduktu.
- 26.** Izvērtēt izejmateriāla krāsas un pēc nepieciešamības veikt krāsu korekcijas, lai radītu augstvērtīgu audiovizuālu galaproduktu.
- 27.** Organizēt, izmantot un uzturēt drošu darba vidi, lietot tehniku un individuālos darba aizsardzības līdzekļus atbilstoši darba aizsardzības noteikumiem.
- 28.** Noteikt darba vides apstākļu kaitīgo ietekmi uz veselību un atbildīgi sniegt pirmo palīdzību.
- 29.** Atbildīgi rīkoties ārkārtas situācijās, ievērojot ugunsdrošības, elektrodrošības un civilās aizsardzības noteikumu prasības.
- 30.** Veikt darba uzdevumus, atbildīgi ievērojot vides aizsardzības prasības.
- 31.** Būt ieinteresētam notiekošajos procesos un efektīvi sadarboties ar filmēšanas komandu, citiem dienestiem un institūcijām, ievērojot profesionālo ētiku un pieklājību.
- 32.** Rast piemērotāko risinājumu konfliktsituāciju gadījumā un atbildīgi novērst radušos konfliktsituāciju.
- 33.** Sadarboties ar filmēšanas komandu, citiem dienestiem un institūcijām, lai nodrošinātu filmēšanas procesu atbilstoši darba uzdevumam.
- 34.** Veikt darba uzdevumus, ievērojot prasības darba tiesisko attiecību jomā.

- 35.** Sekot aktualitātēm nozares saistošajos normatīvajos aktos un orientēties tiesību normās, kas regulē autortiesības, lai saskaņotu darba uzdevumus ar autoru vai viņa pārstāvjiem.
- 36.** Veikt darba uzdevumus atbilstoši uzņēmējdarbības principiem, orientējoties uz kopējā mērķa sasniegšanu.
- 37.** Izveidot filmēšanas komandu, organizēt un vadīt iesaistīto darbinieku darbu, lai nodrošinātu filmēšanas procesu atbilstoši darba uzdevumam.
- 38.** Atbildīgi veikt uzdevumu individuāli vai komandā, ievērojot noteiktos darba izpildes termiņus un kvalitātes prasības.
- 39.** Plānot un pieņemt lēmumus savas profesionālās karjeras veidošanā.
- 40.** Izteikt un interpretēt jēdzienus, domas, faktus un viedokli gan mutiski, gan rakstiski valsts valodā (C1).
- 41.** Mutiski un rakstiski sazināties divās svešvalodās (B1).
- 42.** Pārliecinoši un droši izvēlēties un lietot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas darba uzdevuma veikšanai.
- 43.** Veikt fizikālo lielumu aprēķinus, piemērojot matemātisko domāšanu.

Skaņu operators

Izglītības procesā sagatavot skaņu operatoru, kurš spēj nodrošināt pasākumu apskaņošanu, skaņas ierakstīšanu, sagatavoto audio materiālu (mūzikas, balss, skaņu efektu) atskaņošanu, elektroniskās aparatūras izvietojšanu, strādāt ar mikrofoniem, skaņas pastiprinātājiem, skaņu pultīm un skaņu ieraksta iekārtām, noteikt skaņu ieraksta iekārtu gatavību un atbilstību dotajam uzdevumam.

Izglītības procesa rezultātā dod iespējas apgūt profesionālās, vispārējās un mūžizglītības kompetences:

- 1.** Noskaidrot doto darba uzdevumu un tā specifiku.
- 2.** Izvērtēt vidi un skaņdarba žanra īpatnības, nodrošinot darba uzdevumu izpildi.
- 3.** Plānot nepieciešamos skaņu tehnikas resursus.
- 4.** Izvērtēt ar darba procesiem saistītos riskus un iespēju robežās novērst radušos riskus.
- 5.** Noskaidrot objektā pieejamo elektrisko jaudu.
- 6.** Nokomplektēt skaņu tehniku atbilstoši darba uzdevumam un pārbaudīt tās gatavību darbam.
- 7.** Sagatavot un vadīt skaņu tehnikas transportēšanas procesu.
- 8.** Izvēlēties atbilstošāko elektrosaslēgumu skaņu teknikai un izveidot atbilstošus skaņu tehnikas savstarpējos saslēgumus.
- 9.** Nodrošināt mikrofonus darba uzdevuma izpildei, tos izvietojot un uzstādot atbilstoši scenārijam.
- 10.** Izvietot skandas un skaņas kontroles monitorus atbilstoši darba uzdevumam.
- 11.** Izmantot nepieciešamās papildierīces un papildaprīkojumu darba uzdevuma izpildes gaitā.
- 12.** Izmantot skaņu pults iespējas atbilstoši darba uzdevumam.
- 13.** Izvēlēties un izmantot nepieciešamo skaņu tehniku atbilstoši darba uzdevumam.
- 14.** Veikt skaņas regulāciju, lai nodrošinātu mākslinieciski augstvērtīgu skanējumu.
- 15.** Lietot skaņas partitūru atbilstoši darba uzdevumam.
- 16.** Atpazīt un novērst skaņas kvalitātes defektus.
- 17.** Veikt izmantojamā skaņu ieraksta materiāla atlasīšanu atbilstoši darba uzdevumam.
- 18.** Apstrādāt skaņu ieraksta materiālus.
- 19.** Apstrādāt skaņas kvalitāti, lietojot skaņas apstrādes datorprogrammas.

- 20.** Sagatavot audiofailu darba sākšanai, ievērojot audiofaila saglabāšanas standartus.
- 21.** Ievērot darba aizsardzības noteikumus un lietot atbilstošus darba aizsardzības līdzekļus, kā arī nepieciešamības gadījumā sniegt pirmo palīdzību.
- 22.** Veikt darba pienākumus, ievērojot ugunsdrošības un elektrodrošības noteikumus.
- 23.** Veikt darba pienākumus, ievērojot vides aizsardzības prasības.
- 24.** Sazināties mutiski un rakstiski valsts valodā, lietojot profesionālo terminoloģiju.
- 25.** Sazināties un lietot profesionālo terminoloģiju vienā svešvalodā.
- 26.** Droši lietot informācijas un komunikāciju tehnoloģijas darba uzdevuma veikšanai.
- 27.** Saprotami un toleranti sazināties ar darba procesā iesaistītajām personām, lietojot profesionālo terminoloģiju.
- 28.** Sadarboties ar darba procesā iesaistītajām personām.
- 29.** Rast piemērotāko risinājumu konfliktsituāciju gadījumos un atbildīgi novērst radušos konfliktsituāciju.
- 30.** Veikt darba uzdevumus, ievērojot darba tiesisko attiecību normas.
- 31.** Veikt darba uzdevumus, ievērojot Autortiesību likumu.
- 32.** Plānot nepieciešamos finanšu resursus.
- 33.** Patstāvīgi plānot nepieciešamo laiku darba uzdevuma izpildei.
- 34.** Veikt nepieciešamos pasākumus risku novēršanai.
- 35.** Organizēt darbu procesu un vadīt komandas darbu.
- 36.** Noteikt un izvērtēt profesionālo pienākumu veikšanā nepieciešamās zināšanas un prasmes, pastāvīgi uzturēt un pilnveidot profesionālo kvalifikāciju.

Gaismošanas operators

Izglītības procesā sagatavot gaismošanas operatoru, kurš spēj piemērot gaismas mākslinieciskos risinājumus, nodrošināt un pārbaudīt gaismu izvietojumu, izvēlēties nepieciešamo gaismas avotu daudzumu un jaudu, nodrošināt gaismas iekārtu un gaismu vadības sistēmu darbību teātrī (uz skatuves), kino, televīzijā (studijā), dažādos pasākumos, koncertos, izrādēs, radošos projektos, piedalīties video filmēšanā (reklāmas klipos), kā arī veikt gaismošanu vides objektiem.

Izglītības procesa rezultātā dod iespējas apgūt profesionālās, vispārējās un mūžizglītības kompetences:

- 1.** Noskaidrot gaismošanas darba uzdevumu un pielāgot tehniskos risinājumus atbilstoši mākslinieciskajai iecerei un darba videi.
- 2.** Izvērtēt un piemērot gaismošanas tehniskos un mākslinieciskos risinājumus.
- 3.** Noskaidrot objektā pieejamo elektrisko jaudu, lietojot mērierīces elektriskās jaudas noteikšanai.
- 4.** Noskaidrot nepieciešamo gaismu iekārtu kvalitāti un skaitu saskaņā ar māksliniecisko ieceri.
- 5.** Izvērtēt un noteikt nepieciešamos resursus gaismošanas procesam.
- 6.** Izveidot gaismošanas komandas sastāvu darba uzdevuma veikšanai.
- 7.** Izstrādāt un prezentēt gaismojuma tehniskos risinājumus.
- 8.** Izvērtēt ar gaismošanas procesu saistītos riskus un iespēju robežās novērst radušos riskus.
- 9.** Nokomplektēt gaismošanas tehniku atbilstoši darba uzdevumam.
- 10.** Novērtēt gaismas iekārtu tehnisko stāvokli, iespēju robežās novēršot tehniskos defektus.
- 11.** Izvēlēties un nokomplektēt nepieciešamo papildaprīkojumu gaismošanas procesam.
- 12.** Sagatavot gaismas pulti gaismošanas procesam, pārbaudot tās tehnisko stāvokli un iestatīto gaismas partitūru atbilstoši darba uzdevumam.
- 13.** Sagatavot un vadīt gaismošanas tehnikas transportēšanas procesu.
- 14.** Izveidot mākslinieciski un tehniski augstvērtīgu gaismas partitūru atbilstoši darba uzdevumam un mākslinieciskajai iecerei.
- 15.** Izveidot gaismu izvietojuma shēmu atbilstoši darba uzdevumam un mākslinieciskajai iecerei.
- 16.** Koordinēt gaismas tehniķu darba procesu.
- 17.** Uzstādīt un noregulēt gaismošanas tehniku atbilstoši darba uzdevumam.
- 18.** Piemērot esošās gaismas partitūras un shēmas darba videi, izmantojot nepieciešamo papildaprīkojumu.

- 19.** Izveidot partitūru gaismas pultī atbilstoši režisora mākslinieciskajai iecerei.
- 20.** Pārbaudīt gaismas partitūras un shēmu atbilstību mākslinieciskajai iecerei.
- 21.** Sekot līdzi gaismas partitūrai un mainīt vai papildināt shēmu atbilstoši mākslinieciskajai iecerei.
- 22.** Sekot līdzi izmaiņām gaismas krāsu temperatūrā, izmantojot palīgierīces.
- 23.** Nodrošināt nepārtrauktu gaismošanas tehnikas darbību darba procesā.
- 24.** Operatīvi veikt nepieciešamās izmaiņas gaismas partitūrā vai shēmā darba procesā.
- 25.** Ievērot darba aizsardzības noteikumus un lietot atbilstošus darba aizsardzības līdzekļus, kā arī nepieciešamības gadījumā sniegt pirmo palīdzību.
- 26.** Veikt uzdevumus, ievērojot elektrodrošības un ugunsdrošības prasības.
- 27.** Atbildīgi ievērot vides aizsardzības prasības.
- 28.** Sazināties mutiski un rakstiski valsts valodā, lietojot profesionālo terminoloģiju.
- 29.** Sazināties un lietot profesionālo terminoloģiju vienā svešvalodā.
- 30.** Droši lietot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas darba uzdevuma veikšanai.
- 31.** Saprotami un toleranti sazināties ar gaismošanas procesā iesaistītajām personām, lietojot profesionālo terminoloģiju.
- 32.** Sadarboties ar gaismošanas procesā iesaistītajām personām, strādājot komandā.
- 33.** Rast piemērotāko risinājumu konfliktsituāciju gadījumā un atbildīgi novērst radušos konfliktsituāciju.
- 34.** Veikt gaismošanas uzdevumus, ievērojot darba tiesisko attiecību normas.
- 35.** Sekot aktualitātēm nozares saistošajos normatīvajos aktos un orientēties tiesību normās, kas regulē autortiesības.
- 36.** Veikt darba uzdevumus atbilstoši uzņēmējdarbības principiem un orientējoties uz kopējā mērķa sasniegšanu.
- 37.** Patstāvīgi plānot nepieciešamo laiku gaismošanas procesa veikšanai.
- 38.** Veikt nepieciešamos pasākumus risku novēršanai.
- 39.** Organizēt gaismošanas procesu un vadīt pakļautībā esošos darbiniekus.
- 40.** Noteikt un izvērtēt profesionālo pienākumu veikšanā nepieciešamās zināšanas un prasmes, pastāvīgi uzturēt un pilnveidot profesionālo kvalifikāciju.

Profesionālās izglītības programmas sasniedzamie mācīšanās rezultāti

Profesionālās kvalifikācijas nosaukums	Fotogrāfs	Video operators	Skaņu operators	Gaismošanas operators
LKI līmenis	LKI 4. līmenis			
Profesionālās kvalifikācijas sasniedzamie mācīšanās rezultāti	- Izprot fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas nozaru uzņēmumu veidus, to darba organizāciju, fotogrāfa, video operatora, gaismošanas operatora un skaņu operatora darba specifiku, savstarpējo sadarbību, komandas atbildību un darba vides riska faktoriem. - Spēj analizēt informāciju un notikumus un kritiski tos novērtēt, formulēt savu viedokli, darbībā veidot savu attieksmi un vērtību sistēmu. - Spēj attēlot telpisku vidi un objektus plaknē, ievērojot proporcijas, kompozīciju un krāsu mācību, lietojot atbilstošus mākslinieciskos izteiksmes līdzekļus profesionālo uzdevumu veikšanā. - Izprot uzņēmējdarbības sākšanai un veikšanai nepieciešamās prasmes radošo industriju nozarē.			
	- Spēj patstāvīgi darboties ar dažāda veida fotokamerām, to uzstādījumiem, gaismošanas iespējām un veikt iegūtā fotomateriāla apstrādi. - Prot digitāli apstrādāt fotomateriālu, izmantojot fotogrāfiju apstrādes datorprogrammas. - Spēj patstāvīgi uzņemt mākslinieciskajiem kritērijiem atbilstošus un tehniski kvalitatīvus kadrus. - Prot patstāvīgi uzņemt mākslinieciskajiem kritērijiem atbilstošas un tehniski kvalitatīvas dažādu žanru fotogrāfijas. - Prot izveidot fotografēšanas vidi studijas fotosesijai, atrast lokācijas vietu fotosesijai ārpus studijas, papildināt to ar rekvizītiem un izveidot modeļa vizuālo tēlu. - Spēj tehniski kvalitatīvi filmēt un montēt, veidojot	- Spēj patstāvīgi darboties ar dažāda veida video filmēšanas un montāžas paņēmieniem. - Spēj veikt audio ierakstu un apstrādi audiovizuāla darba vajadzībām, izvēloties un izmantojot darba uzdevumam atbilstošas iekārtas un paņēmienus. - Patstāvīgi veido mākslinieciskajai iecerei atbilstošus un tehniski kvalitatīvus video kadrus. - Veido audiovizuālu materiālu atbilstoši televīzijas vajadzībām. - Spēj montēt uzņemto video materiālu un ierakstīto audiomateriālu, kā arī veikt to pēcstrādi. - Izmanto filmēšanas lokāciju, personāžu vizuālo tēlu un vizuālā darba krāsu dizainu kā apzinātus mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus audiovizuāla darba izveidē.	- Spējas mērīt vājstrāvas elektriskos parametrus, izveidot kabeļu savienojumus, pievienot spraudņus, patstāvīgi izpildīt lodēšanas darbus, kas saistīti ar elementu nomaigu un vadu pielodēšanu. - Prot izstrādāt audio/gaismošanas sistēmu un iekārtu izvietojuma skices, lasīt telpu un objektu rasējumus un lietot rasējumos izmantotos apzīmējumus profesionālajā saziņā. - Strādā ar dažādām skaņu operatora praksē nepieciešamām audio iekārtām. - Aprēķina gaismošanas/skaņošanas aparātūras jaudu un rīkoties saskaņā ar elektrodrošības noteikumiem darbā ar gaismošanas/skaņošanas iekārtām.	- Spēj izvēlēties un sagatavot gaismošanas tehniku atbilstoši darba uzdevumam. - Prot izstrādāt audio/gaismošanas sistēmu un iekārtu izvietojuma skices, lasīt telpu un objektu rasējumus un lietot rasējumos izmantotos apzīmējumus profesionālajā saziņā. - Aprēķina gaismošanas/skaņošanas aparātūras jaudu un rīkoties saskaņā ar elektrodrošības noteikumiem darbā ar gaismošanas/skaņošanas iekārtām. - Prot izstrādāt gaismošanas tehniskos un mākslinieciskos risinājumus atbilstoši darba uzdevumam un izveidot mākslinieciski un tehniski augstvērtīgu gaismas partitūru. - Spēj izveidot gaismas pultī partitūru atbilstoši

Profesionālās kvalifikācijas nosaukums	Fotogrāfs	Video operators	Skaņu operators	Gaismošanas operators
	video darbus. ▪ Plāno, organizē un realizē dažāda veida fotoprojektus. ▪ Spēj papildināt fotomateriālu ar grafiskā dizaina elementiem, izveidot fotogrāmatu un iekārtot fotoizstādi. ▪ Prot papildināt fotomateriālu ar multimediju dizaina elementiem, lietojot animācijas tehnikas. ▪ Spēj strādāt ar jaunākajām tehnoloģijām audiovizuālo darbu veidošanā. ▪ Prot izgatavot fotokopiju, lietojot dažādus alternatīvos paņēmienus. ▪ Spēj radīt un apstrādāt estētiski augstvērtīgu (profesionālu) fotogrāfisku attēlu, veikt materiālu novērtēšanu, atlasī un saglabāšanu atbilstoši darba devēja vai individuālā pasūtītāja uzdevumam.	▪ Prot veidot audiovizuālu saturu dažādām sociālo tīklu un interneta platformām, projekcijām, vides instalācijām, prezentācijām. ▪ Prot veikt video tiešraides internetā un piedalīties televīzijas tiešraižu filmēšanas procesā. ▪ Uzņem mākslinieciskajiem kritērijiem atbilstošas un tehniski kvalitatīvas dažādu žanru fotogrāfijas un veido to apstrādi. ▪ Prot strādāt ar aktuālajām tehnoloģijām video veidošanā. ▪ Prot organizēt un īstenot dažāda veida un žanru audiovizuālos projektus. ▪ Spējas veidot audiovizuālus darbus – filmas, video televīzijai un internetam, kā arī citām vajadzībām, uzņemoties atbildību par kadra kvalitāti, gan radoši sadarbojoties ar režisoru, vadošo operatoru/inscenētāju vai pasūtītāju, gan darbu veicot patstāvīgi, lai sagatavotu tehniski, mākslinieciski un saturiski kvalitatīvu videoproduktu. ▪ Izmanto multimediju dizaina elementus audiovizuālo darbu izstrādē.	▪ Prot lietot mūzikas pamatprasmes pasākumu apskaņošanas un skaņu ierakstīšanas procesā. ▪ Spēj veikt audio ierakstu un apstrādi audiovizuāla darba vajadzībām, izvēloties un izmantojot darba uzdevumam atbilstošas iekārtas un paņēmienus. ▪ Prot veikt skaņu ierakstus studijā, apstrādāt studijas skaņu ieraksta materiālus un novērst skaņu ieraksta defektus, izmantojot dažādas skaņu ierakstu audioiekārtas un datorprogrammas. ▪ Spēj nodrošināt dažāda veida pasākumu apskaņošanu. ▪ Prot plānot un organizēt pasākumu apskaņošanu un skaņu ierakstus. ▪ Spēj ierīkot un konfigurēt vienkāršu lokālo datortīklu infrastruktūru un pieslēgt ārējās komunikācijas. ▪ Izprot izveidot instrumentu skanējumu, izmantojot virtuālos sintezatorus, radīt elektroniskās mūzikas aranžējumu un vienkāršu muzikālu pavadījumu, izmantojot audio datorprogrammas. ▪ Spēj nodrošināt pasākumu apskaņošanu, skaņas ierakstīšanu, sagatavoto	mākslinieciskajai iecerei un veikt gaismas partitūras un shēmas kvalitātes kontroli gaismošanas procesā. ▪ Plān un organizēt gaismošanas projektus. ▪ Spēj ierīkot un konfigurēt vienkāršu lokālo datortīklu infrastruktūru un pieslēgt ārējās komunikācijas. ▪ Prot izstrādāt arhitektūras objektu gaismošanas risinājumus. ▪ Spēj piemērot gaismas mākslinieciskos risinājumus, nodrošināt un pārbaudīt gaismu izvietojumu, izvēlēties nepieciešamo gaismas avotu daudzumu un jaudu, nodrošināt gaismas iekārtu un gaismu vadības sistēmu darbību teātrī (uz skatuves), kino, televīzijā (studijā), dažādos pasākumos, koncertos, izrādēs, radošos projektos, piedalīties video filmēšanā (reklāmas klipos), kā arī veikt gaismošanu vides objektiem darba vidē.

Profesionālās kvalifikācijas nosaukums	Fotogrāfs	Video operators	Skaņu operators	Gaismošanas operators
			audio materiālu (mūzikas, balss, skaņu efektu) atskaņošanu, elektroniskās aparatūras izvietojumu, strādāt ar mikrofoniem, skaņas pastiprinātājiem, skaņu pultīm un skaņu ieraksta iekārtām, noteikt skaņu ieraksta iekārtu gatavību un atbilstību dotajam uzdevumam.	

Profesionālās izglītības programmas īstenošanai obligātie vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu pamatkursi un padziļinātie kursi

- Latviešu valoda I un Literatūra I (optimālais līmenis);
- Matemātika (vispārīgais līmenis);
- Sports (vispārīgais līmenis);
- Svešvaloda I (B2);
- Svešvaloda (B1);
- Kultūras pamati (vispārīgais līmenis);
- Kultūra un māksla II (augstākais līmenis)
- Vēsture un sociālās zinības I (optimālais līmenis);
- Dabaszinības (vispārīgais līmenis);
- Valsts aizsardzības mācība (kurss obligāts no 2024.gada 1.septembra saskaņā ar "Valsts aizsardzības mācības un Jaunsardzes likums" prasībām).

Profesionālās izglītības apguves iespējas

Profesionālās izglītības programmas veids (turpmāk – programma)		Profesionālās vidējās izglītības programma	
Fotogrāfs	Prasības attiecībā uz iepriekš iegūto izglītību	Pamatizglītība	Vidējā izglītība
	Programmas īstenošanas ilgums gados	4 gadi	2 gadi
	Programmas īstenošanas ilgums stundās	5736 stundas	3120 stundas
	LKI līmenis	LKI 4. līmenis	
	Izglītības klasifikācijas kods	33 213 01 1	35b 213 01 1
Video operators	Prasības attiecībā uz iepriekš iegūto izglītību	Pamatizglītība	Vidējā izglītība
	Programmas īstenošanas ilgums gados	4 gadi	2 gadi
	Programmas īstenošanas ilgums stundās	5736 stundas	3120 stundas
	LKI līmenis	LKI 4. līmenis	
	Izglītības klasifikācijas kods	33 213 01 1	35b 213 01 1
Skaņu operators	Prasības attiecībā uz iepriekš iegūto izglītību	Pamatizglītība	Vidējā izglītība
	Programmas īstenošanas ilgums gados	4 gadi	2 gadi
	Programmas īstenošanas ilgums stundās	5736 stundas	3120 stundas
	LKI līmenis	LKI 4. līmenis	
	Izglītības klasifikācijas kods	33 213 01 1	35b 213 01 1
Gaismošanas operators	Prasības attiecībā uz iepriekš iegūto izglītību	Pamatizglītība	Vidējā izglītība
	Programmas īstenošanas ilgums gados	4 gadi	2 gadi
	Programmas īstenošanas ilgums stundās	5736 stundas	3120 stundas
	LKI līmenis	LKI 4. līmenis	
	Izglītības klasifikācijas kods	33 213 01 1	35b 213 01 1

Profesionālās izglītības programmas parauga īstenošanas plānojums profesionālās kvalifikācijas "Fotogrāfs" īstenošanai

LKI līmenis/ Kvalifikācijas nosaukums	Kurss (ja attiecināms)	Profesionālo kompetenču moduļi	Mūžizglītības kompetenču moduļi (līmenis)	Vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu pamatkursi un padziļinātie kursi (ja attiecināmi)
		Nosaukums (NP*, ja attiecināms)		Nosaukums (apgaves līmenis) (NP*-tā gads, ja attiecināms)
LKI 4. līmenis/ Fotogrāfs	1. kurss	Fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas pamatprocesi un darbu veidi (NP) Radošās domāšanas attīstīšana (NP) Vizuālā komunikācija Fotografēšanas pamatprocesi Fotogrāfiju digitālā apstrāde	Sabiedrības un cilvēka drošība (1. un 2. līmenis) Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (1. un 2.līmenis)	Latviešu valoda I un Literatūra I (optimālais) (NP-3. kursā) Matemātika (vispārīgais) (NP- 3.kursā) Svešvaloda I (B2)(NP- 3.kursā) Svešvaloda (B1) Sports (vispārīgais) Vēsture un sociālās zinības I (optimālais)
	2. kurss	Vizuālā komunikācija Fotografēšanas pamatprocesi Fotogrāfiju digitālā apstrāde Kadra kompozīcijas un mākslinieciskās izteiksmes līdzekļu lietošana fotogrāfijā		
	3. kurss	Vizuālā komunikācija Kadra kompozīcijas un mākslinieciskās izteiksmes līdzekļu lietošana fotogrāfijā Žanru izmantošana foto darbu veidošanā Fotografēšanas vides iekārtošana/scenogrāfija Video filmēšana un montāža		Kultūras pamati (vispārīgais) Kultūra un māksla II (augstākais) Dabaszinības (vispārīgais) Valsts aizsardzības mācība
	4. kurss	Foto projektu veidošana Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē Grafiskā dizaina darbu veidošana Multimediju dizaina darbu veidošana Jaunāko tehnoloģiju pielietošana fotogrāfijā Alternatīvo paņēmieni lietošana fotogrāfiju izgatavošanā Fotogrāfa prakse		Svešvaloda II (C1) vai Latviešu valoda un literatūra II

*NP – noslēguma pārbaudījums

Profesionālās izglītības programmas parauga īstenošanas plānojums profesionālās kvalifikācijas "Video operators" īstenošanai

LKI līmenis/ Kvalifikācijas nosaukums	Kurss (ja attiecināms)	Profesionālo kompetenču moduļi	Mūzikas izglītības kompetenču moduļi (līmenis)	Vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu pamatkursi un padziļinātie kursi (ja attiecināmi)
		Nosaukums (NP*, ja attiecināms)		Nosaukums (apgaves līmenis) (NP*-tā gads, ja attiecināms)
LKI 4. līmenis/ Video operators	1. kurss	Fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas pamatprocesi un darbu veidi (NP) Radošās domāšanas attīstīšana (NP) Vizuālā komunikācija Audiovizuāla darba veidošanas pamatprocesi Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde Audiovizuāla darba montāža un pēcapstrāde	Sabiedrības un cilvēka drošība (1. un 2. līmenis) Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (1. un 2.līmenis)	Latviešu valoda I un Literatūra I (optimālais) (NP-3. kursā) Matemātika (vispārīgais) (NP- 3.kursā) Svešvaloda I (B2)(NP- 3.kursā) Svešvaloda (B1) Sports (vispārīgais) Vēsture un sociālās zinības I (optimālais) Kultūras pamati (vispārīgais) Kultūra un māksla II (augstākais) Dabaszinības (vispārīgais) Valsts aizsardzības mācība
	2. kurss	Vizuālā komunikācija Audiovizuāla darba veidošanas pamatprocesi Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde Kadra kompozīcijas un mākslinieciskās izteiksmes līdzekļu lietošana video filmēšanā Audiovizuāla darba montāža un pēcapstrāde Audiovizuāla darba scenogrāfijas izveide		
	3. kurss	Operatora darbs televīzijā Audiovizuāla darba scenogrāfijas izveide Audiovizuālu darbu veidošana multimediju jomā Audiovizuālo projektu veidošana		
	4. kurss	Audiovizuālo projektu veidošana Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē Aktuālo tehnoloģiju lietošana filmēšanā Multimediju dizaina elementu lietošana audiovizuālajos darbos Fotografēšana un fotogrāfiju apstrāde Tiešraides interneta un TV vidē Video operatora prakse		Svešvaloda II (C1) vai Latviešu valoda un literatūra II

*NP – noslēguma pārbaudījums

Profesionālās izglītības programmas parauga īstenošanas plānojums profesionālās kvalifikācijas "Skaņu operators" īstenošanai

LKI līmenis/ Kvalifikācijas nosaukums	Kurss (ja attiecināms)	Profesionālo kompetenču moduļi	Mūzikas izglītības kompetenču moduļi (līmenis)	Vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu pamatkursi un padziļinātie kursi (ja attiecināmi)
		Nosaukums (NP*, ja attiecināms)		Nosaukums (apgaves līmenis) (NP*-tā gads, ja attiecināms)
LKI 4. līmenis/ Skaņu operators	1. kurss	Fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas pamatprocesi un darbu veidi (NP) Radošās domāšanas attīstīšana (NP) Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība Radio elektronikas tehnisko darbu pamatiemaņas Audio sistēmu tehnisko zīmējumu un skiču izstrāde Darbs ar audio iekārtām	Sabiedrības un cilvēka drošība (1. un 2. līmenis) Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (1. un 2.līmenis)	Latviešu valoda I un Literatūra I (optimālais) (NP-3. kursā) Matemātika (vispārīgais) (NP- 3.kursā) Svešvaloda I (B2)(NP- 3.kursā) Svešvaloda (B1) Sports (vispārīgais) Vēsture un sociālās zinības I (optimālais) Kultūras pamati (vispārīgais) Kultūra un māksla II (augstākais) Dabaszinības (vispārīgais) Valsts aizsardzības mācība
	2. kurss	Radio elektronikas tehnisko darbu pamatiemaņas Audio/gaismošanas sistēmu tehnisko zīmējumu un skiču izstrāde Darbs ar audio iekārtām Mūzikas pamatprasmes Audiovizuālā darba skaņas ieraksts un apstrāde		
	3. kurss	Mūzikas pamatprasmes Audiovizuālā darba skaņas ieraksts un apstrāde Skaņu ieraksts studijā Pasākumu apskaņošana Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē		
	4. kurss	Skaņu ieraksts studijā Apskaņošanas un skaņu ierakstu projektu veidošana Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē Pasākumu apskaņošana Lokālo datortīklu ierīkošana un konfigurēšana Elektroniskās mūzikas programmēšana Skaņu operatora prakse		Svešvaloda II (C1) vai Latviešu valoda un literatūra II

*NP – noslēguma pārbaudījums

Profesionālās izglītības programmas parauga īstenošanas plānojums profesionālās kvalifikācijas "Gaismošanas operators" īstenošanai

LKI līmenis/ Kvalifikācijas nosaukums	Kurss (ja attiecināms)	Profesionālo kompetenču moduļi	Mūzikas izglītības kompetenču moduļi (līmenis)	Vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu pamatkursi un padziļinātie kursi (ja attiecināmi)
		Nosaukums (NP*, ja attiecināms)		Nosaukums (apgaves līmenis) (NP*-tā gads, ja attiecināms)
LKI 4. līmenis/ Gaismošanas operators	1. kurss	Fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas pamatprocesi un darbu veidi (NP) Radošās domāšanas attīstīšana (NP) Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība Vizuālā komunikācija Darbs ar gaismošanas tehniku Audio/gaismošanas sistēmu tehnisko zīmējumu un skiču izstrāde	Sabiedrības un cilvēka drošība (1. un 2. līmenis) Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (1. un 2. līmenis)	Latviešu valoda I un Literatūra I (optimālais) (NP-3. kursā) Matemātika (vispārīgais) (NP- 3.kursā) Svešvaloda I (B2)(NP- 3.kursā) Svešvaloda (B1) Sports (vispārīgais) Vēsture un sociālās zinības I (optimālais) Kultūras pamati (vispārīgais) Kultūra un māksla II (augstākais)
	2. kurss	Vizuālā komunikācija Darbs ar gaismošanas tehniku Audio/gaismošanas sistēmu tehnisko zīmējumu un skiču izstrāde Gaismošana Gaismošanas risinājumu izstrāde		
	3. kurss	Gaismošana Gaismošanas risinājumu izstrāde Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē		Dabaszinības (vispārīgais) Valsts aizsardzības mācība
	4. kurss	Gaismošanas risinājumu izstrāde Gaismošana projektu veidošana Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē Lokālo datortīklu ierīkošana un konfigurēšana Arhitektūras gaismošana Gaismošanas operatora prakse		Svešvaloda II (C1) vai Latviešu valoda un literatūra II

*NP – noslēguma pārbaudījums

Modulārās profesionālās izglītības programmas parauga moduļu karte

C	Zaļās prasmes				Fotografēšana un fotogrāfiju apstrāde	Tiešraides interneta un TV vidē	Jaunāko tehnoloģiju lietošana fotografēšanā	Alternatīvo paņēmienu lietošana fotogrāfiju izgatavošanā	
	Valodas, kultūras izpratne un izpausmes (2. līmenis)	Arhitektūras gaismošana	Lokālo datortīklu ierīkošana un konfigurēšana	Elektroniskas mūzikas programmēšana	Aktuālo tehnoloģiju lietošana filmēšanā	Multimediju dizaina elementu lietošana audiovizuālajos darbos	Grafiskā dizaina darbu veidošana	Multimediju dizaina darbu veidošana	
B		Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē ¹							
					Video operatora prakse				
			Pasākumu apskatīšana	Skaņu operatora prakse	Audiovizuāla darba montāža un pēcapstrāde	Audiovizuālu darbu veidošana multimediju jomā	Foto projektu veidošana	Fotogrāfa prakse	
		Gaismošana	Gaismošanas operatora prakse	Darbs ar audio iekārtām	Mūzikas pamatprasmes	Audiovizuālu projektu veidošana	Audiovizuāla darba scenogrāfijas izveide	Fotografēšanas vides iekārtošana/ scenogrāfija	Video filmēšana un montāža
	Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (1. un 2. līmenis)	Gaismošanas risinājumu izstrāde	Gaismošanas projektu veidošana	Radio elektronikas tehnisko darbu pamatiemājas	Skaņu ieraksts studijā	Audiovizuāla darba veidošanas pamatprocesi	Operatora darbs televīzijā	Kadra kompozīcijas un mākslinieciskās izteiksmes līdzekļu lietošana fotogrāfijā	
	Valodas, kultūras izpratne un izpausmes (1. līmenis)	Darbs ar gaismošanas tehniku	Gaismošanas/ skaņošanas elektrodrošība		Apskaņošanas un skaņu ierakstu projektu veidošana	Kadra kompozīcijas un mākslinieciskās izteiksmes līdzekļu lietošana video filmēšanā		Fotogrāfiju digitālā apstrāde	Žanru izmantošana foto darbu veidošanā
	Sociālās un pilsoniskās prasmes (1. un 2. līmenis)	Vizuālā komunikācija	Audio/gaismošanas sistēmu tehnisko zīmējumu un skīču izstrāde		Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde		Vizuālā komunikācija		Fotografēšanas pamatprocesi
A	Sabiedrības un cilvēka drošība (1. un 2. līmenis)	Fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas pamatprocesi un darbu veidi		Radošās domāšanas attīstīšana					
		Gaismošanas operators (LKI 4. līmenis)		Skaņu operators (LKI 4. līmenis)		Video operators (LKI 4. līmenis)		Fotogrāfs (LKI 4. līmenis)	

¹Profeisonālo kompetenču modulī ir iekļauti mūžizglītības kompetenču moduļa "Iniciatīvas un uzņēmējdarbība" 1. un 2. līmeņa sasniedzamie mācīšanās rezultāti.

Moduļa " Fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas pamatprocesi un darbu veidi" apraksts

Moduļa mērķis	Veidot izglītojamā izpratni par fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas nozaru uzņēmumu veidiem, to darba organizāciju, fotogrāfa, video operatora, gaismošanas operatora un skaņu operatora darba specifiku, savstarpējo sadarbību, komandas atbildību un darba vides riska faktoriem.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Raksturot fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas nozares un to attīstības tendences. 2. Raksturot fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas nozaru uzņēmumus un to darba organizāciju. 3. Raksturot fotogrāfa, video operatora, gaismošanas operatora un skaņu operatora darba specifiku. 4. Sadarboties ar fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas nozaru darbiniekiem. 5. Izvērtēt darba vides riska faktorus fotogrāfa, video operatora, gaismošanas operatora un skaņu operatora darbā.
Moduļa ieejas nosacījumi	Iegūta pamatzglītība.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa apguves noslēgumā izglītojamais prezentē fotogrāfa, video operatora, gaismošanas operatora un skaņu operatora sadarbības projekta (brīvi izvēlēta pasākuma organizēšana/atpoguļošana) laikā izpildīto praktisko darbu apkopojuma mapi.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas pamatprocesi un darbu veidi" ir programmas A daļas modulis, ko fotogrāfa, video operatora, gaismošanas operatora un skaņu operatora kvalifikācijas izglītojamie apgūst vienlaicīgi ar moduli "Radošās domāšanas attīstīšana", pēc kuru apguves seko B daļas moduļa apguve. B daļas moduļa apguvi var sākt pirms A daļas moduļa pilnīgas apguves.

Moduļa " Fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas pamatprocesi un darbu veidi" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: raksturot fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas nozares un to attīstības tendences. Zina: fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas nozaru struktūru, to īpatnības un darba vidi, attīstības tendences.	20% no moduļa kopējā apjoma	Apraksta fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas nozares Latvijā un pasaulē. Apraksta nozaru aktualitātes un attīstības tendences, izmantojot dažādus informācijas avotus.	Raksturo ar piemēriem fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas nozares Latvijā un pasaulē. Apraksta un izvērtē nozaru aktualitātes un attīstības tendences, raksturo nozaru attīstību, pamatojoties uz

Izprot: fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas nozaru darba procesu savstarpējo sakarību.			informāciju dažādos informācijas avotos.
2. Spēj: raksturot fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas nozaru uzņēmumus un to darba organizāciju. Zina: fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas nozaru galvenos darbības veidus, fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas pakalpojumu sektora uzņēmumu veidus un specializāciju, būtiskākās atšķirības. Izprot: uzņēmumu specializācijas nozīmi dažādu fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas darbu izpildē.	20% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas nozaru uzņēmumu veidus un vispārīgi apraksta to darbības virzienus. Nosauc un vispārīgi raksturo fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas pakalpojumu uzņēmumu darbības specializācijas.	Raksturo fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas nozaru uzņēmumu veidus un detalizēti apraksta to darbības virzienus. Raksturo un izvērtē fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas pakalpojumu uzņēmumu darbības specializācijas, nozīmi un to darbības būtiskās atšķirības, darbības sfēras.
3. Spēj: raksturot fotogrāfa, video operatora, gaismošanas operatora un skaņu operatora darba specifiku. Zina: fotogrāfa, video operatora, gaismošanas operatora un skaņu operatora galvenos darba pienākumus un darbā izmantojamo tehniku. Izprot: fotogrāfa, video operatora, gaismošanas operatora un skaņu operatora lomu un kompetenču nozīmi mākslas projektu īstenošanā.	20% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc fotogrāfa, video operatora, gaismošanas operatora un skaņu operatora darbam nepieciešamās kopīgās un atšķirīgās kompetences un prasmes. Nosauc fotogrāfa, video operatora, gaismošanas operatora un skaņu operatora darbā izmantojamās darba līdzekļus, raksturo fotogrāfa, video operatora, gaismošanas operatora un skaņu operatora darba organizāciju.	Nosauc un paskaidro ar piemēriem fotogrāfa, video operatora, gaismošanas operatora un skaņu operatora darbam nepieciešamās kopīgās un atšķirīgās kompetences un prasmes. Nosauc un raksturo fotogrāfa, video operatora, gaismošanas operatora un skaņu operatora darbā izmantojamās darba līdzekļus, izskaidro ar piemēriem fotogrāfa, video operatora, gaismošanas operatora un skaņu operatora darba organizāciju.
4. Spēj: sadarboties ar fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas nozaru darbiniekiem. Zina: galvenos pienākumus mākslas projektu komandas darbā un to sadales būtību, veicot fotogrāfa, video operatora, gaismošanas operatora un skaņu operatora darbus. Izprot: komandas darba nozīmi darba izpildē, katra dalībnieka atbildību.	25% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc komandas darba principus.	Nosauc un izskaidro ar piemēriem komandas darba būtību un principus.

5. Spēj: izvērtēt darba vides riska faktorus fotogrāfa, video operatora, gaismošanas operatora un skaņu operatora darbā. Zina: darba vides riska faktorus darbā ar fototehniku, video, gaismošanas un skaņošanas tehniku, preventīvos pasākumus risku mazināšanai. Izprot: drošas darba vides nozīmi fotogrāfa, video operatora, gaismošanas operatora un skaņu operatora darba pienākumu pildīšanā.	15% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc un raksturo riska faktorus fotogrāfa, video operatora, gaismošanas operatora un skaņu operatora darba vidē, norāda preventīvos pasākumus.	Nosauc un raksturo riska faktorus fotogrāfa, video operatora, gaismošanas operatora un skaņu operatora darba vidē. Nosaka un pamato darba aizsardzības pasākumus riska novēršanai vai samazināšanai, pamato to nepieciešamību.
---	------------------------------------	---	---

Moduļa "Radošās domāšanas attīstīšana" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas apzināties savu viedokli, atrast jaunas idejas, analizēt informāciju un notikumus un kritiski tos novērtēt, darbībā veidot savu attieksmju un vērtību sistēmu.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Kritiski izvērtēt informāciju. 2. Lietot radošās domāšanas metodes problēmsituāciju risināšanā. 3. Radīt jaunas idejas un izpildīt uz inovācijām vērstus uzdevumus.
Moduļa ieejas nosacījumi	Iegūta pamatzglītība.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa apguves noslēgumā izglītojamais prezentē radošu ideju.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Radošās domāšanas attīstīšana" ir programmas A daļas modulis, ko apgūst fotogrāfa, video operatora, skaņu operatora, gaismošanas operatora kvalifikācijas izglītojamie vienlaicīgi ar moduli "Fotografēšanas, filmēšanas, gaismošanas un skaņošanas pamatprocesi un darbu veidi", pēc kuru apguves seko B daļas moduļu apguve. B daļas moduļu apguvi var sākt pirms A daļas moduļu pilnīgas apguves.

Moduļa "Radošās domāšanas attīstīšana" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: kritiski izvērtēt informāciju. Zina: kritiskās domāšanas pamatprincipus un informācijas analizēšanas metodes. Izprot: kritiskās domāšanas nozīmi profesionālo darba uzdevumu izpildē.	40% no moduļa kopējā apjoma	Paskaidro jēdzienu "kritiskā domāšana". Paskaidro jēdzienu "analīze". Sadala tekstu daļās atbilstoši izvirzītajiem kritērijiem. Sadala analizējamo objektu sastāvdaļās, nosaka sastāvdaļu savstarpējo saikni un attēlo analizējamā objekta uzbūvi. Sadala procesu vienkāršās darbībās. Izvērtē profesionālo informāciju no viena aspekta.	Paskaidro jēdzienu "kritiskā domāšana" un raksturo kritiskās domāšanas nozīmi cilvēka profesionālajā attīstībā. Sniedz plašu jēdziena "analīze" skaidrojumu dažādām tā nozīmēm. Sadala tekstu daļās atbilstoši izvirzītajiem kritērijiem. Konspektīvi formulē katras teksta daļas galveno domu, pamatatzinumus. Sadala analizējamo objektu sastāvdaļās, nosaka sastāvdaļu

		Atšķir faktus un viedokļus. Nosauc pētāmā objekta vēsturiskās attīstības faktus, pētījumam izmanto vienu informācijas avotu.	savstarpējo saikni un attēlo analizējamā objekta uzbūvi. Apraksta objekta analīzes rezultātu izmantošanas iespējas. Sadala procesu vienkāršās darbībās un pamato to secību. Izvērtē profesionālo informāciju no dažādiem aspektiem, pamato izvēlētos informācijas analizēšanas aspektus. Atšķir faktus un viedokļus, izskaidro faktu un viedokļu atšķirības. Atšķir pētāmā objekta vēsturiskās attīstības faktus un viedokļus, ilustrē ar piemēriem pētāmā objekta vēsturiskās attīstības gaitu, pamato pētījuma aspektus, izmantojot vairākus informācijas avotus.
2. Spēj: lietot radošās domāšanas metodes problēmsituāciju risināšanā. Zina: radošas domāšanas procesa pamatprincipus un metodes, radoša procesa priekšnosacījumus, veicinošos un kavējošos faktorus, radoša produkta radīšanas stadijas, radošās domāšanas attīstīšanas paņēmienus. Izprot: radoša domāšanas procesa nozīmi video operatora, fotogrāfa, skaņu operatora, gaismošanas operatora darbā.	30% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc radošumu ietekmējošos faktorus. Raksturo jēdzienu "radošums" un "inovācijas" atšķirības. Lieto 2–3 no radošās domāšanas tehnikām situāciju risināšanā.	Izskaidro radošumu ietekmējošo faktoru nozīmi jaunu ideju radīšanā. Ar piemēriem raksturo jēdzienu "radošums" un "inovācijas" atšķirības. Lieto visas radošās domāšanas tehnikas situāciju risināšanā.
3. Spēj: radīt jaunas idejas un izpildīt uz inovāciju vērstus uzdevumus. Zina: ideju ģenerēšanas tehnikas, to lietošanas nosacījumus. Izprot: ideju ģenerēšanas nozīmi jaunu produktu un pakalpojumu piedāvājuma veidošanā.	30% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc jaunu ideju avotus. Izstrādā idejas, izmantojot ideju ģenerēšanas tehnikas. Skaidro savu ideju.	Nosauc un ar piemēriem ilustrē jaunu ideju avotus. Izstrādā idejas, izmantojot ideju ģenerēšanas tehnikas. Izskaidro populārāko ideju ģenerēšanas tehniku pamatprincipus. Pārliciecināši pamato savu ideju un produkta vai pakalpojuma pieprasījumu tirgū.

Moduļa " Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas attīstīt uzņēmējdarbības sākšanai un veikšanai nepieciešamās prasmes radošo industriju nozarē.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Veikt darba uzdevumus atbilstoši uzņēmējdarbības principiem. 2. Ievērot nozares saistošos normatīvos aktus. 3. Veikt ar pakalpojumu sniegšanu saistīto izmaksu aprēķinus. 4. Sagatavot pakalpojuma sniegšanas līgumu. 5. Aizpildīt finanšu pirmdokumentus atbilstoši grāmatvedības normatīvo aktu prasībām.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti fotogrāfa kvalifikācijas B daļas moduli "Žanru izmantošana foto darbu veidošanā", "Fotografēšanas vides iekārtošana (scenogrāfija)" un "Video filmēšana un montāža". Apgūti video operatora kvalifikācijas B daļas moduli "Audiovizuālu darbu veidošana multimediju jomā" un "Audiovizuāla darba scenogrāfijas izveide". Apgūti gaismošanas operatora kvalifikācijas B daļas moduli "Gaismošanas risinājumu izstrāde" un "Gaismošana". Apgūti skaņu operatora kvalifikācijas B daļas moduli "Skaņu ieraksts studijā" un "Pasākumu apskaņošana".
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa apguves noslēgumā izglītojamais kārto pārbaudījumu, kura laikā aprēķina ar pakalpojumu sniegšanu saistītās izmaksas, sagatavo pakalpojumu sniegšanas vai autoratlīdzības līgumu, aizpilda grāmatvedības pirmdokumentus.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē" ir programmas B daļas modulis, ko apgūst fotogrāfa, video operatora, skaņu operatora un gaismošanas operatora kvalifikāciju izglītojamie. Fotogrāfa kvalifikācijas izglītojamie moduli apgūst vienlaicīgi ar moduli "Foto projektu veidošana", pēc kuru apguves seko noslēdzošais modulis "Fotogrāfa prakse". Video operatora kvalifikācijas izglītojamie moduli apgūst vienlaicīgi ar moduli "Audiovizuālu projektu veidošana", pēc kuru apguves seko noslēdzošais modulis "Video operatora prakse". Skaņu operatora kvalifikācijas izglītojamie moduli apgūst vienlaicīgi ar moduli "Apskaņošanas un skaņu ierakstu projektu veidošana", pēc kuru apguves seko noslēdzošais modulis "Skaņu operatora prakse". Gaismošanas operatora kvalifikācijas izglītojamie moduli apgūst vienlaicīgi ar moduli "Gaismošanas projektu veidošana", pēc kuru apguves seko noslēdzošais modulis "Gaismošanas operatora prakse".

Moduļa " Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: veikt darba uzdevumus	35% no moduļa	Skaidro jēdzienus "uzņēmējdarbība" un	Skaidro jēdzienus "uzņēmējdarbība" un

atbilstoši uzņēmējdarbības principiem. Zina: uzņēmējdarbību regulējošos normatīvos aktus, komercdarbības veidus, biznesa plāna sagatavošanas principus un procesu, tirgvedības procesus un paņēmienus, uzņēmuma vadīšanas būtību un funkcijas, ekonomiskos riskus un to mazināšanas iespējas. Izprot: katra darbinieka darba pienākumu nozīmi kopējā uzņēmuma mērķa sasniegšanā.	kopējā apjoma	"komercdarbība" un to nozīmi, nosauc uzņēmējam nepieciešamās īpašības un profesionālās ētikas prasības. Nosauc uzņēmējdarbības vides faktorus un uzņēmējdarbību regulējošos normatīvos aktus. Vispārīgi raksturo uzņēmējdarbības un komercdarbības formas un saimniecisko darbību radošo industriju nozarē kā radošās darbības uzņēmējdarbības formu. Nosauc komersanta reģistrēšanas dokumentus, kārtību un nepieciešamos dokumentus. Raksturo saimnieciskās darbības modeļa veidus. Izstrādā saimnieciskās darbības modeļa principiālo uzbūvi uzņēmējdarbībai savā profesijā. Definē biznesa plānu kā dokumentu, kurā potenciālais uzņēmējs raksturo biznesa ideju un izvērtē tās realizēšanas iespējas. Sagatavo biznesa plāna izstrādei nepieciešamo darbu sarakstu. Raksturo tirgus pētījumu metodes, primāros un sekundāros informācijas avotus. Nosauc mārketinga pasākumu kompleksa līdzekļus. Izskaidro to nozīmi uzņēmuma mērķu sasniegšanā. Prognozē produkta/pakalpojuma pieprasījumu un ieņēmumus. Izstrādā uzņēmuma cenu politiku, pakalpojuma popularizēšanas pasākumu plānu. Izskaidro zīmola vērtības nozīmi uzņēmuma atpazīstamībai, kā arī preces un pakalpojuma virzīšanai tirgū. Nosauc uzņēmuma vadīšanas funkcijas (plānošana, organizēšana, motivēšana, kontrole) un to savienošos procesus	"komercdarbība", raksturo uzņēmējdarbības un komercdarbības būtību, mērķi un nozīmi ar praktiskiem piemēriem un pamato uzņēmējam nepieciešamās īpašības un profesionālās ētikas prasību ievērošanas nepieciešamību radošās industrijas uzņēmējdarbībā. Raksturo uzņēmējdarbības vides faktorus un to ietekmi uz uzņēmuma darbību. Nosauc uzņēmējdarbību reglamentējošos normatīvos aktus un izskaidro to nepieciešamību, kā arī uzņēmējdarbības ierobežojumu piemērus (licences). Raksturo uzņēmējdarbības un komercdarbības formas. Pamato uzņēmējdarbības vai komercdarbības formas izvēli atbilstoši situācijai. Ar piemēriem raksturo saimniecisko darbību radošo industriju nozarē kā radošās darbības uzņēmējdarbības formu. Sagatavo nepieciešamos dokumentus komersanta reģistrēšanai. Raksturo un ilustrē ar piemēriem saimnieciskās darbības modeļa veidus. Izstrādā un pamato saimnieciskā modeļa principiālo uzbūvi uzņēmējdarbībai savā profesijā. Definē biznesa plānu kā dokumentu, kurā potenciālais uzņēmējs raksturo biznesa ideju un izvērtē tās realizēšanas iespējas. Pamato biznesa plāna nepieciešamību, sākot uzņēmējdarbību. Sagatavo detalizētu biznesa plāna izstrādei veicamo darbu sarakstu un pamato tā nepieciešamību. Pamato tirgus pētījumu metožu un informācijas avotu izmantošanas piemērotību konkrētās situācijās. Raksturo un novērtē mārketinga pasākumu kompleksa līdzekļus un to nozīmi uzņēmuma
---	----------------------	--	---

		(komunikācija un lēmumu pieņemšana). Izstrādā biznesa idejas īstenošanas organizatorisko struktūru. Nosauc finanšu piesaistes projekta pieteikumam nepieciešamās dokumentācijas sastāvu. Sagatavo finanšu piesaistes projekta konkursa pieteikumu, projekta izpildei nepieciešamo vadības plānu, laika grafiku un tāmi atbilstoši projekta uzdevumam. Nosauc uzņēmējdarbības riskus. Veido uzņēmējdarbības risku sarakstu.	mērķu sasniegšanā. Produkta/pakalpojuma pieprasījumu un ieņēmumus pamato ar detalizētu nozares tirgus, uzņēmuma pakalpojuma mērķauditorijas un konkurentu darbības analīzi. Izstrādā un pamato uzņēmuma cenu politiku, pakalpojuma popularizēšanas pasākumu plānu, nosaka popularizēšanas pasākumu izmaksas. Pamato un ilustrē ar piemēriem zīmola vērtības nozīmi uzņēmuma atpazīstamībai, kā arī preces un pakalpojuma virzīšanai tirgū. Nosauc uzņēmuma vadīšanas funkcijas (plānošana, organizēšana, motivēšana, kontrole) un to savienošos procesus (komunikācija un lēmumu pieņemšana), pamato to nepieciešamību. Izstrādā un pamato biznesa idejas īstenošanas organizatorisko struktūru. Nosauc un izskaidro finanšu piesaistes projekta pieteikumam nepieciešamās dokumentācijas sastāvu un saturu. Sagatavo finanšu piesaistes projekta konkursa pieteikumu, projekta izpildei nepieciešamo vadības plānu, laika grafiku un tāmi, pamato projekta vadības plānā noteikto izpildes kārtību atbilstoši projekta uzdevumam. Nosauc uzņēmējdarbības riska veidus un pamato to novēršanas iespējas. Veido uzņēmējdarbības risku sarakstu, piemēro atbilstošus risku mazināšanas pasākumus.
2. Spēj: ievērot nozares saistošos normatīvos aktus. Zina: normatīvo aktu informācijas sistēmu, nozares normatīvo aktu normas, autortiesību normatīvo regulējumu, fizisko personu datu aizsardzības normatīvo	25% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc mākslas nozari reglamentējošos un atbalstošos normatīvos aktus. Skaidro autortiesību principus un Autortiesību likumā lietotos terminus. Piemēro autortiesību normatīvās prasības savā profesionālajā darbībā. Atšķir terminus "datu subjekts", "personas dati", "personas datu	Izskaidro mākslas nozari reglamentējošo un atbalstošo normatīvo aktu nepieciešamību Skaidro autortiesību principus un Autortiesību likumā lietotos terminus. Pamato autortiesību aizsardzības nepieciešamību. Piemēro autortiesību normatīvās prasības savā profesionālajā darbībā, novērtē normatīvo prasību neievērošanas sekas.

regulējumu. Izprot: nozares normatīvo aktu normu neievērošanas sekas.		apstrāde", "personas datu apstrādes sistēma", "personas datu operators", "personas datu saņēmējs", "sensitīvi personas dati", "pārzinis". Piemēro personas datu apstrādes normatīvās prasības savā profesionālajā darbībā.	Skaidro terminus "datu subjekts", "personas dati", "personas datu apstrāde", "personas datu apstrādes sistēma", "personas datu operators", "personas datu saņēmējs", "sensitīvi personas dati", "pārzinis", analizē datu apstrādes ķēdē iesaistīto personu savstarpējo saistību. Pamato personas datu aizsardzības nepieciešamību. Piemēro personas datu apstrādes normatīvās prasības savā profesionālajā darbībā, novērtē normatīvo prasību neievērošanas sekas.
3. Spēj: veikt ar pakalpojumu sniegšanu saistīto izmaksu aprēķinus. Zina: pakalpojumu sniegšanai nepieciešamos resursus, izmaksu aprēķinus, tāmes sagatavošanas principus un paņēmienus, faktorus, kas var ietekmēt pakalpojuma tāmi, finanšu resursu aprēķinus. Izprot: izmaksu ietekmi uz pakalpojuma cenu.	20% no moduļa kopējā apjoma	Atšķir uzņēmuma pamatlīdzekļus un apgrozāmos līdzekļus un to finansēšanas avotus. Aprēķina pamatlīdzekļu amortizāciju pēc lineārās metodes. Atšķir laika un gabaldarba samaksas formas. Sagatavo biznesa idejas īstenošanai nepieciešamo līdzekļu sarakstu. Nosauc izmaksu veidus, atšķir tos pēc klasifikācijas principiem. Aprēķina pakalpojuma pašizmaksu un nosaka cenu, sagatavo pakalpojuma tāmi. Aprēķina biznesa idejas īstenošanas izmaksas, bezzaudējuma punktu un peļņu.	Klasificē uzņēmuma līdzekļus pēc to pazīmēm, sagatavo uzņēmuma bilanci. Aprēķina pamatlīdzekļu amortizāciju pēc lineārās un ģeometriskās metodes. Izskaidro laika un gabaldarba samaksas formu atšķirību, to piemērošanu atbilstoši situācijai. Sagatavo biznesa idejas īstenošanai nepieciešamo līdzekļu sarakstu un pamato ar aprēķiniem biznesa sākšanas izmaksas. Raksturo izmaksu veidus, to rašanās posteus. Izskaidro izmaksu veidošanās likumsakarības un to atšķirības. Aprēķina pakalpojuma pašizmaksu un nosaka cenu, sagatavo pakalpojuma tāmi. Izskaidro aprēķinu un tāmes sagatavošanas gaitu. Ar detalizētiem aprēķiniem pamato biznesa idejas īstenošanas iespējamību.
4. Spēj: sagatavot pakalpojuma sniegšanas līgumus. Zina: pakalpojumam atbilstošos līguma veidus, to būtību, līguma satura veidošanas principus. Izprot: līgumattiecību saturisko atšķirību un nozīmi savu tiesību un radītā intelektuālā īpašuma aizsardzībai kā saimnieciskās	10% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc darba līguma un uzņēmuma līguma kopīgās un atšķirīgās pazīmes. Aizpilda pakalpojuma līguma veidlapu. Aizpilda autoratlīdzības līguma veidlapu.	Izskaidro darba līguma un uzņēmuma līguma kopīgās un atšķirīgās pazīmes, novērtē darba līguma un uzņēmuma līguma noslēgšanas sekas. Sagatavo pakalpojuma līguma tekstu un noformē līgumu, nodrošinot tā juridisko spēku. Sagatavo autoratlīdzības līguma tekstu un noformē līgumu, nodrošinot tā juridisko spēku. Izskaidro valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu un nodokļu

darbības pamatam radošo industriju nozarē.			veikšanas kārtību, ja noslēgts autoratlīdzības līgums.
5. Spēj: aizpildīt finanšu pirmdokumentus atbilstoši grāmatvedības normatīvo aktu prasībām. Zina: finanšu pirmdokumentu noformēšanas pamatprincipus, obligātos rekvizītus, dokumentu apriti, nozares vispārējos un specifiskos normatīvos aktus, specializēto datorprogrammu izmantošanu. Izprot: precīzi aizpildītu finanšu pirmdokumentu vai to neizpildes seku nozīmi uzņēmējdarbībā.	10% no moduļa kopējā apjoma	Uzskaita grāmatvedības dokumentus pēc veidiem un lietojuma. Nosauc tiesisku darījumu apliecināšanu dokumentu veidus un lietojumu. Aizpilda tiesisku darījumu un produktu kustību apliecināšanu dokumentus atbilstoši instrukcijām. Raksturo preču uzskaites un pavaddokumentu aprites kārtību. Aizpilda darījumu un preču kustību apliecināšanu dokumentu uzskaites reģistrus rakstiskā un elektroniskā formā. Nosauc reglamentējošo normatīvo aktu prasības skaidrās naudas darījumu noformēšanai. Atbilstoši instrukcijām aizpilda skaidrās naudas darījumu apliecināšanu dokumentus.	Nosauc grāmatvedības dokumentu veidus un raksturo to nozīmi un lietojumu. Skaidro dokumentos ietveramo informāciju. Raksturo un salīdzina tiesisku darījumu apliecināšanu dokumentu veidus un lietojumu, aizpildīšanas kārtību. Aizpilda tiesisku darījumu un produktu kustību apliecināšanu dokumentus. Argumentē aizpildīšanas kārtību. Pamato ar piemēriem preču uzskaites un pavaddokumentu aprites kārtību. Aizpilda darījumu un preču kustību apliecināšanu dokumentu uzskaites reģistrus rakstiskā un elektroniskā formā. Pārbauda uzskaites reģistru ierakstu precizitāti. Analizē skaidrās naudas darījumu reglamentējošo normatīvo aktu informāciju, izdara secinājumus un izskaidro skaidras naudas darījumu noformēšanas prasības. Aizpilda skaidrās naudas darījumu apliecināšanu dokumentus. Pārbauda sagatavoto dokumentu aizpildes un uzskaites precizitāti.

Moduļa "Vizuālā komunikācija" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas plaknē telpiski atainot dabā redzamo, attīstot loģisko domāšanu un samēru kopsakarību, toņu izjūtu, veidot vizuāli sakārtotus darbus, lietojot mākslinieciskos izteiksmes līdzekļus profesionālo uzdevumu veikšanā.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Izvērtēt vizuālu/audiovizuālu darbu. 2. Lietot kompozicionālos elementus vizuāli augstvērtīga darba radīšanā. 3. Attēlot plaknē apkārtējo vidi un priekšmetus skicējot un zīmējot. 4. Izteikt ideju, lietojot krāsas un dažādus gleznieciskos paņēmienus. 5. Izstrādāt tehnisko zīmējumu. 6. Noformēt un prezentēt vizuālu/audiovizuālu darbu.
Moduļa ieejas nosacījumi	Moduļa "Vizuālā komunikācija" ieejas nosacījums ir apgūti programmas A daļas moduļi.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Vizuālā komunikācija" apguves noslēgumā izglītojamais prezentē moduļa apguves laikā veikto darbu mapi (portfolio).
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Vizuālā komunikācija" ir programmas B daļas modulis, ko apgūst fotogrāfa, video operatora un gaismošanas operatora kvalifikācijas izglītojamie. Fotogrāfa kvalifikācijas izglītojamie moduli "Vizuālā komunikācija" apgūst vienlaicīgi ar moduļiem "Fotografēšanas pamatprocesi", "Fotogrāfiju digitālā apstrāde" un "Kadra kompozīcijas un mākslinieciskās izteiksmes līdzekļu lietošana fotografēšanā", pēc kuru apguves seko moduļi "Fotografēšanas vides iekārtošana (scenogrāfija)", "Žanru izmantošana foto darbu veidošanā" un "Video filmēšana un montāža". Video operatora kvalifikācijas izglītojamie moduli "Vizuālā komunikācija" apgūst vienlaicīgi ar moduļiem "Audiovizuāla darba veidošanas pamatprocesi", "Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana video filmēšanā", "Operatora darbs televīzijā", "Audiovizuāla darba montāža un pēcapstrāde" un "Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde", pēc kuru apguves seko moduļi "Audiovizuāla darba scenogrāfijas izveide" un "Audiovizuālu darbu veidošana multimediju jomā". Gaismošanas operatora kvalifikācijas izglītojamie moduli "Vizuālā komunikācija" apgūst vienlaicīgi ar moduļiem "Darbs ar gaismošanas tehniku", "Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība", "Audio/gaismošanas sistēmu tehnisko zīmējumu un skiču izstrāde", "Gaismošanas risinājumu izstrāde" un "Gaismošana", pēc kuru apguves seko moduļi "Gaismošanas projektu veidošana" un "Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē".

Moduļa "Vizuālā komunikācija" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: izvērtēt vizuālu/audiovizuālu darbu. Zina: anotāciju, pārskatu un recenzijas veidošanas principus, salīdzināšanas metodes, audiovizuālā darba izpēti un analizēšanas metodes, mērķauditorijas izpēti principus, vizuālo antropoloģiju. Izprot: informācijas meklēšanas un salīdzināšanas nozīmi, muzeja, bibliotēkas kā pētījumu krātuves, aktuālo kultūras un mākslas notikumu apmeklēšanas nozīmi pašizglītšanās kontekstā.	20% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc profesiju raksturojošās aktualitātes un kultūras vērtības. Izveido recenziju par vienu notikumu vai pasākumu. Atpazīst fotogrāfa/video operatora/gaismošanas operatora konkrētā darba veidošanā izmantotos paņēmienus un tehnoloģijas. Analizē audiovizuālu un vizuālu/audiovizuālu darbu pēc kvalitatīvajām pazīmēm. Nosaka dažādu audiovizuālu darbu mērķauditoriju.	Nosauc un apraksta profesiju raksturojošās aktualitātes un kultūras vērtības. Izveido recenziju par vienu notikumu vai pasākumu. Atpazīst un raksturo fotogrāfa/video operatora/gaismošanas operatora konkrētā darba veidošanā izmantotos paņēmienus un tehnoloģijas. Analizē audiovizuālu darbu pēc tā vizuāli estētiskajām un kvalitatīvajām pazīmēm un analizē vizuālu/audiovizuālu darbu pēc kvalitatīvajām un estētiskajām pazīmēm. Nosaka un raksturo dažādu audiovizuālu darbu mērķauditoriju.
2. Spēj: lietot kompozicionālos elementus vizuāli augstvērtīga darba radīšanā. Zina: kompozīcijas elementus un veidus, mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus, dabas formu stilizāciju, moduļa principa lietošanu kompozīcijā. Izprot: kompozīcijas nozīmi radošu risinājumu veidošanā.	20% no moduļa kopējā apjoma	Precīzi atkārto līniju ritmu pēc parauga. Atpazīst dažādus kompozīcijā izmantotos mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus. Veido kompozīcijas. Izstrādā dažādu kompozīciju veidu melnbaltos grafiskos risinājumus, izmantojot ģeometriskas formas kārtojumus. Stilizē dabas formas un lieto tās vienkāršu kompozīciju veidošanā.	Izstrādā savu kompozicionālo līniju ritmu darbu. Atpazīst un raksturo dažādus mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus un lieto tos kompozīciju veidošanā, izsakot savu māksliniecisko ideju. Izstrādā dažādu kompozīciju veidu krāsainus grafiskos risinājumus, izmantojot ģeometriskas formas kārtojumus. Stilizē dabas formas un lieto tās sarežģītu kompozīciju veidošanā.
3. Spēj: attēlot plaknē apkārtējo vidi un priekšmetus, zīmējot un skicējot. Zina: lineāro konstrukciju veidošanas principus, priekšmetu proporcijas, pareizas perspektīvas attēlošanas likumsakarības, priekšmetu apjoma un telpiskuma	20% no moduļa kopējā apjoma	Skicē vidi un vides priekšmetus, ievērojot laukuma kompozīcijas pamatuzstādījumus. Zīmē 2–3 priekšmetu kompozīciju, ievērojot proporcijas. Uzzīmē telpas lineāro perspektīvu. Attēlo priekšmeta detalizāciju.	Skicē vidi un vides priekšmetus, ievērojot laukuma kompozīcijas pamatuzstādījumus. Analizē rezultātu. Zīmē 4–5 priekšmetu kompozīciju, ievērojot proporcijas. Uzzīmē telpas un viena priekšmeta

attēlošanas principus, tehniku dažādību, skicējot un veidojot uzmetumus. Izprot: skicēšanas/ zīmēšanas nozīmi idejiskās ieceres vizualizēšanā.		Nosauc štrihu veidus. Atrrod paraugos gaismas, toņa un pustoņu vietas. Attēlo tumši gaišās attiecības zīmējumā – vismaz piecas tonalitātes, izmantojot dažādus štrihus. Atrrod paraugos pašēnas, krītošās ēnas un refleksa vietas, attēlo tos zīmējumā. Skicē apkārtējo vidi, lietojot kontrastu principu – vismaz trīs priekšmeti un vienkrāsains fons. Attēlo skicē apkārtējās vides tonālo perspektīvu – vismaz trīs priekšmeti. Attēlo skicē vides priekšplānu un otro plānu – priekšplānā viens priekšmets. Attēlo skicē iekštelpu un ārtelpu. Attēlo skicē pilsētvidi un tās objektus.	lineāro perspektīvu. Attēlo vairāku priekšmetu detalizāciju. Nosauc un paskaidro štrihu lietojumu atšķirīgu darbu veikšanā. Atrrod un raksturo paraugos gaismas, toņa un pustoņu vietas. Attēlo tumši gaišās attiecības – vismaz 10 tonalitātes, izmantojot dažādus štrihus. Atrrod un raksturo pašēnas, krītošās ēnas un refleksa vietas, attēlo tos zīmējumā. Skicē apkārtējo vidi, lietojot kontrastu principu – vismaz četri priekšmeti un divu tonalitāšu foni. Attēlo skicē apkārtējās vides tonālo perspektīvu – vismaz četri priekšmeti. Attēlo skicē vides priekšplānu un otro plānu – priekšplānā vismaz divi priekšmeti. Attēlo skicē iekštelpu un ārtelpu un vairākus vides priekšmetus. Attēlo skicē pilsētvidi un tās objektus un ieskicē cilvēkus.
4. Spēj: izteikt ideju, lietojot krāsas un dažādus gleznieciskos paņēmienus. Zina: krāsas jēdzienu, gaismas un krāsas likumsakarības, krāsu sistematizāciju un saskaņošanu, krāsu lietošanas pamatprincipus, krāsu savstarpējo mijiedarbību, klasiskos un digitālos gleznošanas paņēmienus un to lietošanu, lokālās krāsas un tonālās attiecības, gaismas veidošanos, silti vēso krāsu lietojumu. Izprot: māksliniecisko iemaņu izkopšanas un attīstīšanas nozīmi radošajā darbā.	20% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc krāsu redzes un uztveres īpatnības. Nosauc pamatkrāsas. Nosauc ahromatiskās un hromatiskās krāsas un veido kolāžu. Atpazīst monohromās krāsas un veido kolāžas. Atpazīst polihromās krāsas un veido kolāžas. Veido vienkāršas krāsu kompozīcijas, lietojot krāsu harmonijas principu. Veido vienkāršas krāsu kompozīcijas, lietojot krāsu kontrasta principu. Veido vizuālu darbu, attēlojot priekšmetu tonālās attiecības –	Nosauc un paskaidro krāsu redzes un uztveres īpatnības. Nosauc un raksturo pamatkrāsas. Nosauc un raksturo ahromatiskās un hromatiskās krāsas, veido kolāžas. Atpazīst monohromās krāsas, raksturo to lietošanu un veido kolāžas. Atpazīst polihromās krāsas, raksturo to lietošanu un veido kolāžas. Veido sarežģītas krāsu kompozīcijas, lietojot krāsu harmonijas principu. Veido sarežģītas krāsu kompozīcijas, lietojot krāsu kontrasta principu. Veido vizuālu darbu, attēlojot

		vismaz divi priekšmeti. Veido darbu, attēlojot priekšmetu formu un apjomu – vismaz divi priekšmeti. Veido darbu, attēlojot krāsu perspektīvu – vismaz divi priekšmeti.	priekšmetu tonālās attiecības – vismaz četri priekšmeti. Veido darbu, attēlojot priekšmetu formu un apjomu – vismaz četri priekšmeti. Veido darbu, attēlojot krāsu perspektīvu – vismaz četri priekšmeti.
5. Spēj: izstrādāt tehnisko zīmējumu. Zina: tehnisko zīmējumu veidošanas pamatprincipus un elementus. Izprot: tehniskā zīmējuma izstrādes nozīmi idejas realizēšanā.	10% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc tehniskā zīmējuma noformēšanas pamatprincipus. Uzrasē vienkāršu ģeometrisku figūru. Izstrādā zīmējumu, lietojot perspektīvas konstruēšanas principus.	Raksturo tehniskā zīmējuma noformēšanas elementus. Uzrasē sarežģītu ģeometrisku figūru. Izstrādā sarežģītu zīmējumu, lietojot perspektīvas konstruēšanas principus.
6. Spēj: noformēt un prezentēt vizuālu/ audiovizuālu darbu. Zina: vizuālu/ audiovizuālu darbu noformēšanas paņēmienus, materiālus, prezentēšanas paņēmienus. Izprot: vizuālu/ audiovizuālu darbu prezentēšanas nozīmi mērķauditorijas sasniegšanai un darba popularizēšanai.	10% no moduļa kopējā apjoma	Noformē vizuālu/ audiovizuālu darbu materiālā. Noformē vizuālu/ audiovizuālu darbu digitāli. Prezentē vizuālu/ audiovizuālu darbu.	Noformē vizuālu/ audiovizuālu darbu materiālā un izskaidro materiālu pareizas lietošanas paņēmienus. Noformē vizuālu/ audiovizuālu darbu digitāli un analizē galarezultātu. Prezentē vizuālu/ audiovizuālu darbu, analizē prezentācijas rezultātu.

Moduļa " Fotografēšanas pamatprocesi" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas patstāvīgi darboties ar dažāda veida fotokamerām, to uzstādījumiem, gaismošanas iespējām un veikt iegūtā fotomateriāla apstrādi.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Sagatavot un lietot fotografēšanai nepieciešamos tehniskos līdzekļus. 2. Izmantot gaismas fizikālās īpašības fotofiksācijas procesā. 3. Veikt fotofiksācijas procesu, izmantojot digitālās un alternatīvās tehnoloģijas. 4. Lietot dabīgo un mākslīgo gaismu fotofiksācijas procesā. 5. Apstrādāt fotogrāfijas, izmantojot dažādus digitālo failu formātus. 6. Veidot fotogrāfiju, izmantojot analogās tehnoloģijas.
Moduļa ieejas nosacījumi	Moduļa "Fotografēšanas pamatprocesi" ieejas nosacījums ir apgūti programmas A daļas moduļi. Moduļa "Fotografēšanas pamatprocesi" apguvi var sākt pirms A daļas moduļu pilnīgas apguves.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Fotografēšanas pamatprocesi" apguves noslēgumā izglītojamais kārto pārbaudījumu, kura laikā sagatavo fotografēšanas tehniskos līdzekļus un palīglīdzekļus darbam, veic fotokameras iestatījumus, fotofiksāciju un apstrādi atbilstoši darba uzdevumam.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Fotografēšanas pamatprocesi" ir programmas B daļas modulis, ko apgūst fotogrāfa kvalifikācijas izglītojamie vienlaicīgi ar moduļiem "Vizuālā komunikācija" un "Fotogrāfiju digitālā apstrāde", pēc kuru apguves seko modulis "Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana fotogrāfijā".

Moduļa " Fotografēšanas pamatprocesi" apraksts

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: sagatavot un lietot fotografēšanai nepieciešamos tehniskos līdzekļus. Zina: fotografēšanā izmantojamo tehnisko līdzekļu (fotokameru, objektīvu, zibspuldžu, statīvu un to piederumu) iedalījumu, veidus, sagatavošanu darbam un lietošanu. Izprot: atbilstošu tehnisko līdzekļu lietošanas nozīmi kvalitatīvu fotografēšanas uzdevumu izpildei.	20% no moduļa kopējā apjoma	Atpazīst un nosauc fotokameru veidus. Atpazīst un nosauc digitālo sensoru veidus un tipus. Nosauc objektīvu veidus un izvēlas atbilstošāko, veicot fotofiksāciju. Nosauc objektīvu iedalījumu pēc skata leņķa. Izvēlas objekta fotografēšanai atbilstošo objektīva skata leņķi. Atrod un nosaka objektīva fokusa attālumus.	Nosauc un raksturo dažādas fotokameras. Nosauc un raksturo digitālo sensoru veidus un tipus. Nosauc un raksturo objektīvu veidus un izvēlas atbilstošāko, veicot fotofiksāciju. Nosauc un raksturo objektīvu iedalījumu pēc skata leņķa. Izvēlas objekta fotografēšanai atbilstošo objektīva skata leņķi. Nosaka un raksturo objektīva fokusa attālumus.

		Nosauc fokusēšanas metodes. Izvēlas atbilstošu fokusēšanas metodi un veic fotofiksāciju. Atpazīst un nosauc digitālo fotokameru piederumus un izmanto tos, veicot fotofiksāciju. Atpazīst un nosauc zibspuldžu veidus un piederumus un izmanto tos, veicot fotofiksāciju. Atpazīst un nosauc fotostatīvu veidus un piederumus un izmanto tos, veicot fotofiksāciju.	Nosauc, izvēlas un pamato situācijai atbilstošu fokusēšanas metodi un veic fotofiksāciju. Nosauc un raksturo digitālo fotokameru piederumus un izmanto tos, veicot fotofiksāciju. Nosauc un raksturo zibspuldžu veidus un piederumus un izmanto tos, veicot fotofiksāciju. Nosauc un raksturo fotostatīvu veidus un piederumus un izmanto tos, veicot fotofiksāciju.
2. Spēj: izmantot gaismas fizikālās īpašības fotofiksācijas procesā. Zina: gaismas fizikālās īpašības (gaismas stara un viļņu teorija), gaismas jutīgā elementa lietojumu, ISO raksturlielumus un fotofiksāciju automātiskajā (P) režīmā. Izprot: gaismas fizikālo īpašību nozīmi fotogrāfiju veidošanas procesā.	8% no moduļa kopējā apjoma	Vispārīgi apraksta gaismas stara teorijas nozīmi ekspozīcijas veidošanā. Vispārīgi apraksta gaismas viļņu teorijas nozīmi krāsu veidošanā. Nosauc gaismas jutīgā elementa lietojumu fotogrāfijā. Nosauc ISO raksturlielumus un dažādu ISO vērtību ietekmi uz fotoattēla veidošanu. Veic fotofiksāciju automātiskajā (P) režīmā.	Raksturo un pamato gaismas stara teorijas nozīmi ekspozīcijas veidošanā. Raksturo un pamato gaismas viļņu teorijas nozīmi krāsu veidošanā. Nosauc un raksturo gaismas jutīgā elementa lietojumu fotogrāfijā. Nosauc ISO raksturlielumus un dažādu ISO vērtību ietekmi uz fotoattēla veidošanu un lietojumu dažādās kamerās. Veic fotofiksāciju automātiskajā (P) režīmā un izdara secinājumus par ekspozīcijas parametru noteikšanu kamerā.
3. Spēj: veikt fotofiksācijas procesu, izmantojot digitālās un alternatīvās tehnoloģijas. Zina: ekspozīcijas teoriju fotogrāfijā, fotometriju un eksponometriju, diafragmas un slēdža prioritātes režīmu lietošanu, stabilizatoru ietekmi uz fotoattēlu. Izprot: atbilstošu fotokameras režīmu lietojuma nozīmi kvalitatīvu fotoattēlu uzņemšanā.	24% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc ekspozīcijas pamatprincipus. Nosauc pusautomātisko režīmu darbības principus. Nosauc asuma dziļuma pamatprincipus. Raksturo F skaitli un tā nozīmi ekspozīcijas aprēķināšanā. Veic fotofiksāciju, lietojot diafragmas prioritātes režīmu (Av). Veic fotofiksāciju, lietojot ekspokorekciju. Atšķir kustības attēlojumu un iestata pusautomātisko režīmu,	Nosauc un paskaidro ekspozīcijas pamatprincipus. Nosauc un paskaidro pusautomātisko režīmu darbības principus. Nosauc un paskaidro asuma dziļuma pamatprincipus. Raksturo F skaitli un tā nozīmi ekspozīcijas aprēķināšanā un aprēķina ekspozīciju. Veic fotofiksāciju, lietojot diafragmas prioritātes režīmu, paskaidro iegūto rezultātu. Veic fotofiksāciju, lietojot ekspokorekciju atbilstoši iecerei, raksturo iegūto

		izvēloties dažādus slēdža laikus. Nosauc attēla stabilizatoru lietošanas principus. Veic fotofiksāciju, lietojot slēdža prioritātes režīmu. Nosauc gaismas avotu izstaroto elektromagnētisko enerģiju un tās mērīšanas pamatprincipus. Fotografē, izmantojot dažādus eksponometra režīmus. Veic fotofiksāciju manuālajā režīmā, izskaidro iegūto rezultātu. Aprēķina kadra ekspozīciju.	rezultātu. Atšķir un raksturo kustības attēlojumu un iestata pusautomātisko režīmu, izvēloties dažādus slēdža laikus. Nosauc un raksturo dažādu attēla stabilizatoru lietošanas principus un tehnoloģiskās atšķirības. Veic fotofiksāciju, lietojot slēdža prioritātes režīmu, analizē iegūto rezultātu. Raksturo gaismas avotu izstaroto elektromagnētisko enerģiju un tās mērīšanu. Fotografē, izmantojot dažādus eksponometra režīmus digitālajā kamerā, un raksturo iegūto rezultātu. Veic fotofiksāciju, izmantojot manuālo režīmu, analizē iegūto fotomateriālu. Aprēķina kadra ekspozīciju un pamato iegūto rezultātu.
4. Spēj: lietot dabīgo un mākslīgo gaismu fotografēšanas procesā. Zina: dabīgās un mākslīgās gaismas izmantošanas iespējas, tiešo un atstaroto gaismu, impulsa un pastāvīgo gaismu un to modificēšanas veidus fotofiksācijas procesā, krāsu teoriju digitālajā fotogrāfijā. Izprot: dabīgās un mākslīgās gaismas nozīmi kvalitatīvu fotoattēlu uzņemšanā.	30% no moduļa kopējā apjoma	Atpazīst tiešo un atstaroto gaismu. Atbilstoši darba uzdevumam atrod gaismas avotus un modificē tos. Veic fotofiksāciju, izmantojot dabīgo gaismu. Atšķir mākslīgā apgaismojuma veidus un tehnoloģijas. Veic fotofiksāciju, izmantojot impulsa gaismas. Izvēlas impulsa gaismas kontroles veidu, veic fotofiksāciju. Veic fotofiksāciju, izmantojot impulsa gaismas modificēšanas piederumus. Veic fotofiksāciju, izmantojot dažādus pastāvīgās gaismas avotus. Veic fotofiksāciju, izmantojot pastāvīgās gaismas modificēšanas piederumus.	Atpazīst tiešo un atstaroto gaismu un pamato atšķirības. Atbilstoši darba uzdevumam atrod gaismas avotus, modificē tos un pamato veiktās darbības. Veic fotofiksāciju, izmantojot dabīgās gaismas iespējas un modificējot tās. Atšķir un pamato mākslīgā apgaismojuma veidu un tehnoloģiju lietojumu. Veic fotofiksāciju, izmantojot impulsa gaismas, un pamato to lietojumu. Izvēlas impulsa gaismas kontroles veidu, pamato tā izvēli, veic fotofiksāciju. Veic fotofiksāciju, izmantojot dažādus impulsa gaismas modificēšanas piederumus, un pamato to izvēli. Veic fotofiksāciju, izmantojot dažādus pastāvīgās gaismas avotus, pamato to

		Atšķir krāsu telpas. Raksturo krāsu temperatūras mērīšanas paņēmienus. Raksturo baltā balansa iestatīšanas nozīmi fotokamerā.	izvēli. Veic fotofiksāciju, izmantojot dažādus pastāvīgās gaismas modificēšanas piederumus, un pamato to izvēli. Atšķir un raksturo dažādas krāsu telpas, paskaidro to atšķirības un vēsturisko izcelsmi. Nosauc un raksturo krāsu temperatūras mērīšanas paņēmienus un nosaka krāsu temperatūru. Raksturo baltā balansa iestatīšanas nozīmi un izmēra to, iestatot fotokamerā attiecīgās vērtības.
5. Spēj: saglabāt digitālos fotoattēlus dažādos failu formātos. Zina: digitālo failu formātus, to lietošanas iespējas, failu kompresijas veidus, <i>plug-in</i> (spraudņi) moduļus fotogrāfiju apstrādei. Izprot: atbilstoša fotogrāfijas digitālā faila formāta izvēles nozīmi tālākai fotofaila izmantošanai.	10% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc JPG formāta veidus, kas izmantoti/izveidoti fotokamerā. Saglabā fotoattēlu JPG formātā. Atpazīst RAW formātu veidus. Saglabā fotoattēlu RAW formātā. Atpazīst DNG formātu. Saglabā fotoattēlu DNG formātā. Atpazīst TIFF formātu. Saglabā fotoattēlu TIFF formātā. Atpazīst failu kompresijas veidus digitālajā fotokamerā. Veic failu kompresiju fotokamerā. Nosauc fotofailu digitālās apstrādes papildprogrammas (<i>plug-in</i>).	Nosauc JPG formāta veidus, kas izmantoti/ izveidoti fotokamerā, un raksturo izmantošanas atšķirības. Saglabā fotoattēlu JPG formātā. Atpazīst JPG un RAW formātus un raksturo to izmantošanas atšķirības, min RAW formāta priekšrocības. Saglabā fotoattēlu RAW formātā. Atpazīst DNG un RAW formātus, raksturo to atšķirības. Saglabā fotoattēlu DNG formātā. Atpazīst TIFF un RAW formātus, raksturo to atšķirības. Saglabā fotoattēlu TIFF formātā. Atpazīst un raksturo failu kompresijas veidus digitālajā fotokamerā un konfigurē fotokameras iestatījumus, veicot failu kompresiju fotokamerā. Nosauc un raksturo fotofailu digitālās apstrādes papildprogrammas (<i>plug-in</i>).
6. Spēj: veidot fotogrāfiju, izmantojot analogās tehnoloģijas. Zina: melnbaltās fotogrāfijas izgatavošanas tehnoloģijas un paņēmienus, filmu attīstošos reaģentus (veidi, lietošanas nosacījumi), darba aizsardzību, strādājot ar reaģentiem	8% no moduļa kopējā apjoma	Vispārīgi apraksta melnbaltās fotogrāfijas veidošanas procesu un tajā izmantotās tehnoloģijas. Veic fotofiksāciju, izmantojot melnbalto fotofilmu. Attīsta fotofilmu, izmantojot atbilstošos reaģentus un ievērojot	Analizē melnbaltās fotogrāfijas veidošanas procesu un tajā izmantotās tehnoloģijas. Veic fotofiksāciju, izvēloties situācijai atbilstošāko melnbalto fotofilmu. Attīsta fotofilmu, izvēloties un izmantojot atbilstošos reaģentus un

Izprot: melnbaltās fotogrāfijas nozīmi mūsdienās.		darba drošības noteikumus fotolaboratorijā, kā arī lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus. Skaidro fotonegatīva īpašību izmaiņas attīstīšanas procesā. Sagatavo fotofilmas glabāšanai. Izveido indeksa fotokopijas. Nokopē fotoattēlu uz melnbaltā papīra. Nosauc melnbaltās fotogrāfijas kontrasta filtrus. Lieto vienu melnbaltās fotogrāfijas kontrasta filtru melnbaltās fotogrāfijas kopēšanai uz melnbaltā papīra. Veic fotogrāfijas kopēšanu ar iestatītu palielinātāju. Veic fotogrāfijas kopēšanu ar kontaktkopijas metodi. Nosauc papīru veidus fotogrāfiju kopiju izgatavošanai. Veic tonēšanu uz melnbaltās papīra fotokopijas.	ievērojot darba drošības noteikumus fotolaboratorijā, kā arī lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus. Analizē fotonegativus, to īpašības un tajos izmantotās metodes. Sagatavo fotofilmas glabāšanai un izveido loģisku, ērti lietojamu arhivēto filmu pārskatu. Izveido indeksa fotokopijas, raksturo un pamato veiktās darbības. Nokopē fotoattēlu uz melnbaltā papīra, izmantojot dažādu papīru veidus. Lieto dažāda veida kontrasta filtrus melnbaltā fotogrāfiju kopēšanai uz melnbaltā papīra. Sagatavo un iestata palielinātāju kopēšanai, veic fotogrāfijas kopēšanu ar iestatītu palielinātāju. Veic fotogrāfijas kopēšanu ar kontaktkopijas metodi uz dažādiem melnbaltā papīra veidiem. Nosauc un raksturo fotogrāfiju kopiju izgatavošanas papīru veidus un lietojuma specifiku. Veic tonēšanu uz melnbaltās papīra fotokopijas, izvēloties dažādas tonēšanas metodes.
--	--	--	--

Moduļa " Fotogrāfiju digitālā apstrāde" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas digitāli apstrādāt fotomateriālu, izmantojot fotogrāfiju apstrādes datorprogrammas.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Izveidot fotogrāfiju apstrādes plānu. 2. Apstrādāt fotogrāfijas, izmantojot fotogrāfiju apstrādes datorprogrammas. 3. Veikt fotoattēla korekciju atbilstoši fotoapstrādes plānam. 4. Atlasīt darba uzdevumam nepieciešamās fotogrāfijas atbilstoši tehniskajiem kritērijiem. 5. Saglabāt un arhivēt fotogrāfijas.
Moduļa ieejas nosacījumi	Moduļa "Fotogrāfiju digitālā apstrāde" ieejas nosacījums ir apgūti programmas A daļas moduli.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Fotogrāfiju digitālā apstrāde" apguves noslēgumā izglītojamais kārto pārbaudījumu, kura laikā veic fotogrāfiju digitālo apstrādi atbilstoši darba uzdevumam.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Fotogrāfiju digitālā apstrāde" ir programmas B daļas modulis, ko apgūst fotogrāfa kvalifikācijas izglītojamie vienlaicīgi ar moduli "Vizuālā komunikācija", "Fotografēšanas pamatprocesi" un pēc kuru apguves seko modulis "Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana fotogrāfijā".

Moduļa " Fotogrāfiju digitālā apstrāde" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: izveidot fotogrāfiju apstrādes plānu. Zina: fotogrāfiju apstrādes principus, rediģēšanas programmu iespējas, laika plānošanu. Izprot: precīza fotogrāfiju apstrādes plāna nozīmi fotoattēlu korekciju izpildes procesā.	5% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc fotogrāfiju apstrādes posmus. Nosauc dažādiem uzdevumiem nepieciešamās fotogrāfiju rediģēšanas darbības. Izveido fotogrāfiju apstrādes laika plānu.	Raksturo un pamato fotogrāfiju apstrādes posmu secību un loģiku. Nosauc un pamato dažādiem uzdevumiem nepieciešamās fotogrāfiju rediģēšanas darbības. Izveido fotogrāfiju apstrādes laika plānu un pamato katram plāna punktam nepieciešamo laiku.
2. Spēj: apstrādāt fotogrāfijas, izmantojot fotogrāfiju apstrādes datorprogrammas. Zina: fotogrāfiju apstrādes datorprogrammas,	30% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc attēla veidošanās principus rastra grafikā. Pazīst un nosauc darbvirsmas izvēlnes un logus fotogrāfiju apstrādes	Nosauc un raksturo attēla veidošanās principus rastra grafikā. Pazīst, nosauc un raksturo darbvirsmas izvēlnes un logus

instrumentāriju, rediģēšanas rīkus, fotogrāfiju apstrādes paņēmienus. Izprot: datorprogrammu funkcionalitātes daudzveidības nozīmi fotogrāfiju apstrādes procesā.		datorprogrammai. Pazīst un nosauc fotogrāfiju apstrādes datorprogrammas fotogrāfiju rediģēšanas rīkus un funkcijas. Apstrādā fotogrāfijas, izmantojot rediģēšanas rīkus un funkcijas.	fotogrāfiju apstrādes datorprogrammai. Pazīst, nosauc un raksturo fotogrāfiju apstrādes datorprogrammas fotogrāfiju rediģēšanas rīkus un funkcijas. Apstrādā fotogrāfijas, izmantojot un raksturojot rediģēšanas rīkus un funkcijas.
3. Spēj: veikt fotoattēla korekciju atbilstoši fotoapstrādes plānam. Zina: dažādus fotoattēlu korekcijas paņēmienus. Izprot: fotoattēlu korekcijas nepieciešamību kvalitatīva galarezultāta nodrošināšanai.	50% no moduļa kopējā apjoma	Veic vienkāršas fotogrāfiju korekcijas, izmantojot malu apgriešanas, fotoattēla taisnošanas un izmēru mainīšanas rīkus. Veic vienkāršas fotogrāfiju korekcijas, izmantojot asuma, kontrasta un ekspozīcijas koriģēšanas rīkus. Veic krāsu regulēšanu fotogrāfijā, lietojot krāsu rediģēšanas rīkus. Veic toņu un gaišuma regulēšanu fotogrāfijā, lietojot atbilstošus rediģēšanas rīkus. Veic vienkāršas fotogrāfiju korekcijas, retušējot defektus un liekos elementus. Veic fotoattēlu rediģēšanu, izmantojot funkcijas "slāņi un maskas". Veic fotoattēla pārveidošanu uz pelēktoņu formātu, izmantojot vienkāršos pārveidošanas rīkus. Veic fotoattēla skenēšanu un restaurāciju, izmantojot vienkāršas metodes. Izmaina fotoattēla sākotnējo izskatu, izmantojot specifisko efektu rīkus. Pievieno dotajam fotoattēlam tekstu, grafisko elementu un fragmentu no cita fotoattēla.	Veic komplicētas fotogrāfiju korekcijas, izmantojot malu apgriešanas, fotoattēla taisnošanas un izmēru mainīšanas rīkus. Veic komplicētas fotogrāfiju korekcijas, izmantojot asuma, kontrasta un ekspozīcijas koriģēšanas rīkus. Veic komplicētu krāsu regulēšanu fotogrāfijā, lietojot krāsu rediģēšanas rīkus. Pamato izvēlēta rīka lietošanu dažādās fotoattēlu korekciju situācijās. Veic komplicētu toņu un gaišuma regulēšanu fotogrāfijā, lietojot atbilstošus rediģēšanas rīkus. Pamato izvēlēta rīka lietošanu konkrētās situācijās. Veic komplicētas fotogrāfiju korekcijas, retušējot defektus un liekos elementus. Veic fotoattēlu rediģēšanu, izmantojot funkcijas "slāņi un maskas". Pamato izvēlēta rīka lietošanu konkrētās situācijās. Veic fotoattēla pārveidošanu uz pelēktoņu formātu, izmantojot komplicētos pārveidošanas paņēmienus. Veic fotoattēla skenēšanu un restaurāciju, izmantojot sarežģītas

			restaurācijas metodes. Izmaina fotoattēla sākotnējo izskatu, izmantojot specifisko efektu rīkus, un pamato savu izvēli. Pievieno dotajam fotoattēlam tekstu, grafisko elementu un fragmentu no cita fotoattēla un saskaņo tos ar fotoattēlu, radot harmonisku grafisko darbu.
4. Spēj: atlasīt darba uzdevumam nepieciešamās fotogrāfijas atbilstoši tehniskajiem kritērijiem. Zina: fotoattēlu tehniskos kritērijus, attēla izmērus, izšķirtspēju, apgaismojumu, asumu un detalizācijas izvērtēšanu. Izprot: fotogrāfiju kritiskas izvērtēšanas nozīmi kvalitatīva galaprodukta radīšanā.	10% no moduļa kopējā apjoma	Nosaka fotoattēlu izmērus un izšķirtspēju. Nosaka apgaismojuma kvalitāti fotoattēlā un atrod nekvalitatīvās vietas. Atlasa atbilstošās fotogrāfijas. Nosaka fotoattēla asuma kvalitāti kopumā. Atlasa atbilstošās fotogrāfijas. Nosaka fotoattēla detalizācijas pakāpi. Atlasa atbilstošās fotogrāfijas.	Nosaka fotoattēlu izmērus un izšķirtspēju un raksturo iespējamo lietošanu vai ierobežojumus. Nosaka apgaismojuma kvalitāti fotoattēlā, atrod nekvalitatīvās vietas un novērtē fotoattēla izmantošanas iespējas vai ierobežojumus. Atlasa atbilstošās fotogrāfijas. Nosaka fotoattēla asuma kvalitāti un novērtē fotoattēla izmantošanas iespējas. Atlasa atbilstošās fotogrāfijas. Nosaka fotoattēla detalizācijas pakāpi un novērtē fotoattēla izmantošanas iespējas. Atlasa atbilstošās fotogrāfijas.
5. Spēj: saglabāt un arhivēt fotogrāfijas. Zina: fotogrāfiju saglabāšanas fotoarhīva veidošanas pamatprincipus, drošas datu uzglabāšanas paņēmienus. Izprot: fotogrāfiju drošas saglabāšanas nozīmi turpmākai izmantošanai.	5% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc fotoattēlu digitālo failu formātus un raksturo to lietošanu. Sagatavo un saglabā fotoattēlus drukātai vai digitālai lietošanai. Izveido katalogu fotoattēlu arhivēšanai.	Nosauc fotoattēlu digitālo failu formātus, raksturo to lietošanu, atšķirības un priekšrocības. Sagatavo, saglabā fotoattēlus drukātai vai digitālai lietošanai un pamato fotoattēlu digitālo failu raksturlielumus. Izveido loģisku un ērti lietojamu katalogu fotoattēlu arhivēšanai.

Moduļa "Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana fotogrāfijā" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas patstāvīgi uzņemt mākslinieciskajiem kritērijiem atbilstošus un tehniski kvalitatīvus kadrus.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Veidot augstvērtīgu fotogrāfijas kadra kompozīciju, lietojot mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus un improvizējot ar tiem. 2. Izmantot gaismošanas paņēmienus kompozicionālo elementu attēlošanai fotogrāfijas veidošanas procesā. 3. Veikt fotogrāfiju apstrādi, lietojot estētiskos (mākslinieciskos) paņēmienus. 4. Atlasīt fotoattēlus, pamatojoties uz estētiskajiem kritērijiem.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti kvalifikācijas programmas "Fotogrāfs" B daļas moduļi "Vizuālā komunikācija", "Fotografēšanas pamatprocesi" un "Fotogrāfiju digitālā apstrāde".
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana fotogrāfijā" apguves noslēgumā izglītojamais prezentē moduļa apguves laikā radītās fotogrāfijas. Izglītojamais jebkura uzdevuma izpildē moduļa apguves laikā ir atbildīgs par kadra tehnisko un māksliniecisko kvalitāti.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana fotogrāfijā" ir programmas B daļas modulis, ko apgūst fotogrāfa kvalifikācijas izglītojamie un pēc kura apguves seko moduļi "Fotografēšanas vides iekārtošana (scenogrāfija)", "Video filmēšana un montāža" un "Žanru izmantošana foto darbu veidošanā".

Moduļa "Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana fotogrāfijā" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: veidot augstvērtīgu fotogrāfijas kadra kompozīciju, lietojot mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus un improvizējot ar tiem. Zina: kompozicionālos elementus, mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus un to lietošanu.	40% no moduļa kopējā apjoma	Vispārīgi raksturo kadra kompozīcijas pamatprincipus. Atrod galveno objektu kadrā. Veic fotofiksāciju ar galveno objektu kadrā. Nosaka kompozīcijas līdzsvara lietojumu fotogrāfijā.	Raksturo kadra kompozīcijas pamatprincipus un apraksta kompozīcijas atšķirības fotogrāfijās. Atrod galveno objektu kadrā un raksturo tā nozīmi. Veic fotofiksāciju ar galveno objektu kadrā. Nosaka un novērtē kompozīcijas līdzsvara

Izprot: mākslinieciskās izteiksmes līdzekļu nozīmi estētiski augstvērtīga kadra radīšanā.	Veic fotofiksāciju, lietojot kompozīcijas līdzsvaru. Atrod akcentus kadrā. Veic fotofiksāciju, izmantojot akcentus. Apraksta fona ietekmi uz kadra kompozīciju. Veic fotofiksāciju, izmantojot fonu kā kadra kompozīcijas elementu. Sameklē virzošās līnijas kadra kompozīcijā. Veic fotofiksāciju, izmantojot virzošās līnijas kadra kompozīcijā. Nosauc perspektīvas veidus kadra kompozīcijā. Veic fotofiksāciju, atveidojot perspektīvu. Apraksta tonālo perspektīvu kadra kompozīcijā. Veic fotofiksāciju, atveidojot tonālo perspektīvu. Nosauc vertikālā kadra kompozīcijas nianšes un līdzsvara lietojumu. Veic fotofiksāciju, izmantojot vertikāla kadra kompozīciju. Atrod galvenos krāsu laukumus kadra kompozīcijā. Veic fotofiksāciju, izmantojot krāsu laukumu. Nosauc asuma dziļuma veidošanās paņēmienus. Veic fotofiksāciju, attēlojot telpiskumu. Raksturo fotoattēlu tonālo kompozīciju. Veic fotofiksāciju, izmantojot tonālo kompozīciju. Nosauc Geštalta teorijas uztveres principus. Vispārīgi raksturo kadra laukuma	lietojumu fotogrāfijā. Veic fotofiksāciju, lietojot kompozīcijas līdzsvaru. Atrod akcentus kadrā un raksturo to nozīmi. Veic fotofiksāciju, izmantojot akcentus. Raksturo un analizē fona ietekmi uz kopējo kadra kompozīciju. Veic fotofiksāciju, izmantojot fonu kā kadra kompozīcijas elementu. Atrod virzošās līnijas un pamato to ietekmi uz kadra kompozīciju. Veic fotofiksāciju, izmantojot virzošās līnijas kadra kompozīcijā. Nosauc perspektīvas veidus un raksturo to ietekmi uz kadra kompozīciju. Veic fotofiksāciju, atveidojot perspektīvu. Raksturo tonālās perspektīvas ietekmi uz kadra kopējo noskaņu. Veic fotofiksāciju, atveidojot tonālo perspektīvu. Apraksta un novērtē vertikālā līdzsvara nianšes un lietojumu kadra kompozīcijā. Veic fotofiksāciju, izmantojot vertikālā kadra kompozīciju. Atrod un raksturo galvenos krāsu laukumus kadra kompozīcijā. Veic fotofiksāciju, izmantojot krāsu laukumu. Nosauc asuma dziļuma veidošanas paņēmienus un apraksta telpiskuma veidošanās principus. Veic fotofiksāciju, attēlojot telpiskumu. Raksturo un analizē fotoattēlu tonālo kompozīciju. Veic fotofiksāciju, izmantojot tonālo kompozīciju. Nosauc Geštalta teorijas uztveres principus un raksturo to izpausmes dažādos attēlos. Raksturo un analizē kadra laukuma aizpildījumu.
--	---	--

		aizpildījumu. Veic fotofiksāciju, izmantojot kadra laukuma aizpildīšanu. Nosauc kadra dramaturģijas pamatprincipus. Veic fotofiksāciju, izmantojot kadra dramaturģijas principus. Vispārīgi raksturo fotoattēlu.	Veic fotofiksāciju, izmantojot kadra laukuma aizpildīšanu. Nosauc un argumentē kadra dramaturģijas pamatprincipus. Veic fotofiksāciju, izmantojot kadra dramaturģijas principus. Raksturo un analizē fotoattēlu detalizēti.
2. Spēj: izmantot gaismošanas paņēmienus kompozicionālo elementu attēlošanai fotogrāfijas veidošanas procesā. Zina: gaismošanu kontrolētā un dabiskā vidē, gaismas efektus un aprīkojumu to radīšanai, atstarotāju, gaismas galdu, izklieģtāju, gaismas otas lietošanu, dabiskās gaismas un vides elementu izmantošanu fotogrāfijā, risku izvērtēšanu. Izprot: atbilstošu gaismošanas paņēmienu lietošanu kompozicionālo elementu attēlošanai fotogrāfijā.	30% no moduļa kopējā apjoma	Nosaka fotoattēla izgaismošanas paņēmienus un uzstāda nepieciešamo gaismošanas tehniku. Veic fotofiksāciju, izmantojot gaismas efektus un palīgaprīkojumu. Veic fotofiksāciju, izmantojot atstarotājus. Veic fotofiksāciju, izmantojot gaismas galdu. Veic fotofiksāciju, izmantojot gaismas veidotājus, izklieģtājus, softboksus. Veic fotofiksāciju, lietojot gaismas otas tehniku. Nosauc specifisko gaismošanas aprīkojumu, fotografējot ārpus studijas. Nosauc iespējamos riskus, fotografējot ārpus studijas. Veic fotofiksāciju, lietojot dabiskās gaismas un vides elementus.	Nosaka fotoattēla izgaismošanas paņēmienus un uzstāda nepieciešamo gaismošanas tehniku, pamato tās izvēli. Veic fotofiksāciju, izmantojot gaismas efektus un palīgaprīkojumu, analizē iegūto rezultātu. Veic fotofiksāciju, izmantojot atstarotājus un akcentējot kompozicionālos elementus. Veic fotofiksāciju, izmantojot gaismas galdu. Analizē fotofiksācijā iegūto rezultātu. Veic fotofiksāciju, izmantojot gaismas veidotājus, izklieģtājus, softboksus un akcentējot kompozicionālos elementus. Veic fotofiksāciju, lietojot gaismas otas tehniku. Analizē fotofiksācijā iegūto rezultātu. Nosauc un raksturo specifiskā gaismošanas aprīkojuma lietojumu, fotografējot ārpus studijas. Nosauc riskus un apraksta risku novēršanas pasākumus, fotografējot ārpus studijas. Veic fotofiksāciju, lietojot dabiskās gaismas un vides elementus. Analizē fotofiksācijas iegūto rezultātu.
3. Spēj: veikt fotogrāfiju apstrādi, lietojot estētiskos paņēmienus. Zina: fotogrāfijas digitālā negatīva apstrādes principus, manipulācijas paņēmienus, panorāmu veidošanas principus, attēlu montāžu, detaļu transformāciju un kolāžu veidošanu. Izprot: estētisko paņēmienu	20% no moduļa kopējā apjoma	Apstrādā fotogrāfijas digitālo negatīvu. Veic fotoattēlu apstrādi, lietojot dažādus manipulācijas paņēmienus. Fotografē panorāmu un samontē to. Apstrādā fotoattēlu, lietojot doto panorāmu veidošanas paņēmienus. Izveido dinamiskā diapazona (HDR)	Kvalitatīvi un atbilstoši tālākai lietošanai apstrādā fotogrāfijas digitālo negatīvu. Veic fotoattēlu apstrādi, lietojot dažādus manipulācijas paņēmienus, pamato veiktās darbības. Fotografē panorāmu no vairākiem kadriem un samontē to, veic fotoattēlu apstrādi, izvēloties un lietojot dažādus panorāmu

lietošanas nozīmi fotogrāfiju apstrādē.		fotogrāfiju, lietojot HDR fotogrāfiju veidošanas paņēmienus. Veic attēlu montāžu, savienojot vairākus attēlus vienā. Veic detaļu transformāciju fotogrāfijā. Izveido kolāžu no dotajiem fotoattēliem.	veidošanas paņēmienus. Izveido dinamiskā diapazona (HDR) fotogrāfiju, pamatoti lietojot un skaidrojot HDR fotogrāfiju veidošanas paņēmienus. Veic attēlu montāžu, savienojot vairākus attēlus vienā, lieto (vairāku slāņu) montāžu. Veic detaļu transformāciju fotogrāfijā, iegūstot darba uzdevumam atbilstošu rezultātu. Izveido kolāžu no paša atlasītiem vai nofotografētiem fotoattēliem.
4. Spēj: atlasīt fotoattēlus, pamatojoties uz estētiskajiem kritērijiem. Zina: fotoattēla estētiskos kritērijus, izšķirtspēju, optikas defektu un digitālā sensora trokšņu līmeņa novērtēšanu. Izprot: fotogrāfiju kritiskas izvērtēšanas pēc estētiskajiem kritērijiem nozīmi kvalitatīva galaprodukta radīšanā.	10% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc fotoattēla kvalitātes estētiskos kritērijus. Nosaka fotoattēla asuma kvalitātes estētisko lietojumu. Nosaka fotoattēla izšķirtspēju. Nosaka fotoattēla optiskos defektus. Nosaka digitālā sensora trokšņu līmeni fotoattēlā. Atbilstoši darba uzdevumam uzskaita kļūdas attēla digitālajā apstrādē. Apkopo savu veidoto fotoattēlu portfolio un izveido prezentāciju. Prezentē savu veikto darbu portfolio.	Nosauc un raksturo fotoattēla kvalitātes estētiskos kritērijus. Nosaka fotoattēla asuma kvalitātes estētisko lietojumu un novērtē tā māksliniecisko izmantošanu kadra kompozīcijas veidošanā un idejas akcentēšanā. Nosaka fotoattēla izšķirtspēju un novērtē tās izmantošanas iespējas. Nosaka fotoattēla optiskos defektus un novērš tos. Nosaka digitālā sensora trokšņu līmeni fotoattēlā un izvērtē tā novēršanas iespējas. Atbilstoši darba uzdevumam uzskaita un argumentē kļūdas attēla digitālajā apstrādē. Apkopo savu veidoto fotoattēlu portfolio un izveido prezentāciju, izmantojot atbilstošu formātu un tehnoloģijas. Prezentē savu veikto darbu portfolio, ievērojot runas struktūru, kultūru un ķermeņa valodu. Lieto profesionālo terminoloģiju.

Moduļa "Žanru izmantošana foto darbu veidošanā" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas patstāvīgi uzņemt mākslinieciskajiem kritērijiem atbilstošas un tehniski kvalitatīvas dažādu žanru fotogrāfijas.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Radīt tehniski un estētiski kvalitatīvu portreta fotogrāfiju. 2. Radīt tehniski un estētiski kvalitatīvu ainavas un dabas fotogrāfiju. 3. Radīt tehniski un estētiski kvalitatīvu klusās dabas fotogrāfiju. 4. Radīt fotogrāfiju atbilstoši cilvēka vizuālās uztveres psiholoģiskajiem aspektiem.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūts programmas B daļas modulis "Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana fotogrāfijā".
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Žanru izmantošana foto darbu veidošanā" apguves noslēgumā izglītojamais prezentē moduļa apguves laikā vienā no žanriem radītās fotogrāfijas. Izglītojamais jebkura uzdevuma izpildē moduļa apguves laikā ir atbildīgs par kadra tehnisko un māksliniecisko kvalitāti.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Žanru izmantošana foto darbu veidošanā" ir programmas B daļas modulis, ko apgūst fotogrāfa kvalifikācijas izglītojamie vienlaicīgi ar moduļiem "Fotografēšanas vides iekārtošana (scenogrāfija)" un "Video filmēšana un montāža", pēc kuru apguves seko moduļi "Foto projektu veidošana" un "Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē".

Moduļa "Žanru izmantošana foto darbu veidošanā" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: radīt tehniski un estētiski kvalitatīvu portreta fotogrāfiju. Zina: portreta fotogrāfijas tehnoloģiskos procesus, tehnisko līdzekļu nodrošinājumu portreta fotogrāfijas uzņemšanai, gaismošanas paņēmienus studijā un ārpus studijas, digitālo apstrādi portreta fotogrāfijā un komunikāciju ar modeli, vēsturisko kontekstu portreta fotogrāfijai. Izprot: atbilstoši izvēlēta tehnoloģiskā	25% no moduļa kopējā apjoma	Atpazīst un nosauc lietojamo tehniku un tehnoloģiskos procesus portretu fotografēšanā. Nosauc dažādus portreta gaismošanas paņēmienus. Izvieta gaismas. Fotografē portretu fotostudijā. Atbilstoši norādēm fotografē portretu ārpus fotostudijas. Atbilstoši norādēm fotografē grupas portretu.	Nosauc un raksturo lietojamo tehniku un tehnoloģiskos procesus portretu fotografēšanā. Nosauc dažādus portreta gaismošanas paņēmienus un pamato konkrētu gaismu lietojumu portretu fotografēšanā. Izvieta gaismas. Fotografē portretu fotostudijā, patstāvīgi izvēloties gaismošanas shēmu un aprīkojumu. Patstāvīgi fotografē portretu ārpus

uzņemšanas procesa un gaismošanas nozīmi kvalitatīvas portreta fotogrāfijas izveidē.		Digitāli apstrādā portretu fotogrāfijas, izmantojot digitālās apstrādes specifiskos paņēmienus. Demonstrē profesionālās saskarsmes psiholoģijas principus komunikācijā ar modeli. Raksturo vēsturiskās portreta fotogrāfijas.	fotostudijas, izvēloties apgaismojumu un aprīkojumu. Fotografē grupas portretu, izvēloties gaismošanas shēmu un aprīkojumu. Digitāli apstrādā portretu fotogrāfijas, izmantojot digitālās apstrādes specifiskos paņēmienus, analizē iegūto rezultātu. Demonstrē profesionālās saskarsmes psiholoģijas principus, nodibinot atvērtu komunikāciju ar modeli un radošu gaisotni. Raksturo un analizē portreta fotogrāfijas kultūrvēsturiskā aspektā.
2. Spēj: radīt tehniski un estētiski kvalitatīvu ainavu un dabas fotogrāfiju. Zina: ainavu un dabas fotogrāfijas tehnoloģiskos procesus, ainavu un dabas fotogrāfijas tehnisko nodrošinājumu, gaismošanas paņēmienus, digitālo ainavu un dabas fotogrāfiju apstrādi, risku novērtēšanu un novēršanu, vēsturisko kontekstu ainavu un dabas fotogrāfijai. Izprot: atbilstošas tehnoloģijas lietošanas nozīmi kvalitatīvu ainavu un dabas fotogrāfiju radīšanā.	30% no moduļa kopējā apjoma	Atpazīst un nosauc ainavu un dabas fotogrāfijā lietojamo tehniku un tehnoloģiskos procesus. Nosauc dažādus gaismošanas paņēmienus ainavu un dabas fotografēšanā. Fotografē ainavu. Fotografē arhitektūru un interjeru. Atbilstoši norādēm fotografē dzīvniekus. Atbilstoši norādēm veic makrofotografēšanu. Atbilstoši norādēm veic makrofotografēšanu ar mākslīgo apgaismojumu. Veic makrofotografēšanu un montāžu. Apstrādā ainavu un dabas fotogrāfijas digitāli, izmantojot digitālās apstrādes specifiskos paņēmienus. Apraksta ainavu un dabas fotografēšanas specifiku un nosauc vides riskus. Raksturo vēsturiskās ainavu un dabas fotogrāfijas.	Nosauc un raksturo ainavu un dabas fotogrāfijā lietojamo tehniku un tehnoloģiskos procesus. Nosauc dažādus gaismošanas paņēmienus ainavu un dabas fotografēšanā un pamato konkrētas gaismas ietekmi uz fotoattēlu. Fotografē ainavu, izvēloties atbilstošu optiku un piederumus. Fotografē arhitektūru un interjeru, izvēloties atbilstošu optiku un piederumus. Fotografē dzīvniekus, izvēloties atbilstošu optiku un piederumus. Veic makrofotografēšanu, izvēloties atbilstošu optiku un piederumus. Veic makrofotografēšanu ar mākslīgo apgaismojumu. Veic makrofotografēšanu un montāžu, raksturojot darba procesu. Apstrādā ainavu un dabas fotogrāfijas digitāli, izmantojot digitālās apstrādes specifiskos paņēmienus, analizē iegūto rezultātu. Apraksta ainavu un dabas specifiku, nosauc vides riskus un to novēršanas pasākumus. Raksturo un analizē ainavu un dabas fotogrāfijas vēsturiskā kontekstā.
3. Spēj: radīt tehniski un estētiski kvalitatīvu klusās dabas fotogrāfiju.	30% no moduļa kopējā	Veido vienkāršu klusās dabas uzstādījumu no dotajiem	Veido klusās dabas uzstādījumu, izvēlas izmantojamus priekšmetus.

Zina: klusās dabas fotogrāfijas tehnoloģiskos procesus, klusās dabas fotogrāfijas tehnisko nodrošinājumu, klusās dabas fotogrāfijas gaismošanas paņēmienus, digitālo apstrādi klusās dabas fotogrāfijā un klusās dabas vēsturisko kontekstu. Izprot: atbilstoši izvēlēta tehnoloģiskā uzņemšanas procesa un gaismošanas nozīmi klusās dabas fotogrāfijas izveidē.	apjoma	priekšmetiem. Nosauc dažādus klusās dabas gaismošanas paņēmienus. Izvieto gaismas. Veic priekšmeta fotofiksāciju, izmantojot gaismas galdu un piederumus. Digitāli apstrādā klusās dabas fotogrāfijas, izmantojot digitālās apstrādes specifiskos paņēmienus. Raksturo vēsturiskās klusās dabas fotogrāfijas.	Nosauc dažādus klusās dabas gaismošanas paņēmienus un pamato konkrētu gaismu lietojumu. Izvieto gaismas. Veic priekšmeta fotofiksāciju, izmantojot gaismas galdu un piederumus, raksturo darba procesu. Digitāli apstrādā klusās dabas fotogrāfijas, izmantojot digitālās apstrādes specifiskos paņēmienus, analizē iegūto rezultātu. Raksturo un analizē klusās dabas fotogrāfijas vēsturiskā kontekstā.
4. Spēj: radīt fotogrāfiju atbilstoši cilvēka vizuālās uztveres psiholoģiskajiem aspektiem. Zina: vizuālās uztveres psiholoģiju, krāsu, laukumu, virzienu ietekmi, apzināti uztveramās vizuālās informācijas iespējas, ievērošanas un iegaumēšanas nosacījumus, kā var mainīt cilvēka priekšstatus un manipulēt ar skatītāju. Izprot: vizuālās uztveres psiholoģisko principu lietošanas nozīmi emocionāli augstvērtīgu darbu radīšanā.	15% no moduļa kopējā apjoma	Uzskaita vizuālās uztveres pamatprincipus. Nosauc telpiskās uztveres principus. Nosauc krāsu psiholoģisko uztveri un to ietekmi uz cilvēka psihi. Nosauc galvenās acs uzbūves struktūras un redzeslauka īpatnības. Nosauc estētikas bioloģiskos faktorus. Nosauc smadzeņu vizuālās informācijas apstrādes un izmantošanas pamatprincipus. Nosauc vizuālās uztveres principus, kuri tiek lietoti reklāmas fotogrāfijā. Atlasa un sagatavo savas izgatavotās viena žanra fotogrāfijas. Prezentē tās auditorijai.	Uzskaita un raksturo vizuālās uztveres pamatprincipus. Uzskaita un raksturo telpiskās uztveres principus. Nosauc un raksturo krāsu psiholoģisko uztveri un to ietekmi uz cilvēka psihi. Nosauc un raksturo galvenās acs uzbūves struktūras un redzeslauka īpatnības. Nosauc un raksturo estētikas bioloģiskos faktorus. Nosauc un raksturo smadzeņu vizuālās informācijas apstrādes un izmantošanas pamatprincipus. Raksturo vizuālās uztveres principus, kuri tiek lietoti reklāmas fotogrāfijā, un pamato to iedarbību uz vizuālo uztveri un lēmumu pieņemšanu. Atlasa un sagatavo savas izgatavotās viena žanra fotogrāfijas. Prezentē tās auditorijai, raksturojot fotografēšanas procesu un galarezultātu.

Moduļa " Fotografēšanas vides iekārtošana (scenogrāfija)" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas izveidot fotografēšanas vidi studijas fotosesijai, atrast lokācijas vietu fotosesijai ārpus studijas, papildināt to ar rekvizītiem un izveidot modeļa vizuālo tēlu.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Iekārtot fotografēšanas vidi atbilstoši scenogrāfijas un dramaturģijas pamatprincipiem. 2. Iekārtot fotosesijas vidi studijā. 3. Izvēlēties lokācijas vietu un iekārtot fotografēšanas laukumu ārpus studijas. 4. Izveidot modeļa vizuālo tēlu atbilstoši fotosesijas koncepcijai.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūts programmas B daļas modulis "Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana fotogrāfijā".
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Fotografēšanas vides iekārtošana (scenogrāfija)" apguves noslēgumā izglītojamais kārto pārbaudījumu, kura laikā izstrādā skices studijas iekārtojumam vai fotografēšanas laukumam ārpus studijas, izveido laukuma iekārtojumu un modeļa vizuālo tēlu atbilstoši darba uzdevumam, prezentē risinājumu. Izglītojamais jebkura uzdevuma izpildē moduļa apguves laikā ir atbildīgs par kadra tehnisko un māksliniecisko kvalitāti.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Fotografēšanas vides iekārtošana (scenogrāfija)" ir programmas B daļas modulis, ko apgūst fotogrāfa kvalifikācijas izglītojamie vienlaicīgi ar moduļiem "Žanru izmantošana foto darbu veidošanā" un "Video filmēšana un montāža", pēc kuru apguves seko moduļi "Foto projektu veidošana" un "Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē".

Moduļa " Fotografēšanas vides iekārtošana (scenogrāfija)" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: iekārtot fotografēšanas vidi atbilstoši scenogrāfijas un dramaturģijas pamatprincipiem. Zina: scenogrāfijas pamatprincipus un attīstību, dramaturģijas veidošanas pamatprincipus, ergonomiku. Izprot: scenogrāfijas un dramaturģijas pamatprincipu izmantošanas nozīmi tematiski pamatotas vides iekārtošanā.	10% no moduļa kopējā apjoma	Uzskaita būtiskākos scenogrāfijas attīstības posmus. Iekārto fotografēšanas vidi atbilstoši scenogrāfijas principiem. Nosauc dramaturģijai raksturīgos paņēmienus. Iekārto fotografēšanas vidi atbilstoši dramaturģijas pamatprincipiem. Zīmē skices fotosesijas vides iekārtojumam.	Uzskaita un raksturo scenogrāfijas attīstības posmus. Iekārto fotografēšanas vidi atbilstoši scenogrāfijas principiem, raksturo galarezultātu. Nosauc un analizē dramaturģijai raksturīgos paņēmienus. Iekārto fotografēšanas vidi atbilstoši dramaturģijas pamatprincipiem. Zīmē skices fotosesijas vides iekārtojumam un pamato lietoto

			elementu atbilstību uzstādījumam.
2. Spēj: iekārtot fotosesijas vidi studijā. Zina: butaforiju un rekvizītu izvietošanu un izgatavošanu, vizuālo efektu izmantošanu. Izprot: fotosesijas vides iekārtošanu fotostudijā atbilstoši iekārtojumam un uzstādījuma dramaturģiskajai idejai.	40% no moduļa kopējā apjoma	Izvieta rekvizītus un butaforijas atbilstoši uzdevumam. Izgatavo rekvizītus un butaforijas atbilstoši uzdevumam. Lieto vienkāršus vizuālos efektus atbilstoši darba uzdevumam.	Izvieta rekvizītus un butaforijas atbilstoši uzdevumam, skaidro izvietoējuma izvēli. Izgatavo rekvizītus un butaforijas atbilstoši uzdevumam, analizē izgatavošanas procesu. Lieto sarežģītus vizuālos efektus atbilstoši darba uzdevumam.
3. Spēj: izvēlēties lokācijas vietu un iekārtot fotografēšanas laukumu ārpus studijas. Zina: lokācijas vietas izvēles nosacījumus, butaforiju un rekvizītu izvēlēšanos vai izgatavošanu vizuālo efektu radīšanai ārpus studijas. Izprot: fotosesijas vides iekārtošanu ārpus fotostudijas atbilstoši iekārtojumam un uzstādījuma dramaturģiskajai idejai.	30% no moduļa kopējā apjoma	Izvēlas fotografēšanas uzdevumam atbilstošu lokācijas vietu. Izvieta un pielāgo rekvizītus un butaforijas atbilstoši fotografēšanai ārpus studijas. Lieto vienkāršus vizuālos efektus ārpus studijas atbilstoši darba uzdevumam. Nosauca iespējamās vides riska faktorus, kuri varētu ietekmēt fotosesiju.	Izvēlas fotografēšanas uzdevumam atbilstošu lokācijas vietu, noskaidro tehniskos un juridiskos aspektus fotografēšanai konkrētajā vietā. Izvieta un pielāgo rekvizītus un butaforijas atbilstoši fotografēšanai ārpus studijas. Apraksta iespējamās riskus. Lieto vizuālos efektus ārpus studijas atbilstoši darba uzdevumam. Apraksta iespējamās riskus. Nosauca iespējamās vides riska faktorus, kuri varētu ietekmēt fotosesiju. Apraksta pasākumus vides riska faktoru izmantošanai vai novēršanai.
4. Spēj: izveidot modeļa vizuālo tēlu atbilstoši fotosesijas koncepcijai. Zina: modeļa vizuālā tēla veidošanas pamatprincipus, tērpa izvēles kritērijus un vides izvēli atbilstoši koncepcijai. Izprot: modeļa vizuālā tēla un vides saskaņošanas nozīmi mākslinieciski pamatotu fotogrāfiju radīšanā.	20% no moduļa kopējā apjoma	Izstrādā modeļa vizuālā tēla koncepciju. Izvērtē un pielāgo koncepcijai modeļa vizuālo tēlu (tērps, aksesuāri un grims). Izvēlas modelim atbilstošu vidi.	Izstrādā modeļa vizuālā tēla koncepciju, pamato izvēli un skaidro simbolikas nozīmi Izveido detalizētu modeļa vizuālo tēlu (tērps, aksesuāri un grims). Atlasa nepieciešamos rekvizītus. Izvēlas un pamato modelim atbilstošās vides izvēli.

Moduļa " Video filmēšana un montāža" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas tehniski kvalitatīvi filmēt un montēt, veidojot video darbus.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Sagatavot un lietot video filmēšanas tehniku, uzņemot tehniski un estētiski kvalitatīvus kadrus un lietojot drošus darba paņēmienus. 2. Veikt video skaņas ierakstu. 3. Lietot gaismas video filmēšanas vajadzībām, lietojot drošus darba paņēmienus. 4. Veikt video montāžu, skaņas pievienošanu un titrēšanu. 5. Realizēt sarežģītu video darbu, pamatotu režijas pamatprincipos.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūts fotogrāfa kvalifikācijas programmas B daļas modulis "Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana fotogrāfijā".
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Video filmēšana un montāža" apguves noslēgumā izglītojamais prezentē moduļa apguves laikā izveidoto audiovizuālo darbu. Izglītojamais jebkura uzdevuma izpildē moduļa apguves laikā ir atbildīgs par kadra tehnisko un māksliniecisko kvalitāti.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Video filmēšana un montāža" ir programmas B daļas modulis, ko apgūst fotogrāfa kvalifikācijas izglītojamie vienlaicīgi ar moduļiem "Fotografēšanas vides iekārtošana (scenogrāfija)" un "Žanru izmantošana foto darbu veidošanā", pēc kuru apguves seko modulis "Foto projektu veidošana" un "Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē".

Moduļa " Video filmēšana un montāža" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: sagatavot un lietot video filmēšanas tehniku, uzņemot tehniski un estētiski kvalitatīvus kadrus un lietojot drošus darba paņēmienus. Zina: video filmēšanai nepieciešamo tehnisko nodrošinājumu, video ieraksta formātus, režīmus, aksesuārus, statīvus, stabilizatorus, optiku, kvalitātes rādītājus un mākslinieciskos izteiksmes līdzekļus	10% no moduļa kopējā apjoma	Atpazīst un nosauc kameru veidus, sagatavo kameru filmēšanai. Nosauc videoieraksta formātus. Uzskaita video filmēšanas aksesuārus. Raksturo slēdža ātruma lietojumu filmēšanā. Izskaidro diafragmas lietojumu. Nofilmē video, kurā izmēģina atšķirīgus diafragmas atvērumus	Nosauc un raksturo dažādus kameru veidus, sagatavo kameru filmēšanai. Nosauc un raksturo videoieraksta formātus un to atšķirības. Uzskaita un paskaidro video filmēšanas aksesuāru lietojumu. Raksturo slēdža ātruma lietojumu filmēšanā un paskaidro tā ietekmi uz video kadru.

video filmēšanā. Izprot: atbilstoši sagatavotas tehnikas nozīmi tehniski un estētiski kvalitatīvu video darbu filmēšanā.		(liels/mazs). Nosauc kameras statīvu veidus un sagatavo statīvus filmēšanai. Filmē īsus video materiālus, lietojot drošus darba paņēmienus. Nosauc kameras stabilizatoru sistēmas. Atšķir dažādus objektīvu veidus. Filmē, izmantojot doto objektīvu. Uzņem un samontē video materiālu, kurā izmantoti pamata kadra uzbūves principi. Uzņem un samontē video materiālu, kurā attēlota sižeta dinamika.	Izskaidro diafragmas lietojumu ar piemēriem. Nofilmē video, kurā izmēģina atšķirīgus diafragmas atvērumus (liels/mazs), un izvērtē, kā diafragmas atvērums ietekmē video kadru. Nosauc un raksturo kameras statīvu veidus un sagatavo statīvus filmēšanai. Filmē īsus video materiālus, lietojot drošus darba paņēmienus. Apraksta kameras stabilizatoru sistēmas, raksturo to lietojumu. Nosauc un raksturo dažādus objektīvu veidus. Filmē, izmantojot izvēlēto objektīvu. Uzņem un samontē video materiālu, kurā izmantoti pamata kadra uzbūves principi. Pamato lietotos paņēmienus. Uzņem un samontē video materiālu, kurā attēlota sižeta dinamika. Pamato lietotos paņēmienus.
2. Spēj: veikt video skaņas ierakstu. Zina: skaņas ieraksta formātus, tehnoloģijas, mikrofonu lietošanu atbilstoši vajadzībām, skaņu celiņu sinhronizāciju. Izprot: kvalitatīva skaņas ieraksta ietekmi uz galaprodukta estētisko baudījumu.	10% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc video skaņas ieraksta formātus. Nosauc video skaņas ieraksta tehnoloģijas. Ieraksta video skaņu, izmantojot dažādus ārējos mikrofonus. Saglabā video skaņas ierakstu failā. Sinhronizē divus skaņas celiņus.	Nosauc un raksturo video skaņas ieraksta formātus un to lietošanu. Nosauc un raksturo video skaņas ieraksta tehnoloģijas un to lietošanu. Ieraksta skaņu, izmantojot dažādus ārējos mikrofonus, un paskaidro atšķirības un priekšrocības. Saglabā video skaņas ierakstu failā. Sinhronizē vairākus skaņas celiņus.
3. Spēj: lietot gaismas video filmēšanas vajadzībām, lietojot drošus darba paņēmienus. Zina: dabīgās un mākslīgās gaismas izmantošanu, gaismas modifikatoru lietošanu, krāsu balansa kalibrēšanu, gaismu defektu un efektu monitoringu,	20% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc pieejamā apgaismojuma izmantošanas paņēmienus. Atbilstoši darba uzdevumam filmē video, izmantojot dabīgo gaismu. Nosauc dabīgās gaismas modifikatorus. Filmē īsus video materiālus, izmantojot dažādus	Nosauc pieejamā apgaismojuma izmantošanas paņēmienus un pamato konkrētas gaismas ietekmi uz video materiālu. Atbilstoši darba uzdevumam filmē video, izmantojot dabīgo gaismu. Nosauc dabīgās gaismas

gaismu izvietojumu un kontrolēšanu filmēšanas laikā. Izprot: gaismu ietekmi uz galaprodukta estētisko baudījumu.		dabīgās gaismas modifikatorus. Atšķir mākslīgā apgaismojums veidus un tehnoloģijas. Filmē video materiālu, izmantojot mākslīgo apgaismojumu un lietojot drošus darba paņēmienus. Nosauc krāsu balansa iestatīšanas paņēmienus. Veic krāsu balansa iestatīšanu kamerā. Atpazīst un raksturo gaismas defektus video filmēšanā. Filmējot video, kontrolē gaismas defektus. Veic video filmēšanu, izmantojot gaismas efektus. Uzstāda gaismošanas tehniku atbilstoši filmēšanas uzdevumam.	modifikatorus un raksturo to lietojumu. Filmē īsus video materiālus, izmantojot dažādus dabīgās gaismas modifikatorus. Atšķir mākslīgā apgaismojuma veidus un tehnoloģijas un pamato to lietojumu. Filmē vide materiālu, izmantojot mākslīgo apgaismojumu un lietojot drošus darba paņēmienus. Nosauc un paskaidro krāsu balansa iestatīšanas paņēmienus. Veic krāsu balansa iestatīšanu kamerā. Raksturo gaismas defektus video filmēšanā. Filmējot video, kontrolē un novērš gaismas defektus. Veic video filmēšanu, izmantojot gaismas efektus, raksturo to ietekmi uz uzfilmēto materiālu. Izdomā un uzzīmē gaismošanas shēmu. Uzstāda gaismošanas tehniku atbilstoši filmēšanas uzdevumam.
4. Spēj: veikt video montāžu, skaņas pievienošanu un titrēšanu. Zina: video montāžas pamatprincipus, strādājot ar montāžas datorprogrammām, video materiāla atlases un kvalitātes kritērijus, krāsu korekcijas, specefektu lietošanu, skaņas sinhronizēšanu ar attēlu un titrēšanu. Izprot: video montāžas nozīmi uz galaprodukta estētisko baudījumu.	30% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc montāžas datorprogrammu instrumentāriju. Montējot video, lieto montāžas rīkus un funkcijas. Atlasa video materiālu, balstoties uz kvalitātes kritērijiem. Samontē video materiālu hronoloģiskā secībā. Nosauc krāsu korekcijas paņēmienus video materiāla koriģēšanā. Veic krāsu korekciju. Nosauc video pārejas un specefektus video materiāla sakārtošanā. Samontē video materiālu, izmantojot video pārejas un specefektus. Sinhronizē skaņu ar video materiālu. Titre gatavas filmas fragmentu.	Raksturo montāžas datorprogrammu instrumentāriju. Montējot video, lieto montāžas rīkus un funkcijas. Atlasa video materiālu, balstoties uz kvalitātes kritērijiem, un izskaidro izvēlēto video atlases kritērijus. Samontē video materiālu hronoloģiskā secībā. Sagatavo materiālu demonstrēšanai. Nosauc krāsu korekcijas paņēmienus video materiāla koriģēšanā. Veic krāsu korekciju, analizē iegūto rezultātu. Nosauc video pārejas un specefektus video materiāla sakārtošanā. Samontē video materiālu, izmantojot video pārejas un specefektus, pamato

			veiktās darbības. Sinhronizē skaņu ar video materiālu un pievieno papildu fona skaņas celiņu. Titrē gatavas filmas fragmentu, seko tam, lai visos kadrus titri būtu skaidri salasāmi, ievērojot titru izvietojanas principus.
5. Spēj: realizēt sarežģītu video darbu, pamatotu režijas pamatprincipus. Zina: scenārija veidošanas pamatprincipus, kadrējuma plānu veidošanu, filmēšanas laukuma plānošanu un komandas veidošanu, dokumentālā kino stāsta veidošanu. Izprot: režijas pamatu nozīmi sakārtota videostāsta izveidošanai.	30% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc scenārija veidošanas pamatprincipus. Nosauc video kadru plāna veidošanas pamatprincipus. Zīmē video kadru plānu. Nosauc otrā plāna veidošanas principus. Zīmē kadru plānu. Nosauc filmēšanas laukuma plānošanas pamatprincipus. Plāno filmēšanas laukumu. Apraksta nepieciešamo filmēšanas komandas sastāvu dotā filmēšanas uzdevumu veikšanai. Nosauc dokumentālā video stāsta veidošanas pamatprincipus. Nofilmē dokumentālu video stāstu (1–2 min.). Prezentē video materiālu.	Nosauc un raksturo scenārija veidošanas pamatprincipus. Nosauc un raksturo video kadru plāna veidošanas pamatprincipus. Zīmē video kadru plānu. Raksturo otrā plāna veidošanas principus. Zīmē kadru plānu, skaidro tā nozīmi. Nosauc un raksturo filmēšanas laukuma plānošanas pamatprincipus. Plāno filmēšanas laukumu atbilstoši darba uzdevuma specifikai. Apraksta nepieciešamo filmēšanas komandas sastāvu dažādu filmēšanas uzdevumu veikšanai. Nosauc un raksturo dokumentālā video stāsta veidošanas pamatprincipus. Nofilmē dokumentālu video stāstu (3–5 min.). Prezentē video materiālu, pamatojot tā izstrādes procesu.

Moduļa "Foto projektu veidošana" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas plānot, organizēt un realizēt dažāda veida fotoprojektus.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Radīt saturiski un vizuāli kvalitatīvu fotoreportāžu. 2. Radīt tehniski un estētiski kvalitatīvu reklāmas fotogrāfiju. 3. Realizēt radošus fotodarbus plenērā. 4. Izveidot fotoreportāžu, ievērojot žurnālistikas pamatnostādnes.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti programmas B daļas moduļi "Žanru izmantošana foto darbu veidošanā", "Fotografēšanas vides iekārtošana (scenogrāfija)" un "Video filmēšana un montāža".
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Foto projektu veidošana" apguves noslēgumā izglītojamais kārto pārbaudījumu, kura laikā prezentē vienu no moduļa apguves laikā realizētajiem foto projektiem. Izglītojamais jebkura uzdevuma izpildē moduļa apguves laikā ir atbildīgs par kadra tehnisko un māksliniecisko kvalitāti.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Foto projektu veidošana" ir programmas B daļas modulis, ko apgūst fotogrāfa kvalifikācijas izglītojamie vienlaicīgi ar moduli "Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē", pēc kuru apguves seko noslēdzošais B daļas modulis "Fotogrāfa prakse".

Moduļa "Foto projektu veidošana" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: radīt saturiski un vizuāli kvalitatīvu fotoreportāžu. Zina: tehnisko nodrošinājumu reportāžas fotografēšanai, darbu plānošanu, fotogrāfa ētikas un uzvedības normas, fotostāsta veidošanu, reportāžas fotoattēlu veidošanu un atlasī, fotosēriju veidošanu un noformēšanu. Izprot: vizuāli kvalitatīvu reportāžu veidošanas nozīmi fotostāsta realizēšanai un sabiedrības informēšanai.	30% no moduļa kopējā apjoma	Atpazīst un nosauc izmantojamo tehniku un tehnoloģiskos procesus reportāžas fotogrāfijā. Izpēta fotosērijas uzdevumu un izstrādā secīgu darba plānu un laika grafiku. Nosauc fotogrāfa darba ētikas principus, apraksta uzvedības normas. Veido vienkāršu fotostāstu. Nofotografē fotostāstam nepieciešamo materiālu.	Nosauc un raksturo izmantojamo tehniku un tehnoloģiskos procesus reportāžas fotogrāfijā. Izpēta fotosērijas uzdevumu no vairākiem aspektiem, izstrādā secīgu darba plānu, laika grafiku un izvērtē riskus. Nosauc fotogrāfa darba ētikas principus, apraksta uzvedības normas dažādos publiskos pasākumos. Veido fotostāstu, ievērojot stāsta loģikas nosacījumus.

		Izvērtē un atlasa fotomateriālus, konsultējoties ar pedagogu. Noformē fotosēriju.	Nofotografē fotostāstam nepieciešamo materiālu. Analizē rezultātu. Izvērtē un atlasa fotomateriālus, pamato savu izvēli. Noformē fotosēriju, izmantojot vienotu ideju.
2. Spēj: radīt tehniski un estētiski kvalitatīvu reklāmas fotogrāfiju. Zina: reklāmas fotogrāfijas realizēšanai nepieciešamos tehniskos līdzekļus un to lietojumu, kvalitātes prasības, mērķauditorijas izpēti, radošuma izpausmes, apstrādes specifiku, kompozicionālos paņēmienus. Izprot: reklāmas fotogrāfiju kvalitatīvo un vizuāli estētisko pazīmju nozīmi.	30% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc reklāmās izmantojamo vizuālo darbu ekonomiskos mērķus. Nosauc izmantojamo fototehniku un izskaidro tās kvalitātes prasības. Nosauc dažādus reklāmas fotogrāfijas gaismošanas paņēmienus. Izvieta gaismas avotus studijā. Pēc norādēm izmanto dabīgās gaismas reklāmas fotogrāfijā. Uzskaita radošas reklāmas fotogrāfijas kritērijus. Izvērtē un atlasa fotomateriālus, konsultējoties ar pedagogu. Uzskaita kompozīcijas paņēmienus reklāmas fotogrāfijā. Apstrādā reklāmas fotogrāfijas.	Nosauc un raksturo reklāmās izmantojamo vizuālo darbu ekonomiskos mērķus. Nosauc un raksturo izmantojamo fototehniku, izskaidro tās kvalitātes prasības. Nosauc dažādus reklāmas fotogrāfijas gaismošanas paņēmienus un pamato konkrētu gaismas avotu lietojumu. Izvieta gaismas avotus studijā. Izmanto dabīgās gaismas reklāmas fotogrāfijā, izvēloties papildu apgaismojumu un aprīkojumu. Uzskaita un analizē radošas reklāmas fotogrāfijas kritērijus. Patstāvīgi izvērtē un atlasa fotomateriālus, ievērojot kvalitātes standartus, pamato savu izvēli. Uzskaita un analizē kompozīcijas paņēmienus reklāmas fotogrāfijā. Apstrādā reklāmas fotogrāfijas, lietojot reklāmas fotogrāfijas apstrādes specifiskos paņēmienus, analizē rezultātu.
3. Spēj: realizēt radošus fotodarus plenērā. Zina: vides apzināšanu, fotografēšanu reālos apstākļos, ievērojot uzdevuma nosacījumus, fotogrāfiju apstrādi atbilstoši nosacījumiem, darbu atlases principus un foto izstādes veidošanas principus. Izprot: tehniski un estētiski kvalitatīvu plenēra darbu nozīmi izstādes radīšanai.	25% no moduļa kopējā apjoma	Izpēta darbošanās vidi, apzina iesaistīto personālu un sagatavoja uzdevumu izpildei. Fotografē plenērā, izmantojot nepieciešamo tehnisko aprīkojumu. Veic fotogrāfiju digitālo apstrādi, izmantojot vienkāršus paņēmienus liela apjoma fotogrāfiju apstrādei. Atlasa darbus izstādei.	Izpēta darbošanās vidi no vairākiem aspektiem un sagatavoja uzdevumu izpildei, izstrādā secīgu darba plānu, apzina iesaistīto personālu un izvērtē riskus. Fotografē plenērā, izmantojot nepieciešamo tehnisko aprīkojumu, izpildot darba uzdevumu un iegūstot minimāli digitāli apstrādājamu

		Nosauc fotoplenēra izstādes koncepcijas veidošanas pamatprincipus, izstrādā konceptu. Sagatavo darbus izstādei un izvieto tos izstādes telpā. Izskaidro fotoizstādes kuratora darba specifiku. Izvērtē fotoplenēra izstādes rezultāta atbilstību izvirzītajiem mērķiem.	materiālu. Veic fotogrāfiju digitālo apstrādi, izmantojot specifiskus paņēmienus liela apjoma fotogrāfiju apstrādei. Atlasa darbus izstādei un pamato veikto izvēli. Nosauc fotoplenēra izstādes koncepcijas veidošanas pamatprincipus, izstrādā konceptu un pamato izmantoto paņēmienu lietojumu. Sagatavo darbus izstādei un izvieto tos izstādes telpā, ievērojot izstādes koncepciju. Raksturo, minot piemērus, fotoizstādes kuratora darbu specifiku. Izvērtē un pamato fotoplenēra izstādes rezultāta atbilstību izvirzītajiem mērķiem un kvalitātei.
4. Spēj: izveidot fotoreportāžu, ievērojot žurnālistikas pamatnostādnes. Zina: žurnālistikas pamatprincipus, fotogrāfa lomu notikumu attīstībā un norisē, atbildību sabiedrības priekšā, fotostāsta veidošanu žurnālistikas principos, sadarbības nosacījumus ar presi un medijiem. Izprot: žurnālistikas pamatnostādņu nozīmi fotoreportāžu veidošanā.	15% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc fotožurnālistikas pamatprincipus. Atšķir nemanipulētu fotoattēlu. Vispārīgi apraksta fotogrāfa lomu notikuma norisē. Vispārīgi apraksta fotogrāfa morālo atbildību. Nosauc žurnālistikas principus fotostāsta veidošanā. Nosauc fotoredaktora darba pamatprincipus. Raksturo sadarbības veidus ar medijiem.	Nosauc un raksturo fotožurnālistikas pamatprincipus. Atšķir nemanipulētu fotoattēlu, raksturo izvērtēšanas kritērijus un izskaidro tā nozīmīgumu. Raksturo un novērtē fotogrāfa lomu notikumu norisē. Raksturo un novērtē fotogrāfa morālo atbildību. Nosauc žurnālistikas principus fotostāsta veidošanā, pamato atšķirīgu principu lietošanu konkrētos gadījumos. Nosauc un raksturo fotoredaktora darba pamatprincipus. Raksturo sadarbības veidus ar medijiem, izskaidro atšķirības.

Moduļa "Grafiskā dizaina darbu veidošana" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas papildināt fotomateriālu ar grafiskā dizaina elementiem, izveidot fotogrāmatu un iekārtot fotoizstādi.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Izveidot grafiskos elementus un lietot tos fotodarbu noformēšanā. 2. Sagatavot fotogrāmatu. 3. Izveidot fotoizstādi.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti programmas B daļas moduļi.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Grafiskā dizaina darbu veidošana" apguves noslēgumā izglītojamais kārto pārbaudījumu, kura laikā izveido fotomateriālu ar grafiskā dizaina elementiem atbilstoši darba uzdevumam un prezentē moduļa apguves laikā realizēto projektu (fotogrāmatu vai fotoizstādi). Izglītojamais jebkura uzdevuma izpildē moduļa apguves laikā ir atbildīgs par kadra tehnisko un māksliniecisko kvalitāti.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Grafiskā dizaina darbu veidošana" ir C daļas modulis, ko fotogrāfa kvalifikācijas izglītojamie apgūst pēc brīvas izvēles pirms noslēdzošā moduļa "Fotogrāfa prakse".

Moduļa "Grafiskā dizaina darbu veidošana" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: izveidot grafiskos elementus un lietot tos fotodarbu noformēšanā. Zina: burtveidolu veidus un to lietošanu, tekstu salikšanas nosacījumus, grafisko zīmju un logotipu veidošanas pamatnoteikumus, grafisko elementu un attēlu estētiskas un mākslinieciskas savienošanas principus. Izprot: vizuāli sakārtotu grafisko elementu nozīmi fotodarbu noformēšanā.	40% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc burtveidolu veidus, to lietošanu un tekstu salikumu, un kompozīcijas nosacījumus. Sakārto tekstu. Nosauc grafisko zīmju veidošanas pamatnosacījumus. Izveido grafisko zīmi. Nosauc logotipu veidošanas pamatnosacījumus. Izveido logotipu atbilstoši uzdevumam. Savieno grafisko elementu un tekstu ar fotoattēlu.	Nosauc burtveidolu veidus, to lietošanu un tekstu salikumu, un kompozīcijas nosacījumus. Sakārto tekstu atbilstoši grafiskā dizaina kritērijiem. Nosauc grafisko zīmju veidošanas pamatnosacījumus. Izveido grafisko zīmi atbilstoši grafiskā dizaina kritērijiem. Nosauc un raksturo logotipu veidošanas pamatnosacījumus. Izveido logotipu atbilstoši uzdevumam un grafiskā dizaina

		Sagatavo plakātu un ielūgumu.	izstrādes kritērijiem. Savieno grafisko elementu un tekstu ar fotoattēlu atbilstoši grafiskā dizaina kritērijiem. Sagatavo plakātu un ielūgumu atbilstoši grafiskā dizaina kritērijiem.
2. Spēj: sagatavot fotogrāmatu. Zina: fotogrāmatu grafiskā dizaina veidošanas principus, grāmatu maketēšanas datorprogrammas, digitālo failu sagatavošanu drukāšanai. Izprot: grafiskā dizaina principu ievērošanas nozīmi fotogrāmatu veidošanā.	30% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc fotogrāmatas veidošanas pamatprincipus. Sagatavo fotogrāmatas maketu (lelli). Maketē fotogrāmatu. Nosauc fotogrāfiju digitālo failu sagatavošanas nosacījumus un drukas/digitālo krāsu atšķirības. Sagatavo fotogrāfiju digitālo failu drukāšanai.	Nosauc un raksturo fotogrāmatas veidošanas pamatprincipus un pamato lietojumu. Izstrādā fotogrāmatas maketu (lelli), izklāsta izstrādes procesu. Maketē fotogrāmatu atbilstoši fotogrāmatu veidošanas pamatprincipiem un grafiskā dizaina kritērijiem. Nosauc un raksturo fotogrāfiju digitālo failu sagatavošanas nosacījumus un drukas/digitālo krāsu atšķirības. Sagatavo fotogrāfiju digitālo failu drukāšanai.
3. Spēj: izveidot fotoizstādi. Zina: fotoizstādes koncepcijas izstrādes pamatprincipus, noformēšanu un iekārtošanu. Izprot: izstāžu iekārtošanas principu ievērošanas nozīmi veiksmīgai fotogrāfiju eksponēšanai.	30% no moduļa kopējā apjoma	Veido fotoizstādes koncepciju. Noformē fotodarbus to eksponēšanai izstādē. Noformē un iekārto fotoizstādi. Sagatavo fotoizstādes aprakstu.	Veido un analizē fotoizstādes koncepciju. Noformē fotodarbus eksponēšanai izstādē atbilstoši fotoizstādes koncepcijai. Noformē un iekārto fotoizstādi atbilstoši izstādes koncepcijai. Sagatavo un grafiski noformē fotoizstādes aprakstu atbilstoši fotoizstādes koncepcijai.

Moduļa "Multimediju dizaina darbu veidošana" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas papildināt fotomateriālu ar multimediju dizaina elementiem, lietojot animācijas tehnikas.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Novērtēt animācijas veidošanas datorprogrammu iespējas fotogrāfiju apstrādē. 2. Iekustināt fotoattēlu, tekstu un logotipu, izmantojot animācijas metodes. 3. Izveidot stopkadru (<i>Stop Motion</i>) animācijas filmiņu.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti programmas B daļas moduļi.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa apguves noslēgumā izglītojamaais kārtos pārbaudījumu, kura laikā veido kustīgus attēlus vai stopkadru filmiņu, izmantojot fotoattēlus. Izglītojamaais jebkura uzdevuma izpildē moduļa apguves laikā ir atbildīgs par kadra tehnisko un māksliniecisko kvalitāti.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Multimediju dizaina darbu veidošana" ir C daļas modulis, ko fotogrāfa kvalifikācijas izglītojamie apgūst pēc brīvas izvēles pirms noslēdzošā moduļa "Fotogrāfa prakse".

Moduļa "Multimediju dizaina darbu veidošana" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: novērtēt animācijas veidošanas datorprogrammu iespējas fotogrāfiju apstrādē. Zina: animācijas veidus un tehnikas, animāciju veidošanas datorprogrammas. Izprot: animācijas veidošanas datorprogrammu lietošanas nozīmi multimediju darbu veidošanā.	20% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc animācijas veidus un tehnikas. Nosauc animācijas veidošanas datorprogrammas un vispārīgi apraksta to lietošanu. Lieto animācijas veidošanas datorprogrammas izvēlņu joslu un logus atbilstoši darba uzdevumam.	Nosauc un apraksta animācijas veidus un tehnikas. Nosauc un raksturo animācijas veidošanas datorprogrammas un to lietošanu. Izvēlas un lieto animācijas veidošanas datorprogrammas izvēlņu joslu un logus atbilstoši darba uzdevumam.
2. Spēj: iekustināt fotoattēlu, tekstu un logotipu, izmantojot animācijas metodes. Zina: fotoattēlu, tekstu un grafisko elementu animēšanas paņēmienus.	40% no moduļa kopējā apjoma	Animē fotoattēlu, izmantojot datorprogrammas. Animē tekstu, izmantojot datorprogrammas. Animē logotipu, izmantojot	Animē fotoattēlu, izmantojot datorprogrammas, analizē iegūto rezultātu. Animē tekstu, izmantojot datorprogrammas, analizē iegūto

Izprot: kustīgu attēlu izmantošanas nozīmi fotogrāfa profesionālajā darbībā.		datorprogrammas.	rezultātu. Animē logotipu, izmantojot datorprogrammas, analizē iegūto rezultātu.
3. Spēj: izveidot stopkadru (<i>Stop Motion</i>) animācijas filmiņu. Zina: stopkadru (<i>Stop Motion</i>) animācijas veidošanas principus, fotografēšanas specifiku stopkardu animēšanā. Izprot: stopkadru (<i>Stop Motion</i>) animācijas filmas lietošanas nozīmi fotogrāfa profesionālajā darbībā.	40% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc stopkadru animēšanas principus. Fotografē secīgus attēlus stopkadru sižeta izveidei. Animē stopkadru sižetu.	Apraksta stopkadru animēšanas principus. Izveido stāstu un fotografē secīgus attēlus. Animē stopkadru sižetu, analizē iegūto rezultātu.

Moduļa "Jaunāko tehnoloģiju lietošana fotografēšanā" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas strādāt ar jaunākajām tehnoloģijām audiovizuālo darbu veidošanā.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Uzņemt fotoattēlus, izmantojot bezpilota lidaparātus (dronus). 2. Uzņemt fotoattēlus, izmantojot 360 grādu kameru, un tos apstrādāt. 3. Uzņemt fotoattēlus, izmantojot sporta kameru, un tos apstrādāt.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti programmas B daļas moduli.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Jaunāko tehnoloģiju lietošana fotografēšanā" apguves noslēgumā izglītojamais kārto pārbaudījumu, kura laikā fotografē, izmantojot jaunākās tehnoloģijas un prezentē foto materiālu. Izglītojamais jebkura uzdevuma izpildē moduļa apguves laikā ir atbildīgs par kadra tehnisko un māksliniecisko kvalitāti.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Jaunāko tehnoloģiju lietošana fotografēšanā" ir C daļas modulis, ko fotogrāfa kvalifikācijas izglītojamie apgūst pēc brīvas izvēles pirms noslēdzošā moduļa "Fotogrāfa prakse".

Moduļa "Jaunāko tehnoloģiju lietošana fotografēšanā" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: uzņemt fotoattēlus, izmantojot bezpilota lidaparātus (dronus). Zina: fotografēšanas principus ar bezpilota lidaparātiem (droniem). Izprot: bezpilota lidaparātu izmantošanas nozīmi fotografēšanas procesā.	40% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc normatīvos dokumentus, kuri regulē fotografēšanu ar bezpilota lidaparātu. Nosauc bezpilota lidaparāta lidojumam nepieciešamās atļaujas. Izplāno bezpilota lidaparāta lidojumu. Pēc norādījumiem sagatavo bezpilota lidaparātu un tā papildaprīkojumu lidojumam. Fotografē, izmantojot bezpilota lidaparātu (dronu). Nosauc iespējamās lidojuma riskus, fotografējot ar bezpilota lidaparātu.	Nosauc normatīvos dokumentus, kuri regulē fotografēšanu ar bezpilota lidaparātu, un skaidro tajos ietvertās prasības. Nosauc bezpilota lidaparāta lidojumam nepieciešamās atļaujas un paskaidro to saņemšanas kārtību. Izplāno bezpilota lidaparāta lidojumu, apzina iespējamās riskus. Patstāvīgi sagatavo bezpilota lidaparātu un tā papildaprīkojumu lidojumam. Fotografē, izmantojot bezpilota lidaparātu (dronu), analizē iegūto

			rezultātu. Nosauc iespējamās lidojuma riskus, fotografējot ar bezpilota lidaparātu, iesaka novēršanas risinājumus.
2. Spēj: uzņemt fotoattēlus, izmantojot 360 grādu kameru, un tos apstrādāt. Zina: 360 grādu panorāmas fotoattēlu veidošanas principus. Izprot: 360 grādu fotokameras izvēles nozīmi, atbilstoša notikuma fotofiksācijai.	30% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc 360 grādu kameras un to papildaprīkojumu veidus. Nosauc nodālā punkta noteikšanas metodes. Sagatavo vidi, izvēlas skatpunktu, fotografē, izmantojot 360 grādu kameru. Montē 360 grādu panorāmu. Sagatavo 360 grādu panorāmu apskatei.	Nosauc un raksturo 360 grādu kameras un to papildaprīkojumu veidus. Nosauc nodālā punkta noteikšanas metodes un patstāvīgi nosaka punktu. Sagatavo vidi, izvēlas skatpunktu, fotografē, izmantojot 360 grādu kameru, analizē iegūto rezultātu. Montē 360 grādu panorāmu, analizē iegūto rezultātu. Sagatavo 360 grādu panorāmu apskatei un prezentē to.
3. Spēj: uzņemt fotoattēlus, izmantojot sporta kameru, un apstrādāt tos. Zina: sporta kameras veidus un izmantošanu, sporta kameras fotografēšanas plānošanu, sporta kameras rezultātu apstrādes procesu. Izprot: atbilstošas sporta kameras nozīmi notikuma fotofiksācijai.	30% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc sporta fototehnikas un aprīkojuma veidus. Nosauc sporta kameru stiprinājumu veidus. Izplāno fotografēšanu ar sporta kameru. Fotografē un filmē, izmantojot sporta kameru. Apstrādā fotomateriālu, veidotu ar sporta kameru.	Nosauc un raksturo sporta fototehnikas un aprīkojuma veidus. Nosauc sporta kameru stiprinājumu veidus un pamato drošas lietošanas nosacījumus. Izplāno fotografēšanu ar sporta kameru, apzina iespējamās riskus. Fotografē un filmē ar sporta kameru. Analizē rezultātu. Apstrādā fotomateriālu, veidotu ar sporta kameru. Izvērtē rezultātu.

Moduļa "Alternatīvo paņēmienu lietošana fotogrāfiju izgatavošanā" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas izgatavot fotokopiju, lietojot dažādus alternatīvos paņēmienu.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Lietot alternatīvās fotogrāfiju izgatavošanas metodes un nepieciešamo tehnisko aprīkojumu. 2. Izgatavot fotokopijas uz dažādiem materiāliem ar dažādām emulsijām. 3. Izgatavot fotoattēlu no krāsainā fotonegatīva.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti fotogrāfa kvalifikācijas programmas B daļas moduļi.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Alternatīvo paņēmienu lietošana fotogrāfiju izgatavošanā" apguves noslēgumā izglītojamais prezentē moduļa apguves laikā ar alternatīvajiem paņēmienu izgatavotās fotogrāfijas. Izglītojamais jebkura uzdevuma izpildē moduļa apguves laikā ir atbildīgs par kadra tehnisko un māksliniecisko kvalitāti.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Alternatīvo paņēmienu lietošana fotogrāfiju izgatavošanā" ir programmas C daļas modulis, ko fotogrāfa kvalifikācijas izglītojamie apgūst pēc brīvas izvēles pirms noslēdzošā moduļa "Fotogrāfa prakse".

Moduļa "Alternatīvo paņēmienu lietošana fotogrāfiju izgatavošanā" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: lietot alternatīvās fotogrāfiju izgatavošanas metodes un nepieciešamo tehnisko aprīkojumu. Zina: alternatīvo fototehniku un fotogrāfiju izgatavošanas tehnoloģijas, foto laboratorijas aprīkojumu, palīgierīces un materiālus. Izprot: atbilstošas tehnikas izvēles nozīmi alternatīvās fotogrāfijas radīšanā.	20% no moduļa kopējā apjoma	Vispārīgi apraksta <i>Camera Obsura</i> darbības principus. Izgatavo <i>Pinholes</i> kameru pēc dotā parauga un materiāliem. Nosauc fotoskeneru veidus un tipus, veic fotoattēlu skenēšanu. Nosauc lielā formāta fotokameru un optikas īpatnības. Vispārīgi apraksta fotolaboratorijas aprīkojumu un tā uzbūvi.	Analizē <i>Camera Obsura</i> darbības principus. Izgatavo <i>Pinholes</i> kameru, lietojot dažādus materiālus un risinājumus. Nosauc un raksturo fotoskeneru veidus, tipus un lietojumu dažādos gadījumos, veic fotoattēlu skenēšanu. Nosauc un raksturo lielā formāta fotokameru un optikas īpatnības un atšķirības no citām fotokamerām. Detalizēti raksturo fotolaboratorijas aprīkojumu un tā uzbūvi.
2. Spēj: izgatavot fotokopijas uz dažādiem materiāliem ar dažādām	60% no moduļa kopējā	Veic fotonegatīvu skenēšanu. Izgatavo digitālo plēves negatīvu pēc	Veic fotonegatīvu skenēšanu, izvēloties atbilstošas negatīvu skenēšanas metodes

emulsijām. Zina: fotoemulsijas, to veidošanas principus un lietošanas iespējas, izgatavojot fotokopijas uz dažādiem materiāliem, drošus darba paņēmienus. Izprot: eksperimentālās fotogrāfijas lomu mūsdienu fotogrāfijas attīstībā.	apjoma	norādījumiem un dotajiem attēliem. Izgatavo sudraba želatīna emulsijas fotokopiju uz papīra, ievērojot drošus darba paņēmienus. Izgatavo divas fotokopijas uz koka un auduma, lietojot sudraba želatīna emulsiju un ievērojot drošus darba paņēmienus. Izgatavo fotokopijas, izmantojot gatavu ciantotipijas emulsiju un ievērojot drošus darba paņēmienus. Izgatavo fotokopijas, izmantojot sudraba nitrātu un ievērojot drošus darba paņēmienus.	un aprīkojumu. Izgatavo digitālo plēves negatīvu no paša radītiem attēliem. Izgatavo sudraba želatīna emulsijas fotokopiju uz papīra, lietojot dažādus uzklāšanas paņēmieniem, ievērojot drošus darba paņēmienus. Izgatavo fotokopijas uz dažādiem materiāliem, lietojot sudraba želatīna emulsiju un ievērojot drošus darba paņēmienus. Izgatavo fotokopijas, izveidojot un lietojot ciantotipijas emulsiju uz dažādu izmēru materiāliem un ievērojot drošus darba paņēmienus. Izgatavo fotokopijas, izmantojot sudraba nitrātu uz dažādu izmēru materiāliem un ievērojot drošus darba paņēmienus.
3. Spēj: izgatavot fotoattēlu no krāsainā fotonegatīva. Zina: krāsainā negatīva filmas uzbūves un attīstīšanas procesa specifiku, atšķirības no melnbaltā procesa. Izprot: krāsainā fotonegatīva izmantošanas nozīmi mūsdienās.	20% no moduļa kopējā apjoma	Veic fotofiksāciju, izmantojot krāsaino negatīva filmu. Pēc norādījumiem veic krāsainās negatīva filmas attīstīšanu, lietojot atbilstošus reaģentus un ievērojot drošus darba paņēmienus. Veic krāsaino diapozitīvu attīstīšanu, lietojot atbilstošus reaģentus un ievērojot drošus darba paņēmienus. Skenē fotonegatīvus un apraksta nepieciešamos retuša paņēmienus. Apstrādā skenētos materiālus ar krāsu digitālo korekciju.	Veic fotofiksāciju, izmantojot krāsaino negatīva filmu, izvēloties filmu atbilstoši uzdevumam. Veic krāsainās negatīva filmas attīstīšanu, izvēlas un lieto atbilstošus reaģentus, ievērojot drošus darba paņēmienus. Veic krāsaino diapozitīvu attīstīšanu, izvēlas un lieto atbilstošus reaģentus, ievērojot drošus darba paņēmienus. Skenē fotonegatīvus un veic retušu, lietojot atbilstošus paņēmienus. Apstrādā skenētos materiālus ar krāsu digitālo korekciju, raksturo izmantotās krāsu digitālās korekcijas metodes.

Moduļa " Fotogrāfa prakse" apraksts

Moduļa mērķis	Nostiprināt un pilnveidot izglītojamā spējas radīt un apstrādāt estētiski augstvērtīgu (profesionālu) fotogrāfisku attēlu, veikt materiālu novērtēšanu, atlasīti un saglabāšanu atbilstoši darba devēja vai individuālā pasūtītāja uzdevumam.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1.Plānot fotografēšanas procesu. 2.Radīt augstvērtīgu kadra kompozīciju un estētisku fotoattēlu, veidojot fotografēšanas vides scenogrāfiju un lietojot mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus un tehniskos risinājumus. 3.Apstrādāt fotogrāfijas. 4.Piemērot video filmēšanas un montāžas, grafikas dizaina, skaņas montāžas, animācijas principus fotogrāfa profesionālajā darbībā. 5.Lietot drošus darba paņēmienus un ievērot darba aizsardzības, ugunsdrošības un vides aizsardzības normatīvo aktu prasības, veicot profesionālo darbību.
Moduļa ieejas nosacījumi	Moduļa "Fotogrāfa prakse" ieejas nosacījums ir apgūti visi programmas A, B, C daļas profesionālās kvalifikācijas "Fotogrāfs" iegūšanai nepieciešamie moduļi.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Fotogrāfa prakse" apguves noslēgumā izglītojamais noformē prakses pārskatu, iekļaujot informāciju par prakses laikā paveikto, kā arī pašvērtējumu un darba devēja vērtējumu. Izglītojamais iesniedz nepieciešamos profesionālās kvalifikācijas prakses dokumentus
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Fotogrāfa prakse" ir apgūstams programmas B daļā. Modulis "Fotogrāfa prakse" ir noslēdzošais modulis fotogrāfa profesionālās kvalifikācijas iegūšanai, paredzēts apgūto profesionālo kompetenču nostiprināšanai darba vidē.

Moduļa " Fotogrāfa prakse" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: plānot fotografēšanas procesu.	30% no moduļa kopējā apjoma	Noskaidro pasūtītāja vēlmes, precizē darba izpildes nosacījumus, noskaidro produkta plānoto lietojumu, konsultējoties ar prakses vadītāju. Apkopo idejas darba uzdevuma izpildei. Izveido darba uzdevuma skici. Apzina fotografēšanas darba	Patstāvīgi noskaidro un izvērtē pasūtītāja vēlmes, precizē darba izpildes nosacījumus, noskaidro produkta plānoto lietojumu, izvēloties un lietojot mērķauditorijai atbilstošu un saprotamu komunikācijas veidu. Izstrādā vairākas idejas darba

		komandas sastāvu un sadarbības partnerus, izveido sarakstu ar darba uzdevuma izpildē iesaistītajiem speciālistiem. Apzina, izvērtē un sagatavo nepieciešamos tehniskos līdzekļus fotografēšanai atbilstoši darba uzdevumam. Novērtē fotografēšanas vidi, fotografēšanas procesu ietekmējošos faktorus, nosaka darba uzdevumam atbilstošu fotografēšanas laiku. Sagatavo fotografēšanas pasūtījuma tāmi, ietverot izmaksu pamtpozīcijas. Piedāvājuma saskaņošanas procesā prezentē piedāvājumu, izvēlas situācijai atbilstošu komunikācijas veidu, ievēro apgērba etiķeti atbilstoši situācijai.	uzdevuma izpildei. Izveido darba uzdevuma skīču variantus. Apzina fotografēšanas darba komandas sastāvu un sadarbības partnerus, izveido sarakstu ar darba uzdevuma izpildē iesaistītajiem speciālistiem un pamato viņu iesaistes nepieciešamību. Apzina, izvērtē un sagatavo nepieciešamos tehniskos līdzekļus fotografēšanai atbilstoši darba uzdevumam, pamato izvēlēto tehnisko līdzekļu lietojumu. Novērtē fotografēšanas vidi, fotografēšanas procesu ietekmējošos faktorus, nepieciešamības gadījumā veic izmaiņas fotografēšanas vietas izkārtojumā un noformējumā atbilstoši darba uzdevumam. Nosaka iespējamās fotografēšanas procesa, tehnoloģiskos, vides un sociālos riskus, nosaka darba uzdevumam atbilstošu fotografēšanas laiku. Sagatavo detalizētu fotografēšanas pasūtījuma tāmi, pamato izmaksu pozīcijas. Piedāvājuma saskaņošanas procesā pārliecinoši prezentē dažādus piedāvājuma variantus, atrod piemērotākos risinājumus pasūtītāja iebildumiem, izvēlas situācijai atbilstošu komunikācijas stilu, ievēro apgērba etiķeti.
2. Spēj: radīt augstvērtīgu kadra kompozīciju un estētisku fotoattēlu, veidojot fotografēšanas vides scenogrāfiju un lietojot mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus un tehniskos risinājumus.	25% no moduļa kopējā apjoma	Novērtē apgaismojuma apstākļus un objektu izvietojumu fotografēšanas vidē. Veido fotografēšanas vides scenogrāfiju. Lieto brīvās kadra komponēšanas metodes. Izceļ kompozicionālo	Novērtē apgaismojuma apstākļus un objektu izvietojumu fotografēšanas vidē, izdara secinājumus par nepieciešamajām izmaiņām augstvērtīga kadra kompozīcijas veidošanai. Veido fotografēšanas vides

		centru. Izvieta fototehniku, iestata fotokameras regulējumus, izstrādā gaismošanas shēmu un izvieta gaismošanas tehniku atbilstoši darba uzdevumam. Izvieta objektu/modeli fotografēšanas vidē atbilstoši gaismas apstākļiem, nodrošina drošus darba apstākļus. Fotofiksācijai izmanto dažādas zibspuldzes, dažādus fotoobjektīvus. Izvēlas ekspozīcijas trijstūra iestatījumus, izmanto gaismas ietekmēšanas un virzīšanas iespējas.	scenogrāfiju. Lieto mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus un brīvās kadra komponēšanas metodes. Izceļ kompozicionālo centru. Izvieta fototehniku, iestata fotokameras regulējumus, izstrādā gaismošanas shēmu un izvieta gaismošanas tehniku atbilstoši darba uzdevumam un augstvērtīgai kadra kompozīcijai. Saskaņo nepieciešamo gaismas daudzumu, sabalansē gaismu temperatūras. Izmanto nepieciešamās palīģerīces. Izvieta objektu/modeli fotografēšanas vidē atbilstoši gaismas apstākļiem un mākslinieciskajai iecerei. Nodrošina drošus darba apstākļus. Fotofiksācijai izmanto dažādas zibspuldzes, dažādus fotoobjektīvus mākslinieciskās ieceres attēlošanai. Izvēlas optimālākos ekspozīcijas trijstūra iestatījumus, izmanto gaismas ietekmēšanas un virzīšanas iespējas. Lieto krāsu un melnbaltās fotogrāfijas paņēmienus mākslinieciskā attēla izveidei.
3. Spēj: apstrādāt fotogrāfijas.	25% no moduļa kopējā apjoma	Atlasa fotogrāfijas atbilstoši darba uzdevumam un tehniskajiem un estētiskajiem kritērijiem. Sagatavo fotogrāfiju apstrādes plānu, Apstrādā fotogrāfijas, izmantojot atbilstošas datorprogrammas vai analogās tehnoloģijas. Sagatavo fotogrāfijas drukai atbilstoši darba uzdevumam. Veido un prezentē fotogrāfiju portfolio.	Atlasa fotogrāfijas atbilstoši darba uzdevumam un tehniskajiem un estētiskajiem kritērijiem, fotogrāfijas vizuālajam vēstījumam. Sagatavo fotogrāfiju apstrādes plānu, Apstrādā fotogrāfijas, izmantojot atbilstošas datorprogrammas vai analogās tehnoloģijas. Kontrolē fotogrāfiju kvalitāti, saglabā un arhivē fotogrāfijas. Sagatavo augstvērtīgas fotogrāfijas drukai atbilstoši darba uzdevumam,

			tehniskajiem nosacījumiem un mākslinieciskajām prasībām. Prezentē fotogrāfijas, izvēloties piemērotāko to noformēšanas un prezentēšanas veidu.
4. Spēj: piemērot video filmēšanas un montāžas, grafikas dizaina, skaņas montāžas, animācijas principus fotogrāfa profesionālajā darbībā.	10% no moduļa kopējā apjoma	Veido multimediju darbus, izmantojot video filmēšanas, animācijas un grafiskā dizaina elementus.	Veido mākslinieciski sakārtotus multimediju darbus, izmantojot video filmēšanas, animācijas un grafiskās dizaina elementus.
5. Spēj: lietot drošus darba paņēmienus un ievērot darba aizsardzības, ugunsdrošības un vides aizsardzības normatīvo aktu prasības, veicot profesionālo darbību.	10% no moduļa kopējā apjoma	Ievēro darba aizsardzības, ugunsdrošības un elektrodrošības prasības darba uzdevumu veikšanas procesā. Nosauc iespējamus riskus prakses vietā. Lieto drošus darba paņēmienus, individuālos un kolektīvos darba aizsardzības līdzekļus atbilstoši darba uzdevumam. Nosauc vides piesārņošanas riskus prakses vietā, piemēro pasākumus šo risku novēršanai.	Ievēro darba aizsardzības, ugunsdrošības un elektrodrošības prasības darba uzdevumu veikšanas procesā un atbilstoši rīkojas risku novēršanā. Identificē darba uzdevumu veikšanas procesā pastāvošos riskus. Izvēlas un lieto drošus darba paņēmienus, individuālos un kolektīvos darba aizsardzības līdzekļus atbilstoši prakses vietas un normatīvo aktu prasībām. Analizē vides piesārņošanas riskus, izvēlas un organizē atbilstošus pasākumus šo risku novēršanai.

Moduļa "Audiovizuāla darba veidošanas pamatprocesi" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas patstāvīgi darboties ar dažāda veida video filmēšanas un montāžas paņēmieniem.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Sagatavot un lietot filmēšanas tehniskos līdzekļus. 2. Noturēt kadra stabilitāti un lietot palīgierīces filmēšanas procesā. 3. Iestatīt atbilstošu kadra ekspozīciju. 4. Kontrolēt krāsu temperatūras balansu un filmēšanas krāsu režīmus. 5. Iestatīt kadra fokusu un asuma dziļumu. 6. Ievērot vienkāršu video kadra kompozīciju. 7. Veikt skaņu ierakstu audiovizuālam darbam. 8. Izmantot papildu gaismošanas tehniskos līdzekļus filmēšanas procesā. 9. Veikt vienkāršu video montāžu, sinhronizēt video un skaņas failus, lietojot video montāžas datorprogrammu.
Moduļa ieejas nosacījumi	Moduļa "Audiovizuāla darba veidošanas pamatprocesi" ieejas nosacījums ir apgūti programmas A daļas moduļi.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Audiovizuāla darba veidošanas pamatprocesi" apguves noslēgumā izglītojamais kārto pārbaudījumu, kura laikā sagatavo video filmēšanas tehnisko līdzekļus un palīgierīces darbam, iestata videokameras uzstādījumus un veic audiovizuāla darba filmēšanu, skaņu ierakstu un montāžu atbilstoši darba uzdevumam. Izglītojamais jebkura uzdevuma izpildē moduļa apguves laikā ir atbildīgs par kadra tehnisko un māksliniecisko kvalitāti.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Audiovizuāla darba veidošanas pamatprocesi" ir programmas B daļas modulis, ko apgūst video operatora kvalifikācijas izglītojamie vienlaicīgi ar moduļiem "Vizuālā komunikācija", "Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana video filmēšanā", "Operatora darbs televīzijā", "Audiovizuāla darba montāža un pēcapstrāde" un "Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde", pēc kuru apguves seko moduļi "Audiovizuāla darba scenogrāfijas izveide" un "Audiovizuālu darbu veidošana multimediju jomā".

Moduļa "Audiovizuāla darba veidošanas pamatprocesi" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: sagatavot un lietot filmēšanas tehniskos līdzekļus. Zina: filmēšanas tehnisko līdzekļu	24% no moduļa kopējā apjoma	Izmantojot viedierīci, uzņem un samontē video kadrus. Uzņem un samontē video, izmantojot viedierīces papildu lietotnes.	Izmantojot viedierīci, uzņem un samontē augstvērtīgus video kadrus, ievērojot kadra kompozīcijas un ekspozīcijas pamatprincipus. Pamato izvēlētos kadrējumus, rakursus.

sagatavošanas un lietošanas principus un video montāžas pamatprocesus. Izprot: filmēšanas tehnisko līdzekļu sagatavošanas nozīmi filmēšanas procesā.		Uzņem video un veic vienkāršu video kadru montāžu, izmantojot viedierīces lietotnes. Atpazīst un nosauc dažādus kameru veidus. Uzskaita, kādi soļi jāveic, lai sagatavotu fotokameru filmēšanai. Sagatavo fotokameru filmēšanai. Filmē video ar fotokameru, kurai ir video funkcija. Veic uzfilmētā materiāla montāžu. Sagatavo videokameru filmēšanai. Filmē video ar videokameru. Veic secīgu kadru montāžu. Atšķir dažādus kameras objektīvu veidus. Izvēlas kameras objektīvu atbilstoši darba uzdevumam. Filmē, izmantojot dažādus objektīvus.	Uzņem un samontē video, izmantojot viedierīces papildu lietotnes. Raksturo dažādo lietotņu piedāvātās iespējas un specifiku. Uzņem un samontē vienkāršu, loģisku video kadru virkni, izmantojot viedierīces lietotnes. Pamato izvēlētos kadrējumus, rakursus. Nosauc un raksturo dažādus kameru veidus, to tehnoloģiskās atšķirības un lietojumu. Uzskaita un raksturo, kādi soļi jāveic, lai sagatavotu fotokameru filmēšanai. Sagatavo fotokameru filmēšanai. Filmē video ar fotokameru, kurai ir video funkcija. Veic uzfilmētā materiāla montāžu. Paskaidro filmēšanas un montāžas procesa gaitu. Sagatavo videokameru filmēšanai. Filmē video ar videokameru. Paskaidro videokameras sagatavošanas un filmēšanas procesa gaitu. Veic secīgu kadru montāžu. Nosauc un raksturo dažādus kameras objektīvu veidus, to lietojumu. Izvēlas kameras objektīvu atbilstoši darba uzdevumam, pamato izvēli. Filmē un paskaidro atšķirīgu objektīvu ietekmi uz kadra kompozīciju, attēla dziļumu, kadra, attēla asuma dziļumu.
2. Spēj: noturēt kadra stabilitāti un lietot palīgierīces filmēšanas procesā. Zina: stabila kadra veidošanas pamatnosacījumus, filmēšanas palīgierīču veidus, to lietojumu un sagatavošanas paņēmienus. Izprot: kadra stabilitātes un atbilstoši sagatavotu palīgierīču nozīmi kvalitatīvu audiovizuālu darbu veidošanā.	12% no moduļa kopējā apjoma	Paskaidro stabila kadra nozīmi video veidošanā. Uzņem stabilus kadrus, filmējot no rokas. Uzņem un samontē no rokas filmētu stabilu statisku kadru virkni. Nosauc statīvu veidus. Sagatavo statīvu lietošanai. Uzņem statiskus kadrus, izmantojot statīvu. Veic secīgu kadru montāžu. Sagatavo statīvu lietošanai. Uzņem kustīgus kadrus, izmantojot statīvu. Veic secīgu kadru montāžu. Nosauc pleca balsta (<i>shoulder rig</i>)	Apraksta stabila kadra veidošanas nosacījumus. Uzņem stabilus plūdenus, kustīgus kadrus, filmējot no rokas. Uzņem un samontē no rokas filmētu stabilu kustīgu kadru virkni. Nosauc un raksturo statīvu veidus, to lietojumu. Sagatavo statīvu lietošanai. Izskaidro statīva sagatavošanas un lietošanas procesu pa posmiem. Uzņem statiskus kadrus, izmantojot statīvu. Veic secīgu kadru montāžu. Sagatavo statīvu lietošanai. Uzņem kustīgus

		veidus. Sagatavo pleca statīvu filmēšanas procesam. Atbilstoši darba uzdevumam uzņem un samontē video, kurā izmantots kameras pleca balsts (<i>shoulder rig</i>). Nosauca kameras stabilizatoru veidus. Sagatavo kameras stabilizatoru lietošanai. Nosauca filmēšanas paņēmienus darbā ar kameras stabilizatoru. Atbilstoši darba uzdevumam uzņem video, izmantojot kameras stabilizatoru. Nosauca kameras slīdņu (<i>slider</i>) veidus. Sagatavo kameras slīdņi (<i>slider</i>) darbam. Uzņem video atbilstoši darba uzdevumam, izmantojot kameras slīdņi (<i>slider</i>), un samontē to.	kadrus, izmantojot statīvu. Izskaidro statīva sagatavošanas un lietošanas procesu pa posmiem. Veic secīgu kadru montāžu, ievērojot montāžas pamatprincipus. Nosauca pleca balsta (<i>shoulder rig</i>) veidus un apraksta to lietojumu. Sagatavo pleca statīvu filmēšanas procesam un izskaidro dažādu veidu plecu statīvu lietojumu. Atbilstoši darba uzdevumam uzņem un samontē video, kurā izmantots kameras pleca balsts (<i>shoulder rig</i>). Izskaidro pleca statīva sagatavošanas un lietošanas procesu. Nosauca kameras stabilizatoru veidus un apraksta to lietojumu. Sagatavo kameras stabilizatoru filmēšanai un izskaidro tā lietošanas posmus. Nosauca un paskaidro filmēšanas paņēmienus darbā ar kameras stabilizatoru. Atbilstoši darba uzdevumam uzņem video, izmantojot kameras stabilizatoru. Nosauca kameras slīdņu (<i>slider</i>) veidus un izskaidro lietojumu. Sagatavo kameras slīdņi (<i>slider</i>) darbam. Apraksta kameras slīdņa sagatavošanas posmus. Uzņem plūdenus kadrus atbilstoši darba uzdevumam, izmantojot kameras slīdņi (<i>slider</i>), un samontē tos.
3. Spēj: iestatīt atbilstošu kadra ekspozīciju. Zina: kadra ekspozīcijas iestatīšanas paņēmienus. Izprot: kadra ekspozīcijas lietojumu un nozīmi filmēšanas procesā.	20% no moduļa kopējā apjoma	Nosauca kadra ekspozīcijas pamatprincipus. Iestata kadra ekspozīciju viedierīcēs automātiskā režīmā. Iestata kadra ekspozīciju pusautomātiskā režīmā. Apraksta diafragmas lietojumu video kadra eksponēšanā. Apraksta slēdža ātruma lietojumu kadra eksponēšanā. Apraksta gaismjutības lietojumu video kadra eksponēšanā.	Paskaidro kadra ekspozīcijas pamatprincipus. Iestata kadra ekspozīciju viedierīcēs automātiskā režīmā. Iestata kadra ekspozīciju pusautomātiskā režīmā un paskaidro tās darbības principus. Apraksta diafragmas lietojumu un izskaidro tā nozīmi video kadra eksponēšanā. Apraksta slēdža ātruma lietojumu un izskaidro nozīmi kadra eksponēšanā. Apraksta gaismjutības lietojumu un izskaidro nozīmi video kadra eksponēšanā. Nosauca un pamato ar piemēriem kadra

		Nosauc kadra ekspozīcijas pamatlikumus. Iestata kadra ekspozīciju videokamerā atbilstoši darba uzdevumam.	ekspozīcijas pamatlikumus. Izvēlas piemērotāko kadra ekspozīciju un iestata videokamerā atbilstoši darba uzdevumam. Izskaidro veiktās darbības.
4. Spēj: kontrolēt krāsu temperatūras balansu un filmēšanas krāsu režīmus. Zina: krāsu temperatūras, videokameras iestatījumus, to regulēšanas paņēmienus, krāsu režīmus, to iestatīšanas un balansēšanas paņēmienus. Izprot: atbilstošu videokameras režīmu un iestatījumu izvēles nozīmi video uzņemšanas procesā.	7% no moduļa kopējā apjoma	Atšķir baltās krāsas temperatūras video filmēšanā. Nosaka dažādu krāsu temperatūras. Iestata nepieciešamo krāsu temperatūru videokamerā atbilstoši filmēšanas videi un darba uzdevumam. Atšķir dažādus videokameras krāsu režīmus. Iestata krāsu režīmu videokamerā atbilstoši filmēšanas uzdevumam.	Atšķir un raksturo baltās krāsas temperatūras video filmēšanā. Paskaidro baltās krāsas balansa lietojumu un nozīmi video filmēšanā. Paskaidro dažādu krāsu temperatūru nozīmi filmēšanas procesā. Nosaka krāsu temperatūru (kelvinos). Iestata nepieciešamo krāsu temperatūru videokamerā atbilstoši filmēšanas videi un darba uzdevumam. Atšķir un paskaidro dažādus videokameras krāsu režīmus un to nozīmi filmēšanas procesā. Izvēlas, iestata un pielāgo nepieciešamo krāsu režīmu videokamerā atbilstoši filmēšanas uzdevumam.
5. Spēj: iestatīt kadra fokusu un asuma dziļumu. Zina: kadra asuma iestatīšanas paņēmienus, dažādu kompozicionālo plāna veidu lietošanas paņēmienus. Izprot: kadra asuma dziļuma iestatīšanas nozīmi video kompozicionālās estētikas nodrošināšanā.	5% no moduļa kopējā apjoma	Atšķir dažādu kadru fokusu un asuma dziļumu. Veic kadra fokusa iestatīšanu un regulēšanu videokamerā. Iestata kadra asuma dziļumu dažādās situācijās.	Atšķir un raksturo dažādu kadru fokusu un asuma dziļumu. Veic kadra fokusa iestatīšanu un regulēšana videokamerā. Paskaidro kadra fokusa izmaiņas atkarībā no diafragmas atvēruma. Iestata kadra asuma dziļumu dažādās situācijās. Paskaidro kadra asuma dziļuma iestatījuma izvēli konkrētajā situācijā.
6. Spēj: ievērot vienkāršu video kadra kompozīciju. Zina: kadra kompozīcijas veidošanas principus. Izprot: kadra kompozīcijas nozīmi kvalitatīvu video veidošanā.	5% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc video kadra kompozīcijas pamatelementus. Uzņem un samontē statisku kadru video, ievērojot kadra kompozīcijas veidošanas principus. Uzņem un samontē kustīgu kadru video, ievērojot kadra kompozīcijas veidošanas principus.	Nosauc video kadra kompozīcijas pamatelementus un paskaidro to lietošanas nosacījumus. Uzņem un samontē statisku kadru video, ievērojot kadra kompozīcijas veidošanas principus un paskaidrojot to nozīmi. Uzņem un samontē kustīgu kadru video, ievērojot kadra kompozīcijas veidošanas principus un paskaidrojot to nozīmi.
7. Spēj: veikt skaņu ierakstu	5% no moduļa	Ieraksta skaņu ar viedierīci kontrolētā	Ieraksta skaņu ar viedierīci kontrolētā vidē.

audiovizuālam darbam. Zina: skaņu ieraksta tehnikas, izmantojot dažādus kameras mikrofonu veidus un ārējās skaņas ieraksta iekārtas. Izprot: kvalitatīva skaņas ieraksta nozīmi video veidošanā.	kopējā apjoma	vidē. Ieraksta skaņu ar viedierīci dabiskā vidē. Ieraksta skaņu, izmantojot dažādus ārējos kameras mikrofonus. Ieraksta skaņu, izmantojot dažādas ārējās skaņu ieraksta iekārtas.	Paskaidro skaņas ieraksta procesu kontrolētā vidē. Ieraksta skaņu ar viedierīci dabiskā vidē. Paskaidro skaņas ieraksta procesu dabiskā vidē. Ieraksta skaņu, izmantojot dažādus ārējos kameras mikrofonus. Paskaidro dažādu ārējo mikrofonu priekšrocības. Ieraksta skaņu, izmantojot dažādas ārējās skaņu ieraksta iekārtas. Paskaidro dažādu ārējo skaņas ieraksta iekārtu priekšrocības.
8. Spēj: izmantot papildu gaismošanas tehniskos līdzekļus filmēšanas procesā. Zina: gaismošanas paņēmienus un dažādu gaismu lietošanas specifiku, drošus darba paņēmienus darbā ar gaismošanas tehniskajiem līdzekļiem. Izprot: gaismošanas nozīmi augstvērtīga video kadra uzņemšanas procesā.	5% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc dažādus gaismu veidus. Uzstāda gaismas statīvu, gaismas lukturi, pievieno to elektrības pieslēgumam, ievērojot darba drošības noteikumus. Atstaro gaismu, izmantojot gaismas atstarotāju no dabīga vai mākslīga gaismas avota. Nosauc trīs punktu gaismošanā izmantojamos gaismu veidus. Uzstāda gaismošanas tehniku, balstoties uz trīs punktu gaismošanas metodi un lietojot drošus darba paņēmienus.	Nosauc un raksturo dažādus gaismu veidus. Uzstāda gaismas statīvu, gaismas lukturi, pievieno to elektrības pieslēgumam, ievērojot darba drošības noteikumus. Paskaidro veiktās darbības soli pa solim. Atstaro, izklīdē vai bloķē gaismu, izmantojot gaismas atstarotāju, izklīdētāju vai slāpētāju no dabīga vai mākslīga gaismas avota. Nosauc un paskaidro trīs punktu gaismošanā izmantojamos gaismu veidus. Uzstāda gaismošanas tehniku, balstoties uz trīs punktu gaismošanas metodi un lietojot drošus darba paņēmienus. Paskaidro katras gaismas funkciju.
9. Spēj: veikt vienkāršu video montāžu, sinhronizēt video un skaņas failus, lietojot video montāžas datorprogrammu. Zina: vienkāršus montāžas paņēmienus, primārās montāžas pārejas, video un skaņas failu sinhronizācijas veidus datorprogrammā. Izprot: montāžas nozīmi video veidošanas procesā.	17% no moduļa kopējā apjoma	Izveido projektu video montāžas datorprogrammā, sagatavo iestatījumus atbilstoši video materiālam un gala video formāta vajadzībām. Importē failus projektā un veic video eksportēšanu. Nosauc secīgas video montāžas pamatnosacījumus. Uzņem un montē loģisku, secīgu kadru video. Pievieno skaņdarbu video montāžas sekvencei. Pievieno skaņdarbu atbilstoši video montāžas sekvences dinamikai. Veic kadru montāžu, balstoties uz	Izveido projektu video montāžas datorprogrammā, sagatavo iestatījumus atbilstoši video materiālam un gala video formāta vajadzībām. Paskaidro video montāžas projekta iestatījumus datorprogrammā. Importē failus projektā un veic video eksportēšanu atbilstoši gala video formāta vajadzībām. Nosauc un apraksta secīgas video montāžas veidošanas nosacījumus. Uzņem un montē loģisku, secīgu kadru video. Izskaidro secīgas montāžas nozīmi video veidošanas procesā. Pievieno skaņdarbu video montāžas sekvencei, pielāgojot tā skaļumu.

		skaņdarba ritmu. Nosauc video un skaņas failu sinhronizāciju veidus. Veic automātisku video un audio failu sinhronizāciju. Nosauc dažādus video montāžas veidus. Montē video kadrus, izmantojot dažādus montāžas veidus. Montē video kadrus, izmantojot dažādas tehniskas montāžas pārejas.	Pievieno skaņdarbu atbilstoši video montāžas sekvenses dinamikai, pielāgojot tā skaļumu un garumu. Veic kadru montāžu, balstoties uz skaņdarba ritmu. Nosauc un paskaidro video un skaņas failu sinhronizācijas veidus. Veic automātisku un manuālu video un audio failu sinhronizāciju. Nosauc un raksturo dažādus video montāžas veidus. Montē video kadrus, izmantojot dažādus montāžas veidus. Pamato montāžas veidu izvēli un lietojumu. Montē video kadrus, izmantojot dažādas tehniskas montāžas pārejas. Pamato montāžas pāreju izvēli un lietojumu.
--	--	---	---

Moduļa "Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas veikt audio ierakstu un apstrādi audiovizuāla darba vajadzībām, izvēloties un izmantojot darba uzdevumam atbilstošas iekārtas un paņēmienus.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Veikt skaņu ierakstu atbilstoši audiovizuāla darba uzdevumam. 2. Atpazīt un novērst skaņu ieraksta kvalitātes defektus. 3. Uzstādīt un kontrolēt gan vadu mikrofona, gan bezvadu mikrofona raidītāja un uztvērēja jutības līmeņus, izmantojot dažādas skaņas ieraksta iekārtas. 4. Ierakstīt un dublēt audiovizuāla darba sinhronās un nesinhronās skaņas. 5. Apstrādāt audiovizuāla darba skaņu ieraksta materiālus. 6. Eksportēt apstrādāto audio failu dažādos formātos audiovizuāla darba vajadzībām. 7. Veikt primitīvu skaņdarbu, skaņu celiņa aranžējumu un miksēšanu, izmantojot dažādus skaņas avotus un skaņu veidus.
Moduļa ieejas nosacījumi	Video operatora kvalifikācijas izglītojamajiem moduļa "Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde" ieejas nosacījums ir apgūti programmas A daļas moduļi. Skaņu operatora kvalifikācijas izglītojamajiem moduļa "Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde" ieejas nosacījums ir apgūti programmas B daļas moduļi "Radio elektronikas tehnisko darbu pamatiemaņas", "Audio/gaismošanas sistēmu tehnisko zīmējumu un skiču izstrāde", "Darbs ar audio iekārtām" un "Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība".
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa apguves noslēgumā izglītojamais kārto pārbaudījumu, kura laikā ieraksta, atlasa un apstrādā skaņas failus, izveidojot no tiem skaņu celiņu atbilstoši kāda audiovizuāla darba video daļai.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde" ir programmas B daļas modulis, ko video operatora kvalifikācijas izglītojamie apgūst vienlaicīgi ar moduļiem "Vizuālā komunikācija", "Audiovizuāla darba veidošanas pamatprocesi", "Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana video filmēšanā", "Audiovizuālu darbu montāža un pēcapstrāde", "Operatora darbs televīzijā" un pēc kuru apguves seko moduļi "Audiovizuāla darba scenogrāfijas izveide" un "Audiovizuālu darbu veidošana multimediju jomā". Skaņu operatora kvalifikācijas izglītojamie B daļas moduli "Audiovizuālu darbu skaņas ieraksts un apstrāde" apgūst vienlaicīgi ar moduli "Mūzikas pamatprasmes", pēc kuru apguves seko moduļi "Skaņu ieraksts studijā" un "Pasākumu apskaņošana".

Moduļa " Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: veikt skaņu ierakstu atbilstoši audiovizuāla darba uzdevumam. Zina: skaņu ieraksta iekārtu veidus un darbības principus, skaņu ieraksta tehniskās iespējas, skaņu ieraksta palīgierīces un to lietojumu, skaņu ieraksta pamatprincipus, drošus darba paņēmienus darbā ar skaņas ieraksta tehniku. Izprot: tehniski kvalitatīva skaņu ieraksta nozīmi audiovizuāla darba izpildē.	15% no moduļa kopējā apjoma	Vispārīgi apraksta skaņas rašanās procesu. Atšķir skaņas veidus. Veic dažādu skaņu ierakstus ar diktofonu. Nosauc skaņas lietojumu dažādos audiovizuālos darbos. Uzskaita mikrofonu veidus. Ieraksta skaņas, savienojot dažādus mikrofona veidus ar kameru. Lieto drošus darba paņēmienus. Savieno mikrofonu ar skaņas ieraksta iekārtu, lietojot drošus darba paņēmienus. Nosauc veidus, kā savienot mikrofonu ar skaņas ieraksta iekārtām. Nosauc skaņu ieraksta iekārtu veidus. Ieraksta skaņu, izmantojot ārējo skaņu ieraksta iekārtu un mikrofonus.	Nosaka un raksturo dažādu skaņas veidu lietojumu dažādos audiovizuālos darbos. Atšķir un ar piemēriem raksturo skaņas veidus. Veic dažādu skaņu ierakstus ar diktofonu, ievērojot skaņas ieraksta pamatprincipus. Nosauc un raksturo skaņas lietojumu dažādos audiovizuālos darbos. Atšķir plašāk lietoto mikrofonu veidus un paskaidro to lietojumu. Ieraksta skaņas, savienojot dažādus mikrofona veidus ar kameru. Paskaidro dažādu mikrofonu savienošanas principus. Lieto drošus darba paņēmienus. Savieno mikrofonu ar skaņas ieraksta iekārtu, lietojot drošus darba paņēmienus. Nosauc un paskaidro veidus, kā savienot mikrofonu ar skaņas ieraksta iekārtām. Nosauc un apraksta skaņu ieraksta iekārtu veidus. Ieraksta skaņu atbilstoši video kadros redzamajām darbībām, izmantojot ārējo skaņas ieraksta iekārtu.
2. Spēj: atpazīt un novērst skaņu ieraksta kvalitātes defektus. Zina: skaņu ieraksta defektu veidus, to cēloņus un novēršanas iespējas, izmantojot audio apstrādes datorprogrammas. Izprot: skaņu ieraksta kvalitātes kontroles nozīmi augstvērtīga skanējuma nodrošināšanā.	5% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc un atpazīst audio defekta veidus. Novērš audio defektus, veicot audio faila montāžu.	Atpazīst un paskaidro audio failā esošos defektus un to iespējamās cēloņus. Novērš un paskaidro audio defektus, veicot audio faila montāžu un pēcapstrādi.
3. Spēj: uzstādīt un kontrolēt gan	10% no	Veic audio ierakstu, izmantojot vadu	Uzstāda vadu mikrofonu un ārējo ieraksta

vadu mikrofonu, gan bezvadu mikrofona raidītāja un uztvērēja jutības līmeņus, izmantojot dažādas skaņu ieraksta iekārtas. Zina: vadu un bezvadu mikrofonu darbības principus, raidītāja un uztvērēja iestatījumus. Izprot: vadu savienojumu nozīmi, bezvadu mikrofona raidītāja un uztvērēja jutības līmeņu kontroles nozīmi augstvērtīga skanējuma nodrošināšanā.	moduļa kopējā apjoma	mikrofonu un ārējo ieraksta iekārtu/ kameru/skaņas karti. Veic audio ierakstu, izmantojot bezvadu mikrofonu un ārējo ieraksta iekārtu/kameru/ skaņas karti. Uzstāda, izvieto un izmanto bezvadu mikrofonu.	iekārtu/ kameru/skaņas karti un veic audio ierakstu, izmantojot vadu mikrofonu un ārējo ieraksta iekārtu/ kameru/skaņas karti. Kontrolē vadu mikrofonu ieraksta iekārtas jutības līmeņus skaņas kvalitātes nodrošināšanai. Sagatavo, uzstāda un ieraksta audio ierakstu, izmantojot bezvadu mikrofonu, tā raidītāju un uztvērēju, un ārējo ieraksta iekārtu/ kameru/skaņas karti. Kontrolē bezvadu mikrofonu raidītāja un uztvērēja jutības līmeņus skaņas kvalitātes nodrošināšanai.
4. Spēj: ierakstīt un dublēt audiovizuāla darba sinhronās un nesinhronās skaņas. Zina: sinhrono un nesinhrono skaņu veidus, to ierakstīšanas un dublēšanas metodes. Izprot: sinhrono un nesinhrono skaņu nozīmi audiovizuāla darba pilnveidošanā.	15% no moduļa kopējā apjoma	Veic cilvēka balss ierakstu filmēšanas procesā. Veic dažādu efektu skaņu ierakstu filmēšanas procesā. Veic cilvēka balss ierakstu (dublāžu) studijā. Veic dažādu efektu skaņu ierakstu studijā.	Veic cilvēka balss ierakstu filmēšanas procesā, izmantojot dažādus skaņu ieraksta veidus. Veic dažādu efektu skaņu ierakstu filmēšanas procesā, izmantojot dažādus skaņu ieraksta veidus. Veic cilvēka balss ierakstu (dublāžu) studijā, izmantojot dažādus skaņu ieraksta veidus. Veic dažādu efektu skaņu ierakstu studijā, izmantojot dažādus skaņu ieraksta veidus.
5. Spēj: apstrādāt audiovizuāla darba skaņu ieraksta materiālus. Zina: audiovizuāla darba skaņu apstrādes pamatlikumus, skaņu dizaina un apstrādes datorprogrammu iespējas. Izprot: audiovizuāla darba skaņu ierakstu apstrādes ietekmi uz audiovizuālā darba kvalitāti.	15% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc skaņu efektu veidus. Ieraksta skaņu efektus atbilstoši darba uzdevumam. Izveido skaņas dizainu gatavam skaņas avotam, izmantojot skaņas apstrādes datorprogrammas.	Nosauc un paskaidro skaņu efektu veidus. Ieraksta un apstrādā skaņu efektus atbilstoši darba uzdevumam. Rada skaņu no jauna un izveido tās dizainu atbilstoši darba uzdevumam, izmantojot skaņas apstrādes datorprogrammas.
6. Spēj: eksportēt apstrādāto audio failu dažādos formātos audiovizuāla darba vajadzībām.	5% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc dažādus audio failu formātus. Saglabā audio failus dažādos formātos.	Nosauc dažādus audio failu formātus, raksturo to lietojumu un norāda specifiku. Saglabā audio failus dažādos formātos un paskaidro audio failu parametru un

Zina: skaņu ieraksta, montāžas un saglabāšanas formātus.			saglabāšanas standartu ietekmi uz skaņu kvalitāti.
Izprot: audio faila formātu ietekmi uz skaņas kvalitāti.			
7. Spēj: veikt primitīvu skaņdarbu, skaņu celiņa aranžējumu un miksēšanu skaņas apstrādes un komponēšanas datorprogrammās, izmantojot dažādus skaņas avotus un skaņu veidus. Zina: skaņdarba aranžijas veidus, miksēšanas paņēmienus. Izprot: mūzikas teorijas un kompozīcijas nozīmi skaņdarbu, skaņu celiņu veidošanā.	35% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc dažādus skaņas un trokšņu veidus. Izskaidro, kā skaņas un trokšņi ietekmē cilvēka psiholoģiju. Nosauc dažādus mūzikas veidus un žanrus. Izskaidro, kā mūzika ietekmē cilvēka psiholoģiju. Aranžē skaņdarbu, izmantojot gatavus skaņdarba uzbūves elementus. Aranžē un miksē dažādus gatavus skaņas avotus.	Nosauc un ar piemēriem raksturo dažādus skaņas un trokšņu veidus. Pamato konkrētu skaņu un trokšņu lietojumu un to ietekmi uz cilvēka psiholoģiju. Nosauc un ar piemēriem raksturo dažādus mūzikas veidus un žanrus. Pamato konkrētu muzikālā noformējuma lietojumu un tā ietekmi uz cilvēku psiholoģiju. Aranžē skaņdarbu, izmantojot pašu veidotus skaņdarba uzbūves elementus. Aranžē un miksē dažādus gatavus vai no jauna ierakstītus/radītus skaņas avotus atbilstoši konkrētā audiovizuālā darba tematikai.

Moduļa "Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana video filmēšanā" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas patstāvīgi izveidot mākslinieciskajai iecerei atbilstošus un tehniski kvalitatīvus video kadrus.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Uzņemt mākslinieciski interesantus un tehniski kvalitatīvus video kadrus. 2. Izveidot stilizētu audiovizuālu darbu. 3. Izveidot tehniski kvalitatīvu un mākslinieciskajai iecerei atbilstošu kadra apgaismojumu. 4. Izveidot audiovizuālu darbu atbilstoši konkrētiem audiovizuālo darbu stila kanoniem.
Moduļa ieejas nosacījumi	Moduļa "Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana video filmēšanā" ieejas nosacījums ir apgūti programmas A daļas moduļi.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa apguves noslēgumā izglītojamais kārto pārbaudījumu, kura laikā izveido audiovizuālu etīdi, kas skatītājā rada kādu konkrētu noskaņu. *Izglītojamais jebkura uzdevuma izpildē moduļa apguves laikā ir atbildīgs par kadra tehnisko un māksliniecisko kvalitāti.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana video filmēšanā" ir programmas B daļas modulis, ko apgūst video operatora kvalifikācijas izglītojamie vienlaicīgi ar moduļiem "Vizuālā komunikācija", "Audiovizuāla darba veidošanas pamatprocesi", "Operatora darbs televīzijā", "Audiovizuāla darba montāža un pēcapstrāde" un "Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde", pēc kuru apguves seko moduļi "Audiovizuāla darba scenogrāfijas izveide" un "Audiovizuālu darbu veidošana multimediju jomā".

Moduļa "Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana video filmēšanā" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: uzņemt mākslinieciski interesantus un tehniski kvalitatīvus video kadrus. Zina: montāžiskas filmēšanas nosacījumus, kadru mērogus un to lietošanas veidus, kadra kompozīcijas veidošanas rīkus, kadra iekšējās montāžas lietošanas veidus.	35% no moduļa kopējā apjoma	Uzņem un samontē loģisku video kadru virkni, ievērojot montāžiskas filmēšanas nosacījumus (kadra mērogu un kadrēšanas leņķi, kadrā redzamo objektu kustības saderību, darbības asi). Uzņem un samontē loģisku kadru	Uzņem un samontē loģisku video kadru virkni, ievērojot montāžiskas filmēšanas nosacījumus (kadra mērogu un kadrēšanas leņķi, kadrā redzamo objektu kustības saderību, darbības asi). Raksturo un pamato veiktās darbības.

Izprot: video kadra kompozīcijas nozīmi skatītāja pieredzes veidošanā.		virkni, kurā atbilstoši izmantoti norādītie kadra mērogi. Uzņem un samontē loģisku kadru virkni, kurā atbilstoši izmantoti kadra kompozīcijas rīki. Uzņem un samontē loģisku kadru virkni, kurā pamatoti izmantota kadra iekšējā montāža.	Uzņem un samontē loģisku kadru virkni, kurā atbilstoši izmantoti norādītie kadra mērogi. Raksturo un pamato veiktās darbības. Uzņem un samontē loģisku kadru virkni, kurā atbilstoši izmantoti kadra kompozīcijas rīki. Raksturo un pamato veiktās darbības. Uzņem un samontē loģisku kadru virkni, kurā pamatoti izmantota kadra iekšējā montāža. Raksturo un pamato veiktās darbības.
2. Spēj: izveidot stilizētu audiovizuālu darbu. Zina: vizuālās stilizācijas līdzekļus, rokas kameras lietojuma īpašības, specifisku kameru un kameru papildaprīkojuma ietekmi uz skatītāja uztveri. Izprot: kadra kompozīcijas un kameras kustības nozīmi konkrētas sajūtas vai noskaņas veidošanā.	20% no moduļa kopējā apjoma	Uzņem un samontē loģisku kadru virkni, kurā pamatoti izmantoti vizuālās stilizācijas līdzekļi. Uzņem un samontē loģisku kadru virkni, kurā konkrētas skatītāja emocionālās reakcijas panākšanai izmanto atbilstošu filmēšanas tehniku.	Uzņem un samontē loģisku kadru virkni, kurā pamatoti izmantoti vizuālās stilizācijas līdzekļi. Raksturo un pamato veiktās darbības. Uzņem un samontē loģisku kadru virkni, kurā konkrētas skatītāja emocionālās reakcijas panākšanai izmanto atbilstošu filmēšanas tehniku. Raksturo un pamato veiktās darbības.
3. Spēj: izveidot tehniski kvalitatīvu un mākslinieciskajai nostādņēm atbilstošu kadra apgaismojumu. Zina: tonālā un gaismēnu apgaismojuma lietošanas veidus, dabiskā un mākslīgā apgaismojuma priekšrocības un trūkumus, piegaismošanas principus, efektu gaismu izmantošanas principus. Izprot: apgaismojuma nozīmi augstvērtīga audiovizuālā darba veidošanas procesā.	25% no moduļa kopējā apjoma	Uzņem un samontē loģisku kadru virkni, kurā pamatoti izmantots tonālais (izkļiedētais) apgaismojums, ievērojot tehniskos apgaismojuma veidošanas principus. Uzņem un samontē loģisku kadru virkni, kurā pamatoti izmantots gaismēnu apgaismojums, ievērojot tehniskos apgaismojuma veidošanas principus. Uzņem un samontē loģisku kadru virkni, kurā izmantota piegaismošana interjerā. Uzņem un samontē loģisku kadru virkni, kurā izmantota piegaismošana eksterjerā. Uzņem un samontē loģisku kadru	Uzņem un samontē loģisku kadru virkni, kurā pamatoti izmantots tonālais (izkļiedētais) apgaismojums, ievērojot tehniskos apgaismojuma veidošanas principus. Uzņemtajos kadros iekļauj kameras vai kadrā redzamo objektu kustību. Raksturo un pamato veiktās darbības. Uzņem un samontē loģisku kadru virkni, kurā pamatoti izmantots gaismēnu apgaismojums, ievērojot tehniskos apgaismojuma veidošanas principus. Uzņemtajos kadros iekļauj kameras vai kadrā redzamo objektu kustību. Raksturo un pamato veiktās darbības. Uzņem un samontē loģisku kadru

		virkni, kurā izmantots mākslīgais apgaismojums, lai radītu kādu konkrētu gaismas efektu.	virkni, kurā izmantota piegaismošana interjerā. Uzņemtajos kadros iekļauj kameras vai kadrā redzamo objektu kustību. Raksturo un pamato veiktās darbības. Uzņem un samontē loģisku kadru virkni, kurā izmantota piegaismošana eksterjerā. Uzņemtajos kadros iekļauj kameras vai kadrā redzamo objektu kustību. Raksturo un pamato veiktās darbības. Uzņem un samontē loģisku kadru virkni, kurā izmantots mākslīgais apgaismojums, lai radītu kādu konkrētu gaismas efektu. Uzņemtajos kadros iekļauj kameras vai kadrā redzamo objektu kustību. Izmanto vismaz divas dažādas efektu gaismas. Raksturo un pamato veiktās darbības.
4. Spēj: izveidot audiovizuālu darbu atbilstoši konkrētiem audiovizuālo darbu stila kanoniem. Zina: kino vēsturiskās attīstības posmus un to būtiskākās vizuālās pazīmes. Izprot: vienotas darba vizuālās stilistikas nozīmi augstvērtīga audiovizuālā darba veidošanā.	20% no moduļa kopējā apjoma	Vispārīgi apraksta konkrētā audiovizuālā darba vizuālo stilistiku – operatora darbu, apgaismojumu, montāžu. Izveido video etīdi, kas iekļaujas kāda kino žanra vizuālās stilistikas kanonos.	Raksturo konkrētā audiovizuālā darba vizuālo stilistiku – operatora darbu, apgaismojumu, montāžu. Apraksta konkrētās stilistikas vēsturisko kontekstu un nosauc vairākus darbus, kuros izmantota līdzīga stilistika. Izveido video etīdi, kas iekļaujas kāda kino žanra vizuālās stilistikas kanonos. Raksturo un pamato veiktās darbības.

Moduļa " Operatora darbs televīzijā" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas izveidot audiovizuālu materiālu atbilstoši televīzijas vajadzībām.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Izveidot televīzijas ziņu sižetu/televīzijas raidījumu. 2. Sagatavot un veikt video filmēšanu daudzkameru sistēmā. 3. Nodrošināt video filmēšanu tiešraidē. 4. Izveidot pasākuma audiovizuālu apskatu.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūts B daļas modulis "Audiovizuāla darba veidošanas pamatprocesi" un B daļas moduļa "Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana video filmēšanā" pirmie divi sasniedzamie rezultāti.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa apguves noslēgumā izglītojamais kārto pārbaudījumu, kur laikā veic TV ziņu/raidījuma sižeta vai šova/koncerta video materiāla filmēšanu un montēšanu. Izglītojamais jebkura uzdevuma izpildē moduļa apguves laikā ir atbildīgs par kadra tehnisko un māksliniecisko kvalitāti.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Operatora darbs televīzijā" ir programmas B daļas modulis, ko apgūst video operatora kvalifikācijas izglītojamie vienlaicīgi ar moduļiem "Vizuālā komunikācija", "Audiovizuāla darba veidošanas pamatprocesi", "Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana video filmēšanā", "Audiovizuāla darba montāža un pēcapstrāde" un "Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde", pēc kuru apguves seko moduļi "Audiovizuāla darba scenogrāfijas izveide" un "Audiovizuālu darbu veidošana multimediju jomā".

Moduļa " Operatora darbs televīzijā" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: izveidot televīzijas ziņu sižetu/televīzijas raidījumu. Zina: ziņu sižeta materiāla uzņemšanas un montāžas pamatprincipus un specifiku (ieskaitot televīzijas video standartus, tehniskās prasības un failu formātus), tehniskos un mākslinieciskos paņēmienus, aizkadra teksta lietošanas veidus, žurnālistikas pamatus.	53% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc televīzijas darba pamatprocesus. Nosauc televīzijas darbinieku galvenos pienākumus. Apraksta ziņu un studijas raidījumu organizēšanas procesus. Apraksta žurnālistikas un žurnālista ētikas pamatprincipus. Ieraksta audio interviju, izmantojot	Raksturo televīzijas darba pamatprocesus, izskaidro šo pamatprocesu nepieciešamību un savstarpējo saistību. Raksturo televīzijas darbinieku galvenos pienākumus, izskaidro to nozīmi un atbildību televīzijas darba procesos. Apraksta ziņu un studijas raidījumu organizēšanas procesus un darbinieku

Izprot: ziņu un studijas raidījumu redakcionālās nostādnes nozīmi un uzfilmētā materiāla izmantošanas mērķi.		dotos jautājumus. Veic skaņas ierakstu un montāžu. Izveido vispārīgu plānotā ziņu sižeta shēmu. Uzņem skatītājam saprotamu un konkrētajam sižetam atbilstošu video materiālu, galvenokārt intervijas vai kadrus ar žurnālistu. Veic ziņu sižeta aizkadra teksta audio ierakstu un apstrādi. Samontē sižeta video materiālu un audiomateriālu atbilstoši sižeta nostādnēm, iekļaujoties norādītajā sižeta metrāžā.	atbildību procesu nodrošināšanā. Apraksta žurnālistikas un žurnālista ētikas pamatprincipus, paskaidro to nepieciešamību un ilustrē ar piemēriem. Ieraksta audio interviju. Patstāvīgi sagatavo jautājumus un, reaģējot uz saņemtajām atbildēm, sagatavo jaunus jautājumus. Veic skaņas ierakstu, montāžu un apstrādi. Izveido detalizētu plānotā ziņu sižeta shēmu. Apzina nepieciešamās tehnikas vienības un prognozē katram sižeta posmam nepieciešamo laiku. Uzņem skatītājam saprotamu, konkrētajam sižetam atbilstošu un tehniski augstvērtīgu video materiālu, ņemot vērā ziņu sižeta specifiku. Piefilmē montāžas kadrus dažādos kadra mērogos. Sagatavo ziņu sižeta aizkadra tekstu. Veic teksta audio ierakstu un apstrādi. Samontē sižeta video materiālu un audio materiālu atbilstoši sižeta nostādnēm, iekļaujoties norādītajā sižeta metrāžā. Izmanto uzņemto video materiālu, lai ilustrētu sižetā sniegto informāciju. Pievieno nepieciešamos grafiskos elementus un sagatavo ziņu sižetu demonstrēšanai.
2. Spēj: sagatavot un veikt video filmēšanu daudzkameru sistēmā. Zina: daudzkameru filmēšanas pamatprincipus un tehniskos paņēmienus, filmēšanas grupas dalībnieku pienākumus daudzkameru filmēšanas apstākļos.	15% no moduļa kopējā apjoma	Uzņem tehniski un mākslinieciski augstvērtīgu video materiālu daudzkameru sistēmas apstākļos atbilstoši darba uzdevumam.	Uzņem tehniski un mākslinieciski augstvērtīgu video materiālu daudzkameru sistēmas apstākļos atbilstoši darba uzdevumam. Komplektē daudzkameru sistēmai nepieciešamos tehniskos līdzekļus, izveido kameru novietojuma plānu

Izprot: daudzkameru filmēšanas lietojuma iespējas dokumentālā un inscenētā materiāla uzņemšanā.			filmēšanas lokācijā.
3 Spēj: nodrošināt video filmēšanu tiešraidē. Zina: tiešraižu filmēšanas pamatprincipus un specifiku, tehniskos paņēmienus, tiešraides koncepta būtību. Izprot: adekvātas operatora reakcijas nozīmi neparedzētos tiešraides apstākļos.	16% no moduļa kopējā apjoma	Apraksta video filmēšanas tiešraidē organizēšanas pamatprincipus un specifiku. Nodrošina video tiešraidi atbilstoši izplatītāja nostādnēm/prasībām.	Apraksta video filmēšanas tiešraidē organizēšanas pamatprincipus un specifiku, video operatora atbildību procesa nodrošināšanā. Nodrošina video tiešraidi atbilstoši izplatītāja nostādnēm/prasībām. Izskaidro doto uzdevumu un savu lomu tiešraides nodrošināšanā.
4. Spēj: izveidot pasākuma audiovizuālu apskatu. Zina: operatora darba specifiku, darbojoties pasākuma norises laikā (praktiskie, ētiskie un juridiskie aspekti), vienkārša vizuāla stāsta izveides principus, pasākuma video konspekta montāžas specifiku. Izprot: struktūras un atmosfēras nozīmi pasākuma audiovizuāla apskata veidošanā.	16% no moduļa kopējā apjoma	Apraksta video operatora darba praktiskos, ētiskos un juridiskos aspektus pasākuma norises laikā. Izveido pasākuma audiovizuālu apskatu atbilstoši pasākuma nostādnēm un organizatora prasībām.	Apraksta video operatora darba praktiskos, ētiskos un juridiskos aspektus pasākuma norises laikā, pamato to ievērošanas nepieciešamību un neievērošanas sekas. Izveido pasākuma audiovizuālu apskatu atbilstoši pasākuma nostādnēm un organizatora prasībām ar skaidri nolasāmu struktūru un atmosfēru. Uzņem mākslinieciski un tehniski augstvērtīgus kadrus.

Moduļa "Audiovizuāla darba montāža un pēcapstrāde" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas montēt uzņemto video materiālu un ierakstīto audiomateriālu, kā arī veikt to pēcapstrādi.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Sagatavot audio un video materiālu montāžai un gatavu audiovizuālu darbu demonstrēšanai. 2. Veikt audiovizuāla darba montāžas procesu, lietojot montāžas datorprogrammas. 3. Veikt audiovizuāla darba montāžas procesu, lietojot dažādus montāžas paņēmienus. 4. Veikt audiovizuāla darba attēla pēcapstrādi. 5. Izstrādāt vienkāršus vizuālos efektus.
Moduļa ieejas nosacījumi	Moduļa "Audiovizuāla darba montāža un pēcapstrāde" ieejas nosacījums ir apgūti programmas A daļas moduļi.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa apguves noslēgumā izglītojamais kārto pārbaudījumu, kurā atbilstoši darba uzdevumam veic audiovizuāla darba montāžu un pēcapstrādi. Izglītojamais jebkura uzdevuma izpildē moduļa apguves laikā ir atbildīgs par kadra tehnisko un māksliniecisko kvalitāti.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Audiovizuāla darba montāža un pēcapstrāde" ir B daļas modulis, ko apgūst video operatora kvalifikācijas izglītojamie vienlaicīgi ar moduļiem "Vizuālā komunikācija", "Audiovizuāla darba veidošanas pamatprocesi", "Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana video filmēšanā", "Operatora darbs televīzijā", "Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde" un pēc kuru apguves seko moduļu "Audiovizuāla darba scenogrāfijas izveide" un "Audiovizuālu darbu veidošana multimediju jomā" apguve.

Moduļa "Audiovizuāla darba montāža un pēcapstrāde" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: sagatavot audio un video materiālu montāžai un gatavu audiovizuālu darbu demonstrēšanai. Zina: video un audio failu formātus un to īpašības, pamatus darbā ar video montāžas programmām, audiovizuāla darba izgatavošanas tehniskos nosacījumus (failu eksportēšana).	4% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc plašāk izmantotos video un audio formātus. Sagatavo audio un video materiālu montāžai. Apraksta videoklipu eksportēšanas iestatījumus dažādiem izrādīšanas formātiem. Sagatavo gatavu audiovizuālu darbu demonstrēšanai.	Nosauc un raksturo plašāk izmantotos video un audio formātus. Sagatavo audio un video materiālu montāžai. Apraksta videoklipu eksportēšanas iestatījumus dažādiem izrādīšanas formātiem. Sagatavo gatavu audiovizuālu darbu demonstrēšanai. Raksturo dažādu izrādīšanas formātu

Izprot: atbilstoša failu formāta izvēles nozīmi darba montāžā un demonstrēšanā.			tehniskās atšķirības.
2. Spēj: veikt audiovizuāla darba montāžas procesu, lietojot montāžas datorprogrammas. Zina: video montāžas pamatprincipus, montāžas datorprogrammas, montāžas datorprogrammu instrumentāriju. Izprot: video montāžas nozīmi video tapšanā.	4% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc video montāžas datorprogrammas. Izvēlas un lieto video montāžas datorprogrammas izvēlņu joslu, rīkjoslu, objektu īpašību joslu un komandas video montāžai (pedagoga vadībā).	Nosauc video montāžas datorprogrammas un pamato to priekšrocības un trūkumus. Patstāvīgi izvēlas un lieto video montāžas datorprogrammas izvēlņu joslu, rīkjoslu, objektu īpašību joslu un komandas video montāžai.
3. Spēj: veikt audiovizuāla darba montāžas procesu, lietojot dažādus montāžas paņēmienus. Zina: video montāžas specifiku inscenēta un dokumentāla materiāla apstākļos, montāžas veidus un paņēmienus. Izprot: montāžas nozīmi augstvērtīga video materiāla veidošanā.	58% no moduļa kopējā apjoma	Samontē doto video materiālu, ievērojot kontinuitātes montāžas nosacījumus. Samontē doto video materiālu, lietojot stāstošo montāžu. Samontē doto video materiālu, lietojot paralēlo montāžu. Samontē doto video materiālu, lietojot klipveida montāžu. Samontē doto video materiālu, lietojot ritmisko montāžu. Samontē doto video materiālu, lietojot asociatīvo montāžu. Samontē doto video materiālu, lietojot lēcienveida montāžu.	Samontē doto video materiālu, ievērojot kontinuitātes montāžas nosacījumus. Raksturo un pamato veiktās darbības. Samontē doto video materiālu, lietojot stāstošo montāžu. Raksturo un pamato veiktās darbības. Samontē doto video materiālu, lietojot paralēlo montāžu. Raksturo un pamato veiktās darbības. Samontē doto video materiālu, lietojot klipveida montāžu. Raksturo un pamato veiktās darbības. Samontē doto video materiālu, lietojot ritmisko montāžu. Raksturo un pamato veiktās darbības. Samontē doto video materiālu, lietojot asociatīvo montāžu. Raksturo un pamato veiktās darbības. Samontē doto video materiālu, lietojot lēcienveida montāžu. Raksturo un pamato veiktās darbības.
4. Spēj: veikt audiovizuāla darba attēla pēcapstrādi. Zina: audiovizuāla darba attēla digitālās apstrādes tehnoloģijas un paņēmienus, digitālās krāsu korekcijas paņēmienus.	12% no moduļa kopējā apjoma	Koriģē video materiāla ekspozīciju, kontrastu, krāsu piesātinājumu, ēnas un pārgaismotos laukumus atbilstoši darba uzdevumam. Digitāli koriģē video materiāla krāsu dizainu atbilstoši darba uzdevumam.	Koriģē video materiāla ekspozīciju, kontrastu, krāsu piesātinājumu, ēnas un pārgaismotos laukumus atbilstoši darba uzdevumam. Salāgo dažādos apgaismojuma apstākļos uzņemtu materiālu. Digitāli koriģē video materiāla krāsu

Izprot: krāsu korekcijas nozīmi augstvērtīga audiovizuāla galaprodukta radīšanā.			dizainu atbilstoši darba uzdevumam, izmantojot primāro un sekundāro krāsu korekciju.
5. Spēj: izstrādāt vienkāršus vizuālos efektus. Zina: vizuālo efektu izveides datorprogrammu darbības principus vienkāršu grafisko elementu izstrādē un integrēšanā video materiālā, video materiālu kombinēšanas paņēmienus. Izprot: vizuālo efektu nozīmi tehniski kvalitatīva audiovizuāla darba izstrādē.	22% no moduļa kopējā apjoma	Kombinē uz digitālā fona uzņemto video materiālu ar fona materiālu. Kombinē vizuālo efektu un grafisko elementu sagataves ar video materiālu. Sagatavo audiovizuāla darba sākuma un beigu titrus, kā arī pārējos videotitrus, izmantojot pieejamās sagataves. Sagatavo audiovizuāla darba subtitrus, izmantojot pieejamās sagataves.	Kombinē uz digitālā fona uzņemto video materiālu ar fona materiālu (kustīgas kameras apstākļos), panākot vides viendabīgumu. Kombinē vizuālo efektu sagataves ar video materiālu (kustīgas kameras apstākļos), panākot vides viendabīgumu. Izstrādā vienkāršus grafiskos elementus un integrē tos video materiālā atbilstoši darba uzdevumam. Sagatavo audiovizuāla darba sākuma un beigu titrus, kā arī pārējos videotitrus atbilstoši dotā video materiāla žanram un stilistikai. Sagatavo audiovizuāla darba subtitrus atbilstoši videoklipa mākslinieciskajām nostādnēm.

Moduļa "Audiovizuāla darba scenogrāfijas izveide" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas lietot filmēšanas lokāciju, personāžu vizuālo tēlu un vizuālā darba krāsu dizainu kā apzinātus mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus audiovizuāla darba izveidē.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Izvēlēties filmēšanas lokāciju, ievērojot konkrētā darba māksliniecisko ieceri un tehniskās prasības. 2. Izstrādāt personāža vizuālo tēlu atbilstoši audiovizuāla darba mākslinieciskajām nostādnēm un tehniskajām prasībām. 3. Plānot konkrētā audiovizuālā darba izveidei nepieciešamos praktiskos un vizuālos efektus un organizēt to izstrādi. 4. Izveidot audiovizuālu darbu ar dramaturģiski pamatotu krāsu paleti.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti B daļas moduļi "Vizuālā komunikācija", "Audiovizuāla darba veidošanas pamatprocesi", "Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde", "Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana video filmēšanā", "Operatora darbs televīzijā" un "Audiovizuāla darba montāža un pēcapstrāde".
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa apguves noslēgumā izglītojamaais kārto pārbaudījumu, kura laikā izveido audiovizuālu etīdi, kur izmanto scenogrāfijas pamatprincipus. Izglītojamaais jebkura uzdevuma izpildē moduļa apguves laikā ir atbildīgs par kadra tehnisko un māksliniecisko kvalitāti.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Audiovizuāla darba scenogrāfijas izveide" ir B daļas modulis, ko apgūst video operatora kvalifikācijas izglītojamie vienlaicīgi ar moduli "Audiovizuālu darbu veidošana multimediju jomā", pēc kuru apguves seko moduļi "Audiovizuālu projektu veidošana" un "Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē".

Moduļa "Audiovizuāla darba scenogrāfijas izveide" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: izvēlēties filmēšanas lokāciju, ievērojot konkrētā darba māksliniecisko ieceri un tehniskās prasības. Zina: stāsta un vides mijiedarbības principus, operatora darba specifiku, strādājot filmēšanas lokācijā (apkārtējās vides īpatnības, juridiskos un ētiskos aspektus u.tml.). Izprot: atbilstošas filmēšanas lokācijas izvēles nozīmi augstvērtīga audiovizuāla darba veidošanā.	25% no moduļa kopējā apjoma	Izveido vienkāršu dramaturģisku uzstādījumu, izmantojot tikai lokāciju un rekvizītus. Izvēlas filmēšanas lokāciju atbilstoši mākslinieciskajām nostādnēm. Vispārīgi apraksta tehniskos un organizatoriskos aspektus filmēšanai izvēlētajā lokācijā.	Izveido dramaturģiska konflikta uzstādījumu, izmantojot tikai lokāciju un rekvizītus. Izvēlas un pamato filmēšanas lokāciju atbilstoši mākslinieciskajām nostādnēm. Veic izvēlētas lokācijas fotografēšanu un filmēšanu. Detalizēti analizē tehniskos, organizatoriskos, juridiskos un ētiskos filmēšanas aspektus izvēlētajā lokācijā.
2. Spēj: izstrādāt personāža vizuālo tēlu	25% no	Izveido vispārēju personāža vizuālo	Izveido un pamato detalizētu

atbilstoši audiovizuāla darba mākslinieciskajām nostādnēm un tehniskajām prasībām. Zina: naratīva un personāža vizuālā tēla mijiedarbības principus, dažādu apgērbu un aksesuāru īpatnības filmēšanas procesa apstākļos, apgērbu un aksesuāru atlases principus, grima izveides pamatprincipus. Izprot: kostīmu un grima nozīmi augstvērtīga audiovizuāla darba veidošanā, kā arī praktiskos aspektus vizuālā tēla veidošanā.	moduļa kopējā apjoma	tēlu (kostīmu, grimu) atbilstoši mākslinieciskajām nostādnēm.	personāža vizuālo tēlu (kostīmu, grimu) atbilstoši mākslinieciskajām nostādnēm. Atlasa vizuālus paraugus. Detalizēti apraksta kostīma tehniskās īpašības, prognozē un izvērtē iespējamās sarežģījumus filmēšanas procesā.
3. Spēj: plānot konkrētā audiovizuālā darba izveidei nepieciešamos praktiskos un vizuālos efektus un organizēt to izstrādi. Zina: rekvizītu atlases un vienkāršu butaforiju izstrādes principus, laikapstākļu imitāciju, darba un vides aizsardzības prasības filmēšanas laukumā, praktisko un vizuālo efektu attīstības vēsturi, vizuālo efektu lietošanas pamatprincipus. Izprot: vizuālo un praktisko efektu lietošanas iespējas audiovizuāla darba izstrādē.	25% no moduļa kopējā apjoma	Izskaidro praktisko efektu attīstības posmus. Atpazīst un identificē praktiskos specefektus, butaforijas. Izskaidro vizuālo efektu attīstības posmus, vizuālo efektu lietošanas iespējas. Identificē un raksturo iespējamās darba un vides drošības riskus filmēšanas laukumā.	Izskaidro praktisko efektu attīstības posmus. Atpazīst un identificē praktiskos specefektus, butaforijas. Izskaidro identificēto praktisko efektu veidošanas procesu. Izskaidro vizuālo efektu attīstības vēsturi. Argumentē un pamato vizuālo efektu lietošanas priekšrocības un trūkumus. Identificē un raksturo iespējamās darba un vides drošības riskus filmēšanas laukumā. Sniedz iespējamās risinājumus risku mazināšanai, izvēlas individuālos un kolektīvos darba aizsardzības līdzekļus atbilstoši situācijai un normatīvo aktu prasībām.
4. Spēj: izveidot audiovizuālu darbu ar dramaturģiski pamatotu krāsu paleti. Zina: krāsu dramaturģijas pamatprincipus. Izprot: krāsu nozīmi augstvērtīga audiovizuāla darba izstrādē.	25% no moduļa kopējā apjoma	Uzņem un samontē audiovizuālu etīdi, kurā dramaturģiskais notikums primāri veidots ar krāsu palīdzību. Moduļa apguves laikā uzņem mākslinieciskajai iecerei atbilstošus un tehniski kvalitatīvus kadrus.	Uzņem un samontē audiovizuālu etīdi, kurā dramaturģiskais notikums pamatā veidots ar krāsu palīdzību. Izmanto gan scenogrāfijas elementus, gan digitālo krāsu korekciju. Moduļa apguves laikā uzņem mākslinieciskajai iecerei atbilstošus un tehniski kvalitatīvus kadrus.

Moduļa "Audiovizuālu darbu veidošana multimediju jomā" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas veidot audiovizuālu saturu dažādām sociālo tīklu un interneta platformām, projekcijām, vides instalācijām, prezentācijām.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Izveidot kvalitatīvus audiovizuālus darbus dažādām sociālo tīklu platformām. 2. Izveidot audiovizuālu darbu dažādiem multimediju projektiem. 3. Izveidot audiovizuālu darbu video projekcijām.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti B daļas moduļi "Vizuālā komunikācija", "Audiovizuāla darba veidošanas pamatprocesi", "Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde", "Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana video filmēšanā", "Operatora darbs televīzijā" un "Audiovizuāla darba montāža un pēcapstrāde".
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Audiovizuālu darbu veidošana multimediju jomā" apguves noslēgumā izglītojamaais kārtā pārbaudījumu, kura laikā uzfilmē un samontē video multimediju projektā atbilstoši darba uzdevumam (piemēram, koncerta video projekciju, video veidošana skaņdarbam).
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Audiovizuālu darbu veidošana multimediju jomā" ir B daļas modulis, ko apgūst video operatora kvalifikācijas izglītojamie vienlaicīgi ar moduli "Audiovizuāla darba scenogrāfijas izveide", pēc kuru apguves seko moduļi "Audiovizuālu projektu veidošana" un "Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē".

Moduļa "Audiovizuālu darbu veidošana multimediju jomā" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: izveidot kvalitatīvus audiovizuālus darbus dažādām sociālo tīklu platformām. Zina: sociālo tīklu veidus, to dažādos mērķus, darbības principus un video materiāla specifiku. Izprot: dažādu sociālo tīklu platformu atšķirīgo video materiāla formāta un satura nozīmi.	40% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc dažādus sociālo tīklu veidus. Izskaidro audiovizuālu darbu nozīmi dažādos sociālajos tīklos. Uzņem un montē audiovizuālu darbu sociālo tīklu platformai. Uzņem un montē sociālo tīklu platformai tehniski un saturiski atbilstošu audiovizuālu darbu. Montē un pielāgo video sociālo tīklu platformai.	Nosauc un apraksta dažādus sociālo tīklu veidus un to darbības formu, mērķauditoriju. Ar piemēriem raksturo audiovizuālu darbu nozīmi un funkciju dažādos sociālajos tīklos. Uzņem un montē tehniski atbilstošu audiovizuālu darbu sociālo tīklu platformai. Uzņem un montē sociālo tīklu platformai tehniski un saturiski atbilstošu, kā arī mākslinieciski augstvērtīgu audiovizuālu darbu. Montē un pielāgo video sociālo tīklu

			platformai, pamato izvēlētos paņēmienus.
2. Spēj: izveidot audiovizuālu darbu dažādiem multimediju projektiem. Zina: video veidošanas pamatprincipus un tehniskos risinājumus dažādiem multimediju projektiem. Izprot: video atbilstības nozīmi multimediju projekta mērķim, formātam un specifikai.	30% no moduļa kopējā apjoma	Uzskaita multimediju projektu veidus. Nosauc video lietošanas iespējas multimediju projektos. Nosauc dažādas audiovizuāla darba integrēšanas iespējas interneta lapās. Pielāgo audiovizuālu darbu interneta lapai. Pielāgo audiovizuālu darbu vienai vides reklāmai/stendā. Uzņem un montē slaidrādes video.	Uzskaita un paskaidro multimediju projektu veidus un to specifiku. Nosauc un paskaidro video lietošanas iespējas un specifiku multimediju projektos. Nosauc un paskaidro dažādas audiovizuāla darba integrēšanas iespējas interneta lapās. Pielāgo audiovizuālu darbu dažādām interneta lapas sadaļām. Pielāgo audiovizuālu darbu dažādu formātu vides reklāmām/stendiem. Uzņem un montē slaidrādes video, pievienojot aizkadra balsi.
3. Spēj: izveidot audiovizuālu darbu videoprojekcijām. Zina: vides instalāciju un pasākumu projekciju tehniskos risinājumus, dažādu formātu saderību un savietojamību multimediju projektos. Izprot: audiovizuāla darba tehniskās un mākslinieciskās kvalitātes un atbilstības nozīmi videoprojekciju veidošanā.	30% no moduļa kopējā apjoma	Uzņem un montē audiovizuālu darbu vides instalācijai. Uzņem un montē pasākuma videoprojekciju.	Uzņem un montē audiovizuālu darbu vides instalācijai, pielāgojot to dažādiem atskaņošanas veidiem. Uzņem un montē pasākumam pielāgotu videoprojekciju.

Moduļa "Audiovizuālu projektu veidošana" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas organizēt un īstenot dažāda veida un žanru audiovizuālos projektus.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Īstenot pilnu audiovizuāla darba izstrādes ciklu. 2. Izveidot mūzikas videoklipu. 3. Izveidot reklāmas video atbilstoši reklāmas darba uzdevumam. 4. Izveidot dokumentālo īsfilmu. 5. Izveidot īsmetrāžas spēlfilmu. 6. Prezētēt auditorijai un izplatīt savu audiovizuālo darbu.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti programmas B daļas moduļi "Audiovizuāla darba scenogrāfijas izveide" un "Audiovizuālu darbu veidošana multimediju jomā".
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Audiovizuālu projektu veidošana" apguves noslēgumā izglītojamais prezentē vienu no moduļa apguves laikā īstenotajiem videoprojektiem – paša uzņemtu un samontētu audiovizuālu darbu. Izglītojamais jebkura uzdevuma izpildē moduļa apguves laikā ir atbildīgs par kadra tehnisko un māksliniecisko kvalitāti.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Audiovizuālu projektu veidošana" ir B daļas modulis, ko video operatora kvalifikācijas izglītojamie apgūst vienlaicīgi ar moduli "Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē", pēc kuriem seko noslēdzošais programmas modulis "Video operatora prakse".

Moduļa "Audiovizuālu projektu veidošana" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: īstenot pilnu audiovizuāla darba izstrādes ciklu. Zina: audiovizuāla projekta veidošanas secību, audiovizuāla darba sagatavošanas, ražošanas, pēcapstrādes un izplatīšanas posmus. Izprot: audiovizuāla darba	16% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc audiovizuāla projekta veidošanas posmus. Sagatavo audiovizuāla darba idejas aprakstu, kas balstīts jau esošā audiovizuālā darbā. Apraksta darba nostādni vienā teikumā, darba žanru. Izstrādā vienkāršu audiovizuāla darba stāsta skici iepriekš izstrādātajai idejai. Izstrādā audiovizuāla darba scenārija	Nosauc un detalizēti raksturo audiovizuāla projekta veidošanas posmus, pamato plānošanas nepieciešamību. Sagatavo oriģināla audiovizuāla darba idejas aprakstu. Apraksta darba nostādni vienā teikumā, darba žanru, auditoriju. Izstrādā pilnu audiovizuāla darba sinapsi, aprakstot gan scenārija kopējo struktūru, gan darba vēstījumu un vizuālo stilistiku. Izstrādā detalizētu audiovizuāla darba

plānošanas un plānveida īstenošanas nozīmi augstvērtīga audiovizuāla darba veidošanā.		skici ar skaidri nolasāmu sākumu, iztīrījumu un nobeigumu. Sagatavo audiovizuāla darba idejas prezentāciju. Atbild pēc būtības uz auditorijas jautājumiem par audiovizuāla darba ideju. Izstrādā darba mākslinieciskajai nostādnei atbilstošu rakstisku kadrējumu. Atlasa darba mākslinieciskajai nostādnei atbilstošas filmēšanas lokācijas. Uzņem detalizētas lokāciju fotogrāfijas un video. Uzskaita, ar kādām iestādēm, uzņēmumiem vai indivīdiem nepieciešama filmēšanas saskaņošana. Izstrādā vienkāršu audiovizuāla darba filmēšanas plānu un aptuvenu ražošanas plānu, norādot filmēšanas laiku, nepieciešamās lokācijas un pamata filmēšanas komandas, kā arī pamata tehniskās bāzes sastāvu. Izveido audiovizuāla darba fragmenta skici, izmantojot gala darbam līdzīgus tehniskos un mākslinieciskos paņēmienus. Atbilstoši darba uzdevumam uzņem audiovizuālu darbu. Veic audiovizuāla darba montāžu, izpildot tiešus un precīzus režisora norādījumus. Koriģē video materiāla ekspozīciju, kontrastu, krāsu piesātinājumu, ēnas un pārgaismotos laukumus atbilstoši darba uzdevumam. Koriģē trokšņus, veic skaņu ceļu salīmeņošanu atbilstoši darba uzdevumam. Sagatavo audiovizuāla darba izplatīšanas plānu.	scenāriju ar skaidri nolasāmu sākumu, iztīrījumu un nobeigumu, precīzi apraksta darbību un dialogu. Sagatavo audiovizuāla darba idejas prezentāciju, ietverot tajā darba idejas aprakstu, <i>logline</i>, scenāriju vai tā fragmentu. Pārliecinoši un pamatoti atbild uz auditorijas jautājumiem par audiovizuāla darba ideju. Izstrādā darba mākslinieciskajai nostādnei atbilstošu vizuālu kadrējumu, aprakstot arī plānoto kadru tehniskās īpašības (piem., nepieciešamo objektīvu). Atlasa darba mākslinieciskajai nostādnei atbilstošas filmēšanas lokācijas. Uzņem detalizētas lokāciju fotogrāfijas un video. Pilnīgi apraksta lokācijas, iekļaujot iespējamo risku un sarežģītību izvērtējumam. Uzskaita un pamato, ar kādām iestādēm, uzņēmumiem vai indivīdiem nepieciešama filmēšanas saskaņošana. Izstrādā detalizētu audiovizuāla darba filmēšanas plānu un detalizētu ražošanas plānu, apzinot nepieciešamās tehnikas vienības, cilvēkresursus un izvērtējot riskus. Aprēķina izmaksas. Raksturo un pamato veiktās izvēles. Izveido audiovizuāla darba fragmenta skici, izmantojot gala darbam identiskus tehniskos un mākslinieciskos paņēmienus. Uzņem darba skici identiskā filmēšanas lokācijā ar aktieru piedalīšanos. Izpilda savu funkciju filmēšanas grupā, radot tehniskajām un mākslinieciskajām prasībām atbilstošu audiovizuālu materiālu. Veic audiovizuāla darba montāžu atbilstoši darba mākslinieciskajām un tehniskajām nostādnēm. Koriģē video materiāla ekspozīciju, kontrastu, krāsu piesātinājumu, ēnas un pārgaismotos laukumus atbilstoši darba uzdevumam.
--	--	---	--

			Koriģē video materiāla krāsu dizainu. Koriģē trokšņus, veic skaņu celīņu salīmeņošanu atbilstoši darba uzdevumam. Izveido darba skaņu dizainu. Sagatavo audiovizuāla darba izplatīšanas plānu un to realizē, novērtē riskus un izstrādā to mazināšanas plānu.
2. Spēj: izveidot mūzikas videoklipu. Zina: mūzikas videoklipu veidus un veidošanas paņēmienus. Izprot: atbilstoši izvēlētu mūzikas videoklipu veidošanas paņēmieni specifiku un nozīmi kvalitatīvu mūzikas videoklipu sagatavošanā.	23% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc mūzikas videoklipu attīstības posmus. Nosauc mūsdienu mūzikas videoklipu tendences. Nosauc populārāko mūzikas žanru videoklipu specifiku. Nosauc dažādu veidu un žanru mūzikas videoklipu auditoriju. Nosauc dažādu mūzikas videoklipu veidus. Nosauc dažādu mūzikas videoklipu veidu struktūru. Uzņem un samontē dažādu mūzikas videoklipu veidu fragmentus. Nosauc mūzikas videoklipu filmēšanas paņēmienus. Uzņem un montē mūzikas videoklipu sinhronās daļas. Uzņem un montē mūzikas videoklipa stāsta un montāžas daļas. Nosauc mūzikas videoklipu montāžas paņēmienus. Samontē mūzikas videoklipus mūzikas ritmā.	Nosauc un paskaidro mūzikas videoklipu attīstības posmus, ilustrē tos ar piemēriem. Nosauc un raksturo mūsdienu mūzikas videoklipu tendences, ilustrē tās ar piemēriem. Nosauc un raksturo populārāko mūzikas žanru videoklipu specifiku, ilustrē ar piemēriem. Nosauc un raksturo dažādu veidu un žanru mūzikas videoklipu auditoriju, ilustrē to ar piemēriem. Nosauc dažādu mūzikas videoklipu veidus un raksturo to specifiku, ilustrē ar piemēriem. Nosauc un raksturo dažādu mūzikas videoklipu veidu struktūru. Uzņem un samontē dažādu mūzikas videoklipu veidu fragmentus. Pamato videoklipa fragmenta atbilstību videoklipa veidam. Nosauc mūzikas videoklipu filmēšanas paņēmienus. Paskaidro mūzikas videoklipu filmēšanas specifiku. Uzņem un montē mūzikas videoklipu sinhronās daļas. Paskaidro veiktās darbības. Uzņem un montē mūzikas videoklipu stāsta un montāžas daļas atbilstoši mūzikas videoklipa idejai. Pamato veiktās darbības. Nosauc un paskaidro mūzikas videoklipu montāžas paņēmienus, ilustrē tos ar piemēriem. Samontē mūzikas videoklipu mūzikas ritmā atbilstoši dziesmas tempam un dinamikai.
3. Spēj: izveidot reklāmas video	14% no moduļa	Nosauc reklāmas video veidus.	Nosauc un raksturo reklāmas video veidus un

atbilstoši reklāmas darba uzdevumam. Zina: reklāmas veidus, veidošanas paņēmienus un specifiku. Izprot: reklāmas ietekmi uz mērķauditoriju.	kopējā apjoma	Nosaka reklāmas video izmantotos skatītāju ietekmēšanas paņēmienus. Izveido reklāmas video kopiju, lietojot atbilstošus skatītāju ietekmēšanas paņēmienus. Atbilstoši reklāmas darba uzdevumam identificē reklāmas mērķauditoriju. Uzņem un samontē vienkāršu reklāmas video kādam produktam vai pakalpojumam. Uzņem un montē korporatīvo video.	specifiku, ilustrē ar piemēriem. Nosaka reklāmas video izmantotos skatītāju ietekmēšanas paņēmienus, ilustrē tos ar piemēriem. Izveido reklāmas video kopiju, lietojot atbilstošus skatītāju ietekmēšanas paņēmienus. Izskaidro lietoto paņēmienus ietekmi uz skatītāju. Atbilstoši reklāmas darba uzdevumam identificē un raksturo mērķauditoriju, video filmēšanas un montāžas paņēmienus reklāmas mērķauditorijas sasniegšanai. Uzņem un samontē vienkāršu reklāmas video kādam produktam vai pakalpojumam, sagatavojot atbilstošus titrus, grafiskos elementus, mūziku, skaņu celiņu un aizkadra tekstu. Uzņem un montē korporatīvo video, ievērojot reklāmas video specifiku un vizuālos un audiālos izteiksmes līdzekļus, pamato to ietekmi uz mērķauditoriju.
4. Spēj: izveidot dokumentālo īsfilmu. Zina: dokumentālā kino apakšžanrus un veidošanas paņēmienus. Izprot: dokumentālās filmas ietekmi uz skatītāju.	17% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc un raksturo dokumentālā kino apakšžanrus un to spilgtākās pazīmes. Sagatavo dokumentālās īsfilmas idejas aprakstu, uzskaita iespējamus riskus. Izveido vienkāršu scenārija shēmu ar skaidriem scenārija posmiem atbilstoši izvēlētajai tēmai un apakšžanram. Ievērojot norādījumus, izvēlas un komplektē nepieciešamo filmēšanas tehniku atbilstoši filmēšanas uzdevumam. Uzņem loģisku un saprotamu dokumentālu audiovizuālo materiālu par izvēlēto tēmu. Atbilstoši norādījumiem samontē uzņemto video materiālu skaidrā un	Nosauc un raksturo dokumentālā kino apakšžanrus un to spilgtākās pazīmes. Raksturo to vēsturisko kontekstu. Sagatavo detalizētu dokumentālās īsfilmas idejas aprakstu, uzskaita un pamato iespējamus riskus. Izvēlas piemērotāko dokumentālā kino apakšžanru, kura stilistikā veidot savu darbu. Izveido detalizētu scenārija shēmu, paredzot konkrētus īsfilmas notikumus un sagatavojot intervijas jautājumus atbilstoši izvēlētajai tēmai un apakšžanram. Izvēlas un komplektē nepieciešamo filmēšanas tehniku atbilstoši filmēšanas uzdevumam. Uzņem tehniskajām un mākslinieciskajām prasībām atbilstošu audiovizuālo materiālu. par izvēlēto tēmu atbilstoši izvēlētajam dokumentālā kino apakšžanram.

		saprotamā kadru virknē, veic vienkāršu attēla un skaņas pēcapstrādi.	Veic uzņemtā video materiāla montāžu atbilstoši mākslinieciskajām nostādnēm. Veic attēla krāsu līmeņošanu un korekciju, kā arī skaņas pēcapstrādi. Raksturo un pamato veiktās darbības.
5. Spēj: izveidot īsmetrāžas spēlfilmu. Zina: īsmetrāžas spēlfilmas veidošanas paņēmienus, vizuālos un mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus, spēlfilmu žanrus, scenārija izstrādes pamatus, aktiermeistarības pamatus. Izprot: izteiksmes līdzekļu kombinēšanas nozīmi mākslinieciski augstvērtīgas spēlfilmas veidošanā.	24% no moduļa kopējā apjoma	Identificē un vispārīgi raksturo spēlfilmu žanrus. Izveido vienkāršu dramaturģisko konfliktu. Izveido vienkāršu personāžu – tipāžu. Izveido vienkāršu scenārija uzbūves shēmu ar skaidriem un nodalāmiem trīs cēlieniem. Organizē aktieru atlasī un vada aktieru proves bez dialogiem. Izveido 3 min. garu īsmetrāžas spēlfilmu. Sagatavo loģisku un saprotamu scenāriju. Uzņem un samontē skaidru un saprotamu kadru virkni. Veic vienkāršu attēla un skaņas pēcapstrādi.	Identificē un detalizēti raksturo spēlfilmu žanrus. Izveido sarežģītu dramaturģisko konfliktu ar skaidru iesaistīto personu motivāciju un uzskatāmu konflikta attīstību vairākos posmos. Izveido komplicētu personāžu – raksturu (ar skaidru un loģisku izcelsmi, pamatotu iekšējo un ārējo motivāciju, kā arī skaidriem ģimenes, sociālajiem un ekonomiskajiem apstākļiem). Izveido un pamato detalizētu scenārija uzbūves shēmu. Organizē aktieru atlasī un vada aktieru proves ar dialogiem. Izveido 5–10 min. garu īsmetrāžas spēlfilmu. Sagatavo loģisku un saprotamu scenāriju ar skaidriem personāžiem un to motivāciju. Uzņem mākslinieciski un tehniski augstvērtīgus kadrus. Veic uzņemtā materiāla montāžu atbilstoši mākslinieciskajām nostādnēm. Veic attēla krāsu līmeņošanu, korekciju un skaņas pēcapstrādi. Raksturo un pamato veiktās izvēles.
6. Spēj: prezentēt auditorijai un izplatīt savu audiovizuālo darbu. Zina: audiovizuāla darba prezentācijas metodes un darba izplatīšanas veidus. Izprot: prezentācijas, pirmizrādes un publicitātes nozīmi audiovizuāla darba popularizēšanai.	6% no moduļa kopējā apjoma	Izplāno prezentācijas pasākumu un prezentē savu audiovizuālo darbu. Izplāno audiovizuāla darba pirmizrādi. Izstrādā audiovizuāla darba publicitātes plānu. Izstrādā audiovizuāla darba izplatīšanas plānu.	Izplāno un organizē prezentācijas pasākumu atbilstoši audiovizuālā darba mērķauditorijai un prezentē savu audiovizuālo darbu. Izplāno un organizē audiovizuāla darba pirmizrādes pasākumu. Izstrādā audiovizuāla darba publicitātes plānu un organizē publicitātes pasākumu. Izstrādā audiovizuāla darba izplatīšanas plānu un organizē izplatīšanu.

Moduļa "Aktuālo tehnoloģiju lietošana filmēšanā" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas strādāt ar aktuālajām tehnoloģijām video veidošanā.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Atšķirt un analizēt aktuālo tehnoloģiju piedāvātās iespējas video filmēšanā. 2. Sagatavot un uzstādīt dažāda veida aktuālās tehnoloģijas video filmēšanai. 3. Uzņemt kvalitatīvus video, izmantojot aktuālās tehnoloģijas video filmēšanā.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti programmas B daļas moduļi.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Aktuālo tehnoloģiju lietošana filmēšanā" apguves noslēgumā izglītojamais kārto pārbaudījumu, kura laikā uzņem video, izmantojot aktuālās tehnoloģijas, un prezentē video.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Aktuālo tehnoloģiju lietošana filmēšanā" ir C daļas modulis, ko video operatora kvalifikācijas izglītojamais apgūst pēc brīvas izvēles pirms noslēdzošā moduļa "Video operatora prakse".

Moduļa "Aktuālo tehnoloģiju lietošana filmēšanā" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: atšķirt un analizēt aktuālo tehnoloģiju piedāvātās iespējas video filmēšanā. Zina: aktuālo tehnoloģiju veidus, to lietošanas iespējas un specifiku. Izprot: aktuālo tehnoloģiju nozīmi moderna audiovizuālā darba izstrādē.	10% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc kameras stabilizatoru veidus un vispārīgi apraksta to lietojumu. Nosauc bezpilota lidaparātu (dronu) veidus un vispārīgi apraksta to lietojumu. Nosauc bezpilota lidaparātu izmantošanas normatīvā regulējuma būtiskās prasības. Nosauc 360 grādu videokameru veidus un vispārīgi apraksta to lietojumu.	Nosauc un raksturo kameras stabilizatoru veidus, ar piemēriem ilustrē to lietojumu un specifiku video uzņemšanā. Nosauc un raksturo bezpilota lidaparātu (dronu) veidus, ar piemēriem ilustrē to lietojumu un specifiku video uzņemšanā. Izskaidro bezpilota lidaparātu izmantošanas normatīvo regulējumu un tā nepieciešamību. Nosauc un raksturo 360 grādu videokameru veidus, ar piemēriem ilustrē to lietojumu un specifiku video uzņemšanā.

2. Spēj: sagatavot un uzstādīt dažāda veida aktuālās tehnoloģijas video filmēšanai. Zina: aktuālo tehnoloģiju sagatavošanas un uzstādīšanas paņēmienus un specifiku. Izprot: aktuālo tehnoloģiju pareizas sagatavošanas un uzstādīšanas nozīmi kvalitatīva video uzņemšanā.	40% no moduļa kopējā apjoma	Pārbauda un sagatavo videokameras stabilizatoru darbam. Sagatavo bezpilota lidaparātu (dronu) darbam. Pārbauda un sagatavo 360 grādu videokameru darbam. Uzstāda videokameras stabilizatoru video uzņemšanai. Uzstāda bezpilota lidaparātu (dronu) video uzņemšanai. Uzstāda 360 grādu videokameru video uzņemšanai.	Pārbauda un sagatavo videokameras stabilizatoru darbam, pamato veiktās darbības. Sagatavo bezpilota lidaparātu (dronu) darbam, pamato veiktās darbības. Pārbauda un sagatavo 360 grādu videokameru darbam, pamato veiktās darbības. Uzstāda videokameras stabilizatoru video uzņemšanai, pamato veiktās darbības. Uzstāda bezpilota lidaparātu (dronu) video uzņemšanai, pamato veiktās darbības. Uzstāda 360 grādu videokameru video uzņemšanai, pamato veiktās darbības.
3. Spēj: uzņemt kvalitatīvus video, izmantojot aktuālās tehnoloģijas video filmēšanā. Zina: aktuālo tehnoloģiju video uzņemšanas paņēmienus un specifiku. Izprot: aktuālo tehnoloģiju filmēšanas iespēju nozīmi video uzņemšanā.	50% no moduļa kopējā apjoma	Uzņem video, izmantojot videokameras stabilizatoru. Uzņem video, izmantojot bezpilota lidaparātu (dronu). Uzņem video, izmantojot 360 grādu kameru.	Uzņem video, izmantojot videokameras stabilizatoru. Paskaidro veiktās darbības filmēšanas procesā. Uzņem video, izmantojot bezpilota lidaparātu (dronu). Paskaidro veiktās darbības filmēšanas procesā. Uzņem video, izmantojot 360 grādu kameru. Pamato filmēšanas objekta izvēli. Paskaidro veiktās darbības filmēšanas procesā.

Moduļa "Multimediju dizaina elementu lietošana audiovizuālajos darbos" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas izmantot multimediju dizaina elementus audiovizuālo darbu izstrādē.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Izkārtot un noformēt tekstu ievērojot teksta dizaina pamatprincipus. 2. Izveidot un pielāgot vienkāršus grafiskos elementus ievērojot grafiskā dizaina pamatus. 3. Izveidot sava uzņēmuma logotipu. 4. Animēt teksta un grafiskos elementus audiovizuālu darbu veidošanā.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti programmas B daļas moduļi.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Multimediju dizaina elementu lietošana audiovizuālajos darbos" apguves noslēgumā izglītojamais kārto pārbaudījumu, kura laikā izveido video ievadu, kas sastāv no teksta, grafiskajiem elementiem, kā arī logo animācijas atbilstoši darba uzdevumam.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Multimediju dizaina elementu lietošana audiovizuālajos darbos" ir C daļas modulis, ko video operatora kvalifikācijas izglītojamais apgūst pēc brīvas izvēles pirms noslēdzošā moduļa "Video operatora prakse".

Moduļa "Multimediju dizaina elementu lietošana audiovizuālajos darbos" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: izkārtot un noformēt tekstu, ievērojot teksta dizaina pamatprincipus. Zina: dažādus burtveidolu stilus, teksta dizaina pamatprincipus un izkārtotības paņēmienus, grafiskās apstrādes datorprogrammu izmantošanas iespējas. Izprot: burtveidola un teksta noformējuma nozīmi konkrēta audiovizuāla darba izstrādē.	25% no moduļa kopējā apjoma	Atšķir dažādus burtveidolu stilus. Atšķir teksta dizaina veidus. Izkārto tekstu atbilstoši darba formātam, izmantojot grafiskās apstrādes datorprogrammas. Noformē tekstu atbilstoši darba tēmai, izmantojot grafiskās apstrādes datorprogrammas.	Atšķir dažādus burtveidolu stilus un raksturo tos. Atšķir un raksturo teksta dizaina veidus. Izkārto tekstu atbilstoši darba formātam, izmantojot grafiskās apstrādes datorprogrammas, un pamato izvēlēto risinājumu. Noformē tekstu atbilstoši darba tēmai, izmantojot grafiskās apstrādes datorprogrammas, un pamato izvēlēto noformējumu.
2. Spēj: pielāgot un izveidot vienkāršus grafiskos elementus, ievērojot grafiskā	25% no moduļa kopējā	Nosauc grafisko elementu digitālos failu formātus.	Nosauc digitālo failu formātus un raksturo to lietojumu.

dizaina pamatprincipus. Zina: grafisko elementu veidošanas pamatprincipus. Izprot: grafisko elementu stila nozīmi audiovizuāla darba veidošanā.	apjoma	Pielāgo grafiskos elementus darba tēmai. Nosauc grafisko elementu stilus. Nosauc grafisko elementu dizaina pamatprincipus. Izveido grafisko elementu.	Pielāgo grafiskos elementus darba tēmai un dažādiem faila formātiem. Nosauc un raksturo grafisko elementu stilus, ilustrē tos ar piemēriem. Nosauc un raksturo grafisko elementu dizaina pamatprincipus. Izveido grafisko elementu, ievērojot dizaina pamatprincipus.
3. Spēj: izveidot sava uzņēmuma logotipu. Zina: logotipu veidošanas pamatprincipus. Izprot: logotipa dizaina nozīmi kvalitatīva logotipa izstrādē.	20% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc logotipu veidošanas pamatprincipus. Veido logotipu atbilstoši konkrēta uzņēmuma darbības jomai un redzējumam. Sagatavo drukas failu digitālajai drukai.	Nosauc un paskaidro logotipu veidošanas pamatprincipus, ilustrē tos ar piemēriem. Veido logotipu un pamato tā atbilstību konkrēta uzņēmuma darbības jomai un redzējumam. Sagatavo drukas failu digitālajai drukai atbilstoši tipogrāfijas standartiem.
4. Spēj: animēt teksta un grafiskos elementus audiovizuālu darbu veidošanā. Zina: animācijas pamatprincipus un specifiku, animācijas veidošanas datorprogrammu iespējas un instrumentāriju. Izprot: dabiskuma nozīmi animāciju veidošanā.	30% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc animācijas pamatprincipus. Nosauc animācijas veidošanas datorprogrammas un to lietojumu. Animē tekstu, izmantojot animācijas veidošanas datorprogrammu. Animē grafiskos elementus, izmantojot animācijas veidošanas datorprogrammu. Animē logotipu, izmantojot animācijas veidošanas datorprogrammu.	Nosauc un paskaidro animācijas pamatprincipus. Nosauc un raksturo animācijas veidošanas datorprogrammas un to lietojumu. Animē tekstu, izmantojot animācijas veidošanas datorprogrammu. Ievēro animācijas pamatprincipus un teksta izkārtošanas un noformēšanas pamatprincipus. Animē grafiskos elementus, izmantojot animācijas veidošanas datorprogrammu. Ievēro animācijas pamatprincipus. Animē logotipa atsevišķos elementus, izmantojot animācijas veidošanas datorprogrammu. Ievēro animācijas pamatprincipus.

Moduļa " Fotografēšana un fotogrāfiju apstrāde" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas uzņemt mākslinieciskajiem kritērijiem atbilstošas un tehniski kvalitatīvas dažādu žanru fotogrāfijas un veikt to apstrādi.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Apzināt un izvērtēt fotografēšanai nepieciešamos tehniskos līdzekļus. 2. Radīt tehniski un estētiski kvalitatīvas dažādu žanru fotogrāfijas. 3. Veikt fotogrāfiju apstrādi.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti video operatora programmas B daļas moduli.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Fotografēšana un fotogrāfiju apstrāde" apguves noslēgumā izglītojamais sagatavo fotografēšanas tehniskos līdzekļus un palīg līdzekļus darbam, veic fotokameras iestatījumus, fotofiksāciju un fotogrāfiju apstrādi atbilstoši darba uzdevumam.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Fotografēšana un fotogrāfiju apstrāde" ir C daļas modulis, ko video operatora kvalifikācijas izglītojamais apgūst pēc brīvas izvēles pirms noslēdzošā moduļa "Video operatora prakse".

Moduļa " Fotografēšana un fotogrāfiju apstrāde" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: apzināt un izvērtēt fotografēšanai nepieciešamos tehniskos līdzekļus. Zina: fotografēšanai izmantojamo tehnisko līdzekļu iedalījumu un veidus, fotooptiku un papildaprīkojumu, studijas aprīkojumu. Izprot: pareizu tehnisko līdzekļu izvēles nozīmi kvalitatīvas fotogrāfijas radīšanā.	20% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc fotokameru veidus. Nosauc objektīvu veidus. Izvēlas objektīvus fotofiksācijai atbilstoši darba uzdevumam. Nosauc digitālo fotokameru papildaprīkojumu. Veic fotofiksāciju, izmantojot papildaprīkojumu. Nosauc fotostudijas aprīkojumu. Veic fotofiksāciju, izmantojot studijas aprīkojumu.	Nosauc un raksturo dažādas fotokameras. Nosauc un raksturo objektīvu veidus. Izvēlas objektīvus fotofiksācijai atbilstoši darba uzdevumam, pamato izvēli. Nosauc digitālo fotokameru papildaprīkojumu, raksturo papildaprīkojuma lietošanas iespējas. Veic fotofiksāciju, izmantojot papildaprīkojumu. Nosauc fotostudijas aprīkojumu, raksturo studijas aprīkojuma lietošanas iespējas. Veic fotofiksāciju, izmantojot studijas

2. Spēj: radīt tehniski un estētiski kvalitatīvas dažādu žanru fotogrāfijas. Zina: fotografēšanas tehnoloģiskos aspektus, dabīgo un mākslīgo gaismu lietošanu, dažādu žanru fotoattēlu fotografēšanu. Izprot: fotogrāfijas žanram atbilstošas tehnoloģijas izvēles un lietošanas nozīmi kvalitatīvas fotogrāfijas radīšanā.	40% no moduļa kopējā apjoma	Veic fotofiksāciju, izmantojot dažādus fotografēšanas režīmus pēc norādēm. Veic fotofiksāciju, lietojot dabīgo un mākslīgo apgaismojumu. Fotografē portretu. Fotografē ainavu. Veido vienkāršu klusās dabas uzstādījumu no dotajiem priekšmetiem, izgaismo un fotografē to. Veido vienkāršu fotostāstu un nofotografē nepieciešamo reportāžas materiālu.	aprikojumu. Veic fotofiksāciju, izmantojot dažādus režīmus, izvērtē labāko fotografēšanas režīmu. Veic fotofiksāciju, lietojot dabīgās un mākslīgās gaismas avotus, modificē tos kadra kvalitātes uzlabošanai. Fotografē portretu, patstāvīgi izvēloties gaismošanas shēmu un aprikojumu. Fotografē ainavu, izvēloties atbilstošu optiku un piederumus. Radoši veido klusās dabas uzstādījumu, izvēlas izmantojamus priekšmetus, izgaismo un fotografē tos. Veido fotostāstu, ievērojot stāsta loģiskās secības nosacījumus, un nofotografē nepieciešamo reportāžas materiālu.
3. Spēj: veikt fotogrāfiju apstrādi. Zina: fotogrāfiju apstrādes datorprogrammu instrumentāriju, fotogrāfiju korekcijas paņēmienus. Izprot: fotogrāfiju apstrādes nozīmi kvalitatīva galaprodukta radīšanā.	40% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc digitālās apstrādes datorprogrammu darbvirsmas izvēlnes, logus un rīkus. Izmēģina fotogrāfiju digitālās apstrādes datorprogrammas rediģēšanas rīkus atbilstoši darba uzdevumam. Nosauc attēla korekcijas rīkus. Veic fotogrāfijas korekciju, lietojot attēla korekcijas rīkus atbilstoši darba uzdevumam.	Nosauc un raksturo digitālās apstrādes datorprogrammu darbvirsmas izvēlnes, logus un rīkus. Izmēģina fotogrāfiju digitālās apstrādes datorprogrammas rediģēšanas rīkus atbilstoši darba uzdevumam. Nosauc un raksturo attēla korekcijas rīkus. Veic fotogrāfiju korekcijas, lietojot attēla korekcijas rīkus atbilstoši darba uzdevumam.

Moduļa "Tiešraides interneta un TV vidē" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas veikt video tiešraides internetā un piedalīties televīzijas tiešraižu filmēšanas procesā.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamo prasmes: 1. Atšķirt un analizēt interneta un televīzijas tiešraižu procesu. 2. Veikt filmēšanu un tiešraides translāciju internetā. 3. Piedalīties TV tiešraides filmēšanā.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti programmas B daļas moduli.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Tiešraides interneta un TV vidē" apguves noslēgumā izglītojamaais kārtā pārbaudījumu, kura laikā veic interneta tiešraides filmēšanu un translāciju, izmantojot vismaz vienu kameru un datoru ar tiešraides programmatūru.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Tiešraides interneta un TV vidē" ir C daļas modulis, ko video operatora kvalifikācijas izglītojamie apgūst pēc brīvas izvēles pirms noslēdzošā moduļa "Video operatora prakse".

Moduļa "Tiešraides interneta un TV vidē" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: atšķirt un analizēt interneta un televīzijas tiešraižu procesu. Zina: interneta un televīzijas tiešraižu būtiskākās atšķirības un specifiku. Izprot: tiešraides kvalitātes noteicošo faktoru nozīmīgumu tajā ietvertā satura uztverei.	10% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc tiešraižu veidus. Raksturo dažādu tiešraižu specifiku.	Nosauc un raksturo tiešraižu veidus. Raksturo ar piemēriem dažādu tiešraižu specifiku un būtiskākās atšķirības.
2. Spēj: veikt interneta tiešraides filmēšanu un translāciju internetā. Zina: interneta tiešraižu veidus, izmantojamo tehniku un tās lietojumu. Izprot: pareizi izvēlēta tehniskā nodrošinājuma	60% no moduļa kopējā apjoma	Sagatavo viedierīci tiešraides procesam un veic tiešraides translāciju, izmantojot viedierīci. Sagatavo viedierīces palīgierīces tiešraides procesam, translē tiešraidī, izmantojot ar palīgierīcēm aprīkotu viedierīci. Lieto drošus	Sagatavo viedierīci tiešraides procesam un veic tiešraides translāciju, izmantojot viedierīci. Nodrošina tehniski kvalitatīvus kadrus. Sagatavo viedierīces palīgierīces tiešraides procesam, translē tiešraidī,

nozīmi augstvērtīgas interneta tiešraides nodrošināšanai.		darba paņēmienus. Filmē interneta tiešraidi, izmantojot vienu kameru. Filmē interneta tiešraidi, sadarbojoties ar citiem operatoriem un/vai režisoru. Veic interneta tiešraides translāciju, izmantojot datoru. Veic interneta tiešraides translāciju un reāllaika montāžu daudzkameru sistēmā, izmantojot datoru.	izmantojot ar palīgierīcēm aprīkotu viedierīci. Nodrošina tehniski kvalitatīvus kadrus. Lieto drošus darba paņēmienus. Filmē interneta tiešraidi, izmantojot vienu kameru, un nodrošina tiešraides translāciju, izmantojot videokartes savienojumu ar datoru. Filmē interneta tiešraidi, sadarbojoties ar citiem operatoriem un/vai režisoru. Izmanto videokartes (un/vai video miksera) savienojumu ar datoru. Sagatavo datoru interneta tiešraides nodrošināšanai. Veic interneta tiešraides translāciju, izmantojot datoru. Sagatavo datoru interneta tiešraides translācijas un reāllaika montāžai daudzkameru sistēmā. Veic interneta tiešraides translāciju un reāllaika montāžu daudzkameru sistēmā, izmantojot datoru.
3. Spēj: piedalīties TV tiešraides filmēšanā. Zina: TV tiešraižu procesu un tā specifiku. Izprot: komandas darba nozīmīgumu veiksmīgas TV tiešraides veidošanā.	30% no moduļa kopējā apjoma	Apraksta TV tiešraides procesu pa posmiem. Nosauc video operatora uzdevumus TV tiešraides procesā. Piedalās TV tiešraides filmēšanas procesā studijā un skaidro filmēšanas procesu.	Analizē TV tiešraides procesu pa posmiem. Nosauc un raksturo video operatora uzdevumus TV tiešraides procesā. Piedalās TV tiešraides filmēšanas procesā studijā, analizē procesa specifiku.

Moduļa "Video operatora prakse" apraksts

Moduļa mērķis	Nostiprināt un pilnveidot izglītojamā spējas veidot audiovizuālus darbus – filmas, video televīzijai un internetam, kā arī citām vajadzībām, uzņemoties atbildību par kadra kvalitāti, gan radoši sadarbojoties ar režisoru, vadošo operatoru/inscenētāju vai pasūtītāju, gan darbu veicot patstāvīgi, lai sagatavotu tehniski, mākslinieciski un saturiski kvalitatīvu videoproduktu.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Plānot filmēšanas darba uzdevuma īstenošanu. 2. Radīt vizuāli estētisku attēlu. 3. Nodrošināt filmēšanas gaismošanu. 4. Kontrolēt videoattēla kvalitāti. 5. Kontrolēt skaņas ieraksta kvalitāti. 6. Montēt audiovizuālu darbu un veikt pēcapstrādi. 7. Lietot drošus darba paņēmienus un ievērot darba aizsardzības, ugunsdrošības un vides aizsardzības normatīvo aktu prasības, veicot profesionālo darbību.
Moduļa ieejas nosacījumi	Moduļa "Video operatora prakse" ieejas nosacījums ir apgūti visi programmas A, B, C daļas profesionālās kvalifikācijas "Video operators" iegūšanai nepieciešamie moduļi.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Video operatora prakse" apguves noslēgumā izglītojamais noformē prakses pārskatu, iekļaujot informāciju par prakses laikā paveikto, kā arī pašvērtējumu un darba devēja vērtējumu. Izglītojamais iesniedz nepieciešamos profesionālās kvalifikācijas prakses dokumentus.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Video operatora prakse" ir apgūstams programmas B daļā. Modulis "Video operatora prakse" ir noslēdzošais modulis video operatora profesionālās kvalifikācijas iegūšanai, paredzēts apgūto profesionālo kompetenču nostiprināšanai darba vidē.

Moduļa "Video operatora prakse" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: plānot filmēšanas darba uzdevuma īstenošanu.	20% no moduļa kopējā apjoma	Izvērtē doto filmēšanas uzdevumu, tā specifiku un izveido audiovizuālu stāstu, konsultējoties ar prakses vadītāju. Plāno filmēšanas laika grafiku atbilstoši darba uzdevumam, konsultējoties ar prakses vadītāju. Izvēlas un plāno filmēšanai nepieciešamo	Patstāvīgi izvērtē doto filmēšanas uzdevumu, tā specifiku un izveido audiovizuālu stāstu. Patstāvīgi plāno filmēšanas laika grafiku atbilstoši darba uzdevumam. Izvēlas un plāno filmēšanai nepieciešamo tehniku, aprīkojumu un citus resursus, pamato izvēli.

		tehniku, aprīkojumu un citus resursus. Sagatavo filmēšanas tāmi, ietverot izmaksu pamatpozīcijas. Prognozē un izvērtē filmēšanas riskus. Plāno un organizē filmēšanas procesu atbilstoši norādēm. Organizē aktieru un priekšmetu izvietojumu un to kustības atbilstoši darba uzdevumam.	Sagatavo detalizētu filmēšanas tāmi, pamato izmaksu pozīcijas. Prognozē un detalizēti izvērtē filmēšanas riskus un sagatavo pasākumu plānu risku mazināšanai. Plāno un organizē filmēšanas procesu, sadarbojoties ar sadarbības partneriem un institūcijām. Organizē aktieru un priekšmetu izvietojumu un to kustības atbilstoši kadru kompozīcijai un režisora iecerei.
2. Spēj: radīt vizuāli estētisku attēlu.	15% no moduļa kopējā apjoma	Iekārto filmēšanas laukumu atbilstoši darba uzdevumam, vienlaicīgi atbildīgi ievērojot darba un vides aizsardzības prasības. Seko līdzīgai gaismas režīmiem un apstākļiem, rekvizītu izvietojumam, skaņas avotiem. Izveido kadra skici, kadra plānu, nosaka attēla perspektīvu, atrod pareizo kameras izvietojumu, rakursu, kadrējumu atbilstoši darba uzdevumam.	Iekārto filmēšanas laukumu un improvizē filmēšanas darbību, lai radītu estētiski augstvērtīgu audiovizuālu attēlu, vienlaicīgi atbildīgi ievērojot darba un vides aizsardzības prasības. Seko līdzīgai gaismas režīmiem un apstākļiem, rekvizītu izvietojumam, skaņas avotiem un veic nepieciešamās korekcijas. Analizē darba saturu un radoši lieto mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus, lai radītu estētiski augstvērtīgu audiovizuālu attēlu. Precīzi izveido kadra skici, kadra plānu, nosaka attēla perspektīvu, atrod pareizo kameras izvietojumu, rakursu, kadrējumu, lai izveidotu augstvērtīgu kadra kompozīciju.
3. Spēj: nodrošināt filmēšanas gaismošanu.	10% no moduļa kopējā apjoma	Izvieta gaismas objektus un palīgierīces atbilstoši filmēšanas plānam un darba drošības noteikumiem. Izmanto dabiskos gaismas objektus kadrā un pēc vajadzības aizvieto dabisko gaismu ar mākslīgās gaismas avotu. Sabalansē dažādu gaismas avotu krāsu temperatūras atbilstoši darba uzdevumam.	Racionāli izvieta gaismas objektus un sabalansē tos ar vidi, nosaka gaismas raksturu un daudzumu atbilstoši darba uzdevumam. Novērtē gaismas avotu tehnisko stāvokli. Pārbauda gaismas avotu un palīgierīču izvietojumu atbilstoši darba drošības noteikumiem. Izmanto dabiskos gaismas objektus kadrā un pēc vajadzības aizvieto dabisko gaismu ar mākslīgās gaismas avotu. Savlaicīgi paredz dabīgā apgaismojuma pārmaiņas. Sabalansē dažādu gaismas avotu krāsu

			temperatūras, lai radītu estētiski augstvērtīgu audiovizuālu attēlu.
4. Spēj: kontrolēt videoattēla kvalitāti.	15% no moduļa kopējā apjoma	Noregulē kameras iestatījumus, iestata krāsu režīmus atbilstoši norādījumiem. Ievēro attēla perspektīvu. Lieto kadra stabilizēšanas ierīces. Maina kameras iestatījumus un gaismas jutību atbilstoši norādījumiem. Lieto gaismas jutību nosakošās mērierīces. Kontrolē elektroniskā pastiprinājuma līmeni kadrā.	Noregulē kameras iestatījumus, precīzi iestata un balansē kameras krāsu režīmus. Precīzi un atbildīgi ievēro attēla perspektīvu. Ievēro kadra estētiku. Lieto dažādus kompozicionālos plāna veidus. Izmanto vidē improvizētus atbalsta punktus. Lieto kadra stabilizēšanas ierīces. Patstāvīgi seko līdz krāsu temperatūras balansam un precīzi izmanto kameras iestatījumus. Patstāvīgi seko līdz un maina gaismas jutību atbilstoši situācijai. Lieto gaismas jutību nosakošās mērierīces. Kontrolē elektroniskā pastiprinājuma līmeni kadrā.
5. Spēj: kontrolēt skaņas ieraksta kvalitāti.	10% no moduļa kopējā apjoma	Izvēlas dotajam uzdevumam atbilstošas skaņu ieraksta iekārtas. Izvērtē mikroфона lietošanas, informācijas nesēju un akumulatoru atbilstību. Kontrolē skaņas tīrību, radiofrekvenču uzklājuma kvalitāti, vajadzīgos raidītāja un uztvērēja iestatījumus, saskaņo uztvērēja un raidītāja frekvences, lieto skaņas trokšņu slāpēšanas ierīces atbilstoši norādījumiem. Nosaka vajadzīgos raidītāja un uztvērēja iestatījumus atbilstoši filmēšanas uzdevumam un situācijai.	Izvēlas dotajam uzdevumam atbilstošas skaņu ieraksta iekārtas. Izvērtē mikroфона lietošanas, informācijas nesēju un akumulatoru atbilstību. Pārbauda un izdara secinājumus par skaņas avotu tehnisko stāvokli. Patstāvīgi kontrolē skaņas tīrību, radiofrekvenču uzklājuma kvalitāti, saskaņo uztvērēja un raidītāja frekvences, lieto skaņas trokšņu slāpēšanas ierīces. Nosaka vajadzīgos raidītāja un uztvērēja iestatījumus atbilstoši filmēšanas uzdevumam un situācijai.
6. Spēj: montēt audiovizuālu darbu un veikt pēcapstrādi.	20% no moduļa kopējā apjoma	Analizē un atlasa izejmateriālu atbilstoši dotajam filmēšanas uzdevumam. Montē video materiālu, lietojot montāžas datorprogrammas atbilstoši norādījumiem. Veic skaņas pēcapstrādi, izmantojot nepieciešamās video un audio pēcapstrādes datorprogrammas atbilstoši norādījumiem. Veic video materiāla krāsu korekcijas atbilstoši norādījumiem.	Analizē un atlasa izejmateriālu un izveido montāžas plānu atbilstoši dotajam filmēšanas uzdevumam, izvērtējot kadru estētisko un māksliniecisko kvalitāti. Patstāvīgi montē video materiālu, lietojot montāžas datorprogrammas. Izvērtē skaņas kvalitāti un veic skaņas pēcapstrādi, izmantojot nepieciešamās video un audio pēcapstrādes datorprogrammas, lai radītu augstvērtīgu audiovizuālu galaproduktu.

			Izvērtē video materiāla krāsas un pēc nepieciešamības veic krāsu korekcijas, lai radītu augstvērtīgu audiovizuālu galaproduktu.
7. Spēj: lietot drošus darba paņēmienus un ievērot darba aizsardzības, ugunsdrošības un vides aizsardzības normatīvo aktu prasības, veicot profesionālo darbību.	10% no moduļa kopējā apjoma	Ievēro darba aizsardzības, ugunsdrošības un elektrodrošības normatīvo aktu prasības darba uzdevumu veikšanas procesā. Nosauc iespējamus riskus prakses vietā. Lieto drošus darba paņēmienus, individuālos un kolektīvos darba aizsardzības līdzekļus atbilstoši darba uzdevumam. Nosauc vides piesārņošanas riskus prakses vietā, piemēro pasākumus šo risku novēršanai.	Ievēro darba aizsardzības, ugunsdrošības un elektrodrošības normatīvo aktu prasības darba uzdevumu veikšanas procesā un iekārto darba vietu atbilstoši darba aizsardzības prasībām. Identificē darba uzdevumu veikšanas procesā pastāvošos riskus. Izvēlas un lieto drošus darba paņēmienus, individuālos un kolektīvos darba aizsardzības līdzekļus atbilstoši prakses vietas un normatīvo aktu prasībām. Analizē vides piesārņošanas riskus, izvēlas un organizē atbilstošus pasākumus šo risku novēršanai.

Moduļa "Radio elektronikas tehnisko darbu pamatiemaņas" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas mērīt vājstrāvas elektriskos parametrus, izveidot kabeļu savienojumus, pievienot spraudņus, patstāvīgi izpildīt lodēšanas darbus, kas saistīti ar elementu nomaigu un vadu pielodēšanu.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Izveidot skaņu tehnikas kabeļu savienojumus. 2. Montēt skaņu tehnikas kabeļu savienojumus. 3. Patstāvīgi veikt lodēšanas darbus, kas saistīti ar skaņu tehnikas elementu nomaigu un vadu pielodēšanu. 4. Veikt vājstrāvas elektriskos mērījumus skaņu iekārtās. 5. Izveidot vienkāršu skaņu iekārtu
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti programmas A daļas moduļi.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa apguves noslēgumā izglītojamais montē/demontē dažādas elektroniskās komponentes, izmantojot rokas instrumentus vai tehnoloģiskās iekārtas, aprēķina un mēra dažādu elektronisko shēmu fragmentus, izmantojot dažāda tipa mēraparatūru.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Radio elektronikas tehnisko darbu pamatiemaņas" ir B daļas modulis, kuru apgūst skaņu operatora kvalifikācijas izglītojamais vienlaicīgi ar moduļiem "Audio/gaismošanas sistēmu tehnisko zīmējumu un skīču izstrāde", "Darbs ar audio iekārtām", "Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība" un pēc kuru apguves seko moduļi "Mūzikas pamatprasmes" un "Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde".

Moduļa "Radio elektronikas tehnisko darbu pamatiemaņas" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: izveidot skaņu tehnikas kabeļu savienojumus. Zina: radio elektronikas pamatus, skaņu tehnikas kabeļu tipus, to galvenos parametrus, savienojumu tehnoloģijas, nepieciešamos materiālus, iekārtas un instrumentus, drošus darba paņēmienus kabeļu savienojumu izveidei. Izprot: kvalitatīvu kabeļu savienojumu nozīmi skaņu iekārtas darbības	20% no moduļa kopējā apjoma	Paskaidro atšķirības starp dažādām vadu konstrukcijām. Nosauc dažādus vados izmantojamus materiālus. Atpazīst vara vadu kabeļu kategoriju, atšifrē uzrakstu uz kabeļa. Analizē elektriskos parametrus ražotāja tehniskajā dokumentācijā. Atpazīst optisko kabeļu tipus, izskaidro atšķirības starp kabeļu konstrukcijām. Izveido vadu cilpas skrūvju savienošanai caur starplikām, lietojot	Paskaidro atšķirības starp dažādām vadu konstrukcijām. Analizē vadu izolācijas materiālu ietekmi uz kabeļa elektriskajiem un tehniskajiem parametriem, vadu dzīslu materiālus, to ietekmi uz kabeļa parametriem. Atpazīst vara vadu kabeļu kategoriju, atšifrē uzrakstu uz kabeļa. Analizē kabeļu konstruktīvās īpatnības atkarībā no kategorijas un to elektriskos parametrus. Atpazīst optisko kabeļu tipus,

nodrošināšanā.		drošus darba paņēmienus, un paskaidro, kādus skrūvgriežu tipus nepieciešams izmantot attiecīgajām skrūvēm. Savieno vadus lodējot un lietojot drošus darba paņēmienus, raksturo lodāmura tehniskos datus un tā lietošanas mērķi. Savieno vadus appresējot un lietojot drošus darba paņēmienus, paskaidro vadu appresēšanas tehnoloģisko procesu.	paskaidro optisko kabeļu montēšanas principu un izskaidro atšķirības starp kabeļu konstrukcijām. Izveido vadu cilpas skrūvju savienošanai caur starplikām, lietojot drošus darba paņēmienus, pamato neitrāla materiāla starpliku izmantošanu dažādu materiālu vadu savienojumos un sekas, ja šīs starplikas netiek izmantotas. Savieno vadus lodējot un lietojot drošus darba paņēmienus, pamato lodāmuru izvēli pēc to tehniskajiem parametriem atbilstoši lodējamā materiāla tipam. Savieno vadus appresējot un lietojot drošus darba paņēmienus, analizē papildmateriālu izmantošanu, savienojot dažāda diametra un materiāla vadus.
2. Spēj: montēt skaņu tehnikas kabeļu savienojumus. Zina: spraudņu tipus, to galvenos parametrus, savienojumu tehnoloģijas, nepieciešamos materiālus, iekārtas un instrumentus spraudņu pievienošanai. Izprot: kvalitatīvas spraudņu pievienošanas nozīmi skaņu iekārtas darbības nodrošināšanā.	20% no moduļa kopējā apjoma	Montē RJ tipa spraudņus, lietojot drošus darba paņēmienus, paskaidro montāžas tehnoloģisko procesu. Atšķir dažādu konstrukciju spraudņu presēšanas instrumentus, kuri paredzēti dažādu modeļu RJ spraudņiem. Montē koaksiālos BNC spraudņus, lietojot drošus darba paņēmienus, izvēlas dažādu konstrukciju spraudņu presēšanas instrumentus (izolācijas noņemšanai un presēšanai) dažādu diametru koaksiālajiem kabeļiem. Montē neizolētu/ izolētu vadu uzgaļus, lietojot drošus darba paņēmienus. Pamato instrumentu izvēli uzgaļu uzpresēšanai. Montē XLR tipa spraudņus, lietojot drošus darba paņēmienus, lodē to kontaktus pie vadiem, paskaidro	Montē RJ tipa spraudņus, lietojot drošus darba paņēmienus, analizē dažādām tehnoloģijām paredzēto RJ tipa spraudņu izmantošanas nozīmi. Paskaidro, kādas krāsas vadi jāiepresē spraudņa moduļa attiecīgajos kontaktos. Montē koaksiālos BNC spraudņus, lietojot drošus darba paņēmienus, izvēlas dažādu konstrukciju spraudņu presēšanas instrumentus (izolācijas noņemšanai un presēšanai) dažādu diametru koaksiālajiem kabeļiem. Montē BNC spraudņa terminatoru. Montē neizolētu/izolētu vadu uzgaļus, lietojot drošus darba paņēmienus. Pamato instrumentu izvēli uzgaļu uzpresēšanai. Nosauc krāsu kodus dažāda diametra neizolētu/izolētu vadu uzgaļiem.

		montāžas tehnoloģisko procesu. Atšķir dažādu konstrukciju spraudņu montēšanas īpatnības. Montē SPEAKON tipa spraudņus, lietojot drošus darba paņēmienus, presē vai lodē to kontaktus pie vadiem, Atšķir dažādu konstrukciju spraudņu montēšanas īpatnības.	Montē XLR tipa spraudņus un lodē to kontaktus pie vadiem, lietojot drošus darba paņēmienus, paskaidro montāžas tehnoloģisko procesu. Raksturo dažādām tehnoloģijām paredzēto XLR tipa spraudņu izmantošanas nozīmi. Montē SPEAKON tipa spraudņus, lodē vai presē to kontaktus pie vadiem, lietojot drošus darba paņēmienus, paskaidro montāžas tehnoloģisko procesu. Raksturo dažādām tehnoloģijām paredzēto SPEAKON tipa spraudņu izmantošanas nozīmi.
3. Spēj: patstāvīgi veikt lodēšanas darbus, kas saistīti ar skaņu tehnikas elementu nomaigu un vadu pielodēšanu. Zina: lodēšanas veidus, tehnoloģiju, lodāmura, lodalvas un kušņu lietojuma veidus, drošus lodēšanas darbu paņēmienus. Izprot: kvalitatīvas lodēšanas ietekmi uz savienojuma izturību.	20% no moduļa kopējā apjoma	Vizuāli atšķir SMD kondensatorus, pretestības, diodes un citas elektroniskās komponentes. Attīra savienojuma vietu pirms lodēšanas, ievērojot darba drošības prasības. Apalvo dažādu materiālu virsmas ar zemā sakausējuma lodalvām, lietojot drošus darba paņēmienus. Atšķir dažāda veida lodalvas. Paskaidro lodēšanas procesa tehnoloģiju un lodēšanas pastu izmantošanas mērķi. Izpilda lodēšanas darbus, demontē dažādas elektroniskās komponentes, izmantojot vakuuma lodalvas atsūcējus, izlodēšanas lentes u. c. palīglīdzekļus, lai nesabojātu elektroniskās komponentes. Lieto drošus darba paņēmienus.	Vizuāli atšķir SMD kondensatorus, pretestības, diodes un citas elektroniskās komponentes un paskaidro apzīmējumu sistēmu SMD komponentu nominālu apzīmēšanai. Attīra savienojuma vietu pirms lodēšanas, ievērojot darba drošības prasības, pamato virsmas attīrīšanas tehnoloģiskos procesus. Apalvo dažādu materiālu virsmas ar zemā sakausējuma lodalvām, lietojot drošus darba paņēmienus. Paskaidro lodēšanas procesa tehnoloģiju un lodēšanas pastu izmantošanas mērķi, dažāda materiāla virsmu apalvošanas tehnoloģisko procesu. Izpilda lodēšanas darbus, demontē SMD komponentes, izmantojot karstā gaisa staciju vai infrasarkanu staru staciju, lieto drošus darba paņēmienus, pamato lodēšanas darbu secību.
4. Spēj: veikt vājstrāvas elektriskos mērījumus skaņu iekārtās. Zina: vājstrāvas mērinstrumentus, to	20% no moduļa kopējā apjoma	Mēra vājstrāvas elektriskos parametrus, izmantojot analogo testeru un digitālo multimetru. Raksturo dažāda tipa analogos	Mēra vājstrāvas elektriskos parametrus, bipolāro tranzistoru pastiprināšanas koeficientu un dažādu pusvadītāju elementu parametrus,

darbības principus, elektrisko mērījumu veikšanas metodes. Izprot: elektrisko mērījumu nozīmi skaņu iekārtu darbības kļūdu noteikšanā.		testerus un to darbības režīmus. Nomaina testera barošanas elementus. Paskaidro testera vadu krāsu un uzrakstu nozīmi uz mēraparāta skalas un mēraparāta vadu saslēgšanas shēmas. Mēra spriegumu un strāvu. Veic mērījumus ar analogajiem un digitālajiem osciloskopiem. Paskaidro, kādus elektriskos lielumus var mērīt ar osciloskopu. Paskaidro divkanālu un divstaru osciloskopu atšķirību. Uztāda uz analogā osciloskopa dažādus darba režīmus.	izmantojot analogo testeru un digitālo multimetru. Paskaidro testera darbības režīmus. Nosaka mēraparāta drošības un precizitātes klasi, analizē mēraparāta ierobežojumus dažādās frekvencēs. Veic mērījumus ar analogajiem un digitālajiem osciloskopiem, uztāda uz analogā osciloskopa dažādus darba režīmus. Paskaidro analogo un digitālo osciloskopu un impulsu parametru mērījumu atšķirību. Saglabā un izdrukā mērījumu rezultātus.
5. Spēj: izveidot vienkāršu skaņu iekārtu (stereo audio pastiprinātāju). Zina: skaņu iekārtu (pastiprinātāju) uzbūvi, komponentes, darbības principus, iekārtas montēšanas tehnoloģiju un paņēmienus, drošus darba paņēmienus. Izprot: montēšanas tehnoloģijas un atbilstošu darba paņēmieni nozīmi skaņu iekārtas darbības nodrošināšanā.	20% no moduļa kopējā apjoma	Izskaidro audio pastiprinātāja uzbūvi un darbības principus, nosaka nepieciešamās komponentes audio pastiprinātāja izveidošanai. Nosauc elektronisko iekārtu barošanas sistēmas. Izskaidro elektronisko ierīču barošanas bloku uzbūvi. Izvēlas barošanas avotu stereo audio pastiprinātājam. Montē stereo audio pastiprinātāju ar barošanas bloku atbilstoši izvēlētajai shēmai, novērtē iekārtas darbību, lieto drošus darba paņēmienus.	Izskaidro dažādu audio pastiprinātāju uzbūvi un darbības principus, pamato audio pastiprinātāja shēmas izvēli un nosaka nepieciešamās komponentes stereo audio pastiprinātāja izveidošanai. Raksturo elektronisko iekārtu barošanas sistēmas. Izskaidro elektronisko ierīču barošanas bloku uzbūvi. Izvēlas barošanas avotu stereo audio pastiprinātājam, pamato izvēli. Montē stereo audio pastiprinātāju ar barošanas bloku atbilstoši izvēlētajai shēmai, novērtē iekārtas darbību, lieto drošus darba paņēmienus. Kritiski izvērtē savu un grupas biedru stereo audio pastiprinātāju darbību, saskata nepilnības un sniedz priekšlikumus to novēršanai.

Moduļa "Audio/gaismošanas sistēmu tehnisko zīmējumu un skiču izstrāde" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas izstrādāt audio/gaismošanas sistēmu un iekārtu izvietojuma skices, lasīt telpu un objektu rasējumus un lietot rasējumos izmantotos apzīmējumus profesionālajā saziņā.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Skicēt ēku plānu, fasāžu un griezumu skices un papildināt tās ar audio/gaismošanas objektiem. 2. Izstrādāt audio/gaismošanas sistēmu skices. 3. Izveidot audio/gaismošanas sistēmas rasējumu ar projektēšanas datorprogrammu. 4. Izstrādāt audio/gaismošanas sistēmas 3D modeli telpā projektēšanas datorprogrammā.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti programmas A daļas moduļi.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa apguves noslēgumā izglītojamais kārto pārbaudījumu, kurā nolasa un darba lapā apkopo informāciju par ēkas konstruktīvo shēmu, telpisko plānojumu; ēkas, telpu un konstruktīvo elementu izmēriem, izmantotajiem materiāliem – pēc dotā uzdevuma izstrādā audio/gaismošanas iekārtu izvietojuma skici, ievērojot skiču izpildes noteikumus.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Audio/gaismošanas sistēmu tehnisko zīmējumu un skiču izstrāde" ir programmas B daļas modulis, kuru gaismošanas operatora kvalifikācijas izglītojamie apgūst vienlaicīgi ar moduļiem "Darbs ar gaismošanas tehniku", "Vizuālā komunikācija" un "Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība" un pēc kura apguves seko moduļi "Gaismošanas risinājumu izstrāde" un "Gaismošana". Skaņu operatora kvalifikācijas izglītojamie moduli "Audio/gaismošanas sistēmu tehnisko zīmējumu un skiču izstrāde" apgūst vienlaicīgi ar moduļiem "Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība", "Darbs ar audio iekārtām" un "Radio elektronikas tehnisko darbu pamatiemaņas", pēc kuru apguves seko moduļi "Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde" un "Mūzikas pamatprasmes".

Moduļa "Audio/gaismošanas sistēmu tehnisko zīmējumu un skiču izstrāde" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: skicēt ēku plānu, fasāžu un griezumu skices un papildināt tās ar audio/gaismošanas objektiem. Zina: būvprojekta skiču izstrādes principus un noteikumus, objektu un telpu uzmērīšanas paņēmienus, audio/gaismošanas objektu apzīmējumus.	35% no moduļa kopējā apjoma	Nosaka rasējuma mērogu, rasējumā attēlotā objekta izmērus, līniju veidus. Nolasa rakstlaukumā ietverto informāciju. Izvēlas rasējuma mērogu un līnijas atbilstoši darba uzdevumam. Izvieto objekta izmērus. Aizpilda rakstlaukumu tehniskajā	Nosaka rasējuma mērogu, rasējumā attēlotā objekta izmērus, izskaidro rasējumā izmantoto līniju veidus un to lietojumu. Nolasa un izskaidro rakstlaukumā ietverto informāciju. Novērtē rasējuma atbilstību rasēšanas noformēšanas noteikumiem

Izprot: būvprojekta rasējumu un ar tiem saistīto būvniecības terminu lietošanas nozīmi, kā arī audio/gaismošanas objektu grafiskas attēlošanas principus.		rakstā. Zīmē vienkāršu ģeometrisku figūru projekcijas un aksonometriskos attēlus (skices). Atšķir griezumu veidus. Apraksta šķēluma būtību. Iezīmē skicē vienkāršus griezumus un šķēlumus. Izskaidro vienkāršus ēku rasējumus. Nosauc un raksturo ēkas plānu, fasāžu, griezumu un šķēlumu saturu. Uzmēra objektus un telpas. Lieto uzmērīšanai nepieciešamās ierīces un mērinstrumentus. Fiksē mērījumu rezultātus. Izstrādā objektu un telpu uzmērījumu skices. Atšķir audio/gaismošanas sistēmu rasējumu veidus un to vietu projektā.	(standartiem). Izvēlas un pamato rasējuma mērogu un līnijas atbilstoši darba uzdevumam. Izvieto visus nepieciešamos objekta izmērus. Aizpilda rakstlaukumu standartiem atbilstošā tehniskajā rakstā. Zīmē un izskaidro saliktu ģeometrisku figūru projekcijas un aksonometriskos attēlus (skices). Atšķir griezumu veidus. Izskaidro griezuma un šķēluma atšķirības un lietojumu. Iezīmē skicē vienkāršus un saliktus griezumus un šķēlumus. Izskaidro ēku rasējumus ietvertu informāciju, pamatojot to lietojumu audio/gaismošanas sistēmu izstrādes procesā. Uzmēra objektus un telpas. Izvēlas un lieto uzmērīšanai nepieciešamās ierīces, mērinstrumentus un detalizēti paskaidro darbības. Precīzi fiksē visus nepieciešamos mērījumus. Izstrādā objektu un telpu uzmērījumu skices, ievērojot skiču noformēšanas noteikumus. Raksturo audio/gaismošanas sistēmu rasējumu veidus, pamatojot to lietojumu un nozīmi.
2. Spēj: izstrādāt audio/gaismošanas sistēmu skices. Zina: audio/ gaismošanas komponentu terminus un rasējumos izmantotos apzīmējumus, audio/gaismošanas sistēmu rasējumu veidus, skiču izstrādes principus. Izprot: skiču nozīmi audio/gaismošanas sistēmu uzstādīšanas organizēšanā un uzdevumu izskaidrošanā.	30% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc audio/gaismošanas sistēmu rasējumu elementus. Apraksta audio/gaismošanas sistēmu un to savienojumu attēlošanas noteikumus rasējumos. Izstrādā vienkāršu audio/gaismošanas objektu un to savienojumu skices. Ievēro skiču izstrādes principus.	Nosauc un izskaidro audio/gaismošanas sistēmu rasējumu elementus. Apraksta audio/gaismošanas sistēmu un to savienojumu attēlošanas noteikumus rasējumos un skicēs, izskaidro savienojumu būtību. Izvēlas un pamato darba uzdevumam atbilstošu audio/gaismošanas sistēmas skices elementus. Izstrādā audio/gaismošanas objektu un to

			savienojumu skices. Ievēro skiču izstrādes principus.
3. Spēj: izveidot audio/gaismošanas sistēmas rasējumu ar projektēšanas datorprogrammu. Zina: tehniskos apzīmējumus, biežāk izmantoto datorprogrammu iespējas rasējumu sagatavošanā. Izprot: rasējumā attēloto informāciju, biežāk izmantojamo datorprogrammu priekšrocības rasējumu sagatavošanā un nolasišanā.	20% no moduļa kopējā apjoma	Izvēlas un lieto projektēšanas datorprogrammas izvēlņu joslu, rīkjoslū, objektu īpašību joslu un komandas audio/gaismošanas sistēmu rasējumu izstrādei atbilstoši norādījumiem. Nosauc projektēšanas datorprogrammu rasējumos attēloto informāciju: rasējuma veidu, parametrus, materiālus, izmērus u.c. Izstrādā vienkāršu audio/gaismošanas sistēmas rasējumu, izmantojot projektēšanas datorprogrammas pamatiespējas.	Izvēlas un lieto datorprogrammas izvēlņu joslu, rīkjoslū, objektu īpašību joslu un komandas audio/gaismošanas sistēmu rasējumu izstrādei. Nosauc un izskaidro projektēšanas datorprogrammu rasējumos attēloto informāciju: rasējuma veidu, parametrus, materiālus, izmērus u.c. Analizē projektēšanas datorprogrammās izstrādātos audio/gaismošanas sistēmu rasējumus un ievēro nesaistes. Apraksta projektēšanas datorprogrammās izstrādāto audio/gaismošanas sistēmu rasējumu priekšrocības. Izstrādā un izskaidro vienkāršu audio/gaismošanas sistēmas rasējumu, izmantojot projektēšanas datorprogrammu.
4. Spēj: izstrādāt audio/gaismošanas sistēmas 3D modeli telpā projektēšanas datorprogrammā. Zina: 3D modelēšanas pamatprincipus un paņēmienus. Izprot: 3D modelēšanas nozīmi audio/gaismošanas risinājumu izstrādē.	15% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc 3D modelēšanas datorprogrammas. Apraksta 3D modeļu konstruēšanas principus. Atpazīst nepieciešamos apzīmējumus 3D modelēšanas datorprogrammas darba vidē, izpilda vienkāršus audio/gaismošanas sistēmas 3D modeļa veidošanas uzdevumus pēc parauga. Izstrādā vienkāršu telpas 3D modeli ar audio/gaismošanas sistēmu, lietojot norādītos modelēšanas un modificēšanas rīkus.	Nosauc un salīdzina 3D modelēšanas datorprogrammas pēc vizuālā un tehniskā rezultāta. Apraksta un ar piemēriem ilustrē 3D modeļu konstruēšanas principus. Atpazīst nepieciešamos apzīmējumus 3D modelēšanas datorprogrammas darba vidē, izpilda dažādas grūtības audio/gaismošanas sistēmas 3D modeļa veidošanas uzdevumus. Izstrādā vienkāršu telpas 3D modeli ar audio/gaismošanas sistēmu, lietojot dažādus modelēšanas un modificēšanas rīkus.

Moduļa "Darbs ar audio iekārtām" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas strādāt ar dažādām skaņu operatora praksē nepieciešamām audio iekārtām.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Apzināt skaņas un skaņas viļņu izplatīšanos un akustiku pasākuma vietā. 2. Izvēlēties atbilstošus mikrofonus darba uzdevuma izpildei. 3. Izvietot skandas un skaņas kontroles monitorus atbilstoši darba uzdevumam. 4. Sagatavot skaņu pulti atbilstoši darba uzdevumam. 5. Konfigurēt datoru vai citu digitālu ierakstīšanas ierīci audioieraksta veikšanai. 6. Pārbaudīt skaņu tehnikas gatavību darbam.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti programmas A daļas moduļi.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa apguves noslēgumā izglītojamais saslēdz audio iekārtas atbilstoši darba uzdevumam, veic saslēgtās sistēmas pārbaudi, mērījumus un regulēšanu.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Darbs ar audio iekārtām" ir programmas B daļas modulis, kuru skaņu operatora kvalifikācijas izglītojamie apgūst vienlaicīgi ar moduļiem "Radio elektronikas tehnisko darbu pamatiemaņas", "Audio/gaismošanas sistēmu tehnisko zīmējumu un skici izstrāde" un "Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība", pēc kuru apguves seko moduļi "Mūzikas pamatprasmes" un "Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde".

Moduļa "Darbs ar audio iekārtām" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: apzināt skaņas un skaņas viļņu izplatīšanos un akustiku pasākuma vietā. Zina: skaņas fizikālās īpašības, cilvēka dzirdes īpatnības, skaņas viļņu raksturojošos lielumus (frekvence, viļņa garums, amplitūda, fāze), svārstību frekvences (Hz-hercs), iekšējās un ārtelpas akustisko parametru mērīšanas paņēmienus, galvenos telpu akustiku un skaņas izolāciju raksturojošos parametrus	5% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc skaņu raksturojošos lielumus (periods, frekvence, fāze un viļņa garums). Nosauc digitāla audiosignāla parametrus un formātus. Mēra telpu akustikas galvenos parametrus un reverberācijas laiku.	Nosauc un apraksta skaņu raksturojošos lielumus (periods, frekvence, fāze un viļņa garums). Nosauc un apraksta digitāla audiosignāla parametrus un formātus. Mēra un novērtē telpu akustikas galvenos parametrus un reverberācijas laiku atbilstoši telpas izmantošanas mērķiem. Izvēlas piemērotas metodes telpas akustikas noteikšanai.

un to aprēķināšanu vai telpu akustikas ietekmes uz skaņas izplatīšanos noteikšanu, telpu akustikas normatīvus un galveno telpu akustikas parametru mērīšanu. Izprot: skaņas un skaņas viļņu izplatīšanos un iedarbību uz dzirdi un telpu akustikas piemērotību dažādiem mūzikas žanriem.			
2. Spēj: izvēlēties atbilstošus mikrofonus darba uzdevuma izpildei. Zina: mikrofonu veidus un to lietojumu, mikrofonu izvietošanas principus, mikrofonu pārbaudes metodes, dažāda tipa mikrofonu īpašības un virziena darbības diagrammas, brīvo frekvenču apgabalu noteikšanu, izmantojot spektra analizēšanas datorprogrammas un frekvenču lietošanas ierobežojumus konkrētā teritorijā, mikrofonu priekšpastiprinātāju darbības principus un vadību. Izprot: mikrofonu lietojuma un izvietošanas atbilstību pasākuma scenārijam un ietekmi uz skaņas kvalitāti.	10% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc mikrofonu dalījumu pēc darbības principa un tipa un apraksta to tehniskos parametrus. Salāgo raidītāju un uztvērēju, nodrošinot nepārtrauktu bezvadu mikrofonu darbību bez traucējumiem. Nosauc mikrofonu priekšpastiprinātāju veidus un tehniskos parametrus. Nosauc un raksturo dažādas stereo mikrofonu sistēmas un to lietojuma gadījumus. Nosauc un raksturo dažādas <i>surround</i> mikrofonu sistēmas.	Izskaidro dažāda tipa mikrofonu uzbūvi un darbības principus, apraksta tehniskos parametrus. Salāgo raidītāju un uztvērēju, nodrošinot nepārtrauktu bezvadu mikrofonu darbību bez traucējumiem. Atrod brīvās frekvences, izmantojot spektra analizēšanas datorprogrammas, un izveido drošu antenu sistēmu. Izskaidro mikrofonu priekšpastiprinātāju darbības principus un tehniskos parametrus, pamato priekšpastiprinātāju nepieciešamību. Izskaidro dažādu stereo mikrofonu sistēmu principus un stereo mikrofonu izvietošanu dažādos lietojuma gadījumos. Ar piemēriem izskaidro dažādu <i>surround</i> mikrofonu sistēmu principus.
3. Spēj: izvietot skandas un skaņas kontroles monitorus atbilstoši darba uzdevumam. Zina: skandu veidus un to darbības principus, skandu izvietošanas un piekares punktu slodzes saskaņošanas ar telpas dienestiem procedūru, skandu kopējā skanējuma pārbaudes un korigēšanas	29% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc skaļruņu dalījumu pēc darbības principa un tipa un apraksta to tehniskos parametrus. Nosauc skaļruņu sistēmu dalījumu pēc darbības principa un tipa un apraksta to tehniskos parametrus. Nosauc jaudas pastiprinātāju dalījumu klasēs pēc darbības principa un apraksta to tehniskos parametrus.	Ar piemēriem izskaidro dažāda tipa skaļruņu darbības principus, tehniskos parametrus. Analizē dažāda tipa skaļruņu sistēmu darbības principus un tehniskos parametrus. Ar piemēriem izskaidro dažādu klašu jaudas pastiprinātāju darbības principus un tehniskos parametrus.

paņēmienu atbilstoši iekšējās un ārējās akustikai, dažāda tipa skaļruņu sistēmu jaudas pastiprinātāju īpašības un to galvenos tehniskos parametrus, skaļruņu sistēmu dažādu izvietošanu īpašības un to galvenos tehniskos parametrus, skaļruņu sistēmu summēšanās vai dzēšanās kritērijus, <i>comb filter</i> veidošanas principus, akustiskās modelēšanas programmas, studijas monitoru veidus, uzstādīšanas un regulēšanas principus, filtru parametrus atkarībā no kārtas un matemātiskā modeļa, frekvenču dalītāju lietojumu. Izprot: skandu un skaņu kontroles monitoru izvietošanas nozīmi darba uzdevumam atbilstoša skanējuma nodrošināšanā.		Nosauc skaļruņu sistēmu veidus pēc izvietošanas, galvenās un papildu skaļruņu sistēmas un apraksta to tehniskos parametrus. Izstrādā skaļruņu sistēmas shēmu atbilstoši darba uzdevumam, izmantojot akustiskās modelēšanas programmas un skaļruņu sistēmu datubāzes. Nosauc skaļruņu sistēmu mijiedarbības principus, summēšanās un dzēšanās kritērijus. Uzstāda un noregulē studijas monitoru. Nosauc studijas monitoru veidus un apraksta to uzstādīšanas principus. Nosauc frekvenču filtru tipus un veidus, to galvenos parametrus. Nosauc frekvenču dalītāju veidus, to galvenos parametrus. Izvieta skandas un skaņas kontroles monitorus atbilstoši darba uzdevumam.	Ar piemēriem izskaidro skaļruņu sistēmu veidus pēc izvietošanas, galvenās un papildu skaļruņu sistēmas, to tehniskos parametrus. Izstrādā skaļruņu sistēmas shēmu atbilstoši darba uzdevumam, izmantojot akustiskās modelēšanas programmas un skaļruņu sistēmu datubāzes. Izskaidro skaļruņu sistēmu mijiedarbības principus, summēšanās un dzēšanās kritērijus, "ķemmes" filtra (<i>comb filter</i>) veidošanās nosacījumus. Veic studijas monitora kalibrēšanu, izmantojot monitora kalibrēšanas datorprogrammas. Izskaidro studijas monitoru un telpas mijiedarbības principus. Raksturo frekvenču filtru darbību atkarībā no tipa un veida. Izskaidro frekvenču dalītāju darbību un min praktiskus lietojuma piemērus. Izvieta skandas un skaņas kontroles monitorus atbilstoši darba uzdevumam, pamato izvietošanu.
4. Spēj: sagatavot skaņu pulti atbilstoši darba uzdevumam. Zina: skaņu pultis, to veidus, iespējas un lietojumu, biežāk lietojamās vadu saslēgumu veidus, skaņu pults programmēšanas pamatprincipus, skaņu pults pārbaudes paņēmienu. Izprot: skaņu pults iespēju izmantošanas nozīmi kvalitatīvai darba uzdevuma izpildes nodrošināšanai.	31% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc analogas skaņu pults sekcijas, elementus un sastāvdaļas. Nosauc digitālas skaņu pults sekcijas, elementus un sastāvdaļas. Nosauc virtuālās miksēšanas programmas un vispārīgi raksturo to darbības principus. Savieno dažādas audioiekārtas nepieciešamajā konfigurācijā. Nosauc skaņu pults datorprogrammas. Sagatavo skaņu pults darbam.	Izskaidro analogas skaņu pults darbības principus, sekciju un elementu lietojumu. Ar piemēriem raksturo digitālas skaņu pults darbības principus, sekciju un elementu lietojumu. Izskaidro virtuālās skaņu pults darbības principus. Savieno dažādas audioiekārtas nepieciešamajā konfigurācijā. Nosauc audio un digitālu savienojumu veidus, savienotājus un kabeļus. Nosauc skaņu pults datorprogrammas un raksturo izmantošanas mērķi.

			Sagatavo skaņu pulti darbam un pārbauda saistīto iekārtu darbību.
5. Spēj: konfigurēt datoru vai citu digitālu ierakstīšanas ierīci audioieraksta veikšanai. Zina: aktuālās datorprogrammas un ārējās ierakstīšanas ierīces audiosignālu ierakstīšanai un apstrādei, dinamisko apstrādes ierīču darbības principus un parametrus, ekvalaizeru darbības principus un parametrus, reverberācijas ierīču darbības principus un parametrus, efektu ierīču darbības principus un parametrus, dažādu mērīšanas ierīču darbības principus un mērījumu integrācijas laikus, dažādu mērīšanas ierīču darbības principus, mērījumu nolasīšanu un pasākumus sistēmas optimizēšanai, apskaņošanas sistēmas regulēšanas procedūras secību. Izprot: skaņu iekārtu kvalitātes un mērījumu nozīmi skaņu ieraksta nepārtrauktības un kvalitātes nodrošināšanai.	15% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc datorprogrammas un ārējās ierakstīšanas ierīces audioieraksta veikšanai. Izvēlas nepieciešamo dinamiskās apstrādes ierīci skaņas uzlabošanai. Atbilstoši darba uzdevumam izvēlas nepieciešamo ekvalaizeru skaņas uzlabošanai. Atbilstoši darba uzdevumam izvēlas nepieciešamo reverberācijas ierīci skaņas uzlabošanai. Atbilstoši darba uzdevumam izvēlas nepieciešamo efektu ierīci skaņas uzlabošanai. Nosauc dažādas mērīšanas ierīces, mērījumu skalas un mērīšanas metodes audiosignālu līmeņa un spektra mērījumiem. Veic audiosignāla līmeņa un spektra mērījumus.	Analizē audio ierakstīšanas procesu audioieraksta veikšanai paredzētā datorprogrammā vai ārējās ierakstīšanas ierīcē. Konfigurē un noregulē atbilstošo dinamiskās apstrādes ierīci vēlamā rezultāta sasniegšanai. Konfigurē un noregulē atbilstošo ekvalaizeru skaņas uzlabošanai atbilstoši darba uzdevumam. Konfigurē un noregulē atbilstošo reverberācijas ierīci skaņas uzlabošanai atbilstoši darba uzdevumam. Konfigurē un noregulē atbilstošo efektu ierīci skaņas uzlabošanai atbilstoši darba uzdevumam. Mēra audiosignāla līmeni un spektru ar atbilstošāko mērīšanas ierīci vai metodi, pamato izvēli.
6. Spēj: pārbaudīt skaņu tehnikas gatavību darbam. Zina: skaņu iekārtu tehniskā stāvokļa novērtēšanas paņēmienus, bateriju/akumulatoru derīguma pārbaudes metodes, skaņu tehnikas defektu novēršanas metodes, drošus darba paņēmienus. Izprot: skaņu tehnikas pārbaudes nepieciešamību droša un kvalitatīva skaņošanas procesa nodrošināšanā.	10% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc dažādus audiosistēmas parametrus, kas raksturo sistēmas kvalitāti un kurus iespējams nomērīt. Veic audiosistēmas pārbaudi. Nosauc apskaņošanas sistēmas regulēšanas procedūras secību un parametrus, kas ietekmē apskaņošanas sistēmas regulēšanas rezultātu. Veic apskaņošanas sistēmas regulēšanu.	Mēra un pārbauda audiosistēmas parametrus un iesaka sistēmas optimizēšanas pasākumus Veic atbilstošus mērījumus un izmanto tos sistēmas parametru maiņai, lai uzlabotu sistēmas darbības kvalitāti. Izsaka priekšlikumus apskaņošanas sistēmas optimizācijai..

Moduļa "Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas aprēķināt gaismošanas/skaņošanas aparatūras jaudu un rīkoties saskaņā ar elektrodrošības noteikumiem darbā ar gaismošanas/skaņošanas iekārtām.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Aprēķināt izmantojamās gaismošanas/skaņošanas aparatūras kopējo jaudu. 2. Noskaidrot objektā pieejamo elektrisko jaudu. 3. Rīkoties saskaņā ar elektrodrošības noteikumiem darbā ar gaismošanas/skaņošanas iekārtām.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti programmas A daļas moduļi.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa apguves noslēgumā izglītojamais dotajām gaismošanas/skaņošanas sistēmām aprēķina aparatūras kopējo jaudu.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība" ir programmas B daļas modulis, ko gaismošanas operatora kvalifikācijas izglītojamie apgūst vienlaicīgi ar moduļiem "Darbs ar gaismošanas tehniku", "Audio/gaismošanas sistēmu tehnisko zīmējumu un skīču izstrāde" un "Vizuālā komunikācija", pēc kura apguves seko moduļi "Gaismošanas risinājumu izstrāde" un "Gaismošana". Skaņu operatora kvalifikācijas izglītojamie moduli "Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība" apgūst vienlaicīgi ar moduļiem "Darbs ar audio iekārtām", "Audio/gaismošanas sistēmu tehnisko zīmējumu un skīču izstrāde", "Radio elektronikas tehnisko darbu pamatiemaņas", pēc kuru apguves seko moduļi "Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde" un "Mūzikas pamatprasmes".

Moduļa "Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: aprēķināt izmantojamās gaismošanas/skaņošanas aparatūras kopējo jaudu. Zina: elektriskos lielumus un to mērvienības, gaismošanas/skaņošanas aparatūras kopējās jaudas aprēķināšanas veidus. Izprot: gaismošanas/skaņošanas	35% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc elektrotehnikas pamatlīelumus, to savstarpējās sakarības. Veic elektrotehniskos aprēķinus. Nosauc līdzstrāvas elektrisko ķēžu slēgumu veidus. Nosauc vienfāzes maiņstrāvas elektrisko ķēžu slēgumu veidus. Nosauc trīsfāžu maiņstrāvas elektrisko ķēžu slēgumu veidus.	Izskaidro elektrotehnikas pamatlīelumus, to savstarpējās sakarības. Veic elektrotehniskos aprēķinus, izskaidro un pamato aprēķinu gaitu. Izskaidro līdzstrāvas elektrisko ķēžu slēgumu veidus un to lietojumu. Izskaidro vienfāzes maiņstrāvas elektrisko ķēžu slēgumu veidus un to lietojumu. Izskaidro trīsfāžu maiņstrāvas elektrisko ķēžu slēgumu veidus un to lietojumu.

aparātūras kopējās jaudas aprēķināšanas nepieciešamību tās drošai pieslēgšanai.		Nosaka gaismošanas/skaņošanas aparātūras jaudu. Aprēķina gaismošanas/skaņošanas aparātūras kopējo jaudu.	Nosaka gaismošanas/skaņošanas aparātūras jaudu un izskaidro dažādu aparātūras veidu jaudas atšķirības. Aprēķina gaismošanas/skaņošanas aparātūras kopējo jaudu, paskaidro aprēķinu gaitu.
2. Spēj: noskaidrot objektā pieejamo elektrisko jaudu. Zina: elektrības pieslēguma veidus, ar elektrību saistītos tehniskos apzīmējumus, mērierīces sprieguma un elektriskās jaudas noteikšanai, to darbības principus un mērīšanas paņēmienus, drošus darba paņēmienus, objektā pieejamās elektriskās jaudas atbilstību gaismas/skaņošanas iekārtu tehniskajiem datiem. Izprot: objektā pieejamās elektriskās jaudas ietekmi uz gaismas/skaņošanas iekārtu drošu un pilnvērtīgu funkcionēšanu.	50% no moduļa kopējā apjoma	Apraksta elektroiekārtu parametrus. Nosauc mēraparātus elektrisko mērījumu veikšanai. Veic un fiksē nepieciešamos elektriskos mērījumus, konsultējoties ar prakses vadītāju. Atpazīst komutācijas aparātus un nosauc to darbības principus. Veic gaismas/ skaņošanas iekārtu pievienošanu pie enerģijas avota. Lieto drošus darba paņēmienus. Veic gaismas/ skaņošanas iekārtu atvienošanu no enerģijas avota. Lieto drošus darba paņēmienus.	Apraksta elektroiekārtu parametrus, pamato elektroiekārtu atbilstības nozīmi drošai gaismošanas/skaņošanas iekārtas ekspluatācijai. Nosauc mēraparātus elektrisko mērījumu veikšanai, izskaidro to pieslēgšanas īpatnības. Patstāvīgi izvēlas mēraparātus, veic un fiksē nepieciešamos elektriskos mērījumus. Apraksta komutācijas aparātus un analizē to darbības principus. Veic gaismas/ skaņošanas iekārtu pievienošanu pie enerģijas avota un izskaidro veicamo darbību secību. Lieto drošus darba paņēmienus. Veic gaismas/ skaņošanas iekārtu atvienošanu no enerģijas avota un izskaidro veicamo darbību secību. Lieto drošus darba paņēmienus.
3. Spēj: rīkoties, ievērojot elektrodrošības noteikumus darbā ar gaismošanas/skaņošanas iekārtām, un sniegt pirmo palīdzību elektrotraumu gadījumā. Zina: elektrodrošības noteikumus darbā ar gaismošanas/skaņošanas iekārtām, brīdinājuma zīmes, elektrotraumas un rīcību elektrotraumu gadījumā. Izprot: riska faktoru mazināšanas nepieciešamību darbā ar elektroierīcēm.	15% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc brīdinājuma un aizlieguma zīmju veidus. Izvieta drošības zīmes atbilstoši gaismošanas/skaņošanas darba situācijai. Nosauc elektrotraumu veidus. Nosauc elektriskās strāvas iedarbības veidus uz cilvēka organismu. Sniedz pirmo palīdzību elektrotraumu gadījumā un izsauc neatliekamo medicīnisko palīdzību.	Nosauc brīdinājuma un aizlieguma zīmju veidus un izskaidro to nozīmi. Izvieta drošības zīmes atbilstoši gaismošanas/skaņošanas darba situācijai, pamato to nepieciešamību. Nosauc un analizē elektrotraumu veidus. Nosauc elektriskās strāvas iedarbības veidus uz cilvēka organismu un analizē to sekas. Sniedz pirmo palīdzību elektrotraumu gadījumā un izsauc neatliekamo medicīnisko palīdzību, sniedzot papildinformāciju par nelaimes gadījuma apstākļiem.

Moduļa " Mūzikas pamatprasmes" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas lietot mūzikas pamatprasmes pasākumu apskaņošanas un skaņu ierakstīšanas procesā.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Lietot mūzikas valodas pamatjēdzienus pasākumu apskaņošanas un skaņu ierakstu darba procesā. 2. Analizēt vēsturiski nozīmīgu komponistu daiļrades mantojumu. 3. Lasīt nošu tekstu. 4. Lietot nošu partitūru skaņu ieraksta procesā.
Moduļa ieejas nosacījumi	Moduļa "Mūzikas pamatprasmes" ieejas nosacījums ir apgūti moduļi "Radio elektronikas tehnisko darbu pamatiemaņas", "Audio/gaismošanas sistēmu tehnisko zīmējumu un skiču izstrāde", "Darbs ar audio iekārtām", "Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība".
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Mūzikas pamatprasmes" apguves noslēgumā izglītojamais kārto pārbaudījumu, kura laikā analizē nošu partitūru, atpazīt mūzikas instrumentus pēc izskata un skanējuma, analizē skaņdarbus pēc dažādiem kritērijiem.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Mūzikas pamatprasmes." ir programmas B daļas modulis, ko apgūst skaņu operatora kvalifikācijas izglītojamie vienlaicīgi ar moduli "Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde", pēc kuru apguves seko moduļi "Skaņu ieraksts studijā" un "Pasākumu apskaņošana".

Moduļa " Mūzikas pamatprasmes" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: lietot mūzikas valodas pamatjēdzienus pasākumu apskaņošanas un skaņu ierakstu darba procesā. Zina: mūzikas jēdzienus, mūzikas instrumentu veidus. Izprot: mūzikas pamatjēdzienu lietošanas nozīmi, sadarbojoties ar mūzikas izpildītājiem.	15% no moduļa kopējā apjoma	Vispārīgi apraksta dotos mūzikas jēdzienus. Nosauc mūzikas instrumentus un to veidus.	Detalizēti raksturo mūzikas jēdzienus. Nosauc mūzikas instrumentus, to veidus un atbilstošāko mikrofona pievienošanas vietu.
2. Spēj: analizēt vēsturiski nozīmīgu komponistu daiļrades mantojumu.	65% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc dažādus mūzikas žanrus un stilus un tiem raksturīgākās iezīmes. Nosauc dažādas mūzikas formas.	Pazīt pēc dzirdes un nošu teksta svarīgākos dažādu laikmetu mūzikas žanrus un stilus un nosauc to

Zina: mūzikas žanrus un formas, muzikālos izteiksmes līdzekļus, akadēmiskās mūzikas vēsturiskās attīstības laikmetus un stilus, katra mūzikas vēsturiskā laikmeta aptuveno hronoloģiju un ievērojamākos komponistus. Izprot: mūzikas žanru klasifikāciju un formu daudzveidību, to ierakstu veidošanas un atskaņošanas specifiku.		Nosauc un raksturo muzikālos izteiksmes līdzekļus. Apraksta vēsturisko laikmetu ievērojamāko komponistu daiļradi.	pārstāvjus (izpildītājs, komponists). Atpazīst dažādas mūzikas formas un raksturo to iezīmes. Analizē skaņdarbu, nosauc un raksturo tajā izmantotos muzikālos izteiksmes līdzekļus. Ar muzikāliem piemēriem raksturo vēsturisko laikmetu ievērojamāko komponistu daiļrades žanru, stilu un mūzikas formu.
3. Spēj: lasīt nošu tekstu. Zina: nošu teksta mūzikas pieraksta elementus. Izprot: mūzikas pieraksta lasīšanas prasmju nozīmi skaņu ierakstu darba procesā.	10% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc nošu raksta zīmes.	Analizē nošu tekstus, raksturo nošu zīmju izmantošanu.
4. Spēj: lietot nošu partitūru skaņu ieraksta procesā. Zina: partitūrās izmantotos mūzikas terminus un apzīmējumus. Izprot: skaņas ieraksta atbilstību partitūrai un mūzikas komunikatīvo lomu sabiedrībā.	10% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc partitūrā izmantotos mūzikas terminus un apzīmējumus, sasaista tos ar skaņu tehnikas iespējām. Nosauc melodiskās un harmoniskās dzirdes raksturīgākos elementus. Atpazīst metroritma apzīmējumu partitūrā. Analizē melodiju skaņdarbā. Nosauc raksturīgākos elementus, kas nosaka skaņdarba uztveri un izpratni.	Identificē un izskaidro partitūrā izmantotos mūzikas terminus un apzīmējumus, sasaista tos ar skaņu tehnikas iespējām, paskaidrojot to ietekmi uz skaņu tehniskā risinājuma izstrādi. Izskaidro melodiskās un harmoniskās dzirdes atšķirības. Atpazīst metroritma apzīmējumu partitūrā un raksturo tā ietekmi uz skaņdarbu. Analizē melodiju skaņdarbā un piedāvā skaņu tehniskā risinājuma idejas. Nosauc raksturīgākos elementus, kas nosaka skaņdarba uztveri un izpratni. Pamato skaņdarba uztveres emocijas.

Moduļa "Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamo spējas veikt audio ierakstu un apstrādi audiovizuāla darba vajadzībām, izvēloties un izmantojot darba uzdevumam atbilstošas iekārtas un paņēmienus.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamo prasmes: 1. Veikt skaņas ierakstu atbilstoši audiovizuāla darba uzdevumam. 2. Atpazīt un novērst skaņu ieraksta kvalitātes defektus. 3. Uzstādīt un kontrolēt gan vadu mikrofonu, gan bezvadu mikrofona raidītāja un uztvērēja jutības līmeņus, izmantojot dažādas skaņas ieraksta iekārtas. 4. Ierakstīt un dublēt audiovizuāla darba sinhronās un nesinhronās skaņas. 5. Apstrādāt audiovizuāla darba skaņu ieraksta materiālus. 6. Eksportēt apstrādāto audio failu dažādos formātos audiovizuāla darba vajadzībām. 7. Veikt primitīvu skaņdarbu, skaņu celiņa aranžējumu un miksēšanu, izmantojot dažādus skaņas avotus un skaņu veidus.
Moduļa ieejas nosacījumi	Video operatora kvalifikācijas izglītojamie: apgūts programmas B daļas modulis "Audiovizuāla darba veidošanas pamatprocesi". Skaņu operatora kvalifikācijas izglītojamie: apgūti programmas B daļas moduli "Radio elektronikas tehnisko darbu pamatiemaņas", "Audio/gaismošanas sistēmu tehnisko zīmējumu un skici izstrāde", "Darbs ar audio iekārtām" un "Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība".
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa apguves noslēgumā izglītojamais veic pārbaudījumu, kura laikā ieraksta, atlasa un apstrādā skaņas failus, izveidojot no tiem skaņu celiņu atbilstoši kāda audiovizuāla darba video daļai.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde" ir programmas B daļas modulis, ko video operatora kvalifikācijas izglītojamie apgūst vienlaicīgi ar moduļiem "Kadra kompozīcijas un māksliniecisko izteiksmes līdzekļu lietošana video filmēšanā", "Audiovizuālu darbu montāža un pēcapstrāde", "Operatora darbs televīzijā" un "Vizuālā komunikācija", pēc kuru apguves seko moduli "Audiovizuāla darba scenogrāfijas izveide" un "Audiovizuālu darbu veidošana multimediju jomā". Skaņu operatora kvalifikācijas izglītojamie B daļas moduli "Audiovizuālu darbu skaņas ieraksts un apstrāde" apgūst vienlaicīgi ar moduli "Mūzikas pamatprasmes", pēc kuru apguves seko moduli "Skaņu ieraksts studijā" un "Pasākumu apskaņošana".

Moduļa "Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: veikt skaņu ierakstu atbilstoši	15% no	Vispārīgi apraksta skaņas rašanās	Nosaka un raksturo dažādu skaņas

audiovizuāla darba uzdevumam. Zina: skaņu ieraksta iekārtu veidus un darbības principus, skaņu iekārtu tehniskās iespējas, skaņu ieraksta palīgierīces un to lietojumu, skaņu ieraksta pamatprincipus, drošus darba paņēmienus darbā ar skaņas ieraksta tehniku. Izprot: tehniski kvalitatīva skaņu ieraksta nozīmi audiovizuāla darba izpildē.	moduļa kopējā apjoma	procesu. Atšķir skaņas veidus. Veic dažādu skaņu ierakstus ar diktofonu. Nosauc skaņas lietojumu dažādos audiovizuālos darbos. Uzskaita mikrofonu veidus. Ieraksta skaņas, savienojot dažādus mikrofona veidus ar kameru. Lieto drošus darba paņēmienus. Savieno mikrofonu ar skaņas ieraksta iekārtu, lietojot drošus darba paņēmienus. Nosauc veidus, kā savienot mikrofonu ar skaņas ieraksta iekārtām. Nosauc skaņu ieraksta iekārtu veidus. Ieraksta skaņu, izmantojot ārējo skaņu ieraksta iekārtu un mikrofonus.	veidu lietojumu dažādos audiovizuālos darbos. Atšķir un ar piemēriem raksturo skaņas veidus. Veic dažādu skaņu ierakstus ar diktofonu, ievērojot skaņas ieraksta pamatprincipus. Nosauc un raksturo skaņas lietojumu dažādos audiovizuālos darbos. Atšķir plašāk lietoto mikrofonu veidus un paskaidro to lietojumu. Ieraksta skaņas, savienojot dažādus mikrofona veidus ar kameru. Paskaidro dažādu mikrofonu savienošanas principus. Lieto drošus darba paņēmienus. Savieno mikrofonu ar skaņas ieraksta iekārtu, lietojot drošus darba paņēmienus. Nosauc un paskaidro veidus, kā savienot mikrofonu ar skaņas ieraksta iekārtām. Nosauc un apraksta skaņu ieraksta iekārtu veidus. Ieraksta skaņu atbilstoši video kadros redzamajām darbībām, izmantojot ārējo skaņas ieraksta iekārtu.
2. Spēj: atpazīt un novērst skaņu ieraksta kvalitātes defektus. Zina: skaņu ieraksta defektu veidus, to cēloņus un novēršanas iespējas, izmantojot audio apstrādes datorprogrammas. Izprot: skaņu ieraksta kvalitātes kontroles nozīmi augstvērtīga skanējuma nodrošināšanā.	5% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc un atpazīst audio defekta veidus. Novērš audio defektus, veicot audio faila montāžu.	Atpazīst un paskaidro audio failā esošos defektus un to iespējamās cēloņus. Novērš un paskaidro audio defektus, veicot audio faila montāžu un pēcāpstrādi.
3. Spēj: uzstādīt un kontrolēt gan vadu mikrofonu, gan bezvadu mikrofona raidītāja un uztvērēja jutības līmeņus, izmantojot dažādas skaņu ieraksta iekārtas.	10% no moduļa kopējā apjoma	Veic audio ierakstu, izmantojot vadu mikrofonu un ārējo ieraksta iekārtu/kameru/skaņas karti. Veic audio ierakstu, izmantojot	Uzstāda vadu mikrofonu un ārējo ieraksta iekārtu/kameru/skaņas karti un veic audio ierakstu, izmantojot vadu mikrofonu un ārējo ieraksta

Zina: vadu un bezvadu mikrofonu darbības principus, raidītāja un uztvērēja iestatījumus. Izprot: vadu savienojumu nozīmi, bezvadu mikrofona raidītāja un uztvērēja jutības līmeņu kontroles nozīmi augstvērtīga skanējuma nodrošināšanā.		bezvadu mikrofonu un ārējo ieraksta iekārtu/kameru/ skaņas karti. Uzstāda, izvieto un izmanto bezvadu mikrofonu.	iekārtu/ kameru/skaņas karti. Kontrolē vadu mikrofonu ieraksta iekārtas jutības līmeņus skaņas kvalitātes nodrošināšanai. Sagatavo, uzstāda un ieraksta audio ierakstu, izmantojot bezvadu mikrofonu, tā raidītāju un uztvērēju, un ārējo ieraksta iekārtu/kameru/skaņas karti. Kontrolē bezvadu mikrofonu raidītāja un uztvērēja jutības līmeņus skaņas kvalitātes nodrošināšanai.
4. Spēj: ierakstīt un dublēt audiovizuāla darba sinhronās un nesinhronās skaņas. Zina: sinhrono un nesinhrono skaņu veidus, to ierakstīšanas un dublēšanas metodes. Izprot: sinhrono un nesinhrono skaņu nozīmi audiovizuāla darba pilnveidošanā.	15% no moduļa kopējā apjoma	Veic cilvēka balss ierakstu filmēšanas procesā. Veic dažādu efektu skaņu ierakstu filmēšanas procesā. Veic cilvēka balss ierakstu (dublāžu) studijā. Veic dažādu efektu skaņu ierakstu studijā.	Veic cilvēka balss ierakstu filmēšanas procesā, izmantojot dažādus skaņu ieraksta veidus. Veic dažādu efektu skaņu ierakstu filmēšanas procesā, izmantojot dažādus skaņu ieraksta veidus. Veic cilvēka balss ierakstu (dublāžu) studijā, izmantojot dažādus skaņu ieraksta veidus. Veic dažādu efektu skaņu ierakstu studijā, izmantojot dažādus skaņu ieraksta veidus.
5. Spēj: apstrādāt audiovizuāla darba skaņu ieraksta materiālus. Zina: audiovizuāla darba skaņu apstrādes pamatlikumus, skaņu dizaina un apstrādes datorprogrammu iespējas. Izprot: audiovizuāla darba skaņu ierakstu apstrādes ietekmi uz audiovizuālā darba kvalitāti.	15% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc skaņu efektu veidus. Ieraksta skaņu efektus atbilstoši darba uzdevumam. Izveido skaņas dizainu gatavam skaņas avotam, izmantojot skaņas apstrādes datorprogrammas.	Nosauc un paskaidro skaņu efektu veidus. Ieraksta un apstrādā skaņu efektus atbilstoši darba uzdevumam. Rada skaņu no jauna un izveido tās dizainu atbilstoši darba uzdevumam, izmantojot skaņas apstrādes datorprogrammas.
6. Spēj: eksportēt apstrādāto audio failu dažādos formātos audiovizuāla darba vajadzībām. Zina: skaņu ieraksta, montāžas un saglabāšanas formātus.	5% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc dažādus audio failu formātus. Saglabā audio failus dažādos formātos.	Nosauc dažādus audio failu formātus, raksturo to lietojumu un norāda specifiku. Saglabā audio failus dažādos formātos un paskaidro audio failu parametru un saglabāšanas standartu

Izprot: audio faila formātu ietekmi uz skaņas kvalitāti.			ietekmi uz skaņu kvalitāti.
7. Spēj: veikt primitīvu skaņdarbu, skaņu celiņa aranžējumu un miksēšanu skaņas apstrādes un komponēšanas datorprogrammās, izmantojot dažādus skaņas avotus un skaņu veidus. Zina: skaņdarba aranžijas veidus, miksēšanas paņēmienus. Izprot: mūzikas teorijas un kompozīcijas nozīmi skaņdarbu, skaņu celiņu veidošanā.	35% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc dažādus skaņas un trokšņu veidus. Izskaidro, kā skaņas un trokšņi ietekmē cilvēka psiholoģiju. Nosauc dažādus mūzikas veidus un žanus. Izskaidro, kā mūzika ietekmē cilvēka psiholoģiju. Aranžē skaņdarbu, izmantojot gatavus skaņdarba uzbūves elementus. Aranžē un miksē dažādus gatavus skaņas avotus.	Nosauc un ar piemēriem raksturo dažādus skaņas un trokšņu veidus. Pamato konkrētu skaņu un trokšņu lietojumu un to ietekmi uz cilvēka psiholoģiju. Nosauc un ar piemēriem raksturo dažādus mūzikas veidus un žanus. Pamato konkrētu muzikālā noformējuma lietojumu un tā ietekmi uz cilvēku psiholoģiju. Aranžē skaņdarbu, izmantojot pašu veidotus skaņdarba uzbūves elementus. Aranžē un miksē dažādus gatavus vai no jauna ierakstītus/radītus skaņas avotus atbilstoši konkrētā audiovizuālā darba tematikai.

Moduļa "Skaņu ieraksts studijā" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas veikt skaņu ierakstus studijā, apstrādāt studijas skaņu ieraksta materiālus un novērst skaņu ieraksta defektus, izmantojot dažādas skaņu ierakstu audioiekārtas un datorprogrammas.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Izvēlēties atbilstošas iekārtas konkrētajam skaņu ierakstam studijā. 2. Novērtēt studijas akustiku un skaņdarba žanra īpatnības. 3. Veikt skaņas ierakstu studijā. 4. Apstrādāt studijas skaņu ieraksta materiālus. 5. Atpazīt un novērst skaņu ieraksta kvalitātes defektus.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti programmas B daļas moduļi "Mūzikas pamatprasmes" un "Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde".
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa apguves noslēgumā izglītojamais veic skaņu ierakstu un tā apstrādi atbilstoši darba uzdevumam.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Skaņu ieraksts studijā" ir B daļas modulis, kuru skaņu operatora kvalifikācijas izglītojamie apgūst vienlaicīgi ar moduli "Pasākumu apskaņošana", pēc kuru apguves seko moduļi "Apskaņošanas un skaņu ierakstu projektu veidošana" un "Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē".

Moduļa "Skaņu ieraksts studijā" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: izvēlēties atbilstošas iekārtas konkrētajam skaņu ierakstam studijā. Zina: skaņu ierakstu studijas darba pamatprocesus, darbinieku pienākumus un atbildību, skaņu ierakstu organizēšanas principus, skaņu ierakstu iekārtas un to darbības principus, skaņu ierakstu un apstrādes datorprogrammas. Izprot: atbilstošu iekārtu izvēles nozīmi kvalitatīvai skaņu ieraksta nodrošināšanai.	30% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc skaņu ierakstu studijas darba pamatprocesus. Nosauc skaņu ierakstu studijas darbinieku galvenos pienākumus. Apraksta skaņu ierakstu organizēšanas procesus. Nosauc skaņu ierakstu veikšanai nepieciešamās iekārtas. Saslēdz studijas skaņu aparatūru ierakstu veikšanai. Nosauc studijas monitoru veidus un apraksta to uzstādīšanas principus. Uzstāda un kalibrē studijas monitorus	Raksturo skaņu ierakstu studijas darba pamatprocesus, izskaidro šo pamatprocesu nepieciešamību un savstarpējo saistību. Raksturo skaņu ierakstu studijas darbinieku galvenos pienākumus, izskaidro to nozīmi un atbildību skaņu ierakstu darba procesos. Apraksta skaņu ierakstu organizēšanas procesus un darbinieku

		skaņas balansa noteikšanai. Robusti savieno un montē audio materiālu skaņu ierakstu un apstrādes datorprogrammā. Veic skaņas apstrādi ar spraudņiem (<i>plug-in</i>) skaņu ierakstu un apstrādes datorprogrammā. Atpazīst un lieto virtuālo sintezatoru sagataves, MIDI informācijas rediģēšanas un skaņas parauga sagatavošanas paņēmienus (<i>sampling</i>) skaņas ieraksta uzlabošanai un tembrālā balansa papildināšanai.	atbildību procesu nodrošināšanā. Analizē skaņu ierakstu veikšanai nepieciešamās iekārtas un to lietošanas iespējas. Saslēdz studijas skaņu aparatūru un pārbauda tās gatavību darbam. Maina slēguma secību un piemēro to dažādām vajadzībām. Nosauc studijas monitoru veidus un apraksta to uzstādīšanas principus. Izskaidro studijas monitoru un telpas mijiedarbības principus. Uzstāda un kalibrē studijas monitorus precīzai skaņas balansa noteikšanai. Bez dzirdamām montāžas vietām savieno un montē audio materiālu skaņu ierakstu un apstrādes datorprogrammā. Salīdzina dažādus skaņas apstrādes spraudņus (<i>plug-in</i>) un izvēlas piemērotākos. Veic skaņas apstrādi ar spraudņiem (<i>plug-in</i>) skaņu ierakstu un apstrādes datorprogrammā. Izskaidro un lieto virtuālo sintezatoru sagataves, MIDI informācijas rediģēšanas un skaņas parauga sagatavošanas paņēmienus (<i>sampling</i>) skaņas ieraksta uzlabošanai un tembrālā balansa papildināšanai. Pamana un novērš nepilnības virtuālo sintezatoru sagatavē.
2. Spēj: novērtēt studijas akustiku un skaņdarba žanra īpatnības. Zina: akustiku raksturojošus parametrus un principus, akustikas piemērotību mūzikas žanriem. Izprot: skaņu	10% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc un apraksta telpu akustikas galvenos parametrus. Nosaka telpas akustiskos parametrus, izmantojot skaņas mērījumu iekārtas.	Nosauc un apraksta telpu akustikas galvenos parametrus, raksturo telpas piemērotību izvēlētajam mūzikas žanram. Nosaka telpas akustiskos parametrus, izmantojot skaņas mērījumu iekārtas. Novērtē telpas akustiskos parametrus un sniedz priekšlikumus akustikas

ierakstīšanas metožu izvēli atkarībā no studijas akustikas un mūzikas žanra.			uzlabošanai.
3. Spēj: veikt skaņu ierakstu studijā. Zina: skaņu ieraksta studijā pamatprincipus, studijas skaņu ieraksta un apstrādes iekārtu veidus un darbības principus atbilstoši skaņu ierakstu veidam. Izprot: skaņu ieraksta procesa atbilstību pasūtītāja iecerei.	30% no moduļa kopējā apjoma	Veic dažādu instrumentu solo ierakstus un vienkāršu pēcapstrādi audio apstrādes datorprogrammā. Saslēdz aparatūru vokāla ierakstīšanai. Veic ierakstu un tā pēcapstrādi audio apstrādes datorprogrammā. Saslēdz un novieto aparatūru stereo skaņu ieraksta veikšanai. Veic ierakstu un tā pēcapstrādi audio apstrādes datorprogrammā. Pēc iepriekšēja parauga uzstāda vairākus mikrofonus ansambļa mēģinājuma ieraksta veikšanai. Veic ierakstu un tā pēcapstrādi audio apstrādes datorprogrammā. Pēc iepriekšēja parauga uzstāda mikrofonus grupas ieraksta veikšanai. Veic grupas "dzīvo" ierakstu un tā pēcapstrādi audio apstrādes datorprogrammā. Veic grupas ierakstu ar pavadījumu atbilstoši pedagoga ieteiktajam plānam. Veic ieraksta pēcapstrādi audio apstrādes datorprogrammā.	Veic dažādu instrumentu solo ierakstus un pēcapstrādi audio apstrādes datorprogrammā, novērš ieraksta nepilnības. Saslēdz aparatūru vokāla ierakstīšanai. Veic ierakstu un tā pēcapstrādi audio apstrādes datorprogrammā. Izmanto vokāla ieraksta veikšanai nepieciešamās aparatūras iespējas un novērš ieraksta nepilnības. Izpēta un pamatoti izvēlas aparatūru stereo skaņu ieraksta veikšanai. Saslēdz un novieto aparatūru stereo skaņu ieraksta veikšanai un veic ierakstu audio apstrādes datorprogrammā. Veic skaņu ieraksta pēcapstrādi un novērš ieraksta nepilnības. Izpēta un izplāno minimālo nepieciešamo mikrofonu skaitu ansambļa mēģinājuma ierakstīšanai audio apstrādes datorprogrammā. Veic ierakstu un tā pēcapstrādi audio apstrādes datorprogrammā. Novērš ieraksta nepilnības. Analizē mūzikas žanru, izvēlas piemērotākos mikrofonus un to novietojumu grupas ierakstam. Veic grupas "dzīvo" ierakstu un tā pēcapstrādi audio apstrādes datorprogrammā. Novērš ieraksta nepilnības. Izplāno un organizē grupas ieraksta sesiju, izvēlas piemērotākos mikrofonus un to novietojumu. Veic grupas ierakstu ar pavadījumu un tā pēcapstrādi audio apstrādes

			datorprogrammā. Novērš ieraksta nepilnības.
4. Spēj: apstrādāt studijas skaņu ierakstu materiālus. Zina: skaņu apstrādes pamatlikumus, skaņu apstrādes datorprogrammu iespējas, skaņu režijas pamatprincipus, digitālās apstrādes tehnoloģijas. Izprot: skaņu apstrādes nozīmi augstvērtīga studijas skaņu ieraksta nodrošināšanā.	15% no moduļa kopējā apjoma	Nosaka dotā skaņu ieraksta nepilnības. Izvēlas skaņu ierakstu apstrādes ierīces atkarībā no veicamās apstrādes.	Nosaka dotā skaņu ieraksta nepilnības un norāda uz veicamajām darbībām to izlabošanai. Brīvi pārvalda skaņu ierakstu apstrādes ierīču parametrus, ar dažādām ierīcēm panāk līdzīgu skaņu pēcapstrādes rezultātu.
5. Spēj: atpazīt un novērst skaņu ierakstu kvalitātes defektus. Zina: skaņu ierakstu kontroles iekārtu veidus un lietošanu, skaņu ierakstu māsterēšanas un restaurēšanas datorprogrammas, audiofaila formātus un to standartus. Izprot: skaņu ierakstu kvalitātes kontroles nozīmi augstvērtīga skanējuma nodrošināšanā.	15% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc skaņu ieraksta objektīvos kritērijus. Labo skaņu ieraksta defektus atbilstoši darba uzdevumam. Apstrādā audio materiālu, nodrošinot tā atbilstību tehniskajām prasībām. Nosauc dažādus audiofailu formātus. Sagatavo un eksportē audiofailus dažādos formātos.	Nosauc un raksturo skaņu ieraksta objektīvos kritērijus. Sniedz priekšlikumus skaņu ieraksta kvalitātes uzlabošanai. Labo visus konstatētos audio defektus atbilstoši darba uzdevumam. Apstrādā audio materiālu, nodrošinot tā atbilstību tehniskajām prasībām un pietuvinot skanējumu izvēlētajai paraugdziesmai. Nosauc un paskaidro dažādus audiofailu formātus. Sagatavo, eksportē un novērtē audiofailus dažādos formātos.

Moduļa "Pasākumu apskaņošana" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas nodrošināt dažāda veida pasākumu apskaņošanu.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Apzināt nepieciešamās skaņu iekārtas un to apjomu pasākuma apskaņošanai atbilstoši pasākuma videi un tematikai. 2. Lietot atskaņošanas procesam paredzētās ierīces. 3. Lietot apskaņošanas procesam paredzētās ierīces. 4. Veikt skaņas regulāciju un apstrādi ar skaņas pulti. 5. Veikt pasākuma skaņas ierakstu.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti programmas B daļas moduļi "Mūzikas pamatprasmes" un "Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde".
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Pasākumu apskaņošana" apguves noslēgumā izglītojamais kārto pārbaudījumu, kura laikā apskaņo pasākumu atbilstoši darba uzdevumam.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Pasākumu apskaņošana" ir programmas B daļas modulis, kuru skaņu operatora kvalifikācijas izglītojamie apgūst vienlaicīgi ar moduli "Skaņu ieraksts studijā", pēc kuru apguves seko moduļi "Apskaņošanas un skaņu ierakstu projektu veidošana" un "Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē".

Moduļa "Pasākumu apskaņošana" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: apzināt nepieciešamās skaņu iekārtas un to apjomu pasākuma apskaņošanai atbilstoši pasākuma videi un tematikai Zina: dažādu veidu pasākumu apskaņošanas principus, nepieciešamās informācijas analizēšanas pamatprincipus, vides platības aprēķināšanas metodes, vides akustikas noteikšanas metodes. Izprot: vides akustikas ietekmi uz skaņas	40% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc āra pasākumu apskaņošanas sistēmu principus. Nosauc iekštelpu pasākumu apskaņošanas sistēmu principus. Atpazīst runas pasākumu apskaņošanas shēmā izmantotos apzīmējumus. Atpazīst dažādu izrāžu apskaņošanas shēmā izmantotos apzīmējumus. Nosauc dažādu izrāžu (teātra, mūzikla, operas, baleta) apskaņošanas principus.	Izskaidro āra pasākumu apskaņošanas sistēmu principus un to ievērošanas nepieciešamību. Izskaidro iekštelpu pasākumu apskaņošanas sistēmu principus un to ievērošanas nepieciešamību. Atpazīst runas pasākumu apskaņošanas shēmā izmantotos apzīmējumus. Paskaidro skaņu iekārtu izvietojumu un sistēmas darbības principus runas pasākumos. Atpazīst dažādu izrāžu apskaņošanas

izplatīšanos un apskaņošanas tehniskā risinājuma atbilstību pasākuma veidam un pasūtītāja iecerei.		Izskaidro dažādu izrāžu apskaņošanas sistēmu darbību. Atpazīst koncertu apskaņošanas shēmā izmantotos apzīmējumus. Nosauc dažādu koncertu apskaņošanas principus. Izskaidro nelielu koncertzāļu un klubu apskaņošanas sistēmu darbību. Saskaņā ar mūziķu prasībām sagatavo sarakstu (tehnisko raideru) skaņu iekārtām, kas jānodrošina koncerta organizatoriem. Izskaidro lielkoncerta apskaņošanas sistēmu darbību. Izstrādā skaņu iekārtu izvietojuma shēmas skici atbilstoši koncerta tipam. Atpazīst festivāla apskaņošanas shēmā izmantotos apzīmējumus. Nosauc dažādu festivālu apskaņošanas principus. Izvēlas skaņu tehniku un izstrādā skaņu iekārtu izvietojuma shēmas skici atbilstoši korporatīvā pasākuma vietas aprakstam. Veic telpas izmēru, formas un akustikas mērījumus, lai izvērtētu nepieciešamās tehnikas apjomu un izvietojumu.	shēmā izmantotos apzīmējumus. Paskaidro skaņu iekārtu izvietojumu un sistēmas darbības principus dažādu izrāžu (teātra, mūzikla, operas, baleta) apskaņošanā. Izskaidro dažādu izrāžu apskaņošanas sistēmu darbību un apskaņošanas nozīmi izrādes mākslinieciskās ieceres īstenošanas nodrošināšanā. Atpazīst koncertu apskaņošanas shēmā izmantotos apzīmējumus. Raksturo dažādu koncertu apskaņošanas kopīgo un atšķirīgo. Paskaidro skaņu iekārtu izvietojumu un sistēmas darbības principus koncertu apskaņošanas nodrošināšanā. Izskaidro nelielu koncertzāļu un klubu apskaņošanas sistēmu darbību. Pamato sistēmas izmantošanas iespējas dažādu koncertu organizēšanā. Saskaņā ar mūziķu prasībām sagatavo un pamato sarakstu (tehnisko raideru) skaņu iekārtām, kas jānodrošina koncerta organizatoriem. Izskaidro lielkoncerta apskaņošanas sistēmu darbību. Pamato sistēmas izmantošanas iespējas dažādu koncertu organizēšanā. Izstrādā skaņu iekārtu izvietojuma shēmas skici atbilstoši koncerta tipam un pamato skaņu iekārtu izvietojumu dažāda tipa koncertiem. Atpazīst festivāla apskaņošanas shēmā izmantotos apzīmējumus. Raksturo dažādu koncertu apskaņošanas kopīgo un atšķirīgo. Paskaidro skaņu iekārtu izvietojumu
---	--	--	---

			un sistēmas darbības principus koncertu apskaņošanas nodrošināšanā. Izvēlas skaņu tehniku, nepieciešamās palīgierīces, papildaprīkojumu un izstrādā skaņu iekārtu izvietojuma shēmas skici atbilstoši korporatīvā pasākuma vietas aprakstam un scenārijam. Veic telpas izmēru, formas un akustikas mērījumus, lai izvērtētu nepieciešamās tehnikas apjomu un izvietojumu. Pamato pasākuma apskaņošanas tehnikas izvēli un izvietojumu.
2. Spēj: lietot atskaņošanas procesam paredzētās ierīces. Zina: atskaņošanas ierīču veidus un to lietojumu, skaņas failu sagatavošanu atskaņošanai, audiofailu formātus. Izprot: atskaņošanas ierīču veidu atbilstību pasākumam.	15% no moduļa kopējā apjoma	Apraksta pasākuma tehniskā scenārija saturu un tajā ietvertu informāciju atskaņošanas nodrošināšanai. Apraksta autordarbu atskaņošanas kārtību publiskos pasākumos. Nosauc atskaņošanas ierīču veidus. Novērtē atskaņojumu – kvalitatīvs vai nekvalitatīvs. Nosauc audiofailu formātu veidus. Konvertē audiofailus dažādos formātos. Apstrādā audiofailu, izmainot skaņu ieraksta tempu un skaļumu atbilstoši darba uzdevumam. Veic audiofaila atskaņošanu, lietojot atskaņošanas procesam paredzētās ierīces.	Pamato pasākuma tehniskā scenārija nepieciešamību un tajā ietvertās informācijas nozīmi kvalitatīvas atskaņošanas nodrošināšanā. Apraksta un pamato autordarbu atskaņošanas kārtību publiskos pasākumos. Nosauc atskaņošanas ierīču veidus, raksturo to lietojumu. Izskaidro atskaņošanas iekārtas veida ietekmi uz skaņas kvalitāti. Nosauc audiofailu formātu veidus, raksturo to lietojumu. Konvertē audiofailus dažādos formātos un izdara secinājumus par to kvalitāti un atbilstību atskaņošanas ierīcēm. Apstrādā audiofailu, izmainot skaņu ieraksta tempu un skaļumu atbilstoši darba uzdevumam, izmaina tehniskos un subjektīvos audiofaila parametrus atbilstoši atskaņošanas mērķim un kvalitātes standartiem. Paskaidro veiktās darbības. Veic audiofaila atskaņošanu, lietojot

			atskaņošanas procesam paredzētās ierīces. Izvēlas pasākumam atbilstošu fona skaņas noformējumu.
3. Spēj: lietot apskaņošanas procesam paredzētās ierīces. Zina: skaņu tehnikas sagatavošanas paņēmienus, apskaņošanas ierīču izvietojuma un saslēgšanas paņēmienus, apskaņošanas sistēmas pārbaudes un noregulēšanas paņēmienus, drošus darba paņēmienus. Izprot: apskaņošanas ierīču atbilstību vides akustiskajām īpatnībām.	25% no moduļa kopējā apjoma	Nokomplektē skaņu tehniku atbilstoši pasākuma apskaņošanas sistēmas shēmai. Pārbauda skaņu tehnikas gatavību pasākuma apskaņošanai atbilstoši norādījumiem. Lieto drošus darba paņēmienus. Izvieta un uzstāda mikrofonus atbilstoši apskaņošanas sistēmas shēmai, lietojot drošus darba paņēmienus. Izvieta skandas un skaņas kontroles monitorus atbilstoši apskaņošanas sistēmas shēmai, izmanto nepieciešamās papildierīces un papildaprīkojumu, lieto drošus darba paņēmienus. Izvieta skaņu pulti atbilstoši apskaņošanas sistēmas shēmai. Izveido skaņu tehnikas savstarpējos saslēgumus, lietojot drošus darba paņēmienus. Konfigurē skaņu pulti atbilstoši dotajam ieejas un izejas kanālu sarakstam. Pārbauda ieejas un izejas kanālus, lietojot atbilstošus paņēmienus. Veic skaņas pārbaudi, ievērojot skaņu pārbaudes secību. Regulē monitorus un ieejas parametrus pultij.	Nokomplektē skaņu tehniku atbilstoši pasākuma apskaņošanas sistēmas shēmai, pamato tehnikas izvēli. Pārbauda skaņu tehnikas gatavību pasākuma apskaņošanai. Izvēlas un lieto piemērotas metodes un drošus darba paņēmienus. Izvēlas atbilstošus mikrofonus pasākuma apskaņošanas uzdevuma izpildei. Izvieta un uzstāda mikrofonus atbilstoši apskaņošanas sistēmas shēmai, pamato izvietojumu, lieto piemērotas metodes un drošus darba paņēmienus. Izvieta skandas un skaņas kontroles monitorus atbilstoši apskaņošanas sistēmas shēmai, izmanto nepieciešamās papildierīces un papildaprīkojumu, izvēlas un lieto drošus darba paņēmienus. Pamato skandu un skaņas kontroles monitoru izvietojumu. Izvieta skaņu pulti atbilstoši apskaņošanas sistēmas shēmai. Izvēlas un izveido atbilstošus skaņu tehnikas savstarpējos saslēgumus, lieto piemērotas metodes un drošus darba paņēmienus. Konfigurē skaņu pulti atbilstoši dotajam ieejas un izejas kanālu sarakstam. Izskaidro skaņu pulsta konfigurēšanas gaitu. Pārbauda ieejas un izejas kanālus, lietojot atbilstošus paņēmienus. Nepieciešamības gadījumā novērš nepilnības. Veic skaņas pārbaudi, ievērojot skaņu

			pārbaudes secību. Regulē monitorus un ieejas parametrus pultij. Pamato veikto regulēšanas darbu nepieciešamību kvalitatīva skaņējuma nodrošināšanai.
4. Spēj: veikt skaņas regulāciju un apstrādi ar skaņu pulti. Zina: skaņu pulsts tehniskās iespējas, mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus, skaņas regulācijas paņēmienus ar skaņu pulti. Izprot: akustiskā skaņējuma sabalansēšanas elektronisko paņēmienu ietekmi uz māksliniecisko ieceri un augstvērtīgu skaņējumu.	15% no moduļa kopējā apjoma	Sagatavo skaņu pulti, programmējot to atbilstoši pasākuma tehniskajam scenārijam un pasākuma uzdevumam. Atbilstoši norādījumiem izmanto skaņu pulsts iespējas pasākuma apskaņošanas muzikālā balansa nodrošināšanai. Atbilstoši norādījumiem izmanto skaņu pulsts iespējas pasākuma apskaņošanas tembrālā skaņējuma nodrošināšanai. Atbilstoši norādījumiem izmanto skaņu pulsts iespējas pasākuma apskaņošanas skaņu efektu nodrošināšanai.	Sagatavo skaņu pulti, programmējot to atbilstoši pasākuma tehniskajam scenārijam un pasākuma uzdevumam, t.sk., izmantojot bezsaistes rediģēšanas datorprogrammu (<i>off-line editor</i>). Racionāli izmanto skaņu pulsts iespējas pasākuma apskaņošanas muzikālā balansa nodrošināšanai, saglabājot māksliniecisko ieceri. Racionāli izmanto skaņu pulsts iespējas pasākuma apskaņošanas tembrālā skaņējuma nodrošināšanai, saglabājot māksliniecisko ieceri. Racionāli izmanto skaņu pulsts iespējas pasākuma apskaņošanas skaņu efektu nodrošināšanai.
5. Spēj: veikt pasākuma skaņu ierakstu. Zina: skaņu ieraksta iekārtu un palīgierīču veidus un darbības principus, skaņu iekārtu tehniskās iespējas, pasākuma skaņas ieraksta pamatprincipus, pasākuma skaņas ieraksta kontroles paņēmienus. Izprot: pasākuma skaņu ieraksta kvalitātes nozīmi tā turpmākajā izmantošanā.	5% no moduļa kopējā apjoma	Konfigurē skaņu pulti atbilstoši dotajam ieejas un izejas kanālu sarakstam pasākuma skaņu ieraksta veikšanai. Veic pasākuma skaņu ierakstu ar skaņu pulti un lieto skaņu ieraksta kontrolei paredzētās ierīces, kontrolē skaņu tīrību atbilstoši norādījumiem. Atpazīt skaņas kvalitātes defektus.	Konfigurē skaņu pulti atbilstoši dotajam ieejas un izejas kanālu sarakstam. Izskaidro skaņu pulsts konfigurēšanas gaitu pasākuma skaņu ieraksta nodrošināšanai. Veic pasākuma skaņu ierakstu ar skaņu pulti un lieto skaņu ieraksta kontrolei paredzētās ierīces. Atpazīt un novērš skaņas kvalitātes defektus.

Moduļa "Apskaņošanas un skaņu ierakstu projektu veidošana" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas plānot un organizēt pasākumu apskaņošanu un skaņu ierakstus.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Plānot apskaņošanas un skaņu ierakstu tehnikas resursus atbilstoši darba uzdevumam. 2. Izstrādāt laika grafiku atbilstoši apskaņošanas vai skaņu ieraksta darba uzdevumam. 3. Sagatavot un nodrošināt drošu skaņu tehnikas transportēšanu. 4. Izvērtēt ar apskaņošanas un skaņu ierakstu darba procesiem saistītos riskus. 5. Veikt preventīvos pasākumus iespējamo risku novēršanai darba procesā ar apskaņošanas un skaņu ierakstu tehniku. 6. Organizēt apskaņošanas un skaņu ierakstu procesus.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti skaņu operatora kvalifikācijas B daļas moduļi "Skaņu ieraksts studijā" un "Pasākumu apskaņošana".
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa apguves noslēgumā izglītojamais kārto pārbaudījumu, kura laikā izstrādā apskaņošanas vai skaņu ieraksta projekta īstenošanas plānu atbilstoši darba uzdevumam.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Apskaņošanas un skaņu ierakstu projektu veidošana" ir programmas B daļas modulis, kuru skaņu operatora kvalifikācijas izglītojamie apgūst vienlaicīgi ar moduli "Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē", pēc kuru apguves seko noslēdzošais modulis "Skaņu operatora prakse".

Moduļa "Apskaņošanas un skaņu ierakstu projektu veidošana" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: plānot apskaņošanas un skaņu ierakstu tehnikas resursus atbilstoši darba uzdevumam. Zina: apskaņošanas un skaņu ierakstu tehnikas vienību un citu tehnisko resursu skaita aprēķināšanas metodes. Izprot: tehnikas plānošanas nozīmi apskaņošanas vai skaņu ierakstu projekta organizēšanā.	35% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc galvenās darbības kultūras projektu veidošanā, ieinteresētās un iesaistītās puses. Nosauc faktorus, kuri jāizvērtē, lai noteiktu kultūras projekta iespējamību. Raksturo kultūras projektu plānošanas posmus un nosauc posmus, kuros iesaistās skaņu operators. Nosaka skaņu aparatūras izvietojanas	Nosauc un ilustrē ar piemēriem galvenās darbības kultūras projektu veidošanā, ieinteresētās un iesaistītās puses. Nosauc un pamato faktorus, kuri jāizvērtē, lai noteiktu kultūras projekta iespējamību. Raksturo kultūras projektu plānošanas posmus un pamato skaņu operatora iesaisti plānošanas posmos ar konkrētām darbībām.

		iespējas telpā atbilstoši pasākuma tehniskajam scenārijam, raideram, norisei, mērķauditorijai, žanram. Noskaidro pasākuma vietas plānojumu un parametrus, novērtē pasākuma vietas akustiku un skaņdarba žanra īpatnības. Izstrādā tehnisko risinājumu atbilstoši žanram un videi. Izvēlas nepieciešamos skaņu tehnikas resursus atbilstoši darba uzdevumam. Aprēķina nepieciešamo skaņu tehnikas vienību skaitu.	Nosaka un pamato skaņu aparatūras izvietojanas iespējas un nianse telpā atbilstoši pasākuma tehniskajam scenārijam, raideram, norisei, mērķauditorijai, žanram. Noskaidro pasākuma vietas plānojumu un parametrus, aprēķina telpas platību, novērtē pasākuma vietas akustiku un skaņdarba žanra īpatnības. Izstrādā un pamato tehnisko risinājumu variantus atbilstoši žanram un videi. Izvēlas nepieciešamos skaņu tehnikas resursus atbilstoši darba uzdevumam. Aprēķina nepieciešamo skaņu tehnikas vienību skaitu, pamato izvēli un aprēķinus.
2. Spēj: izstrādāt laika grafiku atbilstoši apskaņošanas/skaņu ieraksta darba uzdevumam. Zina: apskaņošanas un skaņu ierakstu tehnoloģiskos procesus un to laikietilpību, laika plānošanas principus, laika grafika izstrādes paņēmienus, faktorus, kuri var ietekmēt iekļaušanos laika grafikā. Izprot: laika plānošanas nozīmi savlaicīgai apskaņošanas un skaņu ierakstu darba uzdevuma izpildei.	10% no moduļa kopējā apjoma	Apraksta laika grafikā ietverto informāciju. Apraksta apskaņošanas/skaņu ieraksta projekta tehnoloģisko procesu secību. Nosaka tehnoloģisko procesu izpildes laikietilpību. Sagatavo laika grafiku apskaņošanas/skaņu ieraksta projektam.	Izskaidro laika grafikā ietverto informāciju, grafika veidošanas principus un secību, laika, izmaksu un kvalitātes savstarpējo sakarību. Apraksta apskaņošanas/skaņu ieraksta projekta tehnoloģisko procesu secību. Novērtē tehnoloģisko procesu izpildes laikietilpību atkarībā no darba apstākļiem (vide, komanda u.c.). Sagatavo un pamato laika grafiku apskaņošanas/skaņu ieraksta projektam.
3. Spēj: sagatavot un nodrošināt drošu skaņu tehnikas transportēšanu. Zina: transportēšanas veidus, skaņu tehnikas iepakojšanas paņēmienus kravu drošai transportēšanai, kravu nostiprināšanas principus, skaņu tehnikas pārbaudes pēc transportēšanas, iespējamus riskus skaņu tehnikas transportēšanas laikā.	15% no moduļa kopējā apjoma	Iepako skaņu tehniku transportēšanai un apraksta skaņu tehnikas iepakojšanas paņēmienus tās drošai transportēšanai. Veic skaņu tehnikas kravas fizisko uzmērīšanu, fiksē mērījumus un izmanto aprēķinus transportlīdzekļa kravas telpas aizpildīšanai. Apraksta kravas nostiprināšanas paņēmienus. Pārbauda skaņu tehniku pēc	Iepako skaņu tehniku transportēšanai un pamato skaņu tehnikas iepakojšanas paņēmienus tās drošai transportēšanai. Veic skaņu tehnikas kravas fizisko uzmērīšanu, fiksē mērījumus un izmanto aprēķinus transportlīdzekļa kravas telpas racionālai aizpildīšanai. Apraksta kravas nostiprināšanas paņēmienus, pamato stiprināšanas

Izprot: drošas skaņu tehnikas transportēšanas nodrošināšanas nozīmi savlaicīgai un kvalitatīvai apskaņošanas vai skaņu ierakstu projekta īstenošanai.		transportēšanas, nosauc skaņu tehnikas pārbaudes paņēmienus pēc transportēšanas.	nepieciešamību. Pārbauda skaņu tehniku pēc transportēšanas, apraksta skaņu tehnikas pārbaudes paņēmienus un rīcību defektu konstatēšanas gadījumā, pamato pārbaužu nepieciešamību.
4. Spēj: izvērtēt ar apskaņošanas un skaņu ierakstu darba procesiem saistītos riskus. Zina: apskaņošanas un skaņu ierakstu darba procesu risku veidus (tehnoloģiskos, vides, sociālos un juridiskos), to novērtēšanas principus, risku novēršanas metodes. Izprot: apskaņošanas un skaņu ierakstu darba procesu riska faktoru ietekmi uz apskaņošanas un skaņu ierakstu projektu īstenošanas kvalitāti.	10% no moduļa kopējā apjoma	Prognozē un izvērtē apskaņošanas un skaņu ierakstu projektu riskus.	Prognozē un detalizēti izvērtē apskaņošanas un skaņu ierakstu projektu riskus un sagatavo pasākumu plānu risku mazināšanai.
5. Spēj: veikt preventīvos pasākumus iespējamo risku novēršanai darba procesā ar apskaņošanas un skaņu ierakstu tehniku. Zina: specifiskos apskaņošanas un skaņu ierakstu iekārtu ekspluatācijas noteikumus, apskaņošanas un skaņu ierakstu iekārtu lietošanas un uzglabāšanas nosacījumus dažādos laikapstākļos. Izprot: iespējamās riska situācijas darbā ar apskaņošanas un skaņu ierakstu tehniku un preventīvo pasākumu nepieciešamību drošai darbu veikšanai.	10% no moduļa kopējā apjoma	Ievēro apskaņošanas un skaņu ierakstu iekārtu drošas lietošanas un uzglabāšanas nosacījumus, darba un vides aizsardzības, ugunsdrošības un elektrodrošības prasības darbā ar apskaņošanas un skaņu ierakstu tehniku. Identificē pastāvošos riskus darba procesā ar apskaņošanas un skaņu ierakstu tehniku, veic preventīvos pasākumus risku mazināšanai, lieto nepieciešamos individuālos un kolektīvos darba aizsardzības līdzekļus.	Ievēro apskaņošanas un skaņu ierakstu iekārtu drošas lietošanas un uzglabāšanas nosacījumus, darba un vides aizsardzības, ugunsdrošības un elektrodrošības prasības darbā ar apskaņošanas un skaņu ierakstu tehniku. Pamato apskaņošanas un skaņu ierakstu iekārtu lietošanas un uzglabāšanas nosacījumu neievērošanas sekas. Identificē pastāvošos riskus darba procesā ar apskaņošanas un skaņu ierakstu tehniku. Izvēlas un veic preventīvos pasākumus risku mazināšanai, lieto nepieciešamos individuālos un kolektīvos darba aizsardzības līdzekļus atbilstoši darba uzdevumam un normatīvo aktu prasībām, pamato preventīvo pasākumu nepieciešamību.

6. Spēj: organizēt apskaņošanas un skaņu ierakstu procesus. Zina: komandas darba būtību, pienākumu deleģēšanas procesu, skaņošanas komandas dalībnieku darba pienākumus un atbildību skaņošanas procesā, darba pienākumu koordinēšanas un kontroles paņēmienus. Izprot: koordinēta skaņošanas komandas darba nozīmi skaņošanas projekta īstenošanā.	20% no moduļa kopējā apjoma	Raksturo komandas darba būtību un principus. Nosaka apskaņošanas/skaņu ierakstu procesa nodrošināšanai nepieciešamo personālu. Organizē apskaņošanas un skaņu ierakstu procesus atbilstīgi komandas sastāvam uzticētajiem pienākumiem.	Raksturo komandas darba būtību un principus. Nosauc un ilustrē ar piemēriem faktorus, kas ietekmē komandas darba efektivitāti. Nosaka apskaņošanas/skaņu ierakstu procesa nodrošināšanai nepieciešamo personālu un katra darbinieka pienākumus. Organizē apskaņošanas un skaņu ierakstu procesus atbilstīgi komandas sastāvam uzticētajiem pienākumiem. Pamato procesu koordinēšanas un kontroles nepieciešamību.
--	------------------------------------	---	--

Moduļa "Lokālo datortīklu ierīkošana un konfigurēšana" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas ierīkot un konfigurēt vienkāršu lokālo datortīklu infrastruktūru un pieslēgt ārējās komunikācijas.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Izstrādāt vienkārša lokālā datortīkla risinājumu. 2. Izbūvēt vadu un bezvadu lokālos datortīklus. 3. Veidot lokālā datortīkla kabeļu savienojumus. 4. Novērtēt datortīkla un tā elementu veiktspēju. 5. Konfigurēt komutācijas un maršrutēšanas iekārtas. 6. Novērst bojājumus lokālo datortīklu darbībā un konfigurācijas kļūdas datortīkla iekārtās.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti skaņu operatora vai gaismošanas operatora kvalifikācijas programmas B daļas moduļi.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Lokālo datortīklu ierīkošana un konfigurēšana" apguves noslēgumā izglītojamais kārto pārbaudījumu, kura laikā izbūvē lokālo datortīklu.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Lokālo datortīklu ierīkošana un konfigurēšana" ir programmas C daļas modulis, kuru apgūst skaņu operatora un gaismošanas operatora kvalifikācijas izglītojamie pēc brīvas izvēles pirms noslēdzošajiem moduļiem "Skaņu operatora prakse" un "Gaismošanas operatora prakse".

Moduļa "Lokālo datortīklu ierīkošana un konfigurēšana" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: izstrādāt vienkārša lokālā datortīkla risinājumu. Zina: lokālo datortīklu risinājumu projekta saskaņošanas procedūras un izstādi un normatīvo aktu prasības datortīklu ierīkošanai, datortīklu veiktspējas rādītāji, servera darbības principi, grafisko darbu izpildīšanas paņēmienus. Izprot: lokālo datortīklu izstrādāto projekta risinājumu atbilstību datortīkla lietotāju	15% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc lokālo datortīklu risinājumu projekta saskaņošanas procedūras. Izstrādā vienkārša lokālā datortīkla risinājumu. Nosauc normatīvo aktu prasības datortīklu ierīkošanai. Raksturo datortīklu veiktspējas rādītājus, servera darbības principus.	Izskaidro lokālo datortīklu risinājumu projekta saskaņošanas procedūras un pamato to nepieciešamību. Izstrādā un pamato vienkārša lokālā datortīkla risinājumu. Raksturo normatīvo aktu prasības datortīklu ierīkošanai. Novērtē datortīklu veiktspējas ietekmi uz programmatūras darbības kvalitāti, raksturo un izskaidro datortīklu veiktspējas rādītājus, servera darbības principus.

vajadzībām.			
2. Spēj: izbūvēt vadu un bezvadu lokālos datortīklus. Zina: datortīkla izbūves tehnoloģijas, nepieciešamās iekārtas, materiālus un instrumentus, vadu un bezvadu datortīkla elementus, drošus darba paņēmienus. Izprot: lokālo datortīklu izbūves tehnoloģijas neievērošanas sekas.	20% no moduļa kopējā apjoma	Izbūvē vadu un bezvadu datortīklus, nosauc tehnoloģijas atšķirības vadu un bezvadu datortīklu izbūvē. Lieto drošus darba paņēmienus.	Izbūvē vadu un bezvadu datortīklus, izvēlas un lieto nepieciešamās iekārtas, materiālus un instrumentus, vadu un bezvadu datortīkla elementus, izvēlas un lieto datortīklu izbūves principus, pamato savu izvēli. Lieto racionālus un drošus darba paņēmienus.
3. Spēj: veidot lokālā datortīkla kabeļu savienojumus. Zina: kabeļu tipus, to galvenos parametrus, savienojumu tehnoloģijas, nepieciešamos materiālus, iekārtas un instrumentus kabeļu savienojumu izveidei, drošus darba paņēmienus. Izprot: kvalitatīva kabeļu savienojuma nozīmi datortīkla darbības nodrošināšanā.	10% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc lokālo datortīklu kabeļu tipus un to galvenos parametrus. Veido lokālā datortīkla kabeļu savienojumus, lietojot drošus darba paņēmienus	Nosauc un atšķir lokālo datortīklu kabeļu tipus, izskaidro galveno parametru atšķirības. Veido lokālā datortīkla kabeļu savienojumus, lietojot drošus darba paņēmienus, izvēlas un lieto iekārtas un instrumentus kabeļu savienojumu izveidei, pamato kvalitatīva kabeļu savienojuma nozīmi datortīkla darbības nodrošināšanā.
4. Spēj: novērtēt datortīkla un tā elementu veikspēju. Zina: datortīkla un tā elementu veidus, mērinstrumentus veikspējas testēšanai. Izprot: datortīkla un tā elementu veikspējas ietekmi uz datortīkla darbību.	15% no moduļa kopējā apjoma	Novērtē datortīkla un tā elementu veikspēju, nosauc datortīkla un tā elementu veidus un lieto mērinstrumentus veikspējas testēšanai.	Novērtē datortīkla un tā elementu veikspēju, novērtē datortīkla elementu veikspējas ietekmi uz datortīkla darbību un lieto mērinstrumentus veikspējas testēšanai.
5. Spēj: konfigurēt vadu un bezvadu komutācijas un maršrutēšanas iekārtas. Zina: komutācijas un maršrutēšanas iekārtu veidus, ražotāju noteiktās instrukcijas. Izprot: iekārtu un programmatūras atbilstību noteiktajiem parametriem.	20% no moduļa kopējā apjoma	Konfigurē vadu un bezvadu komutācijas un maršrutēšanas iekārtas. Nosauc komutācijas un maršrutēšanas iekārtu veidus.	Konfigurē vadu un bezvadu komutācijas un maršrutēšanas iekārtas, izmantojot ražotāju noteiktās instrukcijas. Pamato komutācijas un maršrutēšanas iekārtu programmatūras izvēli.
6. Spēj: novērst bojājumus lokālo	20% no	Novērš bojājumus datortīkla darbībā	Novērš konfigurācijas kļūdas

datortīklu darbībā un konfigurācijas kļūdas datortīkla iekārtās. Zina: datortīkla testēšanas metodes, lokālo datortīklu darbības bojājumu veidus un konfigurācijas kļūdas, bojājumu diagnosticēšanas un to novēršanas algoritmus. Izprot: datortīkla bojājumu un konfigurācijas kļūdu ietekmi uz datortīkla darbību.	moduļa kopējā apjoma	un konfigurācijas kļūdas datortīkla iekārtās. Nosauc datortīkla testēšanas metodes, iespējamo bojājumu veidus, bojājumu diagnosticēšanas un to novēršanas algoritmus.	datortīkla iekārtās. Konfigurē un novērš bojājumus datortīkla darbībā, pamato datortīkla bojājumu un konfigurācijas kļūdu ietekmi uz datortīkla darbību.
---	-----------------------------	--	---

Moduļa "Elektroniskās mūzikas programmēšana" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas izveidot instrumentu skanējumu, izmantojot virtuālos sintezatorus, radīt elektroniskās mūzikas aranžējumu un vienkāršu muzikālu pavadījumu, izmantojot audio datorprogrammas.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Analizēt elektronisko mūziku. 2. Izveidot instrumentu skanējumu, izmantojot virtuālos sintezatorus. 3. Radīt elektroniskās mūzikas aranžējumu. 4. Radīt vienkāršu muzikālu pavadījumu, izmantojot audio datorprogrammu.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti programmas B daļas moduļi.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa apguves noslēgumā izglītojamais veido elektroniskās mūzikas skaņdarbu vai rekonstruē dziesmu.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Elektroniskās mūzikas programmēšana" ir C daļas modulis, kuru skaņu operatora kvalifikācijas izglītojamie apgūst pēc brīvas izvēles pirms noslēdzošā moduļa "Skaņu operatora prakse".

Moduļa "Elektroniskās mūzikas programmēšana" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: analizēt elektronisko mūziku. Zina: elektroniskās mūzikas producēšanas paņēmienus, elektroniskās mūzikas producēšanas izteiksmes līdzekļus, elektroniskās mūzikas žanrus. Izprot: elektroniskās skaņrades lietojumu mūzikas radīšanā.	10% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc būtiskākos mūzikas tehnoloģijas attīstības posmus un elektroniskās ierīces. Atpazīst elektroniskās mūzikas žanrus un izmantotos producēšanas izteiksmes līdzekļus.	Izskaidro un pamato dažādu mūzikas tehnoloģiju attīstības posmus un to nozīmi mūzikas attīstībā. Atpazīst elektroniskās mūzikas žanrus un izmantotos producēšanas izteiksmes līdzekļus. Ar piemēriem raksturo elektroniskās mūzikas izteiksmes līdzekļus.
2. Spēj: izveidot instrumentu skanējumu, izmantojot virtuālos sintezatorus. Zina: virtuālu sintezatoru un skaņas ģeneratoru uzbūvi un darbības principus,	20% no moduļa kopējā apjoma	Apraksta virtuālo sintezatoru un skaņas ģeneratoru uzbūvi un to darbības principus. Nosauc dažādus sintēzes tipus. Demonstrē visus audiosintēzes	Izskaidro virtuālo sintezatoru un skaņas ģeneratoru uzbūvi un to darbības principus. Nosauc un ar piemēriem demonstrē dažādus sintēzes tipus.

sintezatora skaņu veidošanas principus un paņēmienus. Izprot: sintezatoru elementu ietekmi uz skaņu.		veidus, izmantojot sintezatoru.	Atšķir sintezatorus pēc to nosaukumiem un tipiēm. Brīvi demonstrē un salīdzina dažādus audiosintēzes veidus, izmantojot sintezatoru.
3. Spēj: radīt elektroniskās mūzikas aranžējumu. Zina: elektroniskās mūzikas aranžēšanas pamatprincipus un paņēmienus, datorprogrammu iespējas elektroniskas mūzikas aranžējuma veidošanā. Izprot: elektroniskās mūzikas aranžējuma nozīmi atšķirīgam mūzikas skanējumam.	40% no moduļa kopējā apjoma	Izveido ritmisku pavadījumu, izmantojot elektroniskos sekvenčerus. Saslēdz sintezatorus ar MIDI pēc iepriekš izveidotas shēmas. Izveido vienkāršu aranžējumu trim instrumentiem, aranžējumā iekļaujot ievadu, kulmināciju un nobeigumu.	Izveido ritmisku pavadījumu ar ievadu, kulmināciju un nobeigumu, izmantojot elektroniskos sekvenčerus, un pamato veiktās darbības. Saslēdz sintezatorus vairākos kanālos ar MIDI pēc paša izstrādātas shēmas. Izveido muzikāli bagātu aranžējumu vairāk nekā trim instrumentiem, maina instrumentu tembrus skaņdarba laikā. Veido skaņdarba sarežģītāku versiju.
4. Spēj: radīt vienkāršu muzikālu pavadījumu, izmantojot audio datorprogrammu. Zina: muzikālo pavadījumu audio apstrādes veidus atbilstoši mūzikas žanram, datorprogrammu iespējas muzikālo pavadījumu veidošanā dziesmu rekonstrukcijai. Izprot: datorprogrammās veidoto muzikālo pavadījumu lietojumu.	30% no moduļa kopējā apjoma	Rekonstruē dziesmu, izveidojot dziesmas muzikālo pavadījumu. Skanējumu pietuvina izvēlētajam skaņdarbam.	Rekonstruē dziesmu, izveidojot pilnīgu dziesmas muzikālo pavadījumu. Precīzi pietuvina skanējumu izvēlētajam skaņdarbam.

Moduļa "Skaņu operatora prakse" apraksts

Moduļa mērķis	Nostiprināt un pilnveidot izglītojamā spējas nodrošināt pasākumu apskaņošanu, skaņas ierakstīšanu, sagatavoto audio materiālu (mūzikas, balss, skaņu efektu) atskaņošanu, elektroniskās aparatūras izvietojumu, strādāt ar mikrofoniem, skaņas pastiprinātājiem, skaņu pultīm un skaņu ieraksta iekārtām, noteikt skaņu ieraksta iekārtu gatavību un atbilstību dotajam uzdevumam.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Plānot skaņu ieraksta/atkaņošanas/apkaņošanas darba uzdevuma īstenošanu. 2. Sagatavot skaņu tehniku darbam. 3. Uztādīt un pārbaudīt skaņu tehniku. 4. Veikt skaņu ierakstīšanu, atkaņošanu un apkaņošanu. 5. Veikt skaņu ieraksta apstrādi un pēcstrādi. 6. Lietot drošus darba paņēmienus un ievērot darba aizsardzības, ugunsdrošības un vides aizsardzības normatīvo aktu prasības, veicot profesionālo darbību.
Moduļa ieejas nosacījumi	Moduļa "Skaņu operatora prakse" ieejas nosacījums ir apgūti visi programmas A, B, C daļas profesionālās kvalifikācijas "Skaņu operators" iegūšanai nepieciešamie moduļi.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Skaņu operatora prakse" apguves noslēgumā izglītojamais noformē prakses pārskatu, iekļaujot informāciju par prakses laikā paveikto, kā arī pašvērtējumu un darba devēja vērtējumu. Izglītojamais iesniedz nepieciešamos profesionālās kvalifikācijas prakses dokumentus.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Skaņu operatora prakse" ir apgūstams programmas B daļā. Modulis "Skaņu operatora prakse" ir noslēdzošais modulis skaņu operatora profesionālās kvalifikācijas iegūšanai, paredzēts apgūto profesionālo kompetenču nostiprināšanai darba vidē.

Moduļa "Skaņu operatora prakse" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: plānot skaņu ieraksta/atkaņošanas/apkaņošanas darba uzdevuma īstenošanu.	15% no moduļa kopējā apjoma	Analizē saņemto uzdevumu, noskaidro skaņu aparatūras izvietojuma iespējas telpā atbilstoši pasākuma scenārijam, norisei, mērķauditorijai, konsultējoties ar prakses vadītāju. Piedāvā tehnisko risinājumu atbilstoši pasūtītāja iecerei. Noskaidro pasākuma vietas	Analizē saņemto uzdevumu, noskaidro skaņu aparatūras izvietojuma nianšes telpā atbilstoši pasākuma scenārijam, norisei, mērķauditorijai. Piedāvā tehnisko risinājumu variantus atbilstoši pasūtītāja iecerei. Patstāvīgi noskaidro pasākuma vietas plānojumu un parametrus, aprēķina

		plānojumu un parametrus, novērtē pasākuma vietas akustiku un skaņdarba žanra īpatnības, konsultējoties ar prakses vadītāju. Izvēlas nepieciešamos skaņu tehnikas resursus atbilstoši darba uzdevumam. Aprēķina nepieciešamo skaņu tehnikas vienību skaitu. Prognozē un izvērtē darba uzdevuma izpildes riskus. Sazinās ar objekta atbildīgo personu par pieejamo elektrotīkla jaudu pasākuma vietā, lieto mērierīces sprieguma noteikšanai atbilstoši norādījumiem.	telpas platību, novērtē pasākuma vietas akustiku un skaņdarba žanra īpatnības. Izvēlas nepieciešamos skaņu tehnikas resursus atbilstoši darba uzdevumam. Aprēķina nepieciešamo skaņu tehnikas vienību skaitu, pamato izvēli un aprēķinus. Prognozē un detalizēti izvērtē darba uzdevuma izpildes riskus un sagatavo pasākumu plānu risku mazināšanai. Patstāvīgi sazinās ar objekta atbildīgo personu par pieejamo elektrotīkla jaudu pasākuma vietā. Lieto mērierīces sprieguma noteikšanai.
2. Spēj: sagatavot skaņu tehniku darbam.	15% no moduļa kopējā apjoma	Nokomplektē skaņu tehniku darba uzdevuma izpildei atbilstoši norādījumiem. Pārbauda skaņu tehnikas gatavību darbam atbilstoši norādījumiem. Lieto drošus darba paņēmienus. Sagatavo skaņu tehniku transportēšanai un pārliecinās par skaņu tehnikas nogādāšanu un gatavību darbam pēc transportēšanas atbilstoši norādījumiem.	Nokomplektē skaņu tehniku atbilstoši darba uzdevumam. Pārbauda skaņu tehnikas gatavību darbam. Izvēlas un lieto piemērotas metodes un drošus darba paņēmienus. Patstāvīgi sagatavo skaņu tehniku transportēšanai un pārliecinās par skaņu tehnikas nogādāšanu un gatavību darbam pēc transportēšanas.
3. Spēj: uzstādīt un pārbaudīt skaņu tehniku.	20% no moduļa kopējā apjoma	Izveido skaņu tehnikas savstarpējos saslēgumus atbilstoši norādījumiem, lietojot drošus darba paņēmienus. Izvieta un uzstāda mikrofonus atbilstoši norādījumiem, lietojot drošus darba paņēmienus. Izvieta skandas un skaņas kontroles monitorus atbilstoši norādījumiem, izmanto nepieciešamās papildierīces un papildaprīkojumu, lieto drošus darba paņēmienus. Sagatavo skaņu pulti darba uzdevuma sākšanai atbilstoši norādījumiem.	Izvēlas atbilstošāko skaņu tehnikas elektrosaslēgumu. Patstāvīgi izveido atbilstošus skaņu tehnikas savstarpējos saslēgumus, lieto piemērotas metodes un drošus darba paņēmienus. Izvēlas atbilstošus mikrofonus darba uzdevuma izpildei. Patstāvīgi izvieta un uzstāda mikrofonus atbilstoši darba uzdevumam, lieto piemērotas metodes un drošus darba paņēmienus. Izvieta skandas un skaņas kontroles

			monitorus atbilstoši iecerei un darba uzdevumam, izmanto nepieciešamās papildierīces un papildaprīkojumu, izvēlas un lieto drošus darba paņēmienus. Patstāvīgi sagatavo skaņu pulti darba uzdevuma sākšanai.
4. Spēj: veikt skaņu ierakstīšanu, atskaņošanu un apskaņošanu.	30% no moduļa kopējā apjoma	Novērtē skaņu iekārtu tehniskās iespējas un iestatījumus atbilstoši norādījumiem. Veic skaņu ierakstu un lieto skaņu ieraksta kontrolei paredzētās ierīces, kontrolē skaņas tīrību atbilstoši norādījumiem. Atpazīst skaņas kvalitātes defektus. Novērtē atskaņošanas iekārtu gatavību dotajam uzdevumam. Izvieta apskaņošanas ierīces atbilstoši darba uzdevumam. Lieto drošus darba paņēmienus. Atbilstoši norādījumiem izmanto skaņu pulsts iespējas, ar elektroniskiem līdzekļiem sabalansē akustisko skanējumu, lieto mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus un skaņas partitūru.	Izvēlas dotajam uzdevumam atbilstošas skaņu ieraksta iekārtas, novērtē skaņu iekārtu tehniskās iespējas. Lieto piemērotākos mikrofonus atbilstoši dotajam uzdevumam. Pārbauda skaņu ieraksta iekārtu gatavību dotajam uzdevumam, bezvadu mikrofona raidītāja un uztvērēja iestatījumus. Patstāvīgi veic skaņu ierakstu un lieto skaņu ieraksta kontrolei paredzētās ierīces. Atpazīst un novērš skaņas kvalitātes defektus. Izvēlas dotajam uzdevumam atbilstošāko atskaņošanas ierīci un veidu, izmanto atbilstošus ārējos datu nesējus. Izvēlas dotajam uzdevumam atbilstošākās apskaņošanas ierīces. Izvieta apskaņošanas ierīces atbilstoši vides akustiskajām īpatnībām. Izvēlas un lieto drošus darba paņēmienus. Racionāli izmanto skaņu pulsts iespējas, ar elektroniskiem līdzekļiem sabalansē akustisko skanējumu, saglabājot māksliniecisko ieceri. Lieto skaņas partitūru. Nepieciešamības gadījumā izveido augstvērtīgu skaņas partitūru atbilstoši darba uzdevumam.
5. Spēj: veikt skaņu ieraksta apstrādi un pēcapstrādi.	10% no moduļa kopējā apjoma	Atlasa un sagatavo skaņu ieraksta materiālus apstrādei un pēcapstrādei	Atlasa un sagatavo skaņu ieraksta materiālus apstrādei un pēcapstrādei

		atbilstoši norādījumiem. Apstrādā skaņas kvalitāti un līmeni, lietojot skaņas apstrādes datorprogrammas atbilstoši norādījumiem. Sagatavo audiofailus darba sākšanai un dažādiem medijiem atbilstoši norādījumiem.	atbilstoši darba uzdevumam. Analizē skaņas kvalitāti, izmantojot nepieciešamās skaņu apstrādes datorprogrammas. Izvēlas un lieto nepieciešamos skaņas regulēšanas veidus atbilstoši darba uzdevumam. Sabalansē dažādu skaņas avotu skaņas līmeņus. Patstāvīgi sagatavo audiofailus darba sākšanai un dažādiem medijiem, ievērojot audiofaila saglabāšanas standartus.
6. Spēj: lietot drošus darba paņēmienus un ievērot darba aizsardzības, ugunsdrošības un vides aizsardzības normatīvo aktu prasības, veicot profesionālo darbību.	10% no moduļa kopējā apjoma	Ievēro darba aizsardzības, ugunsdrošības un elektrodrošības prasības darba uzdevumu veikšanas procesā. Nosauc iespējamus riskus prakses vietā. Lieto drošus darba paņēmienus, individuālos un kolektīvos darba aizsardzības līdzekļus atbilstoši darba uzdevumam. Nosauc vides piesārņošanas riskus prakses vietā, piemēro pasākumus šo risku novēršanai.	Ievēro darba aizsardzības, ugunsdrošības un elektrodrošības prasības darba uzdevumu veikšanas procesā un atbilstoši rīkojas, lai novērstu riskus. Identificē darba uzdevumu veikšanas procesā pastāvošos riskus. Izvēlas un lieto drošus darba paņēmienus, individuālos un kolektīvos darba aizsardzības līdzekļus atbilstoši prakses vietas un normatīvo aktu prasībām. Analizē vides piesārņošanas riskus, izvēlas un organizē atbilstošus pasākumus šo risku novēršanai.

Moduļa "Darbs ar gaismošanas tehniku" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas izvēlēties un sagatavot gaismošanas tehniku atbilstoši darba uzdevumam.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Izvēlēties gaismošanas tehniku atbilstoši darba uzdevumam. 2. Novērtēt gaismas iekārtu tehnisko stāvokli un iespēju robežās novērst tehniskos defektus. 3. Sagatavot gaismošanas tehniku darba procesam un izvēlēties nepieciešamo papildaprīkojumu gaismošanas procesam.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti programmas A daļas moduļi.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa apguves noslēgumā izglītojamais nokomplektē un sagatavo gaismošanas tehniku un papildaprīkojumu atbilstoši darba uzdevumam.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Darbs ar gaismošanas tehniku" ir programmas B daļas modulis, kuru gaismošanas operatora kvalifikācijas izglītojamie apgūst vienlaicīgi ar moduļiem "Audio/gaismošanas sistēmu tehnisko zīmējumu un skīču izstrāde", "Vizuālā komunikācija" un "Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība", pēc kuru apguves seko moduļi "Gaismošanas risinājumu izstrāde" un "Gaismošana".

Moduļa "Darbs ar gaismošanas tehniku" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: izvēlēties gaismošanas tehniku atbilstoši darba uzdevumam. Zina: gaismas un gaismošanas tehnikas fizikālos pamatus, gaismas avotus, gaismas iekārtu veidus, to tehniskās īpatnības, izmantošanas iespējas un nosacījumus. Izprot: gaismošanas tehnikas izmantošanas iespējas gaismošanas procesa nodrošināšanā.	35% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc cilvēka acs uzbūves īpatnības. Atpazīst dažādus gaismas avotus. Izskaidro fotometrijas pamatlikumus un nosauc gaismas fotometriskos lielumus. Izskaidro gaismas fizikālās un ģeometriskās optikas likumus, nosauc gaismas optiskās īpašības. Atpazīst dažādus gaismas iekārtu veidus. Apraksta dažāda veida fiksēto gaismas iekārtu uzbūvi, darbības principus un tehniskos parametrus.	Nosauc un raksturo cilvēka acs uzbūves īpatnības. Raksturo dažādus gaismas avotus. Izskaidro fotometrijas pamatlikumus un novērtē dažādu gaismas avotu fotometriskos lielumus. Izskaidro ar piemēriem gaismas fizikālās un ģeometriskās optikas likumus un gaismas optiskās īpašības. Atpazīst un klasificē dažādas gaismas iekārtas. Izskaidro ar piemēriem dažāda veida fiksēto gaismas iekārtu uzbūvi,

		Apraksta dažādu veidu kustīgās galvas gaismas iekārtu uzbūvi, darbības principus un tehniskos parametrus. Nosaka gaismas iekārtu izmantošanas un izvietojuma iespējas. Izvieto gaismas iekārtas atbilstoši to izmantošanas un izvietojuma nosacījumiem. Lieto drošus darba paņēmienus. Ievēro gaismošanas tehnikas drošas izmantošanas un izvietojuma nosacījumus. Identificē pastāvošos riskus gaismas iekārtu izmantošanas un izvietojuma procesā.	darbības principus un tehniskos parametrus. Raksturo dažāda veida fiksēto gaismas iekārtu kopīgo un atšķirīgo, to lietojumu. Izskaidro ar piemēriem dažādu veidu kustīgās galvas iekārtu uzbūvi, darbības principus un tehniskos parametrus. Raksturo dažādu veidu kustīgās galvas gaismas iekārtu kopīgo un atšķirīgo, to lietojumu. Nosaka gaismas iekārtu izmantošanas un izvietojuma iespējas. Izvieto gaismas iekārtas un pamato izvietojuma atbilstību gaismas iekārtu izmantošanas un izvietojuma nosacījumiem. Lieto drošus darba paņēmienus. Ievēro gaismošanas tehnikas drošas izmantošanas un izvietojuma nosacījumus. Identificē pastāvošos riskus gaismas iekārtu izmantošanas un izvietojuma procesā un nosaka nepieciešamos preventīvos pasākumus. Pamato gaismošanas tehnikas izmantošanas un izvietojuma nosacījumu neievērošanas sekas.
2. Spēj: novērtēt gaismas iekārtu tehnisko stāvokli un iespēju robežās novērst tehniskos defektus. Zina: gaismas iekārtu tehniskā stāvokļa novērtēšanas metodes, apkopes paņēmienus, gaismošanas tehnikas defektu novēršanas iespējas un drošus darba paņēmienus. Izprot: gaismas iekārtu tehniskā stāvokļa novērtēšanas nozīmi to drošai izmantošanai.	10% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc gaismas iekārtu defektu veidus. Novērtē gaismas iekārtu tehnisko stāvokli. Lieto atbilstošus gaismas iekārtu apkopes paņēmienus. Novērtē gaismas iekārtu defektu novēršanas iespējas.	Nosauc un raksturo gaismas iekārtu defektu veidus. Izskaidro noteiktā defekta sekas. Novērtē gaismas iekārtu tehnisko stāvokli un nosaka defekta veidu. Izvēlas un lieto atbilstošus gaismas iekārtu apkopes paņēmienus. Pamato izvēli un apkopes ietekmi uz gaismas iekārtu veikspēju un drošu izmantošanu. Novērtē gaismas iekārtu defektu novēršanas iespējas un atbilstīgi savai kompetencei novērš defektus.

3. Spēj: sagatavot gaismošanas tehniku darba procesam un izvēlēties nepieciešamo papildaprīkojumu gaismošanas procesam. Zina: gaismošanas tehnikas papildaprīkojuma veidus, gaismas iekārtu vadību, gaismošanas tehnikas komutācijas paņēmienus. Izprot: gaismošanas tehnikas papildaprīkojuma un vadības sistēmu nozīmi gaismošanas tehnikas komplektācijā un kvalitatīvas komutācijas nozīmi gaismošanas iekārtas darbības nodrošināšanā.	55% no moduļa kopējā apjoma	Apraksta gaismošanas tehnikas papildaprīkojuma veidus un tehniskos parametrus. Atbilstoši darba uzdevumam izvēlas nepieciešamo gaismas iekārtas papildaprīkojumu. Apraksta dažāda veida gaismas kontrolleru un dimmerēšanas bloku uzbūvi, darbības principus un tehniskos parametrus. Vispārīgi apraksta gaismas iekārtu vadības tīklus. Apraksta DMX vadības sistēmas principus. Izstrādā gaismošanas DMX vadības tīkla shēmu. Paskaidro dažādu vadu konstrukciju atšķirības. Nosauc dažādus vados izmantojamās materiālus. Atpazīst vara vadu kabeļu kategoriju, atšifrē uzrakstu uz kabeļa. Analizē elektriskos parametrus ražotāja tehniskajā dokumentācijā. Atpazīst optisko kabeļu tipus, izskaidro atšķirības starp kabeļu konstrukcijām. Izveido vadu cilpas skrūvju savienošanai caur starplikām, lietojot drošus darba paņēmienus, un paskaidro, kādus skrūvgriežu tipus nepieciešams izmantot attiecīgajām skrūvēm. Savieno vadus lodējot, lieto drošus darba paņēmienus, paskaidro lodāmuru tehniskos datus un tā lietošanas mērķi. Savieno vadus appresējot, lieto drošus darba paņēmienus, paskaidro	Izskaidro ar piemēriem dažādu veidu gaismošanas tehnikas papildaprīkojuma tehniskos parametrus un lietošanu. Atbilstoši darba uzdevumam izvēlas nepieciešamo gaismas iekārtas papildaprīkojumu un pamato izvēli. Izskaidro ar piemēriem dažāda veida gaismas kontrolleru un dimmerēšanas bloku darbības principus un tehniskos parametrus. Raksturo dažāda veida gaismas kontrolleru un dimmerēšanas bloku kopīgo un atšķirīgo, to lietojumu. Detalizēti raksturo gaismas iekārtu vadības tīklus. Izskaidro DMX vadības sistēmas principus. Izstrādā gaismošanas DMX vadības tīkla shēmu un paskaidro slēgumu. Paskaidro atšķirības starp dažādām vadu konstrukcijām. Analizē vadu izolāciju materiālu ietekmi uz kabeļa elektriskajiem un tehniskajiem parametriem, kā arī vadu dzīslu materiālus, to ietekmi uz kabeļa parametriem. Atpazīst vara vadu kabeļu kategoriju, atšifrē uzrakstu uz kabeļa. Analizē kabeļu konstruktīvās īpatnības atkarībā no kategorijas un to elektriskos parametrus. Atpazīst optisko kabeļu tipus, paskaidro optisko kabeļu montēšanas principu un izskaidro kabeļu konstrukciju atšķirības. Izveido vadu cilpas skrūvju savienošanai caur starplikām, lietojot drošus darba paņēmienus, pamato
--	------------------------------------	--	---

		vadu appresēšanas tehnoloģisko procesu. Montē RJ tipa spraudņus, lietojot drošus darba paņēmienus, paskaidro montāžas tehnoloģisko procesu. Atšķir dažādu konstrukciju spraudņu presēšanas instrumentus, kuri paredzēti dažādu modeļu RJ spraudņiem. Montē koaksiālos BNC spraudņus, lietojot drošus darba paņēmienus, izvēlas dažādu konstrukciju spraudņu presēšanas instrumentus (izolācijas noņemšanai un presēšanai) dažādu diametru koaksiālajiem kabeliem. Montē neizolētu/izolētu vadu uzgaļus, lietojot drošus darba paņēmienus. Pamato instrumentu izvēli uzgaļu uzpresēšanai. Montē XLR tipa spraudņus, lietojot drošus darba paņēmienus, lodē to kontaktus pie vadiem, paskaidro montāžas tehnoloģisko procesu. Atšķir dažādu konstrukciju spraudņu montēšanas īpatnības. Montē SPEAKON tipa spraudņus, lietojot drošus darba paņēmienus, presē vai lodē to kontaktus pie vadiem. Atšķir dažādu konstrukciju spraudņu montēšanas īpatnības Izveido gaismošanas iekārtu un vadības tīkla savienojumus. Lieto drošus darba paņēmienus.	neitrāla materiāla starpliku izmantošanu dažādu materiālu vadu savienojumos un sekas, ja šīs starplikas netiek izmantotas. Savieno vadus lodējot, lieto drošus darba paņēmienus, pamato lodāmuru izvēli pēc to tehniskajiem parametriem atbilstoši lodējamā materiāla tipam. Savieno vadus appresējot, lieto drošus darba paņēmienus, analizē papildmateriālu izmantošanu, savienojot dažāda diametra un materiāla vadus. Montē RJ tipa spraudņus, lietojot drošus darba paņēmienus, analizē dažādām tehnoloģijām paredzēto RJ tipa spraudņu izmantošanas nozīmi. Paskaidro, kādas krāsas vadi jāiepresē spraudņa moduļa attiecīgajos kontaktos. Montē koaksiālos BNC spraudņus, lietojot drošus darba paņēmienus, izvēlas dažādu konstrukciju spraudņu presēšanas instrumentus (izolācijas noņemšanai un presēšanai) dažādu diametru koaksiālajiem kabeliem. Montē BNC spraudņa terminatoru. Montē neizolētu/izolētu vadu uzgaļus, lietojot drošus darba paņēmienus. Pamato instrumentu izvēli uzgaļu uzpresēšanai. Nosauc dažāda diametra neizolētu/izolētu vadu uzgaļu krāsu kodus. Montē XLR tipa spraudņus un lodē to kontaktus pie vadiem, lietojot drošus darba paņēmienus, paskaidro montāžas tehnoloģisko procesu.
--	--	---	---

		Raksturo dažādām tehnoloģijām paredzēto XLR tipa spraudņu izmantošanas nozīmi. Montē SPEAKON tipa spraudņus, lodē vai presē to kontaktus pie vadiem, lietojot drošus darba paņēmienus, paskaidro montāžas tehnoloģisko procesu. Raksturo dažādām tehnoloģijām paredzēto SPEAKON tipa spraudņu izmantošanas nozīmi. Izveido gaismošanas iekārtu un vadības savienojumus. Izvēlas piemērotus savienojumu izveidošanas paņēmienus. Pamato riskus DMX vadības tīkla izveidē. Lieto drošus darba paņēmienus.
--	--	--

Moduļa "Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas aprēķināt gaismošanas/skaņošanas aparatūras jaudu un rīkoties saskaņā ar elektrodrošības noteikumiem darbā ar gaismošanas/skaņošanas iekārtām.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Aprēķināt izmantojamās gaismošanas/skaņošanas aparatūras kopējo jaudu. 2. Noskaidrot objektā pieejamo elektrisko jaudu. 3. Rīkoties saskaņā ar elektrodrošības noteikumiem darbā ar gaismošanas/skaņošanas iekārtām.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti programmas A daļas moduļi.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa apguves noslēgumā izglītojamais dotajām gaismošanas/skaņošanas sistēmām aprēķina aparatūras kopējo jaudu.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība" ir programmas B daļas modulis, ko gaismošanas operatora kvalifikācijas izglītojamie apgūst vienlaicīgi ar moduļiem "Darbs ar gaismošanas tehniku", "Audio/gaismošanas sistēmu tehnisko zīmējumu un skīču izstrāde" un "Vizuālā komunikācija", pēc kura apguves seko moduļi "Gaismošanas risinājumu izstrāde" un "Gaismošana". Skaņu operatora kvalifikācijas izglītojamie moduli "Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība" apgūst vienlaicīgi ar moduļiem "Darbs ar audio iekārtām", "Audio/gaismošanas sistēmu tehnisko zīmējumu un skīču izstrāde", "Radio elektronikas tehnisko darbu pamatiemaņas", pēc kuru apguves seko moduļi "Audiovizuāla darba skaņas ieraksts un apstrāde" un "Mūzikas pamatprasmes".

Moduļa "Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: aprēķināt izmantojamās gaismošanas/skaņošanas aparatūras kopējo jaudu. Zina: elektriskos lielumus un to mērvienības, gaismošanas/skaņošanas aparatūras kopējās jaudas aprēķināšanas veidus. Izprot: gaismošanas/skaņošanas	35% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc elektrotehnikas pamatlīelumus, to savstarpējās sakarības. Veic elektrotehniskos aprēķinus. Nosauc līdzstrāvas elektrisko ķēžu slēgumu veidus. Nosauc vienfāzes maiņstrāvas elektrisko ķēžu slēgumu veidus. Nosauc trīsfāžu maiņstrāvas elektrisko ķēžu slēgumu veidus.	Izskaidro elektrotehnikas pamatlīelumus, to savstarpējās sakarības. Veic elektrotehniskos aprēķinus, izskaidro un pamato aprēķinu gaitu. Izskaidro līdzstrāvas elektrisko ķēžu slēgumu veidus un to lietojumu. Izskaidro vienfāzes maiņstrāvas elektrisko ķēžu slēgumu veidus un to lietojumu. Izskaidro trīsfāžu maiņstrāvas elektrisko ķēžu slēgumu veidus un to lietojumu.

aparātūras kopējās jaudas aprēķināšanas nepieciešamību tās drošai pieslēgšanai.		Nosaka gaismošanas/skaņošanas aparātūras jaudu. Aprēķina gaismošanas/skaņošanas aparātūras kopējo jaudu.	Nosaka gaismošanas/skaņošanas aparātūras jaudu un izskaidro dažādu aparātūras veidu jaudas atšķirības. Aprēķina gaismošanas/skaņošanas aparātūras kopējo jaudu, paskaidro aprēķinu gaitu.
2. Spēj: noskaidrot objektā pieejamo elektrisko jaudu. Zina: elektrības pieslēguma veidus, ar elektrību saistītos tehniskos apzīmējumus, mērierīces sprieguma un elektriskās jaudas noteikšanai, to darbības principus un mērīšanas paņēmienus, drošus darba paņēmienus, objektā pieejamās elektriskās jaudas atbilstību gaismas/skaņošanas iekārtu tehniskajiem datiem. Izprot: objektā pieejamās elektriskās jaudas ietekmi uz gaismas/skaņošanas iekārtu drošu un pilnvērtīgu funkcionēšanu.	50% no moduļa kopējā apjoma	Apraksta elektroiekārtu parametrus. Nosauc mēraparātus elektrisko mērījumu veikšanai. Veic un fiksē nepieciešamos elektriskos mērījumus, konsultējoties ar prakses vadītāju. Atpazīst komutācijas aparātus un nosauc to darbības principus. Veic gaismas/ skaņošanas iekārtu pievienošanu pie enerģijas avota. Lieto drošus darba paņēmienus. Veic gaismas/ skaņošanas iekārtu atvienošanu no enerģijas avota. Lieto drošus darba paņēmienus.	Apraksta elektroiekārtu parametrus, pamato elektroiekārtu atbilstības nozīmi drošai gaismošanas/skaņošanas iekārtas ekspluatācijai. Nosauc mēraparātus elektrisko mērījumu veikšanai, izskaidro to pieslēgšanas īpatnības. Patstāvīgi izvēlas mēraparātus, veic un fiksē nepieciešamos elektriskos mērījumus. Apraksta komutācijas aparātus un analizē to darbības principus. Veic gaismas/ skaņošanas iekārtu pievienošanu pie enerģijas avota un izskaidro veicamo darbību secību. Lieto drošus darba paņēmienus. Veic gaismas/ skaņošanas iekārtu atvienošanu no enerģijas avota un izskaidro veicamo darbību secību. Lieto drošus darba paņēmienus.
3. Spēj: rīkoties, ievērojot elektrodrošības noteikumus darbā ar gaismošanas/skaņošanas iekārtām, un sniegt pirmo palīdzību elektrotraumu gadījumā. Zina: elektrodrošības noteikumus darbā ar gaismošanas/skaņošanas iekārtām, brīdinājuma zīmes, elektrotraumas un rīcību elektrotraumu gadījumā. Izprot: riska faktoru mazināšanas nepieciešamību darbā ar elektroierīcēm.	15% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc brīdinājuma un aizlieguma zīmju veidus. Izvieta drošības zīmes atbilstoši gaismošanas/skaņošanas darba situācijai. Nosauc elektrotraumu veidus. Nosauc elektriskās strāvas iedarbības veidus uz cilvēka organismu. Sniedz pirmo palīdzību elektrotraumu gadījumā un izsauc neatliekamo medicīnisko palīdzību.	Nosauc brīdinājuma un aizlieguma zīmju veidus un izskaidro to nozīmi. Izvieta drošības zīmes atbilstoši gaismošanas/skaņošanas darba situācijai, pamato to nepieciešamību. Nosauc un analizē elektrotraumu veidus. Nosauc elektriskās strāvas iedarbības veidus uz cilvēka organismu un analizē to sekas. Sniedz pirmo palīdzību elektrotraumu gadījumā un izsauc neatliekamo medicīnisko palīdzību, sniedzot papildinformāciju par nelaimes gadījuma apstākļiem.

Moduļa "Gaismošanas risinājumu izstrāde" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas izstrādāt gaismošanas tehniskos un mākslinieciskos risinājumus atbilstoši darba uzdevumam un izveidot mākslinieciski un tehniski augstvērtīgu gaismas partitūru.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Piemērot gaismas tehniskos līdzekļus darba videi. 2. Izveidot gaismu izvietojuma shēmu atbilstoši darba uzdevumam. 3. Izstrādāt gaismošanas tehniskos un mākslinieciskos risinājumus atbilstoši darba uzdevumam. 4. Izveidot mākslinieciski un tehniski augstvērtīgu gaismas partitūru. 5. Prezētēt gaismojuma tehniskos risinājumus.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti gaismošanas operatora kvalifikācijas programmas B daļas moduli "Darbs ar gaismošanas tehniku", "Audio/gaismošanas sistēmu tehnisko zīmējumu un skici izstrāde" un "Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība".
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa apguves noslēgumā izglītojamais kārtā pārbaudījumu, kura laikā izstrādā un prezentē gaismošanas risinājumu atbilstoši darba uzdevumam.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Gaismošanas risinājumu izstrāde" ir programmas B daļas modulis, ko gaismošanas operatora kvalifikācijas izglītojamie apgūst vienlaicīgi ar moduļiem "Gaismošana" un "Vizuālā komunikācija", pēc kuru apguves seko moduļi "Gaismošanas projektu veidošana" un "Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē".

Moduļa "Gaismošanas risinājumu izstrāde" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: piemērot gaismas tehniskos līdzekļus darba videi. Zina: gaismošanas tehnoloģiju piemērošanas paņēmienus darba videi, gaismas režīmu un daudzuma novērtēšanas paņēmienus, ēnošanas paņēmienus, dabīgā apgaismojuma izmaiņu prognozēšanu, dabīgā un mākslīgā apgaismojuma mijiedarbību, praktisko efektu un gaismas specefektu lietošanu. Izprot: mākslinieciskās idejas īstenošanas	11% no moduļa kopējā apjoma	Apraksta telpā izmantotās gaismas kvalitātes. Apraksta gaismošanas tehnoloģiju lietošanas iespējas. Raksturo dabīgā un mākslīgā apgaismojuma mijiedarbību un ietekmi uz gaismošanas risinājumu izstrādi. Atšķir dažādu materiālu gaismas atstarošanu un absorbēšanu, to ietekmi uz vidi. Izskaidro krāsu temperatūras izmaiņas fiziskajā vidē un uzfilmētajā	Apraksta un analizē telpā izmantotās gaismas kvalitātes. Apraksta un ar piemēriem ilustrē gaismošanas tehnoloģiju lietošanas iespējas. Raksturo un ar piemēriem skaidro dabīgā un mākslīgā apgaismojuma mijiedarbību un ietekmi uz gaismošanas risinājumu izstrādi. Izskaidro dažādu materiālu gaismas atstarošanu un absorbēšanu, to ietekmi uz vidi. Izskaidro krāsu temperatūras

iespējas, izmantojot konkrētajā vietā esošo gaismošanas tehniku un tās mijiedarbību ar dabīgo apgaismojumu.		materiālā. Atpazīst praktiskos un gaismas specefektus. Izvērtē darba drošības riskus darbā ar gaismas specefektiem. Apraksta gaismošanas tehnoloģiju attīstības tendences, izmantojot dažādus informācijas avotus.	izmaiņas fiziskajā vidē un uzfilmētajā materiālā. Nosaka paņēmienus vēlamā rezultāta iegūšanai. Atpazīst praktiskos un gaismas specefektus. Izvērtē darba drošības riskus darbā ar gaismas specefektiem. Izskaidro identificēto praktisko efektu un gaismas specefektu veidošanas procesu. Apraksta, izvērtē un ilustrē ar piemēriem gaismošanas tehnoloģiju attīstības tendences, pamatojoties uz dažādos informācijas avotos iegūto informāciju.
2. Spēj: izveidot gaismu izvietojuma shēmu atbilstoši darba uzdevumam. Zina: darba metodes ar vienu vai vairākiem gaismas avotiem, gaismošanas tehnikas vienību un jaudu izvietojuma plāna izveides principus, koncerta, kino, teātra, televīzijas gaismošanas pamatprincipus, apkārtējās vides un gaismas likumsakarības, gaismas atstarošanas un izplatīšanas, tās mijiedarbību ar vidi, krāsu korekcijas paņēmienus, specefektu plānošanu un izmantošanu mākslas performancēs, skatuves apgaismes iekārtas. Izprot: gaismu izvietojumu atbilstoši darba uzdevumam un mākslinieciskajai iecerei.	34% no moduļa kopējā apjoma	Atpazīst gaismu izvietojuma shēmā izmantotos apzīmējumus. Nosauc dažādu veidu koncertu gaismošanas principus. Izstrādā gaismas iekārtu izvietojuma shēmas dažāda veida koncertiem. Nosauc teātra un operas gaismošanas principus. Izstrādā gaismas iekārtu izvietojuma shēmas teātrim un operai. Nosauc baleta un dejas gaismošanas principus. Izstrādā gaismas iekārtu izvietojuma shēmas baletam un dejai. Nosauc televīzijas gaismošanas principus. Nosauc kino gaismošanas principus.	Atpazīst gaismu izvietojuma shēmā izmantotos apzīmējumus un paskaidro gaismas iekārtu izvietojumu. Nosauc dažādu veidu koncertu gaismošanas principus, raksturo kopīgo un atšķirīgo. Izstrādā un pamato gaismas iekārtu izvietojuma shēmas dažāda veida koncertiem. Nosauc teātra un operas gaismošanas principus, raksturo kopīgo un atšķirīgo. Izstrādā un pamato gaismas iekārtu izvietojuma shēmas teātrim un operai. Nosauc baleta un dejas gaismošanas principus, raksturo kopīgo un atšķirīgo. Izstrādā gaismas iekārtu izvietojuma shēmas baletam un dejai un pamato gaismu iekārtu izvietojumu. Nosauc televīzijas gaismošanas principus, raksturo kopīgo un atšķirīgo salīdzinājumā ar citām mākslas jomām.

			Nosauc kino gaismošanas principus, raksturo kopīgo un atšķirīgo salīdzinājumā ar citām mākslas jomām.
3. Spēj: izstrādāt gaismošanas tehniskos un mākslinieciskos risinājumus atbilstoši darba uzdevumam. Zina: gaismošanas tehnoloģijas un to lietošanas attīstības tendences, scenārija veidošanas pamatprincipus, scenogrāfijas pamatprincipus, gaismošanas tehnisko un māksliniecisko risinājumu izstrādes paņēmienus. Izprot: gaismošanas tehnisko risinājumu atbilstību mākslinieciskajai iecerei un darba videi.	15% no moduļa kopējā apjoma	Atpazīst scenogrāfijas pamatprincipus. Izveido gaismošanas vidē vienkāršu apgaismojumu atbilstoši dramaturģiskajam notikumam. Izgaismo notikuma vidi atbilstoši mākslinieciskajai iecerei. Vispārīgi apraksta tehniskos un organizatoriskos aspektus izvēlētajā pasākuma vidē. Veido dramaturģiskajam notikumam apgaismojumu ar krāsu palīdzību. Izveido piemērotu apgaismojumu, lai personāža vizuālais tēls (kostīms, grims) atbilst mākslinieciskajai iecerei. Atpazīst gaismu režijas pamatprincipus.	Atpazīst un analizē scenogrāfijas pamatprincipus. Izveido gaismošanas vidē apgaismojuma risinājumu atbilstoši dramaturģiskajam notikumam un mākslinieciskajām iecerēm, pamato savu izvēli, sniedzot priekšlikumus. Izgaismo lokāciju atbilstoši mākslinieciskajai iecerei. Izvēli pamato. Detalizēti analizē tehniskos un organizatoriskos aspektus izvēlētajā lokācijā. Veido dramaturģiskajam notikumam apgaismojumu atbilstoši mākslinieciskajai iecerei. Izmanto gan scenogrāfijas elementus, gan krāsu korekciju. Izveido piemērotu apgaismojumu, lai personāža vizuālais tēls (kostīms, grims) atbilst mākslinieciskajai iecerei. Paskaidro veiktās izvēles. Prognozē un izvērtē iespējamās sarežģījumus gaismošanas procesā, pamatojoties uz vizuālā tēla konceptu. Atpazīst un raksturo gaismu režijas principus.
4. Spēj: izveidot mākslinieciski un tehniski augstvērtīgu gaismas partitūru. Zina: gaismas partitūras veidošanas pamatprincipus, gaismas partitūras programmēšanu, modelēšanu. Izprot: gaismas partitūras izstrādes nozīmi gaismošanas ieceres īstenošanā.	35% no moduļa kopējā apjoma	Atpazīst un nosauc dažādas gaismu pults partitūras. Veido dažādas gaismas partitūras. Atpazīst un nosauc dažādas gaismu modelēšanas datorprogrammas. Veido apgaismojuma modeli, izmantojot datorprogrammu. Atpazīst un nosauc dažādas gaismu 3D digitālās simulācijas programmas.	Atpazīst un analizē dažādas gaismu pults partitūras. Veido un analizē dažādas gaismas partitūras. Atpazīst un analizē dažādas gaismu modelēšanas datorprogrammas. Veido un analizē apgaismojuma modeli, izmantojot datorprogrammu. Atpazīst un analizē dažādas gaismu

		Pēc pedagoga norādījumiem programmē gaismu pulti, izmantojot 3D digitālās simulācijas datorprogrammu. Izvērtē izveidoto gaismu partitūru. Rediģē izveidoto gaismu partitūru. Pielāgo izveidoto gaismu partitūru konkrētajai videi.	3D digitālās simulācijas programmas. Programmē gaismu pulti, izmantojot dažādas 3D digitālās simulācijas datorprogrammas. Izvērtē izveidoto gaismu partitūru un skaidro partitūras vērtēšanas principus. Rediģē izveidoto gaismu partitūru un analizē izmaiņas. Pielāgo izveidoto gaismu partitūru konkrētajai videi un analizē veiktās izmaiņas.
5. Spēj: prezentēt gaismošanas tehniskos risinājumus. Zina: prezentācijas veidus un paņēmienus, datorprogrammu iespējas modernu prezentāciju veidošanā. Izprot: gaismošanas tehnisko risinājumu prezentācijas nozīmi veiksmīgas sadarbības veidošanā ar klientu.	5% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc dažādus gaismošanas tehnisko risinājumu prezentāciju veidus. Veido prezentāciju konkrētajam gaismošanas risinājumam. Prezentē gaismošanas risinājumus, lietojot profesionālo terminoloģiju. Sniedz skaidrojumu par gaismošanas risinājumu.	Ar piemēriem raksturo dažādus gaismošanas tehnisko risinājumu prezentāciju veidus. Veido prezentāciju konkrētajam gaismošanas risinājumam, izmantojot aktuālās datorprogrammas. Prezentē gaismošanas risinājumus, lietojot profesionālo terminoloģiju. Sniedz skaidrojumu par gaismošanas risinājumu. Pamato gaismošanas tehnisko risinājumu.

Moduļa "Gaismošana"¹ apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas izveidot gaismas pultī partitūru atbilstoši mākslinieciskajai iecerei un veikt gaismas partitūras un shēmas kvalitātes kontroli gaismošanas procesā.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Uztādīt un noregulēt gaismošanas tehniku atbilstoši darba uzdevuma shēmai. 2. Izveidot gaismas pultī partitūru atbilstoši režisora mākslinieciskajai iecerei un piemērot esošo gaismas partitūru darba videi. 3. Kontrolēt gaismošanas procesu un operatīvi veikt nepieciešamās izmaiņas gaismas partitūrā vai shēmā darba procesā.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti gaismošanas operatora kvalifikācijas programmas B daļas moduli "Darbs ar gaismošanas tehniku", "Audio/gaismošanas sistēmu tehnisko zīmējumu un skici izstrāde" un "Gaismošanas/skaņošanas elektrodrošība".
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa apguves noslēgumā izglītojamais izveido partitūru gaismas pultī un veic gaismas partitūras un shēmas kvalitātes kontroli gaismošanas procesā.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Gaismošana" ir programmas B daļas modulis, ko gaismošanas operatora kvalifikācijas izglītojamie apgūst vienlaicīgi ar moduļiem "Gaismošanas risinājumu izstrāde" un "Vizuālā komunikācija", pēc kuru apguves seko moduli "Gaismošanas projektu veidošana" un "Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē".

¹Moduli "Gaismošana" ieteicams īstenot darba vidē.

Moduļa "Gaismošana" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: uzstādīt un noregulēt gaismošanas tehniku atbilstoši darba uzdevuma shēmai. Zina: drošus gaismošanas tehnikas uzstādīšanas un noregulēšanas paņēmienus, darba drošības noteikumus, drošas komutācijas izveidošanas paņēmienus. Izprot: gaismošanas tehnikas izvietojuma un noregulēšanas nozīmi	50% no moduļa kopējā apjoma	Atbilstoši darba uzdevumam izvēlas nepieciešamās gaismošanas iekārtas un to papildaprīkojumu. Pēc norādījumiem uzstāda gaismošanas tehniku. Lieto drošus darba paņēmienus. Atbilstoši darba uzdevumam un norādījumiem lieto gaismošanas tehnikai piemērotus un drošus komutācijas izveides paņēmienus. Atbilstoši norādījumiem noregulē gaismu iekārtas un to jaudu. Lieto	Atbilstoši darba uzdevumam izvēlas nepieciešamās gaismošanas iekārtas un to papildaprīkojumu. Novērtē gaismošanas tehnikas un papildaprīkojuma tehnisko stāvokli un izdara secinājumus par to drošu izmantošanu. Atbilstīgi savai kompetencei uzstāda gaismošanas tehniku. Izvēlas un lieto drošus darba paņēmienus. Atbilstoši darba uzdevumam izvēlas un lieto gaismošanas tehnikai piemērotus un drošus komutācijas izveides paņēmienus.

mākslinieciskās ieceres īstenošanā.		drošus darba paņēmienus.	Izvēlas un lieto gaismošanas tehnikai piemērotus un drošus noregulēšanas paņēmienus. Atbilstīgi savai kompetencei noregulē gaismu iekārtas un to jaudu saskaņā ar māksliniecisko ieceri. Izvēlas un lieto drošus darba paņēmienus.
2. Spēj: izveidot gaismas pultī partitūru atbilstoši režisora mākslinieciskajai iecerei un piemērot esošo gaismas partitūru darba videi. Zina: gaismas pults konfigurācijas paņēmienus, datorprogrammas iespējas gaismas partitūras izveidei. Izprot: gaismas partitūras nozīmi darba uzdevuma mākslinieciskās ieceres īstenošanai.	20% no moduļa kopējā apjoma	Atbilstoši norādījumiem sagatavo gaismas pulti darbam. Izveido gaismas partitūru, lietojot atbilstošās datorprogrammas un partitūras izveides iespējas gaismas pultī saskaņā ar norādījumiem. Ieprogrammē gaismas avotu atrašanās vietu, numerāciju un IP adreses.	Atbilstīgi savai kompetencei sagatavo gaismas pulti darbam, izvēloties un lietojot piemērotus gaismu pults sagatavošanas paņēmienus. Izveido gaismas partitūru, lietojot atbilstošās datorprogrammas un partitūras izveides iespējas gaismas pultī. Ieprogrammē gaismas avotu atrašanās vietu, numerāciju un IP adreses. Noregulē gaismas avotus, izmantojot gaismas pults darbības iespējas. Pārbauda gaismas partitūras un shēmu atbilstību mākslinieciskajai iecerei un nepieciešamības gadījumā atbilstīgi savai kompetencei veic korekcijas.
3. Spēj: kontrolēt gaismošanas procesu un operatīvi veikt nepieciešamās izmaiņas gaismas partitūrā vai shēmā darba procesā. Zina: izmaiņu veikšanas iespējas un paņēmienus gaismas partitūrā un shēmā, veikto izmaiņu saglabāšanas paņēmienus. Izprot: operatīvu gaismas partitūras vai shēmas korekciju veikšanas nozīmi gaismošanas procesa norisē un izmaiņu saglabāšanas nepieciešamību atkārtotai gaismošanas risinājuma īstenošanai.	30% no moduļa kopējā apjoma	Atbilstoši norādījumiem veic gaismošanas procesa kontroli un gaismošanas tehnikas darbības uzraudzību, ziņo par konstatētajām neatbilstībām. Lieto drošus darba paņēmienus. Atbilstoši norādījumiem veic nepieciešamās korekcijas gaismas partitūrā. Atbilstoši norādījumiem veic nepieciešamās korekcijas gaismas shēmā. Atbilstoši norādījumiem veic izmaiņu saglabāšanu gaismas partitūrā un shēmā.	Atbilstoši darba pienākumu sadalījumam veic gaismošanas procesa kontroli un gaismošanas tehnikas darbības uzraudzību, ziņo par konstatētajām neatbilstībām. Izvēlas un lieto drošus darba paņēmienus. Seko līdz kontroles monitoram. Atbilstīgi savai kompetencei veic nepieciešamās korekcijas gaismas partitūrā. Atbilstīgi savai kompetencei veic izmaiņas gaismas shēmā atbilstoši situācijai darba procesā. Saglabā veiktās izmaiņas gaismas partitūrā un shēmā, izvēloties un lietojot piemērotas saglabāšanas metodes. Pamato veikto izmaiņu saglabāšanas nepieciešamību atkārtotai gaismošanas risinājuma īstenošanai.

Moduļa " Gaismošanas projektu veidošana" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas plānot un organizēt gaismošanas projektus.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Plānot gaismošanas tehnikas resursus atbilstoši darba uzdevumam. 2. Izstrādāt laika grafiku atbilstoši gaismošanas darba uzdevumam. 3. Sagatavot un nodrošināt drošu gaismošanas tehnikas transportēšanu. 4. Izvērtēt ar gaismošanas darba procesiem saistītos riskus. 5. Veikt preventīvos pasākumus iespējamo risku novēršanai darba procesā ar gaismošanas tehniku. 6. Organizēt gaismošanas procesus.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti gaismošanas operatora kvalifikācijas B daļas moduļi "Gaismošanas risinājumu izstrāde" un "Gaismošana".
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa apguves noslēgumā izglītojamais kārto pārbaudījumu, kura laikā izstrādā gaismošanas projekta īstenošanas plānu atbilstoši darba uzdevumam.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Gaismošanas projektu veidošana" ir programmas B daļas modulis, kuru gaismošanas operatora kvalifikācijas izglītojamie apgūst vienlaicīgi ar moduli "Uzņēmējdarbība radošo industriju nozarē", pēc kuru apguves seko noslēdzošais modulis "Gaismošanas operatora prakse".

Moduļa " Gaismošanas projektu veidošana" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: plānot gaismošanas tehnikas resursus atbilstoši darba uzdevumam. Zina: gaismošanas tehnikas vienību un citu tehnisko resursu skaita aprēķināšanas metodes. Izprot: tehnikas plānošanas nozīmi gaismošanas projekta organizēšanā.	35% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc galvenās darbības kultūras projektu veidošanā, ieinteresētās un iesaistītās puses. Nosauc faktorus, kuri jāizvērtē, lai noteiktu kultūras projekta iespējamību. Raksturo kultūras projektu plānošanas procesa posmus un nosauc posmus, kuros iesaistās gaismošanas operators. Noskaidro pasākuma vietas plānojumu un parametrus, novērtē	Nosauc un ilustrē ar piemēriem galvenās darbības kultūras projektu veidošanā un ieinteresētās un iesaistītās puses. Nosauc un pamato faktorus, kuri jāizvērtē, lai noteiktu kultūras projekta iespējamību. Raksturo kultūras projektu plānošanas procesa posmus un pamato gaismošanas operatora iesaisti plānošanas posmos ar konkrētām darbībām.

		pasākuma žanra īpatnības. Izstrādā tehnisko risinājumu atbilstoši žanram un videi. Nosaka gaismošanas tehnikas izvietojuma iespējas telpā atbilstoši pasākuma tehniskajam scenārijam, raideram, norisei, mērķauditorijai, žanram. Izvēlas nepieciešamos gaismošanas tehnikas resursus atbilstoši darba uzdevumam. Aprēķina nepieciešamo gaismošanas tehnikas un papildaprīkojuma vienību skaitu.	Noskaidro pasākuma vietas plānojumu un parametrus, aprēķina telpas platību, novērtē pasākuma žanra īpatnības. Izstrādā un pamato tehnisko risinājumu variantus atbilstoši žanram un videi. Nosaka un pamato gaismošanas tehnikas izvietojuma iespējas un nianšes telpā atbilstoši pasākuma tehniskajam scenārijam, raideram, norisei, mērķauditorijai, žanram. Izvēlas nepieciešamos gaismošanas tehnikas resursus atbilstoši darba uzdevumam. Aprēķina nepieciešamo gaismošanas tehnikas un papildaprīkojuma vienību skaitu, pamato izvēli un aprēķinus.
2. Spēj: izstrādāt laika grafiku atbilstoši gaismošanas darba uzdevumam. Zina: gaismošanas tehnoloģiskos procesus un to laikietilpību, laika plānošanas principus, laika grafika izstrādes paņēmienus, faktorus, kuri var ietekmēt iekļaušanos laika grafikā. Izprot: laika plānošanas nozīmi savlaicīgai gaismošanas darba uzdevuma izpildei.	10% no moduļa kopējā apjoma	Apraksta laika grafikā ietverto informāciju. Apraksta gaismošanas projekta tehnoloģisko procesu secību. Nosaka tehnoloģisko procesu izpildes laikietilpību. Sagatavo laika grafiku gaismošanas projektam.	Izskaidro laika grafikā ietverto informāciju, veidošanas principus un secību, laika, izmaksu un kvalitātes savstarpējās sakarības. Apraksta gaismošanas projekta tehnoloģisko procesu secību. Novērtē tehnoloģisko procesu izpildes laikietilpību atkarībā no darba apstākļiem (vide, komanda u.c.). Sagatavo un pamato laika grafiku gaismošanas projektam.
3. Spēj: sagatavot un nodrošināt drošu gaismošanas tehnikas transportēšanu. Zina: transportēšanas veidus, gaismošanas tehnikas iepakojšanas paņēmienus kravu drošai transportēšanai, kravu nostiprināšanas principus, gaismošanas tehnikas pārbaudes pēc transportēšanas, iespējamus riskus gaismošanas tehnikas transportēšanas laikā.	15% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc gaismošanas tehnikas transportēšanas veidus. Iepako gaismošanas tehniku transportēšanai un apraksta gaismošanas tehnikas iepakojšanas paņēmienus tās drošai transportēšanai. Veic gaismošanas tehnikas kravas fizisko uzmērīšanu, fiksē mērījumus un izmanto aprēķinus transportlīdzekļa kravas telpas aizpildīšanai. Apraksta kravas nostiprināšanas paņēmienus.	Raksturo gaismošanas tehnikas transportēšanas veidus. Iepako gaismošanas tehniku transportēšanai un pamato gaismošanas tehnikas iepakojšanas paņēmienus tās drošai transportēšanai. Veic gaismošanas tehnikas kravas fizisko uzmērīšanu, fiksē mērījumus un izmanto aprēķinus transportlīdzekļa kravas telpas racionālai aizpildīšanai. Apraksta kravas nostiprināšanas paņēmienus,

Izprot: drošas gaismošanas tehnikas transportēšanas nodrošināšanas nozīmi savlaicīgai un kvalitatīvai gaismošanas projekta īstenošanai.		Pārbauda gaismošanas tehniku pēc transportēšanas, nosauc gaismošanas tehnikas pārbaudes paņēmienus pēc transportēšanas.	pamato stiprināšanas nepieciešamību. Pārbauda gaismošanas tehniku pēc transportēšanas, apraksta gaismošanas tehnikas pārbaudes paņēmienus un rīcību defektu konstatēšanas gadījumā, pamato pārbaužu nepieciešamību. Izdara secinājumus par iekārtu turpmākās izmantošanas iespējām.
4. Spēj: izvērtēt ar gaismošanas darba procesiem saistītos riskus. Zina: gaismošanas darba procesu risku veidus (tehnoloģiskos, vides, sociālos un juridiskos), to novērtēšanas principus, risku novēršanas metodes. Izprot: gaismošanas darba procesu riska faktoru ietekmi uz gaismošanas projektu īstenošanas kvalitāti.	10% no moduļa kopējā apjoma	Prognozē un izvērtē gaismošanas projektu riskus.	Prognozē un detalizēti izvērtē gaismošanas projektu riskus un sagatavo pasākumu plānu risku mazināšanai.
5. Spēj: veikt preventīvos pasākumus iespējamo risku novēršanai darba procesā ar gaismošanas tehniku. Zina: specifiskos gaismošanas iekārtu ekspluatācijas noteikumus, gaismošanas iekārtu lietošanas un uzglabāšanas nosacījumus, ņemot vērā dažādus laikapstākļus. Izprot: iespējamās riska situācijas darbā ar gaismošanas tehniku un preventīvo pasākumu nepieciešamību drošai darbu veikšanai.	10% no moduļa kopējā apjoma	Ievēro gaismošanas iekārtu drošas ekspluatācijas noteikumus, darba un vides aizsardzības, ugunsdrošības un elektrodrošības prasības darbā ar gaismošanas tehniku. Identificē pastāvošos riskus darba procesā ar gaismošanas tehniku, veic preventīvos pasākumus, lieto nepieciešamos individuālos un kolektīvos darba aizsardzības līdzekļus.	Ievēro gaismošanas iekārtu drošas ekspluatācijas noteikumus, darba un vides aizsardzības, ugunsdrošības un elektrodrošības prasības darbā ar gaismošanas tehniku. Pamato gaismošanas iekārtu lietošanas un uzglabāšanas nosacījumu neievērošanas sekas. Identificē pastāvošos riskus darba procesā ar gaismošanas tehniku. Izvēlas un veic preventīvos pasākumus, lieto nepieciešamos individuālos un kolektīvos darba aizsardzības līdzekļus atbilstoši darba uzdevumam un normatīvo aktu prasībām, pamato preventīvo pasākumu nepieciešamību.
6. Spēj: organizēt gaismošanas procesu. Zina: komandas darba būtību, pienākumu	20% no moduļa kopējā apjoma	Raksturo komandas darba būtību un principus. Nosaka gaismošanas procesa	Raksturo komandas darba būtību un principus. Nosauc un ilustrē ar piemēriem faktorus, kas ietekmē

deleģēšanas procesu, gaismošanas komandas dalībnieku darba pienākumus un atbildību gaismošanas procesā, darba pienākumu koordinēšanas un kontroles paņēmienus. Izprot: koordinēta gaismošanas komandas darba nozīmi gaismošanas projekta īstenošanā.		nodrošināšanai nepieciešamo personālu. Organizē gaismošanas procesu atbilstīgi komandai uzticētajiem pienākumiem.	komandas darba efektivitāti. Nosaka gaismošanas procesa nodrošināšanai nepieciešamo personālu un katra darbinieka pienākumus. Organizē gaismošanas procesu atbilstīgi komandai uzticētajiem pienākumiem. Pamato procesa koordinēšanas un kontroles nepieciešamību.
--	--	---	---

Moduļa "Arhitektūras gaismošana" apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas izstrādāt arhitektūras objektu gaismošanas risinājumus.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Veikt arhitektūras objekta izpēti gaismošanas plāna izstrādei. 2. Izstrādāt gaismošanas tehnisko risinājumu arhitektūras objektam, tā elementiem un apkārtējai videi atbilstoši arhitekta vai dizainera iecerēm. 3. Izstrādāt gaismošanas tehnisko risinājumu interjeram atbilstoši arhitekta vai dizainera iecerēm.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūti gaismošanas operatora programmas B daļas moduļi "Gaismošanas risinājumu izstrāde" un "Gaismošana".
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa apguves noslēgumā izglītojamais izstrādā un prezentē arhitektūras objekta gaismošanas risinājumu atbilstoši darba uzdevumam.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Arhitektūras gaismošana" ir programmas C daļas modulis, ko gaismošanas operatora kvalifikācijas izglītojamie apgūst pēc brīvas izvēles pirms noslēdzošā moduļa "Gaismošanas operatora prakse".

Moduļa "Arhitektūras gaismošana" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: veikt arhitektūras objekta izpēti gaismošanas plāna izstrādei. Zina: ēku, būvju, telpu arhitektūras elementus, arhitektūras gaismošanas plānošanas principus, parametrus un normatīvus, arhitektūras gaismošanas risinājumu plāna izstrādes paņēmienus. Izprot: arhitektūras objektu izbūves un apgaismojuma risinājumu mijiedarbību.	30% no moduļa kopējā apjoma	Definē jēdzienu "arhitektūra". Nosauc arhitektūras pamatelementus. Nosauc arhitektūras stilus, to raksturīgākās iezīmes, elementus un izmantotos materiālus. Nosauc objekta arhitektūras stilu. Nosauc dabīgās gaismas veidus un to izmantošanas mērķus arhitektūrā. Nosauc mākslīgās gaismas avotu veidus un to izmantošanas mērķus arhitektūrā. Raksturo elektriskā apgaismojuma attīstību un tā ietekmi uz arhitektūras objektiem. Nosauc arhitektūras vai interjera	Definē jēdzienu "arhitektūra". Nosauc un raksturo arhitektūras pamatelementus. Nosauc un raksturo arhitektūras stilus, to raksturīgākās iezīmes, elementus un izmantotos materiālus, ilustrē tos ar piemēriem. Nosauc un raksturo objekta arhitektūras stilu, nosaka tajā izmantotos gaismas avotus. Nosauc un raksturo dabīgās gaismas veidus un to izmantošanas mērķus arhitektūrā. Nosauc un raksturo mākslīgās gaismas avotu veidus un to izmantošanas mērķus arhitektūrā. Ar piemēriem raksturo elektriskā

		gaismošanas plānošanas principus un parametrus. Veic arhitektūras gaismošanas plāna izpēti, izvērtējot dažus kritērijus. Izstrādā arhitektūras gaismošanas risinājuma plānu, izvēlas gaismošanas iekārtas arhitektūras gaismošanai atbilstoši dizaina iecerei.	apgaismojuma attīstību un tā ietekmi uz arhitektūras objektiem. Nosauc un raksturo arhitektūras vai interjera gaismošanas plānošanas principus un parametrus. Veic arhitektūras gaismošanas plāna izpēti, izvērtējot visus būtiskos kritērijus un plāna atbilstību normatīvo aktu prasībām. Izstrādā arhitektūras gaismošanas risinājuma plānu, izvēlas gaismošanas iekārtas arhitektūras gaismošanai atbilstoši dizaina iecerei, raksturo to parametrus un pamato izvēli.
2. Spēj: izstrādāt gaismošanas tehnisko risinājumu arhitektūras objektam, tā elementiem un apkārtējai videi atbilstoši arhitekta vai dizainera iecerēm. Zina: arhitektūras objektu, to elementu un vides gaismošanas metodes, gaismošanas iekārtu izvietojanas paņēmienus, arhitektūras objektu, to elementu un vides gaismošanas tehniskos risinājumus. Izprot: arhitektūras objektu, to elementu un vides gaismošanas iekārtu izvietojanas tehnisko risinājumu nozīmi arhitekta vai dizainera ieceres īstenošanā.	35% no moduļa kopējā apjoma	Raksturo arhitektūras objektu, to elementu un vides gaismošanas metodes. Nosauc arhitektūras objektu, to elementu un vides gaismošanas iekārtu tehniskos parametrus. Apraksta dažāda veida arhitektūras objektu, to elementu un vides gaismošanas iekārtu uzbūvi, darbības principus un tehniskos parametrus. Nosauc gaismas iekārtu izvietojanas nosacījumus arhitektūras objektu, to elementu un vides gaismošanā. Izstrādā vizualizāciju gaismas iekārtu izvietojumam arhitektūras objektu, to elementu un vides gaismošanai. Vispārīgi apraksta arhitektūras objektu, to elementu un vides gaismošanas risinājumus. Sagatavo tehnisko risinājumu fasādes gaismošanai. Sagatavo tehnisko risinājumu ēkas ārējo velvju gaismošanai. Sagatavo tehnisko risinājumu ēkas fasādes ornamentu gaismošanai. Sagatavo tehnisko risinājumu ēkas ārējo margu un kāpņu gaismošanai.	Ar piemēriem raksturo arhitektūras objektu, to elementu un vides gaismošanas metodes, izskaidro dažādo metožu izmantošanas mērķus. Nosauc un raksturo arhitektūras objektu, to elementu un vides gaismošanas iekārtu tehniskos parametrus. Izskaidro ar piemēriem dažāda veida arhitektūras objektu, to elementu un vides gaismošanas iekārtu darbības principus un tehniskos parametrus. Raksturo dažāda veida arhitektūras objektu, to elementu un vides gaismošanas iekārtu kopīgo un atšķirīgo, to lietojumu un izmantošanas nosacījumus. Nosauc un ar piemēriem ilustrē gaismas iekārtu izvietojanas nosacījumus arhitektūras objektu, to elementu un vides gaismošanā. Izstrādā vizualizāciju gaismošanas iekārtu izvietojumam arhitektūras objektu, to elementu un vides gaismošanai un pamato gaismas iekārtu izvietojumu. Ar piemēriem raksturo arhitektūras objektu, to elementu un vides gaismošanas risinājumus un aktuālās tendences. Sagatavo tehnisko risinājumu fasādes gaismošanai, pamato tehniskajā risinājumā izmantotos paņēmienus.

		Sagatavo tehnisko risinājumu būves kompleksai gaismošanai. Sagatavo tehnisko risinājumu būvei pieguļošās teritorijas gaismošanai. Sagatavo tehnisko risinājumu pieminekļu gaismošanai. Pēc norādījumiem veic arhitektūras objektu, to elementu un vides gaismošanas tehnikas uzstādīšanas, noregulēšanas, komutācijas izveidošanas darbus. Lieto drošus darba paņēmienus.	Sagatavo tehnisko risinājumu ēkas ārējo velvju gaismošanai, pamato tehniskajā risinājumā izmantotos paņēmienus. Sagatavo tehnisko risinājumu ēkas fasādes ornamentu gaismošanai, pamato tehniskajā risinājumā izmantotos paņēmienus. Sagatavo tehnisko risinājumu ēkas ārējo margu un kāpņu gaismošanai, pamato tehniskajā risinājumā izmantotos paņēmienus. Sagatavo tehnisko risinājumu būves kompleksai gaismošanai, pamato tehniskajā risinājumā izmantotos paņēmienus. Sagatavo tehnisko risinājumu būvei pieguļošās teritorijas gaismošanai, pamato tehniskajā risinājumā izmantotos paņēmienus. Sagatavo tehnisko risinājumu pieminekļu gaismošanai, pamato tehniskajā risinājumā izmantotos paņēmienus. Atbilstoši darba uzdevumam un savai kompetencei uzstāda un noregulē gaismošanas tehniku arhitektūras objektu, to elementu un vides gaismošanai, izveido komutāciju. Izvēlas un lieto drošus darba paņēmienus.
3. Spēj: izstrādāt gaismošanas tehnisko risinājumu interjeram atbilstoši arhitekta vai dizainera iecerēm. Zina: optiskajiem aprēķiniem nepieciešamo programmatūru, aprēķina formulas un normatīvus, interjera gaismošanas metodes, gaismošanas iekārtu izvietojuma paņēmienus, interjera gaismošanas tehniskos risinājumus. Izprot: interjera gaismošanas	35% no moduļa kopējā apjoma	Vispārīgi apraksta interjera un tā elementu gaismošanas risinājumus. Izveido interjera gaismošanas risinājuma vizualizāciju. Nosauc galvenos interjera gaismošanas risinājumu izstrādē saistošos apgaismojuma normatīvus. Nosauc interjerā izmantoto gaismas iekārtu tehniskos parametrus. Apraksta dažādu veidu interjera gaismas iekārtu uzbūvi, darbības principus un tehniskos parametrus. Nosauc gaismas iekārtu izvietojuma nosacījumus interjerā. Izstrādā	Ar piemēriem raksturo interjera un tā elementu gaismošanas risinājumus un aktuālās tendences. Izveido interjera gaismošanas risinājuma vizualizāciju atbilstoši darba uzdevuma nosacījumiem. Nosauc galvenos interjera gaismošanas risinājumu izstrādē saistošos apgaismojuma normatīvus. Ar piemēriem ilustrē normatīvu lietojumu arhitektūras gaismošanas risinājumu izstrādē. Nosauc un salīdzina interjerā izmantoto gaismas iekārtu tehniskos parametrus. Izskaidro ar piemēriem dažādu veidu interjera

iekārtu izvietošanas tehnisko risinājumu nozīmi arhitekta vai dizainera ieceres īstenošanai un optisko aprēķinu nozīmi interjera gaismošanas uzdevuma izpildē.		vizualizāciju gaismošanas iekārtu izvietojumam interjerā. Sagatavo tehnisko risinājumu interjera priekšmetu gaismošanai. Sagatavo tehnisko risinājumu interjera sienu gaismošanai. Sagatavo tehnisko risinājumu griestu ornamentu gaismošanai. Sagatavo tehnisko risinājumu margu un kāpņu gaismošanai. Izstrādā kopējā interjera projekta gaismošanas risinājuma plānus. Pēc norādījumiem pilda interjera gaismošanas tehnikas uzstādīšanas, noregulēšanas, komutācijas izveidošanas darbus. Lieto drošus darba paņēmienus.	gaismas iekārtu darbības principus un tehniskos parametrus. Raksturo dažādu interjera gaismošanas iekārtu kopīgo un atšķirīgo, to lietojumu un izmantošanas nosacījumus. Nosauc un ar piemēriem ilustrē gaismas iekārtu izvietošanas nosacījumus interjerā. Izstrādā vizualizāciju gaismošanas iekārtu izvietojumam interjerā un pamato gaismošanas iekārtu izvietojumu. Sagatavo tehnisko risinājumu interjera priekšmetu gaismošanai, pamato tehniskajā risinājumā izmantotos paņēmienus. Sagatavo tehnisko risinājumu interjera sienas gaismošanai, pamato tehniskajā risinājumā izmantotos paņēmienus. Sagatavo tehnisko risinājumu griestu ornamentu gaismošanai, pamato tehniskajā risinājumā izmantotos paņēmienus. Sagatavo tehnisko risinājumu margu un kāpņu gaismošanai, pamato tehniskajā risinājumā izmantotos paņēmienus. Detalizēti izstrādā kopējā interjera projekta gaismošanas risinājuma plānus, apkopo secinājumus. Atbilstoši interjera gaismošanas darba uzdevumam un savai kompetencei uzstāda un noregulē gaismošanas tehniku, izveido komutāciju. Izvēlas un lieto drošus darba paņēmienus.
---	--	---	--

Moduļa " Gaismošanas operatora prakse" apraksts

Moduļa mērķis	Nostiprināt un pilnveidot izglītojamo spējas piemērot gaismas mākslinieciskos risinājumus, nodrošināt un pārbaudīt gaismu izvietojumu, izvēlēties nepieciešamo gaismas avotu daudzumu un jaudu, nodrošināt gaismas iekārtu un gaismu vadības sistēmu darbību teātrī (uz skatuves), kino, televīzijā (studijā), dažādos pasākumos, koncertos, izrādēs, radošos projektos, piedalīties video filmēšanā (reklāmas klipos), kā arī veikt gaismošanu vides objektiem darba vidē.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamo prasmes: 1. Plānot gaismošanas procesu. 2. Sagatavot gaismošanas tehniku darbam. 3. Nodrošināt gaismošanas procesu. 4. Kontrolēt gaismas partitūras un shēmas kvalitāti. 5. Lietot drošus darba paņēmienus un ievērot darba aizsardzības, ugunsdrošības un vides aizsardzības normatīvo aktu prasības, veicot profesionālo darbību.
Moduļa ieejas nosacījumi	Moduļa "Gaismošanas operatora prakse" ieejas nosacījums ir apgūti visi programmas A, B, C daļas profesionālās kvalifikācijas "Gaismošanas operators" iegūšanai nepieciešamie moduļi.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Gaismošanas operatora prakse" apguves noslēgumā izglītojamais noformē prakses pārskatu, iekļaujot informāciju par prakses laikā paveikto, kā arī pašvērtējumu un darba devēja vērtējumu. Izglītojamais iesniedz nepieciešamos profesionālās kvalifikācijas prakses dokumentus.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Gaismošanas operatora prakse" ir programmas B daļas modulis. Modulis "Gaismošanas operatora prakse" ir noslēdzošais modulis gaismošanas operatora profesionālās kvalifikācijas iegūšanai, paredzēts apgūto profesionālo kompetenču nostiprināšanai darba vidē.

Moduļa " Gaismošanas operatora prakse" saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: plānot gaismošanas procesu.	25% no moduļa kopējā apjoma	Analizē saņemto uzdevumu, noskaidro gaismošanas specifiku, pielāgo tehniskos risinājumus atbilstoši darba uzdevuma mākslinieciskajai iecerei un darba videi, konsultējoties ar prakses vadītāju. Sazinās ar objekta atbildīgo personu par pieejamo elektrotīkla jaudu	Analizē saņemto uzdevumu, noskaidro gaismošanas specifiku, patstāvīgi izstrādā un pielāgo tehnisko risinājumu variantus atbilstoši darba uzdevuma mākslinieciskajai iecerei un darba videi. Patstāvīgi sazinās ar objekta atbildīgo personu par pieejamo elektrotīkla jaudu pasākuma vietā. Lieto mērierīces sprieguma noteikšanai. Patstāvīgi aprēķina kopējo nepieciešamo

		pasākuma vietā, lieto mērierīces sprieguma noteikšanai atbilstoši norādījumiem.. Aprēķina kopējo nepieciešamo gaismas daudzumu un jaudu saskaņā ar darba uzdevumu. Lieto gaismas kontroles ierīces atbilstoši darba uzdevumam. Apzina nepieciešamo gaismu iekārtu kvalitāti un skaitu, nepieciešamās palīgierīces saskaņā ar norādījumiem. Apzina gaismošanas darba komandas sastāvu un sadarbības partnerus, izveido sarakstu ar darba uzdevuma izpildē iesaistītajiem speciālistiem. Piedāvājuma saskaņošanas procesā prezentē gaismošanas tehniskos risinājumus, izvēlas situācijai atbilstošu komunikācijas veidu, ievēro apgārba etiķeti atbilstoši situācijai. Izvēlas nepieciešamos gaismošanas tehnikas resursus atbilstoši darba uzdevumam. Aprēķina nepieciešamo gaismošanas tehnikas vienību skaitu. Prognozē un izvērtē darba uzdevuma izpildes riskus.	gaismas daudzumu un jaudu saskaņā ar māksliniecisko ieceri. Izvēlas un lieto gaismas kontroles ierīces atbilstoši darba uzdevumam. Lieto gaismas kontroles mērierīces. Patstāvīgi apzina nepieciešamo gaismu iekārtu kvalitāti un skaitu, nepieciešamās palīgierīces. Apzina gaismošanas darba komandas sastāvu un sadarbības partnerus, izveido sarakstu ar darba uzdevuma izpildē iesaistītajiem speciālistiem un pamato viņu iesaistes nepieciešamību. Piedāvājuma saskaņošanas procesā pārliecinoši prezentē dažādus gaismošanas tehnisko risinājumu variantus, atrod piemērotākos risinājumus pasūtītāja iebildumiem, izvēlas situācijai atbilstošu komunikācijas stilu, ievēro apgārba etiķeti. Izvēlas nepieciešamos gaismošanas tehnikas resursus atbilstoši darba uzdevumam. Aprēķina nepieciešamo gaismošanas tehnikas vienību skaitu, pamato izvēli un aprēķinus. Prognozē un detalizēti izvērtē darba uzdevuma izpildes riskus un sagatavo pasākumu plānu risku mazināšanai.
2. Spēj: sagatavot gaismošanas tehniku darbam.	20% no moduļa kopējā apjoma	Nokomplektē gaismošanas tehniku darba uzdevuma izpildei atbilstoši norādījumiem. Pārbauda gaismošanas tehnikas un papildaprīkojuma gatavību darbam atbilstoši norādījumiem. Lieto drošus darba paņēmienus. Pārbauda un novērtē gaismas pults tehnisko stāvokli, iestatīto gaismas partitūru, ieprogrammē gaismas avotu atrašanās vietu, numerāciju un IP adreses atbilstoši norādījumiem. Saliek gaismošanas tehniku transportēšanai, nostiprina	Nokomplektē gaismošanas tehniku atbilstoši darba uzdevumam. Pārbauda gaismošanas tehnikas un papildaprīkojuma gatavību darbam. Izvēlas un lieto piemērotas metodes un drošus darba paņēmienus. Iespēju robežās novērš gaismošanas tehnikas un papildaprīkojuma defektus. Nosaka nepieciešamo gaismas pulti atbilstoši darba uzdevumam. Pārbauda un novērtē gaismas pults tehnisko stāvokli, iestatīto gaismas partitūru atbilstoši darba uzdevumam. Sagatavo rezerves kopiju gaismas partitūrai datu nesējā. Ieprogrammē gaismas avotu

		gaismošanas tehniku drošai transportēšanai, pārbauda gaismošanas tehnikas tehnisko stāvokli pēc transportēšanas, novērš iespējamās tehniskās defektus atbilstoši norādījumiem.	atrašanās vietu, numerāciju un IP adreses. Patstāvīgi saliek gaismošanas tehniku transportēšanai, izvēlas piemērotāko transportēšanas veidu. Nostiprina gaismošanas tehniku drošai transportēšanai. Pārbauda gaismošanas tehnikas tehnisko stāvokli, novērš iespējamās tehniskās defektus pēc transportēšanas.
3. Spēj: nodrošināt gaismošanas procesu.	25% no moduļa kopējā apjoma	Izveido gaismas partitūras skici, gaismošanas tehnikas vienību un jaudu izvietojuma plānu atbilstoši norādījumiem. Izstrādā gaismu izvietojuma shēmas skici, 3D digitālo gaismojumu atbilstoši mākslinieciskajai iecerei, izmantojot nepieciešamās datorprogrammas gaismu izvietojuma shēmas izstrādei atbilstoši norādījumiem. Sadala gaismas tehniķu pienākumus, seko līdz darba procesam, darba drošības noteikumu ievērošanai atbilstoši norādījumiem. Izveido gaismošanas tehniku, noregulē gaismas iekārtas un to jaudu atbilstoši norādījumiem. Lieto drošus darba paņēmienus. Noregulē esošās gaismu iekārtas, īsteno māksliniecisko ieceri ar konkrētā vietā esošo gaismošanas tehniku atbilstoši norādījumiem. Lieto drošus darba paņēmienus. Noregulē gaismas avotus, izmantojot gaismas pults darbības iespējas, izveido gaismas partitūru, lietojot atbilstošās datorprogrammas un partitūras izveides iespējas gaismas pultī atbilstoši norādījumiem.	Patstāvīgi izveido gaismas partitūras skici, gaismošanas tehnikas vienību un jaudu izvietojuma plānu atbilstoši mākslinieciskajai iecerei. Patstāvīgi izstrādā gaismu izvietojuma shēmas skici, 3D digitālo gaismojumu atbilstoši mākslinieciskajai iecerei, izmantojot nepieciešamās datorprogrammas gaismu izvietojuma shēmas izstrādei. Sadala gaismas tehniķu pienākumus. Seko līdz darba procesam, darba drošības noteikumu ievērošanai. Izveido gaismošanas tehniku atbilstoši darba uzdevumam. Noregulē gaismas iekārtas un to jaudu atbilstoši mākslinieciskajai iecerei. Izvēlas un lieto piemērotas metodes un drošus darba paņēmienus. Novērtē gaismošanas vidi, noregulē esošās gaismu iekārtas atbilstoši nepieciešamajai gaismu partitūrai darba vidē. Īsteno māksliniecisko ieceri ar konkrētā vietā esošo gaismošanas tehniku atbilstoši gaismošanas shēmai. Nepieciešamības gadījumā izmanto gaismošanas papildaprīkojumu. Izvēlas un lieto piemērotas metodes un drošus darba paņēmienus. Noregulē gaismas avotus, izmantojot gaismas pults darbības iespējas, izveido gaismas partitūru, lietojot atbilstošās datorprogrammas un partitūras izveides iespējas gaismas pultī.
4. Spēj: kontrolēt gaismas partitūras un shēmas kvalitāti.	20% no moduļa kopējā	Salīdzina gaismas partitūru un shēmu atbilstību mākslinieciskajai iecerei,	Patstāvīgi salīdzina gaismas partitūru un shēmu atbilstību mākslinieciskajai iecerei,

	apjoma	gaismas jaudu un temperatūru atbilstoši tehniskajām prasībām un norādījumiem. Seko līdzīgai gaismas shēmas nepārtrauktībai atbilstoši mākslinieciskajai iecerei, gaismas raksturam, maina gaismas raksturu atbilstoši norādījumiem. Seko līdzīgai gaismu filtriem un to tehniskajam stāvoklim, nosaka gaismas temperatūras maiņu atbilstoši norādījumiem. Pārbauda gaismošanas tehnikas tehnisko stāvokli, gaismošanas tehnikas izvietojumu darba procesā atbilstoši norādījumiem. Lieto drošus darba paņēmienus. Veic nepieciešamās korekcijas gaismas partitūrā vai shēmā atbilstoši norādījumiem.	gaismas jaudu un temperatūru atbilstoši tehniskajām prasībām. Seko līdzīgai gaismas shēmas nepārtrauktībai atbilstoši mākslinieciskajai iecerei, gaismas raksturam. Maina gaismas raksturu atbilstoši mākslinieciskajai iecerei. Seko līdzīgai gaismu filtriem un to tehniskajam stāvoklim, nosaka gaismas temperatūras maiņu, izmantojot palīgierīces. Pārbauda gaismošanas tehnikas tehnisko stāvokli, gaismošanas tehnikas izvietojumu darba procesā atbilstoši gaismošanas darba uzdevumam. Izvēlas un lieto piemērotas metodes un drošus darba paņēmienus. Seko līdzīgai kontroles monitoram. Veic nepieciešamās korekcijas gaismas partitūrā vai shēmā sadarbībā ar režisoru/pasūtītāju atbilstoši situācijai.
5. Spēj: lietot drošus darba paņēmienus un ievērot darba aizsardzības, ugunsdrošības, elektrodrošības un vides aizsardzības normatīvo aktu prasības, veicot profesionālo darbību.	10% no moduļa kopējā apjoma	Ievēro darba aizsardzības, ugunsdrošības un elektrodrošības prasības darba uzdevumu veikšanas procesā atbilstoši norādījumiem. Nosauc iespējamos riskus prakses vietā. Lieto drošus darba paņēmienus, individuālos un kolektīvos darba aizsardzības līdzekļus atbilstoši darba uzdevumam. Nosauc vides piesārņošanas riskus prakses vietā, piemēro pasākumus šo risku novēršanai.	Ievēro darba aizsardzības, ugunsdrošības un elektrodrošības prasības darba uzdevumu veikšanas procesā. Identificē darba uzdevumu veikšanas procesā pastāvošos riskus. Izvēlas un lieto drošus darba paņēmienus, individuālos un kolektīvos darba aizsardzības līdzekļus atbilstoši prakses vietas un normatīvo aktu prasībām. Analizē vides piesārņošanas riskus prakses vietā, izvēlas un organizē atbilstošus pasākumus šo risku novēršanai.

Moduļa „Sabiedrības un cilvēka drošība” (1. līmenis) apraksts

Moduļa mērķis	Veicināt izglītojamo spējas un prasmes pieņemt fiziskajai, psihiskai un sociālajai drošībai un veselībai labvēlīgus lēmumus, preventīvi novērst nelaimes gadījumus sadzīvē un darbā, veidojot drošu un veselībai nekaitīgu apkārtējo vidi, lietot iegūtās zināšanas praksē.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamo prasmes: 1. Apzināties veselību kā kopveselumu un vērtību, saskatot personīgo un sabiedrības atbildību par katra cilvēka veselību. 2. Analizēt cilvēku rīcību, pieņemt atbildīgus lēmumus preventīvo pasākumu veikšanai drošas un veselībai nekaitīgas vides veidošanā un saglabāšanā. 3. Izvērtēt situāciju un sniegt pirmo palīdzību, nepieciešamības gadījumā izsaukt neatliekamo medicīnisko palīdzību un aprakstīt nelaimes gadījumu dispečeram. 4. Ievērot civilās aizsardzības rīcības plānus/instrukcijas, lai atbilstoši rīkotos dažādu katastrofu un apdraudējumu (t.sk. viltus ziņu) gadījumā, kā arī atskanot trauksmes sirēnai. 5. Atpazīt darba vides riskus un rīkoties atbilstoši darba aizsardzības prasībām. 6. Atpazīt ugunsdrošas situācijas, preventīvi novērst ugunsgrēka izcelšanos, atbildīgi un droši rīkoties ugunsgrēka gadījumā, saskaņā ar ugunsdrošības noteikumiem un evakuācijas plānu. 7. Ievērot elektrodrošības noteikumus, lietojot elektroierīces un elektroiekārtas. 8. Analizēt pieejamo informāciju par vides kvalitāti Latvijā un pasaulē, rīkoties atbildīgi, saudzējot un racionāli izmantojot dabas resursus.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūta pamatzglītība.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Sabiedrības un cilvēka drošība (1. līmenis)" apguves noslēgumā izglītojamie kārto pārbaudījumu. Pārbaudījumā demonstrē visu modulī definēto sasniedzamo rezultātu apguvi. Pārbaudes darbā ietverta: 1) teorētisko zināšanu pārbaude (tests), iekļaujot jautājumus no visiem moduļa tematiem, 2) situāciju analīze (prezentācija) par iepriekš izvēlētu/izlozētu problēmjautājumu.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulī "Sabiedrības un cilvēka drošība (1. līmenis)" īsteno kā mūžizglītības moduli profesionālās pamatzglītības, arodizglītības, profesionālās vidējās un profesionālās tālākizglītības programmās vai neformālās izglītības programmās. Modulis integrējams citos moduļos, ja tā saturs dublējas ar nozares profesionālās programmas moduļiem. Moduļa saturs, kas apgūstams obligātās veselības izglītības stundās, atbilstoši normatīvo aktu prasībām, netiek integrēts citos moduļos vai mācību priekšmetos. Pēc moduļa apguves var sekot moduļa "Sabiedrības un cilvēka drošība (2. līmenis)" apguve.

Moduļa „Sabiedrības un cilvēka drošība” (1. līmenis) saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: izvērtēt informāciju par veselību ietekmējošiem faktoriem, apzināties personīgo un sabiedrības atbildību par katra cilvēka veselību. Zina: veselīga dzīvesveida paradumus un pasākumus, kas ietekmē personīgo un apkārtējo cilvēku veselību, kā arī riska faktorus un veicamos preventīvos pasākumus saslimšanas risku novēršanai vai mazināšanai. Izprot: veselību kā kopveselumu un vērtību, apzinās higiēnas būtību un nozīmi drošas un cilvēka veselībai nekaitīgas vides nodrošināšanā.	20% no moduļa kopēja apjoma	Nosauc riska faktorus, kas ietekmē veselību. Nosauc dzīves kvalitātes rādītājus. Uzskaita veselīgus paradumus. Nosauc būtiskākos veselības veicināšanas pasākumus. Nosauc riska faktorus, kuri ietekmē slimību rašanos un attīstību. Nosauc higiēnas pasākumus un darbības, lai slimības novērstu, apturētu to attīstību un mazinātu to radītās sekas. Vienkāršoti izskaidro vakcinācijas un kolektīvās imunitātes veidošanas nepieciešamību. Nosauc atkarību (t.sk. no vielām, procesiem un tehnoloģijām) veidus. Skaidro, kas ir atkarību profilakse. Uzskaita ar seksuālo un reproduktīvo veselību saistītās problēmas (t.sk. neplānota grūtniecība, seksuāli transmisīvās slimības), kā arī izsargāšanās metodes. Uzskaita nepieciešamās uzturvielas veselīgu ēšanas paradumu nodrošināšanā. Nosauc drošas un veselību veicinošas fiziskās aktivitātes. Nosauc ķermeņa masas indeksa aprēķināšanas formulu un skaidro veselīgas ķermeņa masas uzturēšanas nozīmi. Nosauc faktorus, kas ietekmē psihisko veselību. Nosauc, kur	Izskaidro biežāko slimību riska faktorus (sirds un asinsvadu sistēmas slimību, elpceļu slimību, ļaundabīgo audzēju, spriedzes u.c. riska faktorus). Nosauc un raksturo dzīves kvalitātes rādītājus. Izskaidro nepieciešamību un savu atbildību īstenot veselīgu dzīvesveidu. Izskaidro veselības veicināšanas pasākumus (sabalansēts uzturs, optimāla fiziskā aktivitāte, psihiskā un reproduktīvā veselība, brīvība no atkarībām; atpūtas režīma ievērošana u.c.). Izskaidro riska faktorus, kuri ietekmē slimību rašanos un attīstību. Izskaidro nosacījumus un praktisko pasākumu kopumu, kas nepieciešams, lai samazinātu vai likvidētu vides faktoru (fizikālo, ķīmisko, bioloģisko) iespējami kaitīgo iedarbību. Pamato vakcinācijas nozīmi un kolektīvās imunitātes nozīmi. Klasificē atkarību veidus, raksturo to pazīmes un skaidro atkarību profilaksi. Skaidro ar seksuālo un reproduktīvo veselību saistītās problēmas un sekas, kā arī to profilaksi. Izskaidro nepieciešamo uzturvielu nozīmi veselības uzturēšanā. Pamato regulāru, sistemātisku un daudzveidīgu fizisko aktivitāšu nozīmi

		nepieciešamības gadījumā vērsties pēc palīdzības.	un ietekmi uz veselību, skaidro dopinga ietekmi uz organismu. Aprēķina savu ķermeņa masas indeksu un pamato veselīgas ķermeņa masas uzturēšanas nozīmi. Definē, kas ir psihiskā veselība, skaidro faktorus, kas to ietekmē. Pamatoti izklāsta viedokli par psihiskās veselības veicināšanas pasākumiem. Nosauc izplatītākos psihiskos traucējumus un skaidro, kur vērsties pēc palīdzības, ja ir raizes par savu un līdzcilvēku psihisko veselību.
2. Spēj: analizēt cilvēku rīcību, pieņemt atbildīgus lēmumus preventīvo pasākumu veikšanai drošas un veselībai nekaitīgas vides veidošanā un saglabāšanā. Zina: drošības un veselības riskus, nedrošu un bīstamu situāciju cēloņus, veicamos drošības pasākumus. Izprot: drošas uzvedības principu ievērošanas nozīmīgumu sadzīves un ārkārtas situācijās, kā arī savas personīgās rīcības nozīmi un atbildību nelaimes gadījumā.	8% no moduļa kopējā apjoma	Skaidro, kā pieņemtie lēmumi un rīcība ietekmē drošas un veselībai nekaitīgas vides veidošanu, prognozē lēmuma pieņemšanas un rīcības iespējamās sekas. Nosauc reāli notikušas sadzīves situācijas, kurās nācies pieņemt personīgu lēmumu riskēt vai izvēlēties drošību. Sniedz nedrošas rīcības piemērus dažādās dzīves situācijās, kuru rezultātā var ciest pats indivīds vai cits sabiedrības loceklis. Nosauc ikdienas iespējamās bīstamās situācijas, kuras var apdraudēt personīgo vai līdzcilvēku drošību, paskaidro iespējamās cēloņus un sekas. Nosauc izvēlētajā profesijā (nozarē) iespējamās drošības un veselības riskus, norāda dažus būtiskākos veicamos drošības pasākumus. Nosauc iespējamās riskus, dodoties uz ārzemēm. Skaidro apdrošināšanas nepieciešamību un min dažus	Analizē, kā pieņemtie lēmumi un rīcība ietekmē drošas un veselībai nekaitīgas vides veidošanu, minot piemērus, kā preventīvi novērst nedrošu un bīstamu situāciju rašanos un nelaimes gadījumus. Analizē reāli notikušas sadzīves situācijas, kurās nācies pieņemt personīgu lēmumu riskēt vai izvēlēties drošību. Prognozē iespējamās sekas, kas varēja rasties nepareizas izvēles gadījumā. Izskaidro cilvēku rīcību dažādās sadzīves un ārkārtas situācijās, prognozē iespējamās sekas, piedāvā risinājumus. Analizē ikdienas iespējamās bīstamās situācijas, kuras var apdraudēt personīgo vai līdzcilvēku drošību, skaidro cēloņus un sekas, piedāvā risinājumus drošības jautājumu uzlabošanai. Uzskaita un izskaidro izvēlētajā profesijā (nozarē) iespējamās drošības un veselības riskus norādot

		apdrošināšanas veidus. Nosauc institūcijas, kurās meklēt palīdzību ārkārtas situācijās ārzemēs.	veicamos drošības pasākumus katrā no riskiem. Izskaidro iespējamos riskus, dodoties uz ārzemēm. Pamato apdrošināšanas nepieciešamību un būtību. Izvēlas no apdrošināšanas uzņēmumu piedāvājuma konkrētai situācijai piemērotāko apdrošināšanas veidu. Izskaidro, kā rīkoties un kur meklēt palīdzību ārkārtas situācijās ārzemēs.
¹³3. Spēj: izvērtēt situāciju un sniegt pirmo palīdzību, nepieciešamības gadījumā izsaukt neatliekamo medicīnisko palīdzību un aprakstīt nelaimes gadījumu dispečeram. Zina: pirmās palīdzības sniegšanas soļus un atdzīvināšanas pasākumu principus. Izprot: pirmās palīdzības nodrošināšanas nozīmīgumu un katra indivīda personiskās atbildības nozīmi pirmās palīdzības sniegšanā.	2% no moduļa kopējā apjoma	Uzskaita, kur jāzvana un kāda informācija jāsniedz nelaimes gadījumā. Izstāsta pirmās palīdzības sniegšanas pamatprincipus. Nosauc iemeslus, kādēļ būtu jāorganizē pirmās palīdzības sniegšanas mācības uzņēmumā. Nosauc atbildīgo(-ās) personas uzņēmumā par pirmās palīdzības nodrošināšanu. Nosauc nepieciešamās palīdzības sniegšanas paņēmienus atkarībā no veselības traucējumu veida.	Paskaidro, kādā secībā jāsniedz informācija neatliekamās palīdzības dispečeram. Izskaidro pirmās palīdzības sniegšanas un atdzīvināšanas pasākumu ABC principus un rīcību soli pa soli. Izskaidro ar piemēriem, kāpēc un kā tiek organizētas pirmās palīdzības mācības uzņēmumā. Nosauc atbildīgo(-ās) personas uzņēmumā par pirmās palīdzības nodrošināšanu. Izskaidro un demonstrē nepieciešamās palīdzības sniegšanas paņēmienus atkarībā no veselības traucējumu veida.
4. Spēj: ievērot civilās aizsardzības rīcības plānus/ instrukcijas, lai atbilstoši rīkotos dažādu katastrofu un apdraudējumu (t.sk. viltus ziņu) gadījumā, kā arī atskanot trauksmes sirēnai. Zina: dažādu ārkārtas un bīstamu situāciju pazīmes un atbilstošus civilās aizsardzības rīcības plānus/instrukcijas, kā arī paņēmienus viltus ziņu atpazīšanai un patiesas informācijas iegūšanai; individuālās aizsardzības līdzekļus un to lietošanu.	15% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc katastrofu veidus. Nosauc infekcijas slimību izplatīšanās riskus, t.sk. pārrobežu riskus, ietverot atbildību par savu un citu veselību. Nosauc epidēmiju un pandēmiju izplatības veidus un to pazīmes. Nosauk dabas katastrofu tuvošanos pēc pieejamās informācijas un rīkojas atbilstoši norādījumiem. Nosauk masu nekārtību un terorisma pazīmes. Nosauk pamatprincipus, kā jārīkojas	Raksturo katastrofu veidus, min piemērus Latvijā un pasaulē. Izskaidro nepieciešamo rīcību katastrofas gadījumā. Izskaidro infekcijas slimību izplatīšanās riskus, t.sk. pārrobežu riskus, ietverot atbildību par savu un citu veselību. Izskaidro epidēmiju un pandēmiju izplatības veidus, iespējamās cēloņus un sekas. Analizē pieejamo informāciju par dabas katastrofām, skaidro drošas

Izprot: atbilstošas rīcības nozīmi ārkārtas situāciju, katastrofu gadījumā Latvijā un uzturoties ārpus tās.		ārkārtas situācijās. Nosauc vienu vai vairākas institūcijas, kur vērsties pēc palīdzības, ja ārkārtas situācijas laikā ir nodarīts kaitējums veselībai un drošībai. Atpazīst trauksmes sirēnu un vispārīgi apraksta, kā rīkoties un kur vērsties pēc palīdzības, tai atskanot. Nosauc paņēmienus, kā atpazīt viltus ziņas.	rīcības soļus, izvērtē iespējamās sekas. Izskaidro, kāpēc rodas masu nekārtības, un argumentē, kāpēc tajās nevajag iesaistīties. Nosauc terorisma pazīmes un skaidro rīcību terorisma draudu gadījumā. Izskaidro būtiskākās atšķirības dažādās ārkārtas situācijās un skaidro rīcību katrā konkrētajā gadījumā. Nosauc vairākas institūcijas, kur vērsties pēc palīdzības, ja ārkārtas situācijas laikā ir nodarīts kaitējums veselībai un drošībai vai radīti būtiski materiālie zaudējumi. Pamatā savu viedokli. Skaidro, kur atrodas skolai un dzīvesvietai tuvākā trauksmes sirēna un droša pulcēšanās vieta. Pamatoti izklāsta savu viedokli, kā pareizi rīkoties, atskanot trauksmes sirēnai, kur un pie kā vērsties pēc palīdzības. Atpazīst viltus ziņas un izskaidro to radītās sekas.
¹⁵. Spēj: atpazīt darba vides riskus un rīkoties atbilstoši darba aizsardzības prasībām. Zina: darba vides riska faktorus, iespējamus kaitējumus, risku faktoru novēršanas preventīvos pasākumus (t.sk. obligātās veselības pārbaudes, vakcinācija u.c.), darba devēja un nodarbināto pienākumus (t.sk. veselības un dzīvības saglabāšanā), tiesības un atbildību darba aizsardzības jomā. Izprot: darba aizsardzības būtību un tās nozīmi, darba vides risku faktoru mazināšanas vai novēršanas pasākumu nepieciešamību.	20% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc darba aizsardzības mērķi un pasākumus tā sasniegšanai. Nosauc darba devēja un darbinieka galvenos pienākumus un tiesības darba aizsardzības jomā. Skaidro darba aizsardzības speciālista lomu uzņēmumā. Nosauc būtiskākās darba aizsardzības prasības un darba devēja veicamos pasākumus. Nosauc darba vides riskus un to konstatēšanas metodes. Nosauc fizikālo darba vides riska faktoru novēršanas principus. Nosauc fizisko darba vides riska faktoru novēršanas principus un min	Skaidro darba aizsardzības mērķi un nosauc darba aizsardzības likumā minētos pasākumus mērķa sasniegšanai. Izskaidro darba devēja pienākumus un tiesības darba aizsardzības jomā. Saista valsts un uzņēmuma ekonomisko stāvokli ar darba aizsardzības pasākumu īstenošanu. Nosauc un izskaidro darba aizsardzības speciālista pienākumus. Analizē darba aizsardzības prasības un skaidro veicamos darba aizsardzības pasākumus. Lieto konkrētu metodi darba vides risku novērtēšanā.

		piemērus. Nosauc ķīmisko darba vides riska faktoru novēršanas principus. Nosauc bioloģisko darba vides riska faktoru novēršanas principus. Nosauc psihoemocionālo darba vides riska faktorus un to novēršanas principus. Nosauc traumatisma riska faktorus un to novēršanas principus.	Izskaidro fizikālos darba vides riska faktorus ar piemēriem, izvērtē mērījumu un profilaktisko pasākumu nepieciešamību. Izskaidro fiziskos darba vides riska faktorus ar piemēriem, izvērtē mērījumu nepieciešamību un profilaktiskos pasākumus. Izskaidro ķīmiskos darba vides riska faktorus ar piemēriem, izvērtē mērījumu nepieciešamību un profilaktiskos pasākumus. Izskaidro bioloģiskos darba vides riska faktorus ar piemēriem, izvērtē mērījumu nepieciešamību un profilaktiskos pasākumus. Izskaidro psihoemocionālos darba vides riska faktorus ar piemēriem, izvērtē profilaktisko pasākumu nepieciešamību. Raksturo koleģiālas attiecības un kolektīva mikroklimata ietekmi uz katru indivīdu. Pamato savu viedokli. Izskaidro traumatisma riska faktorus ar piemēriem, izvērtē profilaktiskos pasākumus. Raksturo darba devēja un katra darbinieka personīgo atbildību traumatisma riska faktoru novēršanai vai mazināšanai.
6. Spēj: atpazīt ugunsnedrošas situācijas, preventīvi novērst ugunsgrēka izcelšanos, atbildīgi un droši rīkoties ugunsgrēka gadījumā, saskaņā ar ugunsdrošības noteikumiem un evakuācijas plānu. Zina: ugunsgrēka izcelšanās iemeslus, degšanas veidus, ugunsgrēka novēršanas iespējas, preventīvi veicamos pasākumus. Izprot: ugunsgrēka bīstamību un preventīvi	10% no moduļa kopējā apjoma	Sniedz piemērus, kāpēc izceļas ugunsgrēks. Nosauc ugunsgrēku klases. Nosauc degšanas veidus. Nosauc svarīgākos preventīvos pasākumus, lai novērstu ugunsgrēka izcelšanos. Nosauc ugunsdzēsības aparātu iedalījumu. Nosauc Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta tālruņa numuru	Izskaidro cilvēku rīcības ietekmi uz ugunsgrēka izcelšanos. Nosauc un izskaidro ugunsgrēku klases. Nosauc un izskaidro degšanas veidus. Izskaidro svarīgākos preventīvos pasākumus, lai novērstu ugunsgrēka izcelšanos un tālāku izplatību. Izskaidro, kādā gadījumā lieto attiecīgos ugunsdzēsības aparātus, izvēlas piemērotus ugunsdzēsības

veicamo pasākumu nozīmi.		un saviem vārdiem apraksta situāciju dispečeram. Nosauc konkrētus rīcības soļus, atskatot trauksmes signālam. Orientējas evakuācijas plānā, pareizi norāda evakuācijas virzienus un ceļus.	līdzekļus. Izskaidro, kā izsaukt Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu un kādā secībā jāsniedz informācija dispečeram. Detalizēti izskaidro, kā jārikojas, atskatot trauksmes signālam, pamato savu viedokli. Identificē nepilnības evakuācijas plānos, veic labojumus tā, lai atbilstoši norādēm būtu iespējams droši izklūt no telpām.
7. Spēj: ievērot elektrodrošības noteikumus, lietojot elektroierīces un elektroiekārtas. Zina: būtiskākos darba drošības noteikumus darbā ar elektroierīcēm un elektroiekārtām, elektriskās strāvas iedarbību uz cilvēka organismu, veicamos pasākumus elektrotraumu nepieļaušanai vai mazināšanai; palīdzības sniegšanu elektrotraumu gadījumā. Izprot: elektroierīču un elektroiekārtu drošas lietošanas nozīmi veselības saglabāšanā.	10% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc elektrisko strāvu raksturojošos lielumus (spriegums, strāvas stiprums, pretestība, jauda) un to mērvienības. Nosauc strāvas iedarbības uz cilvēka organismu noteicošos faktorus. Skaidro jēdzienu "soļa spriegums" un raksturo, kā rīkoties soļa sprieguma gadījumā. Nosauc elektrotraumu mazināšanas pasākumus. Nosauc rīcības secību cietušā atbrīvošanai no elektriskās strāvas iedarbības. Nosauc būtiskākos darba drošības noteikumus darbā ar elektroierīcēm un elektroiekārtām.	Nosauc elektrisko strāvu raksturojošos lielumus (spriegums, strāvas stiprums, pretestība, jauda) un to mērvienības. Veic vienkāršus aprēķinus. Skaidro, kas ir pazeminātie spriegumi, aizsargzemējums, drošinātāji, strāvas automāti Raksturo strāvas iedarbības uz cilvēka organismu noteicošos faktorus. Izskaidro, kā faktoru izmaiņas ietekmē iedarbību uz organismu. Pamato "soļa sprieguma" rašanos un savu rīcību soļa sprieguma gadījumā. Izskaidro nepareizas rīcības sekas. Izskaidro elektrotraumu mazināšanas pasākumus, pamato to nepieciešamību. Izskaidro rīcības secību cietušā atbrīvošanai no strāvas iedarbības, paskaidro iespējamās sekas. Izskaidro darba drošības noteikumus darbā ar elektroierīcēm un elektroiekārtām.

²8. Spēj: analizēt pieejamo informāciju par vides kvalitāti Latvijā un pasaulē, rīkoties atbildīgi, saudzējot un racionāli izmantojot dabas resursus. Zina: vides aizsardzības pamatprincipus, iespējamos kaitējuma draudus videi un veicamos preventīvos pasākumus. Izprot: situāciju vides aizsardzībā Latvijā un pasaulē, dabas resursu saudzīgas izmantošanas būtību un ilgtspējīgas saimniekošanas nozīmi apgūstamajā tautsaimniecības nozarē.	15% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc vides aizsardzības pamatprincipus Latvijā. Nosauc dabas resursus. Izskaidro dabas resursu saudzīgas izmantošanas veidus. Nosauc atkritumu saimniecības pamatprincipus. Izskaidro atkritumu savākšanas un utilizēšanas procesa nepieciešamību apgūstamajā tautsaimniecības nozarē. Sniedz piemērus par saudzīgu attieksmi pret dabu. Nosauc ekoloģiskos izstrādājumus un materiālus, nosauc ekoinovācijas pasaulē un Latvijā. Skaidro jēdzienus "atjaunojamā enerģija", "alternatīvā enerģija".	Izskaidro vides aizsardzības pamatprincipus un vispārējos Latvijas vides ilgtspējīgas attīstības pasākumus. Klasificē dabas resursus pēc to daudzuma, pieejamības. Izvērtē to racionālu izmantošanu, neapdraudot nākamo paaudžu vajadzības. Izskaidro katra dabas resursa būtību, ieguves iespējas un saudzīgas izmantošanas veidus. Izskaidro atkritumu saimniecības pamatprincipu būtību, šķirošanas procesa nepieciešamību, otrreizējo izejvielu pārstrādes nepieciešamību un inovācijas atkritumu pārstrādē apgūstamajā tautsaimniecības nozarē.
---	------------------------------------	---	--

¹ Ieteicams apgūt profesionālās tālākizglītības programmā.

² Var atteikties, ja sasniedzamais rezultāts tiek apgūts vispārējās vidējās izglītības dabas zinību jomas mācību priekšmeta kursā profesionālās vidējās izglītības programmā vai mūžizglītības kompetenču modulī "Zaļās prasmes".

Moduļa „Sabiedrības un cilvēka drošība” (2. līmenis) apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamo spējas un prasmes pieņemt fiziskajai, psihiskai un sociālajai drošībai un veselībai labvēlīgus lēmumus, preventīvi novērst nelaimes gadījumus sadzīvē un darbā, veidojot drošu un veselībai nekaitīgu apkārtējo vidi, lietot iegūtās zināšanas praksē.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamo prasmes: 1. Izvēlēties valsts vai pašvaldības institūcijas, kurās vērsties pēc palīdzības sabiedrības drošības jomā, sameklēt atbildīgās institūcijas/personas kontaktinformāciju un sazināties ar to. 2. Raksturot drošu un veselībai nekaitīgu darba vidi, analizēt nelaimes gadījumu darbā un arodslimību rašanās iemeslus. 3. Pieņemt savai un līdzcilvēku fiziskajai un garīgajai veselībai labvēlīgus lēmumus, īstenot tos. 4. Novērtēt situāciju vides aizsardzības jomā, lai ievērotu un popularizētu zaļās domāšanas principus.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūta moduļa "Sabiedrības un cilvēka drošība (1. līmenis)" programma.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Sabiedrības un cilvēka drošība (2.līmenis)" apguves noslēgumā izglītojamie kārto pārbaudījumu. Pārbaudījumā demonstrē visu modulī definēto sasniedzamo rezultātu apguvi. Pārbaudījumā tiek iekļauti: 1) teorētisko zināšanu pārbaude (tests), ietverot jautājumus par visiem moduļa tematiem, 2) pētnieciskais darbs par kādu modulī apskatītu tematu/problēmu.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Moduli „Sabiedrības un cilvēka drošība (2. līmeni)” īsteno kā mūžizglītības moduli profesionālās vidējās un profesionālās tālākizglītības programmās. Moduļa saturs, kas apgūstams obligātās veselības izglītības stundās, atbilstoši normatīvo aktu prasībām, netiek integrēts citos moduļos vai mācību priekšmetos.

Moduļa „Sabiedrības un cilvēka drošība” (2. līmenis) saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: izvēlēties valsts vai pašvaldību institūcijas, kurās vērsties pēc palīdzības sabiedrības drošības jomā, sameklēt atbildīgās institūcijas/personas kontaktinformāciju un sazināties ar to.	10% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc valsts un pašvaldību institūcijas, kas veic uzraudzību sabiedrības drošības jomā.	Identificē valsts un pašvaldību institūcijas, kas veic uzraudzību sabiedrības drošības jomā, izskaidro to darbības virzienus, minot piemērus.
Zina: valsts un pašvaldību institūciju darbības virzienus un galvenās funkcijas sabiedrības drošības jautājumu risināšanā.		Nosauc Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta darbības pamatvirzienus un galvenās funkcijas.	Raksturo ar piemēriem Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta darbības virzienus, galvenās funkcijas un tiesības.

Izprot: valsts un pašvaldību institūciju lomu sabiedrības drošības jautājumu risināšanā.		Nosauc Valsts policijas un pašvaldības policijas darbības pamatvirzienus un galvenās funkcijas.	Izskaidro ar piemēriem Valsts policijas un pašvaldības policijas darbības virzienus, galvenās funkcijas un tiesības.
		Nosauc Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta darbības pamatvirzienus un galvenās funkcijas. Apraksta situācijas, kurās nepieciešams vērsties pie ģimenes ārsta, paskaidro kā sazināties ar viņu un/vai pierakstīties vizītei.	Raksturo ar piemēriem Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta darbības virzienus un galvenās funkcijas. Ar piemēriem skaidro situācijas, kurās jāvērsas pie ģimenes ārsta, nosauc veidus kā sazināties ar viņu un/vai pierakstīties vizītei, paskaidro ģimenes ārsta lomu saslimšanu diagnostikā un ārstēšanā.
		Nosauc Zemessardzes darbības pamatvirzienus un galvenās funkcijas.	Raksturo ar piemēriem Zemessardzes darbības virzienus un galvenās funkcijas.
2. Spēj: veidot drošu un veselībai nekaitīgu darba vidi, analizēt nelaimes gadījumu darbā un arodslimību rašanās iemeslus. Zina: darba aizsardzības organizēšanas un uzraudzības pamatprincipus, nozarei specifiskos darba vides riskus, to novēršanas vai samazināšanas pasākumus. Izprot: darba aizsardzības sistēmas būtību.	50% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc darba aizsardzības sistēmas uzraudzības posmus, veicamās darbības un galvenos darba aizsardzību reglamentējošos dokumentus.	Izskaidro katrā darba aizsardzības sistēmas uzraudzības posmā veicamās darbības un analizē normatīvajos dokumentos atrodamo informāciju.
		Nosauc nozarei specifiskos iespējamos darba vides riskus, to ietekmi uz veselību un saistību ar obligātajām veselības pārbaudēm. Vispārīgi apraksta konkrētu situāciju darba vides risku noteikšanai un novēršanai. Raksturo darba aizsardzības līdzekļu lietošanas nepieciešamību darbinieku veselības saglabāšanai.	Nosauc un skaidro nozarei specifiskos iespējamos darba vides riskus, to ietekmi uz veselību un saistību ar obligātajām veselības pārbaudēm. Analizē konkrētu situāciju darba vides risku noteikšanai un novēršanai. Raksturo darba aizsardzības līdzekļu lietošanas nepieciešamību darbinieku veselības saglabāšanai.
		Nosauc darba aizsardzības prasību neievērošanas sekas (nozarei specifiskos nelaimes gadījumus darbā, arodslimības).	Izskaidro nelaimes gadījumu un arodslimību rašanās cēloņus.
3. Spēj: pieņemt savai un līdzcilvēku fiziskajai un psihiskajai veselībai labvēlīgus lēmumus, īstenojot tos. Zina: veselīga dzīvesveida principus,	20% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc savas rīcības piemērus, kas var ietekmēt personīgo vai citu cilvēku veselību. Izstāsta, kur un pēc kādas palīdzības vērsties. Izskaidro, kas ir savai un līdzcilvēku veselībai	Minot konkrētus piemērus, izskaidro saikni starp rīcību un tās radītajām sekām - slimību attīstību,. Skaidro veselībai labvēlīgu lēmumu pieņemšanas un to īstenošanas

iespējamos riska faktorus (t.sk. pašvērtējums, sociālā vide, izdegšanas sindroms), psihosomatiskos traucējumus, to cēloņus, izpausmes un profilakses pasākumus, zina, kur vērsties pēc palīdzības. Izprot: veselīga dzīvesveida principus (t.sk. fiziskās un psihiskās veselības savstarpējo vienotību) un profilakses pasākumu nozīmīgumu.		labvēlīgs lēmums.	nozīmību.
		Nosauc sociālos riska faktorus, kas spēj ietekmēt fizisko un psihisko veselību.	Nosauc un izskaidro sociālos riska faktorus, kas spēj ietekmēt fizisko un psihisko veselību. Analizē situāciju cēloņus un sekas.
		Nosauc piemērus, kā pašvērtējums ietekmē veselību veicinošu dzīvesveidu.	Nosauc piemērus un izskaidro, kā pašvērtējums ietekmē veselību veicinošu dzīvesveidu.
		¹ Skaidro, kas ir veselīgs dzīvesveids (t.sk. fiziskās un psihiskās veselības savstarpējo ietekmi). Nosauc psihosomatiskos traucējumus un to cēloņus.	¹ Pamato veselīga dzīvesveida (t.sk. fiziskās un psihiskās veselības) nozīmīgumu. Raksturo ar piemēriem psihiskās veselības ietekmējošos faktorus (piem., bioloģiskie faktori, ārējie faktori, pieredze). Izskaidro, kas ir psihosomatiskās slimības un kāda ir to profilakse.
		¹ Nosauc izdegšanas sindroma un garīgās pārslodzes izpausmes.	¹ Izskaidro izdegšanas sindroma un garīgās pārslodzes cēloņus, izpausmes un profilaksi.
²⁴. Spēj: novērtēt situāciju vides aizsardzības jomā, lai ievērotu un popularizētu zaļās domāšanas principus. Zina: tautsaimniecības nozaru vides kvalitātes pamatprasības, kaitējuma draudus videi un veicamos preventīvos pasākumus. Izprot: vides aizsardzības problemātiku pasaulē un Latvijā, svarīgāko vides aizsardzības deklarāciju, konvenciju un	20% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc vides aizsardzības problēmas pasaulē, ES un Latvijā.	Raksturo svarīgākās vides aizsardzības deklarācijas, konvencijas un direktīvas.
		Nosauc tautsaimniecības nozares, kurās ir jāveic vides aizsardzības pasākumi, akcentējot vides aizsardzības pasākumus apgūstamajā (profesijā) nozarē.	Raksturo tās tautsaimniecības nozares, kurām ir jāpievērš lielāka uzmanība vides uzraudzībā. Izskaidro vides aizsardzības pasākumu nepieciešamību apgūstamajā (profesijā) nozarē.

direktīvu nozīmi vides ilgtspējīgas attīstības veidošanā.			
³⁵ Spēj: atbildīgi pieņemt lēmumus par darba tiesisko attiecību uzsākšanu, darba uzdevumu veikšanu un darba tiesisko attiecību izbeigšanu. Zina: darba tiesību pamatjautājumus. Izprot: darba tiesisko attiecību normatīvā regulējuma nozīmīgumu.		Formulē darba tiesību regulējuma pamatus, darbinieka tiesības un pienākumus, darba devēja tiesības un pienākumus. Apraksta kolektīvo darba tiesību būtību, to nozīmi; darbinieka un darba devēja attiecību regulējumu.	Skaidro darba tiesību regulējumu, darba līguma būtību un nozīmi. Skaidro kolektīvo darba tiesību būtību un nozīmi; izstrādā priekšlikumus darbinieka un darba devēja attiecību regulējumam

¹ Ieteicams apgūt profesionālās tālākizglītības programmā.

² Var atteikties, ja sasniedzamais rezultāts tiek apgūts vispārējās vidējās izglītības dabas zinību jomas mācību priekšmeta kursā profesionālās vidējās izglītības programmā vai mūžizglītības kompetenču modulī "Zaļās prasmes".

³ Var atteikties, ja sasniedzamais rezultāts tiek apgūts mūžizglītības kompetenču modulī "Sociālās un pilsoniskās prasmes" vai vispārējās vidējās izglītības sociālās un pilsoniskās mācību jomas mācību priekšmeta kursā profesionālās vidējās izglītības programmā.

Moduļa „Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas” (1. līmenis) apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamo spējas: 1) apgūt un lietot dažādas ikdienas lietotnes, lai paaugstinātu mācību un darba produktivitāti; 2) iedziļināties informācijas sistēmu un tiešsaistes rīku dažādībā un lietošanas apgūvē, lai nostiprinātu digitālās prasmes un izvēlētos atbilstošāko risinājumu ikdienišķās problēmsituācijās; 3) ievērot intelektuālā īpašuma tiesības un rīkoties atbildīgi digitālo tehnoloģiju izmantošanas procesā.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamo prasmes: 1. Ievērot normatīvo aktu prasības, kas nodrošina drošu informācijas tehnoloģiju lietošanu un informācijas apriti. 2. Lietot datortīklus un izplatītākās programmatūras datu ieguvei un apstrādei. 3. Pamatoti izvēlēties, pielāgot un lietot piemērotākos saziņas, informācijas ieguves un apmaiņas rīkus darba uzdevumu izpildei un profesionālai pilnveidei.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūta vispārējās pamatzglītības programma.
Moduļa apguves novērtēšana	Izglītojamo sasniegumus vērtē 10 ballu vērtēšanas skalā, vērtējot iegūto zināšanu apjomu, kvalitāti, apgūtās pamatprasmes mācību jomā un caurviju prasmes, attīstītos ieradumus un attieksmes, kas apliecina vērtības un tikumus un mācību sasniegumu attīstības dinamiku. Noslēgumā izglītojamais izstrādā ar nozari vai ikdienas situācijām saistītu projektu, analizējot savus un citu paradumus un ikdienas izvēles. Projekta izstrādē ir ievērojami šādi nosacījumi: 1. Konkrētā uzdevuma veikšanai ir jāizmanto dažādas drošas detalizētas informācijas meklēšanas stratēģijas, vienkāršas datu vākšanas metodes, saziņas tīkli, sadarbības rīki un tiešsaistes pakalpojumi, pamatojot savu izvēli. 2. Iegūtie dati attēlojami prezentācijā, ievērojot informācijas atlases, attēlošanas un strukturēšanas pamatprincipus. 3. Prezentācijā iekļautie digitālie attēli, audio un video datnes izmantojami un apstrādājami atbilstoši mērķim. 4. Prezentācijā iekļaujami resursu (laika, finanšu, materiālu, tehnoloģiju un cilvēkresursu) pārvaldības risinājumu piemēri nozarē, to analīze, stiprās puses un iespējas. 5. Projekta izstrādē un lietošanā ir ievērojami programmatūras licences nosacījumi, intelektuālā īpašuma un personas datu aizsardzība.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Īsteno kā mūžizglītības moduli, ja netiek īstenots informātikas pamatkurss vai tehnoloģiju mācību jomā – datorika, dizains un tehnoloģija un programmēšana.

Moduļa „Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas” (1. līmenis) saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: ievērot normatīvo aktu prasības, kas nodrošina drošu informācijas tehnoloģiju lietošanu un informācijas apriti. Zina: faktorus, kas var ietekmēt un apdraudēt cilvēka fizisko un garīgo veselību, drošības riskus, lietojot atvērtu datu apmaiņu, un vides ilgtspējības un ētiskos apsvērumus. Izprot: drošas informācijas aprites nepieciešamību un drošas darba vides nozīmi veselības saglabāšanai.	10% no moduļa kopējā apjoma	Raksturo nozīmīgākos noteikumus programmatūras un lietotāja licenču, intelektuālā īpašuma un personas datu aizsardzībai.	Izskaidro un izmanto juridiskos aspektus un nozīmīgākos noteikumus programmatūras un lietotāja licenču, intelektuālā īpašuma un personas datu aizsardzībai.
		Uzskaita būtiskos faktorus, kas var ietekmēt un apdraudēt cilvēka fizisko un garīgo veselību, un piedāvā dažus pasākumus, kā izvairīties no apdraudējumiem un atkarībām.	Novērtē un analizē faktorus, kas var ietekmēt un apdraudēt cilvēka fizisko un garīgo veselību, un veic pasākumus, lai izvairītos no apdraudējumiem un atkarībām.
		Piedāvā iespējamus variantus, kāda ir ergonomikas prasībām un darba uzdevumam atbilstoša darba vieta.	Analizē savas darba vietas atbilstību ergonomikas prasībām un iekārto to atbilstoši šīm prasībām un veicamajam darba uzdevumam.
		Raksturo lielākos drošības riskus, veicot datu apmaiņu, un aizsardzības līdzekļu izvēles principus, skaidro dotā uzdevuma veikšanai nepieciešamo tehnoloģiju un veicamo darbību ietekmi uz lietotāju veselību un vidi.	Izskaidro iespējamus drošības riskus atvērtas datu apmaiņas laikā un salīdzina atvērtas un šifrētas datu apmaiņas priekšrocības un trūkumus, un ievēro darba drošības prasības atbilstoši situācijai un apdraudējumam, kā arī skaidro uzdevuma veikšanai nepieciešamo tehnoloģiju un veicamo darbību ietekmi.
2. Spēj: lietot datortīklus un izplatītākās lietotnes datu ieguvei un apstrādei. Zina: biežāk lietotos datortīkla veidus un risinājumus, programmatūras dzīves cikla galvenos posmus. Izprot: datortīklu un izplatītāko lietotņu lietošanas nozīmi drošā datu ieguvē un apstrādē.	65% no moduļa kopējā apjoma	Raksturo ar piemēriem biežāk lietotos datortīkla veidus un drošības risinājumus, dažādas programmvadāmas ierīces un to izmantojumu sadzīvē un ražošanā.	Analizē dažādus datortīkla uzbūves principus, drošības risinājumus un piedāvā lietošanas iespējas atbilstoši lietotāja vajadzībām un drošības apsvērumiem, tai skaitā to sadzīvē un ražošanā.
		Raksturo biežāk izplatītās operētājsistēmas, to priekšrocības, trūkumus un iespējas darbam ar dažādām programmvadāmajām ierīcēm.	Izstrādā programmvadāmo ierīču komplektāciju un dokumentāciju atbilstoši lietotāja vajadzībām, piemērojot atbilstošus tehniskos parametrus nepieciešamajai funkcionalitātei, tai skaitā

			datorvadāmās iekārtas datorizētu telpisku modeļu, digitālu rasējumu un attēlu izveidē.
		Piedāvā dažādas dokumentu koplietošanas iespējas. Izmantojot datu analīzes lietotnes, sagatavo un organizē mērķauditorijas aptaujas un anketēšanas formas.	Izvērtē un izmanto dažādas dokumentu koplietošanas iespējas, nosakot atšķirīgiem lietotājiem atšķirīgas tiesības un iespējas. Veic savas aptaujas iegūto datu manuālu un automatizētu apstrādi.
		Veido un demonstrē prezentācijas, ievērojot informācijas attēlošanas pamatprincipus, atbilstoši mērķauditorijai un pieejamajam tehniskajam aprīkojumam.	Izveido un demonstrē prezentācijas, ievērojot informācijas atlases un strukturēšanas pamatprincipus, izvērtējot mērķauditorijas specifiku, pieejamo tehnisko aprīkojumu. Ievēro IT drošības, autortiesību un personas datu aizsardzības prasības.
3. Spēj: pamatoti izvēlēties, pielāgot un lietot piemērotākos saziņas, informācijas ieguves un apmaiņas rīkus darba uzdevumu izpildei un profesionālai pilnveidei. Zina: dažādus saziņas, informācijas ieguves un apmaiņas rīkus, pētniecības metodes. Izprot: atbilstošu rīku izvēles nozīmi informācijas ieguvei, apstrādei un saziņai un efektīvu rezultātu ieguvei.	25% no moduļa kopējā apjoma	Izvēlas piemērotākos saziņas, informācijas ieguves un apmaiņas rīkus un interneta pakalpojumus, kas paredzēti produktivitātes pilnveidošanai un mācību uzdevumu veikšanai.	Izvēlas, pielāgo un lieto piemērotākos saziņas, informācijas ieguves un apmaiņas rīkus un citus interneta pakalpojumus, pilnveidojot produktivitāti mācību uzdevumu veikšanai.
		Noskaidro lietotāju paradumus, intereses un to, kādus risinājumus un kā ikdienā izmanto, lietojot dažādas pētniecības metodes.	Pēta un analizē savus un citu ikdienas paradumus, intereses un ikdienas izvēles, izmantojot dažādas pētniecības metodes, reflektē par iespējām nākotnē savā nozarē.
		Raksturo mākoņprogrammas, konta izmantošanas iespējas, izmanto vienkāršas lietotnes un tiešsaistes komunikācijas platformas, un vismaz divus informācijas tehnoloģijas nodrošinātus epakalpojumus, pieprasot vai saņemot tos attālinātā veidā.	Izveido un uzglabā savus datus mākoņprogrammā, plaši lieto sava e-pasta konta izmantošanas iespējas, brīvi lieto informācijas tehnoloģijas nodrošinātus epakalpojumus, izvēlas situācijai piemērotāko un pamato savu izvēli.

Moduļa „Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas” (2. līmenis) apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamo spējas 1) apgūt un lietot dažādas ikdienas lietotnes, lai paaugstinātu sava mācību un personiskā darba produktivitāti; 2) iedziļināties informācijas sistēmu un tiešsaistes rīku dažādībā un lietošanas apgūvē, lai nostiprinātu digitālās prasmes un izvēlētos atbilstošāko risinājumu ikdienišķās problēmsituācijās; 3) ievērot intelektuālā īpašuma tiesības un rīkoties atbildīgi digitālo tehnoloģiju izmantošanas procesā.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamo prasmes: 1. Veidot digitālo saturu atbilstoši profesionālās darbības specifikai, ņemot vērā iespējamās drošības riskus. 2. Atpazīt un analizēt informācijas dizaina risinājumus, to izstrādes tehnoloģiskos procesus un ietekmi uz lietotāju. 3. Lietot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas profesionālajā darbā, ievērojot programmatūras licences nosacījumus, intelektuālā īpašuma un personas datu aizsardzību.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūts modulis "Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (1. līmenis)".
Moduļa apguves novērtēšana	Izglītojamo sasniegumus vērtē 10 ballu vērtēšanas skalā, vērtējot iegūto zināšanu apjomu, kvalitāti, apgūtās pamatprasmes mācību jomā un caurviju prasmes, attīstītos ieradumus un attieksmi, kas apliecina vērtības un tikumus un mācību sasniegumu attīstības dinamiku. Noslēgumā izglītojamais izstrādā ar nozari saistītu projektu, kurā nepieciešams lietot dažādas lietotnes, kas paaugstina darba produktivitāti un nostiprina digitālās prasmes. Projekta izstrādē ir ievērojami šādi nosacījumi: 1. Jāanalizē nozares dizaina risinājumi, to izstrādes tehnoloģiskie procesi, jāizvērtē izmantotie materiāli, tehnoloģiskie procesi, to priekšrocības un trūkumi, jāsalīdzina to ietekme uz lietotāju veselību un vidi. 2. Jālieto droši un piemēroti saziņas, informācijas ieguves un apmaiņas rīki un citi interneta pakalpojumi, pamatojot savu izvēli. 3. Veidojot digitālo saturu, jāievēro informācijas atlases, attēlošanas un strukturēšanas pamatprincipi, programmatūras licences nosacījumi, intelektuālā īpašuma un personas datu aizsardzība. 4. Digitālie attēli, audio un video datnes izmantojami un apstrādājami atbilstoši mērķim. 5. Jāpiedāvā atbilstošākais risinājums, apskatot piedāvāto digitālo risinājumu problēmsituācijai darba dzīvē.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Īsteno kā mūžizglītības moduli, ja netiek īstenots informātikas pamatkurss vai tehnoloģiju mācību jomā – datorika, dizains un tehnoloģija un programmēšana.

Moduļa „Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas” (2. līmenis) saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: veidot digitālo saturu atbilstoši profesionālās darbības specifikai, ievērojot iespējamos drošības riskus. Zina: strukturētu dokumentu un izklājlapu veidošanas principus, digitālo attēlu, audio un video datņu apstrādes principus, datu analīzes metodes, datubāzes atbilstoši to mērķiem, tēmai, saturam, auditorijai un tehnoloģijām. Izprot: digitālā satura radīšanas nozīmi profesionālās darbības nodrošināšanai, ievērojot informācijas tehnoloģiju drošības un personas datu aizsardzības prasības	50% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc un raksturo ar piemēriem programmatūras dzīves cikla posmus, ikdienas darba procesus, atpazīst automatizācijai piemērotas daļas ikdienas darba procesos un plāno to automatizāciju.	Analizē programmatūras dzīves cikla galvenos posmus, t.sk. specificēšanu, projektēšanu, izstrādi, testēšanu, uzturēšanu, un piedāvā automatizācijai piemērotas daļas ikdienas darba procesos un analizē to automatizācijas iespējas.
		Sagatavo un rediģē ar palīdzību strukturētus dokumentus, iekļaujot dažādus objektus un izmantojot darba efektivitātes un automatizācijas rīkus un izklājlapas, veic nepieciešamos aprēķinus.	Patstāvīgi sagatavo, rediģē un formatē lielus, strukturētus dokumentus, iekļaujot dažādus objektus un izklājlapas, izmanto lietotņu darba efektivitātes un automatizācijas rīkus, veic datu atlasīšanu un aprēķinus atbilstoši kritērijiem, kā arī ievades un formulu validāciju atbilstoši lietotāja datu apstrādes vajadzībām un savam izvēlētajam risinājumam.
		Izmanto datu analīzes lietotnes mācību procesā iegūto datu strukturēšanai.	Patstāvīgi veido savu risinājumu mācību procesā iegūto datu strukturēšanai un attēlošanai atbilstoši grafikas dizaina noformējuma pamatprincipiem, izmantojot datu analīzes automatizācijas un vizualizācijas lietotnes.
		Veido un apstrādā digitālus attēlus, audio un video datnes un raksturo praktiskus tehnoloģiskos risinājumus datorizētu telpisku modeļu, digitālu rasējumu un attēlu izveidei.	Veido un apstrādā digitālus attēlus, audio un video datnes, izvēloties lietotnes atbilstoši dotajam uzdevumam, un salīdzina dažādus praktiskus tehnoloģiskos risinājumus datorizētu telpisku modeļu, digitālu rasējumu un attēlu izveidei, ievērojot informāciju par darba apstākļu

			ietekmi uz lietotāju veselību un vidi.
		Skaidro pamatjēdzienus un veic datu izguvi un apstrādi no publiski pieejamām datubāzēm, nosauc nozares specializētās datubāzes.	Patstāvīgi veido datubāzes, novēršot datu dublēšanos, un veic datu izguvi un pēcapstrādi no publiski pieejamām un specializētajām datubāzēm atbilstoši nozares specifikai.
2. Spēj: atpazīt un analizēt informācijas dizaina risinājumus, to izstrādes tehnoloģiskos procesus, to ietekmi uz lietotāju. Zina: mediju veidus, medijpratības principus, informācijas ticamības kritērijus, informācijas dizaina procesu, iesaistītos darbiniekus, to lomas, uzdevumus. Izprot: informācijas dizaina risinājumu sniegtās iespējas mūsdienīgas saziņas veidošanā.	25% no moduļa kopējā apjoma	Atrod informāciju medijos atbilstoši dotajam uzdevumam. Raksturo vismaz divos medijos izmantotos informācijas dizaina risinājumus, analizē konkrēto piemēru priekšrocības un trūkumus, nosaka, dizaina risinājuma iesaistīto darbinieku lomu risinājumu izstrādes procesā. Plāno informācijas dizaina risinājumus, veido dažādus modeļus un variantus, testē tos un piedāvā ierosinājumus izstrādes darba plāna pilnveidei.	Atrod informāciju dažādos medijos atbilstoši izvirzītajam mērķim. Salīdzina un analizē medijos izmantotos informācijas dizaina risinājumus, to priekšrocības un trūkumus un iesaistīto darbinieku lomu dizaina risinājumu izstrādes procesā, reflektē par savām prasmēm un profesionālajām interesēm. Plānojot informācijas dizaina risinājumu, veido dažādus modeļus un variantus, testē un lieto radīto risinājumu iterācijas, analizē iegūtos datus un formulē pamatotus ierosinājumus izstrādes darba plāna pilnveidei.
3. Spēj: lietot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas profesionālajā darbā, ievērojot programmatūras licences nosacījumus, intelektuālā īpašuma un personas datu aizsardzību. Zina: nozares specializētās datorprogrammas, to izmantošanas iespējas un nosacījumus. Izprot: nozares specializēto datorprogrammu un saziņas, informācijas ieguves un apmaiņas rīku un citu interneta pakalpojumu lietošanas nepieciešamību un piemērotību profesionālajā darbībā.	25% no moduļa kopējā apjoma	Klasificē nozares specializētās datorprogrammas, raksturo to darbības pamatprincipus un apraksta to izmantošanas iespējas. Profesionālajā darbībā lieto specializētās datorprogrammas un piemērotus saziņas, informācijas ieguves un apmaiņas rīkus un citus interneta pakalpojumus, ievērojot īpašuma tiesību un personu datu aizsardzības nosacījumus.	Analizē nozares specializētās datorprogrammas, izvērtē to darbības pamatprincipus un izmantošanas iespējas. Izvēlas, pielāgo atbilstoši situācijai un profesionālajā darbībā lieto specializētās datorprogrammas un piemērotus saziņas, informācijas ieguves un apmaiņas rīkus un citus interneta pakalpojumus, ievērojot īpašuma tiesību un personu datu aizsardzības nosacījumus.

Moduļa „Valodas, kultūras izpratne un izpausmes” (1. līmenis) apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamo spējas, izraisot interesi un zinātkāri par valodām un starpkultūru saziņu, pilnveidojot izglītojamo zināšanas un izpratni par vietējo, valsts un Eiropas kultūras mantojumu un tā vietu pasaulē, veicinot izpratni par valodas un kultūras daudzveidību, nodrošinot profesionālās terminoloģijas apguvi svešvalodā(-s) izvēlētajā nozarē/sectorā un izglītojamo iespējas realizēt starptautiskās mobilitātes aktivitātes profesionālajā jomā.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamo prasmes: 1. Novērtēt kultūru kā vērtību. 2. Lietot atbilstošo nozares/sectora profesionālās leksikas krājumu. 3. Pilnveidot valodas prasmes, noteikt tālākos mācību mērķus. 4. Raksturot nacionālās kultūras vērtības kā sistēmu un identifikācijas pamatu. 5. Toleranti veidot attiecības ar dažādu kultūru un subkultūru, reliģiju un dzimumu pārstāvjiem, saglabājot savu nacionālo identitāti. 6. Skaidrot kultūras un mākslas izpausmes veidus.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūta pamatzglītība
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Valodas, kultūras izpratne un izpausmes (1. līmenis)" apguves noslēgumā izglītojamie kārto pārbaudījumu – prezentē portfolio. Portfolio sadaļas: Plakāts/infografika u.c. par kultūras komponentiem. Argumentētā eseja, piemēram, "Kultūra – personības attīstības instruments un resurss". Profesionālo terminu vārdnīca ar skaidrojumiem un lietojuma piemēriem. Diskusijas "Valodu prasmes loma profesionālajā un personības pilnveidē" apkopojums. Europass CV. Motivācijas vēstule. Eiropas Valodu portfeļa daļas (Valodu pase, Valodu biogrāfija, valodu dosjē). Ieskats kādā subkultūrā. Ideju karte par kultūras formu daudzveidību, to vietu un nozīmi sabiedrības veidošanā, attīstībā, sadzīves un kultūras organizācijā. Gan pedagogs novērtē paveikto 10 ballu skalā, gan izglītojamie savstarpēji novērtē darbus, gan pats izglītojamais savu sniegumu izvērtē pašnovērtējumā pēc pedagoga sagatavotas pašnovērtējuma veidlapas ar vērtēšanas kritērijiem.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis iekļaujams profesionālās izglītības programmās 3. un 4. Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeņu profesionālās kvalifikācijas apguvei.

Moduļa „Valodas, kultūras izpratne un izpausmes” (1. līmenis) saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: novērtēt kultūru kā vērtību. Zina: kultūras komponentus. Izprot: kultūru kā procesu, kurā iekļauta visa sabiedrība, un kultūras nozīmi personības attīstībā.	5% no moduļa kopējā apjoma	Identificē kultūras komponentus. Definē kultūru kā procesu, kurā iesaistīta visa sabiedrība. Nosauc un vispārīgi raksturo kultūras nozīmi personības attīstībā.	Raksturo un salīdzina kultūras komponentus. Ilustrē ar piemēriem kultūru kā procesu, kurā iesaistīta visa sabiedrība. Izskaidro ar vairākiem piemēriem kultūras nozīmi personības attīstībā.
2. Spēj: lietot atbilstošo nozares/sekora profesionālās leksikas krājumu. Zina: nozarē/sectorā lietoto terminoloģiju svešvalodā. Izprot: valodu prasmes nozīmīgumu profesionālajā un personības pilnveidē.	50% no moduļa kopējā apjoma	Ar vienkāršiem teikumiem apraksta svešvalodā profesijas mērķus un uzdevumus. Ar īsiem teikumiem veido vienkāršu aprakstu par darba procesā izmantojamajiem materiāliem/produktiem, iekārtām, darba instrumentiem, tehnoloģiskajiem procesiem. Apraksta valodu prasmes nozīmi karjeras veidošanā. Lieto svešvalodā terminoloģiju, kas saistīta ar profesiju. Uzdod jautājumus, uztver teksta galveno domu. Ar pedagoga palīdzību izveido Europass CV un motivācijas vēstuli.	Svešvalodā skaidri un detalizēti raksturo profesijas mērķus, uzdevumus un profesijas vietu nozarē. Veido detalizētus, sistēmiskus aprakstus un izklāstus par darba procesā izmantojamajiem materiāliem/produktiem iekārtām, darba instrumentiem, tehnoloģiskajiem procesiem. Novērtē valodu prasmes nozīmi karjeras veidošanā. Sazinās profesionālajā svešvalodā. Diskutē. Piedāvā problēmu risinājumu. Patstāvīgi izveido Europass CV un motivācijas vēstuli.
3. Spēj: pilnveidot valodas prasmes, noteikt tālākos mācību mērķus. Zina: jēdzienus Eiropas Valodu portfelis, Valodu pase, Valodu biogrāfija, dosjē, sociālie tīkli. Izprot: komunikācijas un kultūras savstarpējo saistību un komunikāciju kā kultūras aktivitāti.	10% no moduļa kopējā apjoma	Definē jēdzienus Eiropas Valodu portfelis, Valodu pase, Valodu biogrāfija, dosjē, sociālie tīkli. Nosauc valodas apguves iespējas, izmantojot sociālos tīklus. Nosauc valodas prasmes līmeņu kritērijus.	Izveido Valodu pasi, Valodu biogrāfiju un dosjē. Izvērtē valodas apguves iespējas, izmantojot sociālos tīklus. Veic pašvērtējumu, lai noteiktu savu valodas prasmes līmeni.

4. Spēj: raksturot nacionālās kultūras vērtības kā sistēmu un identifikācijas pamatu. Zina: jēdzienus vērtība, garīgās un materiālās vērtības, nacionālās un internacionālās vērtības, indivīda un sabiedrības vērtības, reliģija, tradīcijas, kultūras kanons. Izprot: kultūras kanona lomu un vērtību pasaules un Latvijas kultūrā	10% no moduļa kopējā apjoma	Izvērtē vērtību nozīmi savā dzīvē. Nosauc kopīgo un atšķirīgo rietumu un austrumu kultūrā. Identificē kultūras tradīciju veidošanās, saglabāšanas un pārmantojamības raksturu. Skaidro kultūru savstarpējo saistību, formu un elementu pārmantojamību, ietekmi pasaules un Latvijas kultūrā. Pamato nepieciešamību iesaistīties sabiedrības un kultūrvides veidošanas procesos. Nosauc izcilākos sasniegumus savā kultūrā.	Izvirza hipotēzi par vērtību nozīmi un lomu savā un sabiedrības dzīvē un pierāda to. Stiprina Latvijas kultūrtelpu kā sabiedrību saliedējošu pamatu un veicina tās popularizēšanu Eiropas un pasaules līmenī. Salīdzina un diskutē par tradīciju noturīgumu un mainību austrumu un rietumu kultūrā. Skaidro un raksturo tradīciju pārmantošanas iespējas un veidus tradicionālajā un mūsdienu kultūrā. Salīdzina pasaules un Latvijas kultūras informatīvos avotus un liecības. Sasaista vienotu vēsturisko vērtību apzināšanos ar savu piederību Latvijai. Ar vairākiem argumentiem izskaidro nepieciešamību iesaistīties sabiedrības un kultūrvides veidošanas procesos. Analizē iesaistīšanās virzienus. Novērtē un analizē izcilākos sasniegumus savā kultūrā.
5. Spēj: toleranti veidot attiecības ar dažādu kultūru un subkultūru, reliģiju un dzimumu pārstāvjiem, saglabājot savu nacionālo identitāti. Zina: jēdzienus popkultūra, subkultūra, kontrkultūra, hipiji, panki, goti, tolerance, globalizācija, kultūrdialogs, stereotipi, kultūras šoks. Izprot: sabiedrības lomu dažādu sabiedrības grupu kultūras veidošanā un pastāvēšanā.	15% no moduļa kopējā apjoma	Identificē sabiedrības, dažādu sociālo grupu mijiedarbību un izpausmes kultūrtelpā. Paskaidro jēdzienus kontrkultūra. Identificē subkultūras pēc to pazīmēm. Raksturo savu nacionālo kultūrintitāti. Definē jēdzienus globalizācija. Definē jēdzienus stereotips un stereotipiskās domāšanas izpausmes. Raksturo kultūras šoka būtību, izpausmes radītājus un stadijas. Izskaidro tolerances jēdziena būtību un pamato nepieciešamību veidot pozitīvas attiecības ar dažādu kultūru	Novērtē sabiedrības, dažādu sociālo grupu mijiedarbību un izpausmes kultūrtelpā. Novērtē kontrkultūras parādības sabiedrībā. Raksturo un analizē dažādas subkultūras, to izpausmes un liecības. Izvērtē un pamato savu vietu kultūrprocesu veidošanā. Salīdzina un raksturo globalizācijas izpausmes. Identificē stereotipiskās domāšanas veidu, analizē tā rašanās cēloņus. Analizē kultūras šoka rašanās cēloņus. Raksturo tolerances būtību, ilustrējot

		un reliģiju pārstāvjiem. Nosauca idejas starpkultūru attiecību problēmu risināšanai.	ar vairākiem piemēriem. Formulē secinājumus, kāpēc nepieciešams veidot pozitīvas attiecības ar dažādu kultūru, reliģiju un dzimumu pārstāvjiem. Analizē starpkultūru problēmu cēloņus, formulē ieteikumus starpkultūru komunikācijas veicināšanai.
6. Spēj: skaidrot kultūras un mākslas izpausmes veidus. Zina: mākslas veidus un moderno tehnoloģiju nozīmi kultūrā. Izprot: kultūras un mākslas formu daudzveidību, to vietu un nozīmi sabiedrības veidošanā, attīstībā, sadzīves un kultūras organizācijā.	10% no moduļa kopējā apjoma	Nosauca dažādas mākslas izpausmes formas. Nosauca nozīmīgākos mākslas stilus un virzienus. Nosauca ievērojamākās kultūras vērtības pasaules muzejos. Demonstrē faktus un ideju izpratni par kultūras formu lomu sabiedrības attīstībā, sadzīves un kultūras organizācijā.	Raksturo un salīdzina dažādās mākslas izpausmes formas. Raksturo nozīmīgākos mākslas stilus un virzienus. Raksturo un novērtē izcilākās kultūras vērtības pasaules muzejos. Novērtē un raksturo mākslas darbus un kultūras objektus to kultūrvēsturiskā kontekstā.

Moduļa „Valodas, kultūras izpratne un izpausmes” (2. līmenis) apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamo spējas apgūt starpkultūru zināšanas un prasmes, veicinot izglītojamo interesi un zinātkāri par valodām un starpkultūru saziņu, pilnveidojot izglītojamo profesionālās saziņas prasmes svešvalodās, kultūras pastāvēšanas un darbības indikatoriem, spēju novērtēt kultūras sasniegumus, vēlmi iesaistīties kultūrprocesu veidošanā, izmantot iegūtās starpkultūru zināšanas profesionālo pienākumu veikšanā un starptautiskās mobilitātes aktivitātēs.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamo prasmes: 1. Formulēt savu pasaules izpratni, veidojot pozitīvas attiecības ar dažādu tautību un nacionalitāšu pārstāvjiem. 2. Novērtēt vērtību un ideālu mainības cēloņus dažādās kultūrās. 3. Apzināties savu nacionālo kultūrintitāti, saskatīt savu vietu kultūrprocesu veidošanā. 4. Salīdzināt, analizēt un vērtēt kultūras sasniegumus, liecības un informatīvos avotus. 5. Lietot profesionālajā saziņā vienu svešvalodu un izmantot profesionālo terminoloģiju vismaz divās valodās rakstiski un mutiski.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūts modulis "Valodas, kultūras izpratne un izpausmes (1. līmenis)".
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Valodas, kultūras izpratne un izpausmes (2. līmenis)" apguves noslēgumā izglītojamie kārtā pārbaudījumu – prezentē portfolio. Portfolio sadaļas: Intervijas, piemēram, par starpkultūru attiecībām Latvijā. Patstāvīgi izvēlēts teksts par nozares/sekтора aktualitātēm (apjoms 5000 rakstu zīmes) un sagatavota prezentācija par izvēlēto tekstu, izmantojot profesionālo terminoloģiju. Argumentētā esēja par kādu no kultūrām, piemēram, "Tradīcijas rietumu un austrumu kultūrā, noturīgais un mainīgais kultūrā". Kāda UNESCO reģistrā iekļauta Latvijas kultūrvēsturiskā objekta prezentācija. Projekta darba rezultātu apkopojums, piemēram, par tādiem kultūras indikatoriem kā nauda vai svētki. EUROPASS CV, motivācijas vēstule (pilnveidoti pēc moduļa "Valodas, kultūras izpratne un izpausmes (1. līmenis)" apguves), aizpildīta anketa, izvērtētas soft skills ("mīkstās prasmes") vienā no svešvalodām. Uzskates līdzekļi – domu kartes, shēmas, tabulas, plāni, kartes, zīmējumi par svešvalodu lietošanu profesionālajā jomā. Gan pedagogs novērtē paveikto 10 ballu skalā, gan izglītojamie savstarpēji novērtē darbus, gan pats izglītojamais savu sasniegumu izvērtē pašnovērtējumā pēc pedagoga sagatavotas pašnovērtējuma veidlapas ar vērtēšanas kritērijiem.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis iekļaujams profesionālās izglītības programmās 3. un 4. Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeņu profesionālās kvalifikācijas apguvei.

Moduļa „Valodas, kultūras izpratne un izpausmes” (2. līmenis) saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: formulēt savu pasaules izpratni, veidojot pozitīvas attiecības ar dažādu tautību un nacionalitāšu pārstāvjiem. Zina: jēdzienus integrācija, lojalitāte, starpkultūru attiecības, pozitīva domāšana, uzvedības standarts. Izprot: starpkultūru izglītības lomu integrācijas procesos un līdzdalību sabiedrības dzīvē.	6% no moduļa kopējā apjoma	Izskaidro valodu apguves nozīmību integrācijas procesā. Izskaidro valodas nozīmi pozitīva starpkultūru dialoga veidošanā. Definē jēdzienus integrācija, lojalitāte, starpkultūru attiecības, pozitīva domāšana, uzvedības standarts.	Novērtē valodu apguves nozīmību integrācijas procesā. Pilnveido valodu pozitīva starpkultūru dialoga veidošanai. Minot piemērus, izskaidro jēdzienus integrācija, lojalitāte, starpkultūru attiecības, pozitīva domāšana, uzvedības standarts.
2. Spēj: novērtēt vērtību un ideālu mainības cēloņus dažādās kultūrās. Zina: saistību starp vērtībām, ideāliem un tradīcijām savā un sabiedrības dzīvē. Izprot: kultūras vērtību daudzveidību, raksturojot un novērtējot sabiedrību, pieņemto ideālu, kultūrlaikmeta vērtību sistēmu un normas pasaulē un Latvijā, apzinoties kultūras mantojuma, tradīciju lomu un vērtību pasaules un Latvijas kultūrā.	12% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc vērtību un ideālu mainību cēloņus dažādās kultūrās. Definē jēdzienus kultūras normas, ideāli, nacionālās un internacionālās vērtības, kultūras mantojums, UNESCO, kultūrvaronis, līderis, elks, ģēnijs. Raksturo līdera, kultūrvaroņa, ģēnija, elka vietu un lomu sabiedrībā un kultūrā. Nosauc kultūru savstarpējo saistību pazīmes, iegaumē formu un elementu pārmantojamību pasaules un Latvijas kultūrā. Nosauc UNESCO darbības principus. Nosauc UNESCO reģistrā iekļautos Latvijas kultūrvēsturiskos objektus.	Raksturo un uzskatāmi pierāda vērtību un ideālu mainības cēloņus dažādās kultūrās. Minot piemērus, izskaidro jēdzienus kultūras normas, ideāli, nacionālās un internacionālās vērtības, kultūras mantojums, UNESCO, kultūrvaronis, līderis, elks, ģēnijs. Raksturo un novērtē sabiedrībā pieņemtos ideālus, kultūrlaikmeta vērtību sistēmu un normas pasaulē un Latvijā. Salīdzina un analizē pasaules un Latvijas kultūras informatīvos avotus un liecības. Skaidro UNESCO darbības principus. Nosauc un novērtē savas kultūras izcilākos kultūrobjektus, kas iekļauti UNESCO reģistros.
3. Spēj: apzināties savu nacionālo kultūrintitāti, saskatīt savu vietu kultūrprocesu veidošanā. Zina: eurocentrisma iezīmes rietumu kultūrā	12% no moduļa kopējā apjoma	Apraksta masu kultūras un elitārās kultūras pazīmes. Paskaidro atšķirības starp etnisko, nacionālo un multikulturālo identitāti. Sistematizē zināšanas	Skaidro un raksturo masu un elitārās kultūras izpausmes formas un liecības. Salīdzina etnisko, nacionālo un multikulturālo identitāti. Klasificē nacionālās un multikulturālās kultūras

un multikulturālisma pazīmes. Izprot: indivīda un sabiedrības lomu dažādu sabiedrības grupu kultūras veidošanā un pastāvēšanā, saskatot starpkultūru problēmu cēloņus, izvirzot un formulējot starpkultūru komunikācijas iespējas.		un prasmes par kultūras izpausmju daudzveidību un mijiedarbību mūsdienās. Definē jēdzienu eurocentrisms. Apraksta kādu no pasākumiem un identificē to kā nozīmīgu kultūras pasākumu.	īpatnības. Pēta un analizē kultūras piederības, konkrētu kultūru pazīmes, kultūras mantojuma, kultūru mijiedarbības un kultūras komercializācijas izpausmes. Raksturo eurocentrisma ideju kā kultūras dialoga konceptu. Argumentēti pamato savu attieksmi eurocentrisma jautājumā. Raksturo un novērtē savu nacionālo kultūridentitāti, saskata savu vietu kultūrprocesu veidošanā.
4. Spēj: salīdzināt, analizēt un vērtēt kultūras sasniegumus, liecības un informatīvos avotus. Zina: indikatoru mijiedarbību dažādās kultūrās. Izprot: kultūras pastāvēšanas un darbības indikatorus un to īpatsvaru kultūras veidošanā.	20% no moduļa kopējā apjoma	Definē jēdzienu kultūras indikatori un nosauc galvenos kultūras indikatorus. Analizē kultūras norišu interpretēšanas robežas. Novērtē savas radošās prasmes.	Atklāj būtiskākos dažādu kultūru indikatorus katrā no kultūrām un min kultūras indikatoru piemērus. Interpretē dažādu indikatoru mijiedarbību dažādās kultūrās, pamato mainīguma iemeslus. Iesaistoties vietēja vai valsts mēroga kultūras notikumos, kā arī radot konkrētai mērķauditorijai paredzētu kultūras produktu, reflektē savas radošās prasmes.
5. Spēj: lietot profesionālajā saziņā vienu svešvalodu un izmantot profesionālo terminoloģiju vismaz divās valodās rakstiski un mutiski. Zina: profesionālo terminoloģiju un valodas apguves iespējas profesionālo zināšanu pilnveidei. Izprot: informācijas tehnoloģiju izmantošanas nozīmīgumu valodu apguvē un darba tirgus izpētē.	50% no moduļa kopējā apjoma Profesionālā svešvaloda	Raksturo starpkultūru nozīmi valodas apguvē. Definē valodu prasmes nozīmi karjeras veidošanā, veido Europass CV, motivācijas vēstuli vienā no svešvalodām. Nosauc un analizē informācijas tehnoloģiju izmantošanas iespējas valodu apguvē un darba tirgus izpētē. Lieto profesionālo terminoloģiju. Veido vienkāršus tekstus. Aizpilda vai pēc norādījumiem veido ar profesiju saistītu dokumentāciju. Nosauc valodas apguves iespējas profesionālo zināšanu pilnveidei (piemēram, video, lasāmviela, telefonsaruna, dialogs).	Ilustrē ar piemēriem un izskaidro starpkultūru nozīmi valodas apguvē. Novērtē valodu prasmes nozīmi karjeras veidošanā. Patstāvīgi veido Europass CV, motivācijas vēstuli, aizpilda anketu. Patstāvīgi izmanto informācijas tehnoloģiju iespējas valodu apguvē un darba tirgus izpētē. Lieto plašu profesionālās leksikas krājumu profesionālajā saziņā. Veido labi strukturētus, detalizētus tekstus. Aizpilda vai patstāvīgi veido ar profesiju saistītu dokumentāciju. Definē priekšrocības un ierobežojumus valodas profesionālās pilnveides avotos. Novērtē savas klausīšanās un runāšanas prasmes līmeņus.

Moduļa „Sociālās un pilsoniskās prasmes” (1. līmenis) apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamo spējas analizēt sabiedrības un indivīda savstarpējās attiecības un to regulējumus, izvērtēt apkārtējos notikumus no dažādām perspektīvām, ievērot demokrātiskas sabiedrības pamatvērtības, pieņemt pārdomātus, izsvērtus un atbildīgus lēmumus savas un apkārtējo dzīves kvalitātes uzlabošanai.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamo prasmes: 1. Apzināt sevi kā daļu no mūsdienu sabiedrības. 2. Piedalīties pilsoniskajā un sabiedriskajā dzīvē, balstoties uz izpratni par sociālajiem un politiskajiem konceptiem un struktūrām. 3. Pieņemt lēmumus par darba vai mācību uzdevumu veikšanu. 4. Saskatīt dažādu sabiedrības jomu un parādību saistību ar morāli un tikumību. 5. Risināt problēmas un veikt uzdevumus, izmantojot kognitīvās prasmes un izvēloties piemērotākās metodes un informāciju.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūta pamatzglītība.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Sociālās un pilsoniskās prasmes (1. līmenis)" apguves rezultātā izglītojamie kārtā pārbaudījumu – prezentē savas zināšanas par valsts iekārtu, valsts pamatlikumu, valsts tiesību sistēmu, morāli, personības lomu lēmumu pieņemšanā. Izglītojama var veidot portfolio, kurā iekļauti rezultāti par mācību satura apguvi.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis iekļaujams profesionālās izglītības programmās 3. un 4. Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeņu profesionālās kvalifikācijas apguvei.

Moduļa „Sociālās un pilsoniskās prasmes” (1. līmenis) saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: apzināties sevi kā daļu no mūsdienu sabiedrības. Zina: indivīda/ personības un sabiedrības sadarbības veidus un raksturojumu. Izprot: indivīda/ personības un sabiedrības līdzdarbības veicināšanas nepieciešamību un apzinās pilsoniskās	35% no moduļa kopējā apjoma	Atpazīst un interpretē personības iezīmes – īpašības, indivīda sociālās, emocionālās prasmes. Ar piemēriem analizē ieradumu veidošanos (mehānismus). Diskutē par vērtībām – brīvība, godīgums, taisnīgums, solidaritāte, vienlīdzība, ģimene, darbs u.c. Vispārīgi izvērtē kultūras un reliģiskās tradīcijas apkārtējā vidē.	Vērtē savas stiprās un vājās puses, pamatojoties uz paša veidoto savas personības raksturojumu, plāno saviem personiskajiem un profesionālajiem mērķiem atbilstošu ieradumu veidošanos, izvērtējot personisko pieredzi. Detalizēti raksturo sabiedrības pamatvērtības. Izvirza dzīves mērķus un darbojas, lai prognozētu, patstāvīgi pieņemtu

apziņas avotus.		Pieņem lēmumus un plāno savu nākotnes karjeru, izvairoties no augsta riska uzvedības, lai iekļautos darba tirgū un nepakļautu sevi sociālās atstumtības riskam. Ar dažādiem piemēriem skaidro konkrētus morālās un juridiskās atbildības veidus un izpausmes. Pamatojoties uz Latvijas vēstures 20. gadsimta piemēriem, vērtē vēstures aspektus, kas varētu sekmēt indivīda attieksmi pret valsti un piederības izjūtu valstij. Skaidro savu saikni ar Latvijas valsti, veido aktīvā pilsoņa plānu un īsteno daļu no tā. Definē personības lomu lēmumu pieņemšanā. Pamato riska un aizsargfaktoru ietekmi uz saprātīga lēmuma pieņemšanu. Apraksta problēmas/ darba situācijas, saistītas ar darbinieka izturēšanos vai uzvedību. Vērtē sevi dažādās sociālajās lomās. Izskaidro izvēles brīvību attiecībā uz profesionālās karjeras plānošanu. Pamato profesionālo karjeru kā personīgu mērķi un līdzekli citu sev svarīgu mērķu sasniegšanai. Atpazīst mācīšanās un pašmācības prasmes kā veidu, lai plānotu personīgo profesionālo izaugsmi.	atbildīgus un izsvērtus lēmumus par savu nākotnes darbības jomu (karjeru), ņemot vērā informāciju par izmaiņām darba tirgū, respektējot vajadzības un vērtības. Ar piemēriem ilustrē tiesisko risinājumu situācijām, kur iespējama juridiskās atbildības iestāšanās. Izmantojot piemērus no pagātnes un tagadnes, diskutē par nacionālās identitātes lomu valstiskās identitātes veidošanā. Salīdzina dažādas lēmumu pieņemšanas stratēģijas², piemēram, lēmumu pieņemšanas koks, E. Bono sešu cepuru metode. Vērtē riska un aizsargfaktoru ietekmi uz saprātīga lēmuma pieņemšanu. Analizē problēmsituācijas, izdara secinājumus par pašvērtējuma un pašcieņas nozīmi lēmumu pieņemšanā par savu izturēšanos vai uzvedību. Veido pašvērtējumu, pamatojoties, piemēram, uz savu vērtību, prasmju, spēju, rakstura, temperamenta, vajadzību izpēti. Realizē izvēles brīvību, plānojot profesionālo karjeru. Diskutē par profesionālās pašpilnveides un pilnveidošanās iespējām. Novērtē mācīšanās un pašmācību prasmes kā veidu, lai uzlabotu personīgo profesionālo attīstību saskaņā ar jau izdarīto izvēli.
2. Spēj: apzināti piedalīties pilsoniskajā un sabiedriskajā dzīvē, balstoties uz izpratni par sociālajiem un politiskajiem konceptiem un struktūrām. Zina: leģitimitātes nozīmi, sabiedrības un valsts attiecību raksturojumu.	20% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc valsts iekārtas (unitāra, federatīva valsts, konfederācija) un valsts valdīšanas formas (republika, monarhija). Nosauc politiskos režīmus (autoritārisms, totalitārisms, demokrātija). Definē jēdzienu vara un uzskaita dažādus varas veidus.	Formulē, kāpēc ir nepieciešama valsts. Izskaidro dažādu valsts iekārtu un pārvaldības formu atšķirības. Skaidro politisko režīmu atšķirības. Ilustrē jēdzienu vara, atšķir dažādus varas veidus un politisku varu no citiem varas izpausmju veidiem. Salīdzina un novērtē valstu politiskās sistēmas un

Izprot: sabiedrības un indivīda līdzdalību politiskajās un valsts pārvaldes struktūrās.		Nosauc valstu politiskās sistēmas un vardarbības/ nevardarbības ietekmi politikā. Apraksta sabiedrisko attiecību modeļus un to atšķirības. Definē mērķu un līdzekļu problēmas būtību politikā. Apraksta politisko lēmumu pieņemšanas procesu. Nosauc iespējamās politiskās kultūras neievērošanas sekas. Definē likumdevējvaras, izpildvaras un tiesu varas funkcijas. Apraksta Latvijas Republikas valsts iekārtas un pārvaldības formu. Definē un vispārēji skaidro jēdzienu pilsoniskā sabiedrība, kā arī pilsoniskās sabiedrības iezīmes un veidošanos. Uzskaita sabiedrības grupu atšķirīgo vajadzību un interešu veidošanās iemeslus. Apraksta tolerantu attieksmi pret sociālo faktoru atšķirībām. Nosauc valsts pienākumus un devumu indivīdam. Definē nacionālas valsts pastāvēšanas nepieciešamību. Nosauc valsts uzdevumus.	vardarbības/ nevardarbības ietekmi politikā. Salīdzina mūsdienu sabiedrības ideoloģijas, vērtības, izprot politiskās kultūras veidošanās faktoros. Izskaidro vārda brīvības un cenzūras nozīmi diskusiju kultūrā publiskajā telpā. Skaidro politiskās kultūras un politiskās atbildības pārkāpšanas cēloņus un sekas. Izskaidro varas dalīšanas principa nostiprināšanu Latvijas Republikas Satversmē. Izskaidro Latvijas Republikas valsts iekārtas un pārvaldības formu. Izskaidro pilsoniskās sabiedrības būtību un saturu, pilsoņa tiesisko piederību valstij un pilsoniskās līdzdalības formas un nozīmi. Klasificē sabiedrības grupu atšķirīgās vajadzības un intereses. Argumentē attieksmi pret sociālo faktoru atšķirībām. Novērtē savu atbildību pret valsti un valsts atbildību par saviem iedzīvotājiem. Pamato nacionālas valsts pastāvēšanas nepieciešamību. Skaidro valsts uzdevumus.
3. Spēj: pieņemt lēmumu par darba vai mācību uzdevumu veikšanu. Zina: tiesību sistēmas būtību. Izprot: normatīvo regulējumu piemērošanu profesionālajā darbībā.	20% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc tiesību lokus, tiesību nozares un apakšnozares un apraksta tiesību sistēmu Latvijā. Skaidro normatīvo aktu hierarhiju un sistēmu Latvijā. Definē tiesību pamatjēdzienus juridiska persona, fiziska persona, personas tiesībspēja un rīcībspēja. Nosauc administratīvā pārkāpuma veidus un atrod normatīvajā aktā atbilstošu soda veidu un mēru, kas var tikt piemēroti. Definē jēdzienus noziedzīgs nodarījums, nevainīguma prezumpcijas princips, taisnīguma princips, sodīšana, kriminālā	Detalizēti raksturo Latvijas tiesību sistēmu – tās iezīmes, tiesību nozares un apakšnozaru regulējuma priekšmetu. Skaidro normatīvo aktu hierarhiju un piemērošanu profesionālajā darbībā. Izskaidro tiesību pamatjēdzienu juridiska persona, fiziska persona, personas tiesībspēja un rīcībspēja atšķirību. Izskaidro un pamato administratīvā pārkāpuma veidam atbilstošu soda veidu un mēru, kas var tikt piemēroti.

		atbildība. Raksturo administratīvā pārkāpuma un kriminālpārkāpuma piemērus. Formulē darba tiesību regulējuma pamatus, darbinieka tiesības un pienākumus un darba devēja tiesības un pienākumus.² Apraksta kolektīvo darba tiesību būtību, to nozīmi; darbinieka un darba devēja attiecību regulējumu. Identificē intelektuālā īpašuma regulējuma priekšmetu, normatīvos aktus un regulējuma attīstības tendences. Identificē profesionālās darbības nozares normatīvā regulējuma priekšmetu un saturu.	Izskaidro jēdzienus noziedzīgs noziegums, nevainīguma prezumpcijas princips, taisnīguma princips, sodīšana, kriminālā atbildība. Izskaidro atšķirību starp administratīvo atbildību un kriminālatbildību. Skaidro darba tiesību regulējumu un darba līguma būtību un nozīmi.²Skaidro kolektīvo darba tiesību būtību un nozīmi; izstrādā priekšlikumus darbinieka un darba devēja attiecību regulējumam. Skaidro intelektuālā īpašuma nozīmi uzņēmumā. Apkopo normatīvos aktus, kas reglamentē noteiktu profesionālās darbības nozari.
4. Spēj: saskatīt dažādu sabiedrības jomu un parādību saistību ar morāli un tikumību. Zina: jēdzienu vara, vardarbība, mobings, bosings skaidrojumu. Izprot: morāles nozīmi sociālajās un darba attiecībās.	15% no moduļa kopējā apjoma)	Nosauc atšķirību starp varu un vardarbību. Identificē vardarbības izpausmes pašam pret sevi (piemēram, bulīmija, anoreksija, vainas un baiļu izjūta, pārspīlēta uztraukšanās par citu viedokli, nekritiska sevis pakļaušana ārējām prasībām). Definē, kas ir mobings, bosings. Nosauc rīcības soļus mobinga, bosinga gadījumos. Formulē nepieciešamību saskaņot individuālās vēlmes ar citu vajadzībām un vēlmēm. Definē ētiskās problēmas mūsdienu sabiedrībā. Saskata saistību starp brīvu izvēli un atbildību, min piemērus. Analizē morāles nozīmi sociālajās un darba attiecībās.	Izskaidro dažādas garīgās un fiziskās vardarbības formas. Izskaidro vardarbības izpausmes pašam pret sevi (piemēram, bulīmija, anoreksija, vainas un baiļu izjūta, pārspīlēta uztraukšanās par citu viedokli, nekritiska sevis pakļaušana ārējām prasībām). Izskaidro mobinga, bosinga izpausmes. Izvēlas tolerantu attieksmi pret dažādām sabiedrības grupām, veicinot to iekļaušanos sabiedrībā. Izvērtē ētiskās dilemmas mūsdienu sabiedrībā. Izvērtē atsauksmes interneta portālos un reklāmās, izmanto ētikas principus internetā.
5. Spēj: risināt problēmas un veikt uzdevumus, izmantojot kognitīvās	10% no moduļa	Nosauc savu uztveres tipu un atbilstošas mācīšanās stratēģijas. Apraksta savas	Analizē savu uztveres tipu un atbilstošas mācīšanās stratēģijas dažāda veida

prasmes un izvēloties piemērotākās metodes un informāciju. Zina: uztveres tipa un personības virzības saistību ar mācīšanās stratēģiju. Izprot: priekšrocības un trūkumus, darbojoties grupā un autonomi; konstruktīvas sadarbības priekšnosacījumus.	kopējā apjoma	rakstura īpašības profesionālās jomas kontekstā. Definē izdegšanas sindromu un stresa vadību. Nosauc stresa sekas. Apraksta A. Maslova vajadzību hierarhijas modeli. Nosauc dažādus motivācijas veidus. Nosauc savas personības vienojošo ar līdzcilvēkiem un atšķirīgo vērtību izpratnes ziņā no citiem. Nosauc personības iezīmes. Nosauc svarīgākos bioloģiskos un sociālos faktorus, kas ietekmē cilvēka attīstību. Apraksta sociālās vides ietekmi uz psihisko veselību.	zināšanu un prasmju apguvei. Raksturo sevi, analizē savas rakstura īpašības profesionālās jomas kontekstā. Raksturo izdegšanas sindromu un stresa vadību. Izskaidro izdegšanas sindroma un stresa ietekmi uz darbaspējām un lēmumu pieņemšanu. Analizē cilvēku dažādās vajadzības un dažādos motivācijas veidus. Raksturo indivīdu atšķirīgo un līdzīgo vajadzību un vērtību ietekmi uz darba rezultātu. Atšķir jēdzienus cilvēks, indivīds, personība. Raksturo bioloģisko un sociālo faktoru ietekmi uz personības īpašībām un kognitīvo spēju veicināšanu. Atšķir veselīga un neveselīga dzīvesveida veicinošos faktorus.
--	----------------------	---	---

Moduļa „Sociālās un pilsoniskās prasmes” (2. līmenis) apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamo spējas novērtēt demokrātijas pamatprincipus, pilsoņu tiesības un cilvēktiesības, veidojot aktīvu pozīciju – efektīvi darboties tirgus ekonomikā balstītā sabiedrībā, līdzdarboties sabiedriskajā dzīvē, aizstāvēt savas un citu tiesības un analizēt pieejamos datus par sociālajiem, ekonomiskajiem un politiskajiem procesiem sabiedrībā.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamo prasmes: 1. Skaidrot sabiedrības struktūru un indivīdu savstarpējās attiecības. 2. Patstāvīgi un mērķtiecīgi meklēt, izvērtēt un radoši izmantot informāciju mācību vai profesionālo darba uzdevumu izpildei un problēmu risinājumiem. 3. Veidot un kritiski analizēt mijiedarbību ar citiem cilvēkiem, sadarboties, respektējot sabiedrības daudzveidību, un rīkoties saskaņā ar morāles principiem. 4. Plānot pašpilnveidi un profesionālo karjeru. 5. Uzņemties atbildību par sava dzīvesveida kvalitāti.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūta vidējā izglītība.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Sociālās un pilsoniskās prasmes (2. līmenis)" apguves noslēgumā izglītojamie kārto pārbaudījumu –veido prezentācijas par sociālo attiecību daudzveidību un cilvēku mijiedarbību saskarsmes procesā un izvērtē pieejamos datus par sociālajiem, ekonomiskajiem un politiskajiem procesiem sabiedrībā.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis iekļaujams profesionālās izglītības programmās 3. un 4. Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeņu profesionālās kvalifikācijas apguvei.

Moduļa „Sociālās un pilsoniskās prasmes” (2. līmenis) saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: skaidrot sabiedrības struktūru un indivīdu savstarpējās attiecības. Zina: sabiedrību un indivīdu vienojošās vērtības. Izprot: pilsoniskās un tiesiskās ietekmes veidus lokālā un globālā mērogā.	10% no moduļa kopējā apjoma	Atšķir juridiskās atbildības veidus, min konkrētus piemērus dažādās dzīves situācijās. Vispārīgi analizē dažādus tiesiskos strīdus un tiesiskās attiecības tajos, piemēklē tiem atbilstošas tiesību normas. Diskutē par cilvēku vajadzībām, vērtībām un analizē dažādas taisnīguma izpratnes. Ar piemēriem skaidro, kāpēc sociālā identitāte ir mainīga.	Skaidro indivīda tiesību nozīmi indivīda tiesību aizsardzībā, sabiedrības attīstībā un efektīvā pārvaldībā. Prognozē tiesisko risinājumu situācijām, veido argumentētus secinājumus par tiesībaizsardzības mehānismiem. Piedalās sabiedrības labklājības veicināšanas un sabiedrības kopīgo interešu īstenošanas aktivitātēs. Piedāvā un īsteno konkrētas rīcības iniciatīvas,

		Vispārīgi raksturo sabiedrības noslāņošanas un sociālās mobilitātes iespējas dažādos laikos un vidēs, saistot to ar personisko pieredzi.	kas vērstas uz nacionālās, reģionālās vai vietējās identitātes apzināšanos. Modelē lokālo un globālo procesu ietekmi uz dažādiem sabiedrības slāņiem/grupām.
2. Spēj: patstāvīgi un mērķtiecīgi meklēt, izvērtēt un radoši izmantot informāciju mācību vai profesionālo darba uzdevumu izpildei un problēmu risinājumiem. Zina: tiesisko interešu aizstāvības veidus un iespējas. Izprot: tiesībsargājošo, kontroles un uzraudzības institūciju funkcijas.	15% no moduļa kopējā apjoma	Definē tiesisko interešu aizstāvības veidus un institūcijas, šķīrējtiesu lomu un funkcijas. Izskaidro administratīvo lietu virzību iestādē. Nosauc Latvijas Republikas tiesu sistēmas darbības principus administratīvajā procesā. Definē Satversmes tiesas izveides mērķi un tās nozīmi. Nosauc Eiropas Savienības tiesas un citu starptautisko tiesu veidus. Uzskaita starptautiskās organizācijas, kas ietekmē starptautisko politiku. Nosauc mūsdienu pasaules galvenos starptautiskos konfliktu cēloņus. Definē Eiropas Savienības izveidošanas mērķus un darbības pamatprincipus. Skaidro ar piemēriem Latvijas dalības Eiropas Savienībā nozīmi un mērķus. Nosauc Eiropas Savienības galvenās institūcijas.	Skaidro tiesībsargājošo, kontroles un uzraudzības institūciju funkcijas Latvijā. Analizē šķīrējtiesu un Latvijas Republikas vispārējās jurisdikcijas tiesu darbības atšķirības. Modelē administratīvo lietu virzību iestādē. Skaidro Latvijas Republikas tiesu sistēmas darbību administratīvajā procesā Izskaidro konstitucionālās sūdzības iesniegšanas gadījumus un kārtību. Izskaidro vēršanās Eiropas Savienības un starptautiskajās tiesās principus. Izskaidro starptautisko organizāciju ietekmi uz starptautiskās politikas veidošanu. Raksturo mūsdienu pasaules galvenos starptautiskos konfliktu cēloņus. Izskaidro Eiropas Savienības izveidošanas mērķus un darbības pamatprincipus. Novērtē Eiropas Savienības mērķus un Latvijas dalības ietekmi un nozīmi. Raksturo Eiropas Savienības galvenās institūcijas.
3. Spēj: veidot un kritiski analizēt mijiedarbību ar citiem cilvēkiem, sadarboties, respektējot sabiedrības daudzveidību, un rīkoties saskaņā ar morāles principiem. Zina: efektīvas saskarsmes priekšnosacījumus. Izprot: sociālo attiecību dažādību.	35% no moduļa kopējā apjoma	Skaidro jēdzienus stereotipi (piemēram, sociālie, vecuma, dzimuma u.c.), aizspriedumi (piemēram, par kādu cilvēku, cilvēku grupu vai sabiedrības parādību u.c.). Izmantojot piemērus, analizē komunikācijas veidus. Nosauc efektīvas saskarsmes priekšnosacījumus un konfliktu cēloņus, attīstību un risināšanas stratēģijas. Atpazīst situāciju, kad notiek manipulācija. Vispārēji skaidro ar piemēriem jēdzienus manipulācija, pārliecināšana, viedokļu	Argumentē ar personības īpašībām saistītos stereotipus. Novērtē verbālās un neverbālās saskarsmes aktualitāti. Izmanto dažādus efektīvas saskarsmes paņēmienus modelētā vienkāršā konfliktsituācijā. Salīdzina un analizē pretējus argumentus. Vispārēji analizē agresijas pazīmes un to ietekmi uz attiecībām. Raksturo dažādu grupu veidus un atpazīst dažādus procesus grupā, raksturo tos, piedalās grupas lēmuma pieņemšanas procesā modelētā situācijā.

		apmaiņa. Skaidro jēdzienu grupa. Nosauc grupu veidus un procesus grupā, lēmuma pieņemšanas posmus grupā. Atšķir sociālās lomas un statusa nozīmi grupā. Argumentē indivīda uzvedību pūlī un masu ietekmēšanas veidus. Analizē līdera lomu grupā, zina līdera pozīciju un līderības stilus. Analizē un vērtē mūsdienu sabiedrības un dabas vides ētiskās problēmas. Diskutē un vada diskusiju par mūsdienu ētiskajām problēmām, piedāvā to risinājumus.	Skaidro atšķirības starp sociālajām lomām un statusiem. Saskata indivīdu vai dažādu grupu vērtību sistēmu atšķirības, salīdzina un analizē tās. Novēro un analizē grupas dalībnieku un līdera uzvedību grupā. Argumentē ekoloģiski pieļaujamu attieksmi pret dabu un pamato savu viedokli par dzīvnieku tiesībām, veģetārismu. Izmantojot vairākus piemērus, kritiski izvērtē dažādas ētikas teorijas, saistot tās ar savu pieredzi, skaidro to lietojuma problēmas un iespējas.
4. Spēj: plānot pašpilnveidi un profesionālo karjeru. Zina: plānošanas un lēmumu pieņemšanas principus. Izprot: darbinieka motivēšanas un talantu attīstīšanas nozīmi darba kvalitātes paaugstināšanā.	20% no moduļa kopējā apjoma	Raksturo mācīšanās un pašmācību prasmes kā veidu, lai uzlabotu karjeras iespējas saskaņā ar jau izdarītajām izvēlēm. Uzskaita pārmaiņu pieņemšanas posmus darba zaudējuma/ maiņas gadījumā. Novērtē efektīvu uzvedības modeli, kas sekmētu karjeras attīstību nākotnē, iegūstot jaunas zināšanas un prasmes par sociālajām attiecībām. Vispārīgi formulē nacionālo un Eiropas institūciju aktivitātes un īstenotās programmas darba, izglītības un apmācību jomās.	Novērtē mācīšanās un pašmācību prasmes kā veidu, lai uzlabotu karjeras iespējas saskaņā ar jau izdarītajām izvēlēm Izprot pārmaiņu pieņemšanas posmus darba zaudējuma/ maiņas gadījumā. Iegūstot jaunas zināšanas un prasmes par sociālajām attiecībām, veido efektīvu uzvedības modeli, kas sekmē profesionālo izaugsmi. Salīdzina un analizē darba procesus integrētajā perspektīvā, lai izvēlētos sev piemērotu karjeru saskaņā ar personības stiprajām pusēm.
5. Spēj: uzņemties atbildību par sava dzīvesveida kvalitāti. Zina: saslimstības struktūras izmaiņas pēdējās desmitgadēs. Izprot: saistību starp cilvēka dzīvesveidu un veselību.	20% no moduļa kopējā apjoma	Skaidro jēdzienus dzīvesveids, veselīgs dzīvesveids, dzīves stils, dzīves kvalitāte u.c. un pamato ar piemēriem no savas pieredzes. Vispārīgi izvērtē saistību starp cilvēka dzīvesveidu un veselību. Vispārīgi raksturo, kas ir tā saucamās "civilizācijas" slimības. Diskutē par iedzīvotāju veselīgu uzturu un fizisko aktivitāšu veicināšanas pasākumiem.	Kritiski izvērtē savu dzīvesveidu un dzīves kvalitāti. Analizē sava un/vai citu cilvēku dzīvesveida (paradumu) iespējamo ietekmi uz veselību. Raksturo "civilizācijas" slimību pazīmes/simptomus, mijiedarbību ar veselīgu dzīvesveidu, fiziskām aktivitātēm un veselīgu uzturu. Argumentē savu uztura izvēli un izvērtē piemērotākās/atbilstošākās fiziskās aktivitātes.

Moduļa „Zaļās prasmes” apraksts

Moduļa mērķis	Sekmēt izglītojamā spējas veikt savu profesionālo darbību atbilstoši vides ilgtspējīgai attīstībai, resursus taupošai un energoefektīvai saimniekošanai, kā arī ikdienā pieņemt videi labvēlīgus un zaļajai domāšanai atbilstošus lēmumus.
Moduļa uzdevumi	Attīstīt izglītojamā prasmes: 1. Izskaidrot konkrētai situācijai svarīgākos ilgtspējīgas attīstības kritērijus. 2. Sasaistīt ilgtspējīgas attīstības ideju ar dabas resursu racionālu izmantošanu. 3. Novērtēt cilvēku saimnieciskās darbības ietekmi uz bioloģisko daudzveidību. 4. Analizēt informāciju par efektīvu energoresursu izmantošanu. 5. Šķirot atkritumus, ievērojot videi draudzīgas apsaimniekošanas pamatprincipus. 6. Ievērot veselīga uztura pamatprincipus dzīvildzes nodrošināšanai.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūta pamatzglītība.
Moduļa apguves novērtēšana	Moduļa "Zaļās prasmes" apguves noslēgumā izglītojamais kārto pārbaudījumu – veido prezentāciju, kurā iekļauj priekšlikumus un secinājumus par ilgtspējīgu resursu izmantošanu savā ikdienā.
Moduļa nozīme un vieta kartē	Modulis "Zaļās prasmes" ir mūžizglītības modulis. Profesionālās vidējās izglītības programmās ar īstenošanas ilgumu četri gadi moduļa saturs tiek apgūts vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmeta kursā „Dabaszinības”.

Moduļa „Zaļās prasmes” saturs

Sasniedzamais rezultāts	Sasniedzamā rezultāta īpatsvars %	Mācību sasniegumu apguves līmeņu apraksti	
		Vidējs apguves līmenis	Optimāls apguves līmenis
1. Spēj: izskaidrot konkrētai situācijai svarīgākos ilgtspējīgas attīstības kritērijus. Zina: jēdzienu "ilgtspējīga attīstība" skaidrojumu. Izprot: ilgtspējīgas attīstības un zaļās domāšanas nozīmīgumu vides un dabas daudzveidības saglabāšanā.	20% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc ilgtspējības pamatideju. Raksturo trīs būtiskākās stratēģijas prioritātes (Latvijas kultūrtelpas attīstība, dabas resursu vērtība, cilvēkkapitāls). Apraksta cilvēka un dabas mijiedarbību, kultūras, zinātnes, izglītības un pieredzes nozīmi cilvēka dzīvesveida veidošanā. Definē jēdzienu "ilgtspējīga nākotne".	Izskaidro un pamato ilgtspējības pamatideju. Pamato ar piemēru katru no būtiskākajām stratēģijas prioritātēm (Latvijas kultūrtelpas attīstība, dabas resursu vērtība, cilvēkkapitāls). Izvērtē cilvēka un dabas mijiedarbību, kultūras, zinātnes, izglītības un pieredzes nozīmi cilvēka pasaules uzskata veidošanā. Izskaidro jēdzienu "zaļā domāšana", izvērtējot konkrētas situācijas.

2. Spēj: sasaistīt ilgtspējīgas attīstības ideju ar dabas resursu racionālu izmantošanu. Zina: dabas resursu racionālas un ilgtspējīgas izmantošanas pamatprincipus. Izprot: dabas kapitāla resursu ilgtspējīgas izmantošanas nozīmīgumu apkārtējās vides saglabāšanā.	20% no moduļa kopējā apjoma	Skaidro atjaunojamo dabas resursu (vēja, saules, ūdens, augu, dzīvnieku, gaisa) nozīmi ilgtspējīga dzīvesveida veicināšanā. Skaidro neatjaunojamo resursu (naftas, dabasgāzes, minerālu) limitu nepārsniegšanas un racionālas izmantošanas nozīmi/būtību. Skaidro ekosistēmu un vides kvalitātes saglabāšanas nozīmi.	Analizē atjaunojamo dabas resursu (vēja, saules, ūdens, augu, dzīvnieku, gaisa) nozīmi ilgtspējīga dzīvesveida veicināšanā. Analizē neatjaunojamo resursu (naftas, dabasgāzes, minerālu) limitu nepārsniegšanas un racionālas izmantošanas iespējas. Izvērtē ekosistēmu un vides kvalitātes saglabāšanas iespējas.
3. Spēj: novērtēt cilvēka saimnieciskās darbības ietekmi uz bioloģisko daudzveidību. Zina: bioloģiskās daudzveidības līmeņus; floras un faunas aizsargājamās sugas; invazīvo augu un dzīvnieku sugas; bioloģiskās daudzveidības fragmentāciju; saimnieciskās darbības priekšrocības un trūkumus īpaši aizsargājamās dabas teritorijās; bioloģiskās daudzveidības monitoringu; ekoloģiskās pēdas nospiedumu. Izprot: īpaši aizsargājamo teritoriju un bioloģiskās daudzveidības saistību, saimnieciskās darbības ietekmi uz dabas un klimata pārmaiņām	20% no moduļa kopējā apjoma	Atpazīst cilvēka saimnieciskās darbības veidus, kas ietekmē bioloģiskās daudzveidības pamatnosacījumus. Nosauc bioloģiskās daudzveidības četrus līmeņus, minot divus raksturojošus piemērus. Vispārīgi raksturo Latvijas floru un faunu, to aizsargājamās sugas. Nosauc desmit Latvijas invazīvo augu un dzīvnieku sugas. Raksturo ar trīs piemēriem saimnieciskās darbības priekšrocības un trūkumus īpaši aizsargājamās dabas teritorijās. Nosauc trīs bioloģiskās daudzveidības monitoringa piemērus. Nosauc piecus saimnieciskās darbības veidus, kas ietekmē dabas un klimata pārmaiņas. Aprēķina ekoloģiskās pēdas nospiedumu.	Izskaidro cilvēka saimnieciskās darbības veidus, kas ietekmē bioloģiskās daudzveidības pamatnosacījumus. Izskaidro dzīvības procesu daudzveidību, saskatot to vienojošās likumsakarības. Skaidro Latvijas floras un faunas aizsargājamo sugu nozīmi ekosistēmā. Raksturo Latvijas invazīvo augu un dzīvnieku sugu ietekmi uz vietējo ekosistēmu. Pamato ar pieciem piemēriem saimnieciskās darbības priekšrocības un trūkumus īpaši aizsargājamās dabas teritorijās Analizē piecus bioloģiskās daudzveidības monitoringa piemērus. Novērtē saimnieciskās darbības veidu (vismaz piecu) ietekmi uz dabas un klimata pārmaiņām – kā saimnieciskā darbība var ietekmēt apkārtējo vidi. Izskaidro ekoloģiskās pēdas nospieduma rezultātus.

4. Spēj: analizēt informāciju par efektīvu energoresursu izmantošanu. Zina: atjaunojamo energoresursu veidus. Izprot: atjaunojamo energoresursu izmantošanas iespējas saimniekošanā un sadzīvē, fosilās enerģijas izmantošanas ietekmi uz vidi, energoefektivitātes nozīmi mūsdienās.	15% no moduļa kopējā apjoma	Vispārēji skaidro kaitējumus, ko videi rada fosilās enerģijas izmantošana. Izvērtē fosilās enerģijas izmantošanas ietekmi uz vidi. Vispārīgi raksturo videi draudzīgu enerģiju. Nosauc piecus piemērus, kā saimniekošanā un sadzīvē izmanto atjaunojamus energoresursus. Identificē iekārtas, uz kurām attiecas energoefektivitātes marķējums.	Analizē kaitējumus, ko videi rada fosilās enerģijas izmantošana. Analizē fosilās enerģijas izmantošanas ietekmi uz vidi. Raksturo videi draudzīgas enerģijas veidus, to izmantošanas iespējas saimniekošanā un sadzīvē. Izskaidro, kā pēc energoefektivitātes marķējuma izvēlēties iekārtas un instrumentus darbam un sadzīvei ar iespējami mazāku enerģijas patēriņu.
5. Spēj: šķirot atkritumus, ievērojot videi draudzīgas apsaimniekošanas pamatprincipus. Zina: atkritumu veidus un videi draudzīgu to apsaimniekošanu; videi draudzīgus sadzīves atkritumu likvidēšanas pasākumus un ieguvumus. Izprot: atkritumu šķirošanas nepieciešamību, atkritumu rašanos sadzīvē un ražošanā.	10% no moduļa kopējā apjoma	Nosauc galvenos atkritumu veidus (mājsaimniecības, rūpnieciskie, speciālie, bīstamie, inertie u.c.), minot trīs piemērus no katra veida, t.sk. otrreizējās pārstrādes atkritumus. Risina atkritumu šķirošanas uzdevumus. Nosauc galvenos atkritumu radītos kaitējumus videi savā pilsētā vai pagastā. Uzskaita piecus videi draudzīgus atkritumu likvidēšanas un utilizēšanas piemērus. Atpazīst sadzīves atkritumu veidus, bīstamos un ražošanas atkritumus. Izskaidro jēdziena "ilgtspējīga atkritumu apsaimniekošana" būtību.	Raksturo galvenos atkritumu veidus (mājsaimniecības, rūpnieciskie, speciālie, bīstamie, inertie u.c.) un otrreizējās pārstrādes atkritumus. Risina atkritumu šķirošanas uzdevumus. Izskaidro un ar piemēriem pamato atkritumu radītos kaitējumus videi savā pilsētā vai pagastā. Izvērtē iedzīvotāju atkritumu likvidēšanas un utilizēšanas iespējas videi draudzīgā veidā. Novērtē sadzīves atkritumu veidus, pamatojoties uz to lietderīgu izmantošanu, identificē bīstamos un ražošanas atkritumus. Pamato ilgtspējīgas atkritumu apsaimniekošanas nepieciešamību.
6. Spēj: ievērot veselīga uztura pamatprincipus dzīvildzes nodrošināšanai. Zina: jēdzienu "cilvēkam veselīga pārtika", "bioloģiskā pārtika", "ģenētiski modificēta pārtika", "E vielas" u.c. skaidrojumu, to būtiskās pazīmes un/vai atšķirības. Izprot: veselīga uztura nozīmi dzīvildzes nodrošināšanā.	15% no moduļa kopējā apjoma	Atšķir organismam nepieciešamās uzturvielas un pārtikas piedevas. Identificē bioloģiski un industriāli ražotās pārtikas atšķirības. Nosauc E vielu iedalījumu un vismaz piecas E vielas, vispārīgi raksturo to ietekmi uz cilvēka veselību. Raksturo praktiski izmantojamos ekomarķējumus.	Izskaidro organismam nepieciešamo uzturvielu un pārtikas piedevu atšķirības. Novērtē atšķirības starp bioloģisko un industriāli ražoto pārtiku. Analizē E vielu iedalījumu, detalizēti raksturo vismaz trīs E vielas no katras grupas, izvērtē zināmākās E vielas uzturā. Analizē un raksturo ekomarķējumus un prot izvēlēties atbilstošākos konkrētai situācijai.

Programmas īstenošanai obligāti nepieciešamie materiālie līdzekļi

Nr.p.k.	Materiālie līdzekļi	Daudzums
1. Tehnoloģiskās iekārtas un darba instrumenti		
1.1.	Darba galds un krēsls	1 katram izglītojamajam
1.2.	Datorklase, kas aprīkota ar multimediju projektoru, ekrānu un profesionāliem studijas skaļruņiem	1 uz grupu
1.3.	Stacionārais vai portatīvais dators, aprīkots ar lietojumprogrammām, profesionālām audioieraksta un apstrādes datorprogrammām, audioanalizatora, skaļruņu sistēmu simulācijas, skaņas miksēšanas apstrādes programmu, virtuālajiem sintezatoriem, skaņas karti, austiņām un MIDI klaviatūru un pieeju internetam	1 katram izglītojamajam
1.4.	Dokumentu kamera	1 uz grupu
1.5.	Multifunkcionālais printeris (A4 un A3 formātam)	1 uz grupu
1.6.	Baltā tāfele (vēlams, interaktīvā)	1 uz grupu
1.7.	Krīta tāfele	1 uz grupu
1.8.	Mobilā palīgtāfele uz statīva	1 uz grupu
1.9.	Projektēšanas 2D un 3D modelēšanas programmas	1 uz grupu
1.10.	Mūzikas atskaņošanas iekārta	1 uz grupu
1.11.	Ierakstu studija, kas sadalīta vismaz divās telpās ar vizuālu komunikāciju starp tām un piemērota vismaz četru dalībnieku ansambļa izvietošanai, akustika, kas piemērota džeza un rokmūzikas ierakstu veikšanai	1 uz grupu
1.12.	Studijas aparatūra, kas piemērota vienlaicīgai ierakstu veikšanai vismaz ar 16 mikrofoniem un monitoriem vismaz četrās neatkarīgās līnijās	1 uz grupu
1.13.	Studija ar iespēju veikt skaņu ierakstu, izmantojot vismaz 16 kanālu skaņu pulti, un vismaz divām ārējās skaņu apstrādes ierīcēm	1 uz grupu
1.14.	Elektrotehnikas laboratoriju iekārtas (dažādu slēgumu veidošanai)	3 uz grupu
1.15.	Infrasarkano staru lodēšanas stacija	1 uz grupu
1.16.	Karstā gaisa lodēšanas stacija ar dažāda tipa un jaudas lodāmura uzgaļiem	1 katram izglītojamajam
1.17.	Mehāniskais un vakuuma lodalvas atsūcējs	3 uz grupu
1.18.	Vilkmes skapis	1 uz grupu
1.19.	Ultraskaņas materiāla virsmas attīrīšanas vannīņa ar attīrīšanas līdzekļiem	1 uz grupu
1.20.	Rasēšanas dēlis (mācību) ar mehānisko roku (vai "sliedi") un diviem uzstūriem: taisnlenķa un vienādmalu	1 katram izglītojamajam
1.21.	Diktofona (XLR un 3,5 mm pieslēgvietā) komplekts (diktofons, baterijas, atmiņas karte)	1 uz grupu
1.22.	Audio atskaņošanas iekārta (austiņas, skaļruņi)	1 uz grupu
1.23.	Iekārta akustisko parametru mērīšanai	1 uz grupu
1.24.	Lāzera tālmērs	1 uz 2 izglītojamajiem
1.25.	Mērlente (5 m)	1 uz 2 izglītojamajiem
1.26.	Lielas diafragmas dinamiskie mikrofoni	4 uz grupu
1.27.	Lielas diafragmas kondensatoru mikrofoni	4 uz grupu
1.28.	Mazas diafragmas kondensatoru mikrofoni	7 uz grupu
1.29.	Bezvadu piespraužamā mikrofona un XLR	1 uz grupu

	mikrofona komplekts	
1.30.	Instrumentu dinamiskie mikrofoni	6 uz grupu
1.31.	Piespraužamais mikrofons ar 3,5mm savienojumu (TRS un TRRS)	1 uz grupu
1.32.	Piestiprināmie instrumentu mikrofoni	4 uz grupu
1.33.	Virzītā mikrofona komplekts (mikrofons, vēja aizsargs, mikrofona kāts)	1 uz grupu
1.34.	Vokālu dinamiskie mikrofoni	6 uz grupu
1.35.	Mērmikrofons	1 uz grupu
1.36.	Bezvadu ausu monitori	2 uz grupu
1.37.	Grīdas monitori	6 uz grupu
1.38.	Vadu ausu monitori	4 uz grupu
1.39.	24 kanālu digitālā skaņu pults	1 uz grupu
1.40.	Skaņas samplēšanas iekārta	1 uz 5 izglītojamajiem
1.41.	Midi sintezators ar kabeli (midi kontrolieris ar taustiņiem, vismaz 4 oktāvas un 8 potenciometri)	1 uz grupu
1.42.	Midi kontrolieris, minimālais, 49 taustiņi	1 katram izglītojamajam
1.43.	Vismaz četri dažādu sintēžu sintezatori	1 uz 5 izglītojamajiem
1.44.	Platjoslu skaļruņu sistēmas	2 uz grupu
1.45.	Skaļruņu sistēma, kas nodrošina vienmērīgu pārklājumu telpā frekvenču diapazonā no 30 Hz līdz 16 kHz	1 uz grupu
1.46.	Subbasu skaļruņu sistēma	2 uz grupu
1.47.	Slēgtās monitoru austiņas	2 uz grupu
1.48.	Austiņas ar 3,5 mm savienojumu (<i>over-ear headphones</i>)	1 katram izglītojamajam
1.49.	<i>In-ear</i> austiņas	6 uz grupu
1.50.	Barošanas bloks ar regulējamu izejas spriegumu un strāvu	1 katram izglītojamajam
1.51.	BNC spraudņu presēšanas kņabiles	3 uz grupu
1.52.	Analogais testeris	1 katram izglītojamajam
1.53.	Datortīklu testēšanas iekārtu komplekts	1 katram izglītojamajam
1.54.	Dažādi komutatori, maršrutētāji, modemi, datortīkla adapteri (arī bojāti)	Atbilstoši programmas īstenošanai
1.55.	Dažādu skrūvgriežu komplekts (PZ, PH, TORX; plakana un seškantes, vēlams ESD)	1 katram izglītojamajam
1.56.	Dica kņabiles	3 uz grupu
1.57.	Digitālais multimetrs	1 katram izglītojamajam
1.58.	Divkanālu analogais un ciparu osciogrāfs	1 uz 2 izglītojamajiem
1.59.	Elektriskie mērinstrumenti (dažādu mērījumu veikšanai)	1 uz grupu
1.60.	Elektrotehnika darbiem nepieciešamie instrumenti un iekārtas	Atbilstoši programmas īstenošanai
1.61.	Funkciju ģenerators	1 uz 2 izglītojamajiem
1.62.	Instrumenti konektoru montāžai (dažāda tipa datortīkla kabeliem)	1 katram izglītojamajam
1.63.	Instrumenti vadu izolācijas noņemšanai	3 uz grupu
1.64.	Instrumentu komplekti darbam spriegumaktīvā vidē zem 1000 V	10 uz grupu
1.65.	Izolējošo vadu uzgaļu presēšanas kņabiles	3 uz grupu
1.66.	Kabeļu meklētājs	1 uz grupu
1.67.	Kalkulators	1 katram izglītojamajam
1.68.	Koaksiālā kabeļa gala attīrīšanas nazis BNC spraudņa montāžai	3 uz grupu
1.69.	Komutācijas vadi	Atbilstoši programmas īstenošanai
1.70.	Kontaktsaiņu presēšanas kņabiles	3 uz grupu
1.71.	Montiera nazis	3 uz grupu
1.72.	Osciogrāfs ar VGA izeju vai līdzvērtīgs	1 katram izglītojamajam

1.73.	RJ-11, RJ-12 un RJ-45 spraudņu knaibles	3 uz grupu
1.74.	Savienojumu testerī (dažāda tipa datortīkla kabeļiem)	1 katram izglītojamajam
1.75.	Speciālais instruments vadu iepresēšanai LSA moduļos	3 uz grupu
1.76.	UPS barošanas bloks	1 uz grupu
1.77.	Vadu appresēšanas knaibles	3 uz grupu
1.78.	Vadu uztīšanas instruments	3 uz grupu
1.79.	Stacionārais vai portatīvais dators, aprīkots ar lietojumprogrammām, profesionālām gaismošanas programmām un pieeju internetam	1 katram izglītojamajam
1.80.	Multifunkcionālais printeris, kopētājs, skeneris, A4 un A3 formāta	1 uz grupu
1.81.	Multimediju projektors un ekrāns	1 uz grupu
1.82.	Skandas	1 uz grupu
1.83.	Ekrāns	1 uz grupu
1.84.	Bezvadu prezentācijas tālvadības pults ar iebūvētu lāzera iekārtu	1 uz grupu
1.85.	Audio atskaņošanas iekārta (austiņas, skaļruņi)	1 uz grupu
1.86.	Zīmēšanas dēlis (galds)	1 katram izglītojamajam
1.87.	Laboratorijas aprīkojums un materiāli optikas eksperimentiem	1 uz grupu
1.88.	Gaismu vadības pults	1 uz grupu
1.89.	Gaismošanas tehnikas un papildaprīkojuma komplekts	1 uz grupu
1.90.	Gaismas iekārtu montāžai nepieciešamo instrumentu komplekts (uzgriežņu atslēgas, speciālās atslēgas, skrūvgriezis u.c.)	1 katram izglītojamajam
1.91.	Kolorimetrs	1 uz 2 izglītojamajiem
1.92.	Instrumenti konektoru montāžai (dažāda tipa datortīkla kabeļiem)	1 katram izglītojamajam
1.93.	Komutācijas aprīkojuma komplekts	1 uz grupu
1.94.	Elektriskie mērinstrumenti (dažādu mērījumu veikšanai)	1 uz grupu
1.95.	Elektrotehnikas laboratoriju iekārtas (dažādu slēgumu veidošanai)	3 uz grupu
1.96.	Elektrotehnikā darbiem nepieciešamie instrumenti un iekārtas	Atbilstoši programmas īstenošanai
1.97.	Dica knaibles	3 uz grupu
1.98.	Instrumentu komplekti darbam spriegumaktīvā vidē zem 1000 V	10 uz grupu
1.99.	Mērinstrumentu komplekts elektrisko mērījumu veikšanai	1 katram izglītojamajam
1.100.	Datortīklu testēšanas iekārtu komplekts	1 katram izglītojamajam
1.101.	Dažādi datortīkla adapteri (arī bojāti)	Atbilstoši programmas īstenošanai
1.102.	Dažādi maršrutētāji	Atbilstoši programmas īstenošanai
1.103.	Dažādi modemi	Atbilstoši programmas īstenošanai
1.104.	Dažādu skrūvgriežu komplekts (PZ, PH, TORX; plakana un seškantes, vēlams, ESD)	1 katram izglītojamajam
1.105.	BNC spraudņu presēšanas knaibles	3 uz grupu
1.106.	Instrumenti vadu izolācijas noņemšanai	3 uz grupu
1.107.	Izolējošo vadu uzgaļu presēšanas knaibles	3 uz grupu
1.108.	Koaksiālā kabeļa gala attīrīšanas nazis BNC spraudņa montāžai	3 uz grupu
1.109.	Montiera nazis	3 uz grupu
1.110.	RJ-11, RJ-12 un RJ-45 spraudņu knaibles	3 uz grupu
1.111.	Savienojumu testerī (dažāda tipa datortīkla kabeļiem)	1 katram izglītojamajam

1.112.	Lāzera tālmērs	1 uz 2 izglītojamajiem
1.113.	Lodēšanas aprīkojums	1 katram izglītojamajam
1.114.	Luksmetrs	1 uz 2 izglītojamajiem
1.115.	Mērlente (5 m)	1 uz 2 izglītojamajiem
1.116.	Vadu appresēšanas knaibles	3 uz grupu
1.117.	Vadu uztīšanas instruments	3 uz grupu
1.118.	Stacionārais vai portatīvais dators, aprīkots ar lietojumprogrammām un profesionālām fotogrāfiju apstrādes, grafiskās apstrādes un maketēšanas, animācijas, video montāžas programmām un pieeju internetam	1 katram izglītojamajam
1.119.	Multimediju projektors un ekrāns	1 uz grupu
1.120.	Bezvadu prezentācijas tālvadības pults ar iebūvētu lāzera iekārtu	1 uz grupu
1.121.	Kopētājs	1 uz grupu
1.122.	Krāsu printeris vismaz A3	1 uz grupu
1.123.	Tintes printeris	1 uz grupu
1.124.	Skeneris	2 uz grupu
1.125.	Aprīkota fotostudija (gaismas, statīvi, foni, impulsa gaismas u.c.)	2 uz grupu
1.126.	Fotokamera (soma, aprīkota ar objektīvu, diviem akumulatoriem, lādētāju un atmiņas karti)	1 katram izglītojamajam
1.127.	Lielformāta foto kamera	1 uz grupu
1.128.	Sporta kamera ar aprīkojumu un stiprinājumiem	2 uz grupu
1.129.	Objektīvi (fiksētais, platleņķa, tālummaiņas, makro)	1 katram izglītojamajam
1.130.	Fotokameras pleca statīvs	1 katram izglītojamajam
1.131.	Fotokameras stabilizators	4 uz grupu
1.132.	Fotokameras statīvs ar statīva "galvu"	1 katram izglītojamajam
1.133.	Videokamera (soma, aprīkota ar objektīvu, diviem akumulatoriem, lādētāju un atmiņas karti)	4 uz grupu
1.134.	360 grādu kamera ar aprīkojumu	2 uz grupu
1.135.	Gaismošanas aprīkojums ārpus studijas darbiem (pārnēsājamās gaismas, statīvi, atsvari, stiprinājumi u.c.)	1 uz grupu
1.136.	Bezpilota lidaparāts (drons) ar aprīkojumu	2 uz grupu
1.137.	Atstarotāji dažādu izmēru (sudraba, zelta, melnais, baltais)	10 uz grupu
1.138.	Ārējā skaņas ieraksta iekārta (ar rezerves akumulatoru un atmiņas)	1 katram izglītojamajam
1.139.	Ārējās zibspuldzes	1 uz grupu
1.140.	Ekspozimetrs	1 uz grupu
1.141.	Aprīkota fotolaboratorija	1 uz grupu
1.142.	Fotopalielinātājs	4 uz grupu
1.143.	Gaismas galdi	4 uz grupu
1.144.	Liels galds (darbam ar emulsijām)	2 uz grupu
1.145.	Zīmēšanas dēlis (galds)	1 katram izglītojamajam
1.146.	Karšu lasītājs	1 katram izglītojamajam
1.147.	Kalkulators	1 katram izglītojamajam
1.148.	Mazi lidaparāti (iespējams spēļu versija)	8 uz grupu
1.149.	Audio atskaņošanas iekārta (austiņas, skaļruņi)	1 uz grupu
1.150.	Datora ārējā video karte ar HDMI/SDI ieeju	1 uz grupu
1.151.	Multimediju projektors un ekrāns Multimediju projektors ar skandām un ekrāns	1 uz grupu
1.152.	Tintes vai lāzera printeris krāsainām izdrukām	1 uz grupu
1.153.	Atbilstoša filmēšanas vide (paviljons) ar dažādiem priekšmetiem scenogrāfijas izveidei	1 uz grupu
1.154.	Fotokamera ar filmēšanas funkciju (soma,	1 katram izglītojamajam

	aprīkota ar zoom objektīvu (18-55mm), diviem akumulatoriem, lādētāju un atmiņas karti, karšu lasītāju)	
1.155.	Ierīce filmēšanai (video kamera) un tās aprīkojums	1 uz grupu
1.156.	Video kameras (ar manuāli ekspozīcijas, krāsu temperatūras, regulējamiem iestatījumiem) komplekts (kamera, objektīvs, baterija, atmiņas karte)	1 uz grupu
1.157.	Videokamera (soma, aprīkota ar maināmu objektīvu(18-55mm), diviem akumulatoriem, lādētāju un atmiņas karti un karšu lasītāju)	1 katram izglītojamajam
1.158.	Videokamera (soma, aprīkota ar objektīvu, diviem akumulatoriem, lādētāju un atmiņas karti)	1 katram izglītojamajam
1.159.	Viedierīce	1 katram izglītojamajam
1.160.	Viedtālrunu mikrofoni	1 katram izglītojamajam
1.161.	360 grādu kamera ar papildus akumulatoru	1 uz grupu
1.162.	Austiņas ar 3.5mm savienojumu (over-ear headphones)	1 katram izglītojamajam
1.163.	Ārējais kameras mikrofons	1 katram izglītojamajam
1.164.	Ārējā skaņas ieraksta iekārta (ar rezerves akumulatoru un atmiņas karti)	1 uz grupu
1.165.	Ierīce skaņas ieraksta veikšanai un tās aprīkojums	1 uz grupu
1.166.	Kamera ar mikrofona ieeju un HDMI/SDI izeju, papildus akumulatoru un/vai ārējo barošanas bloku	1 uz grupu
1.167.	Bezvadu "lavalier" tipa mikrofona komplekts (mikrofons, raidītājs, uztvērējs)	1 uz grupu
1.168.	Diktafona (XLR pieslēgvietā) komplekts (diktafons, baterijas, atmiņas karte)	1 uz grupu
1.169.	Bezvadu piespraužamā mikrofona un XLR mikrofona komplekts	1 uz grupu
1.170.	Piespraužamais mikrofons ar 3.5mm savienojumu(TRS un TRRS)	1 uz grupu
1.171.	Portatīvās rācījas ar iespēju pieslēgt austiņas un mikrofonu vai audio uztvērējs/raidītājs ar divvirzienu komunikāciju iespējām	2 uz grupu
1.172.	Virzītā mikrofona komplekts (mikrofons, vēja aizsargs, mikrofona kāts)	1 uz grupu
1.173.	Wi-fi modems ar interneta pieslēgumu tiešraižu translācijai internetā	1 uz grupu
1.174.	Kameras elektroniskā stabilizatora komplekts	1 uz grupu
1.175.	Kameras pleca statīva komplekts	1 uz grupu
1.176.	Kameras sliedes	1 uz grupu
1.177.	Kameras slīdnis (slaideris)	1 uz grupu
1.178.	Kameras stabilizators (mehānisks vai elektronisks)	1 uz grupu
1.179.	Kameras statīvs	1 katram izglītojamajam
1.180.	Kino gaismu komplekts (vismaz trīs dažādas intensitātes kino gaismas, atstarotāji, filtri, pagarinātāji, statīvi)	1 uz grupu
1.181.	Video gaismu komplekts	1 uz grupu
1.182.	Apgaismojuma aprīkojums	1 uz grupu
1.183.	Bezpilota lidaparāts (drons) ar pulti/ekrānu un papildus akumulatoru	1 uz grupu
1.184.	Video mikseris daudzkanālu video avotu montāžai	1 uz grupu
1.185.	Zīmēšanas galds	1 katram izglītojamajam

1.186.	Audio atskaņošanas iekārta (austiņas, skaļruņi)	1 uz grupu
2. Materiāli, palīgmateriāli u.tml.		
2.1.	Biroja papīrs, rasēšanas papīrs (dažāda formāta)	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.2.	Kancelejas piederumi	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.3.	Rasēšanas lineālu un trīsstūru komplekts	1 katram izglītojamajam
2.4.	Zīmju komplekti (H, HB, B cietības) un zīmju asināmais	1 katram izglītojamajam
2.5.	Audioiekārtu uzskates līdzekļi	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.6.	Kravu marķēšanas zīmju uzskates līdzekļi	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.7.	Sintezatoru un samplēšanas iekārtu darbības uzskates materiāli	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.8.	Uzskates līdzekļi par mūzikas instrumentiem	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.9.	Uzskates līdzekļi pasākumu apskaņošanas sistēmu shēmām	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.10.	Uzskates līdzekļi skaņu tehnikas transportēšanas kastēm	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.11.	Uzskates materiāli darba drošībā	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.12.	Uzskates materiāli rasējumu un skiču izstrādei (ēku plāni, audio/gaismošanas sistēmu rasējumi)	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.13.	Drošības zīmju komplekts	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.14.	Elektrisko materiālu, iekārtu, mašīnu, instrumentu un darba aizsardzības līdzekļu ražotāju katalogi	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.15.	Elektroniskas mūzikas paraugu ieraksti	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.16.	Partitūru paraugi	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.17.	Pasākuma tehnisko scenāriju paraugi	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.18.	Spēka un apgaismes elektrotīklu tehniskās dokumentācijas paraugi	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.19.	Skaņu ieraksti restaurēšanai	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.20.	Skaņu ierakstu paraugi	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.21.	Fotogrāfijas, videomateriāli, skaņas ieraksti, teksti profesionālās informācijas analizēšanai	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.22.	Elektrotehnisko projektu paraugi	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.23.	Elektrotehniskās dokumentācijas veidlapas	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.24.	Mūzikas skaņdarbu paraugu bibliotēka	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.25.	Austiņas	1 katram izglītojamajam
2.26.	Datu nesēji	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.27.	Datu nesējs 1TB	1 katram izglītojamajam
2.28.	Dažāda tipa datortīkla kabeli un kabeļu konektori	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.29.	Dažādi vadi sintezatoru saslēgšanai	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.30.	Laboratorijas vadi, spraudņi, elektrisko shēmu elementi, sprieguma un strāvas avoti	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.31.	Neizolēti/izolēti vadu uzgaļi	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.32.	Dažāda tipa kabeļu posmi (VMOHBU, КСПП, ПРКПП utt.), dažādu kategoriju (5, 5d, 5e, 6, 7, 8) vītā pāra kabeļu posmi (ar uzrakstiem), dažādu optisko šķiedru un koaksiālā kabeļa posmi	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.33.	Vadi ar dažādiem šķēsgriezuma laukumiem	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.34.	PATA un SATA kabelis ar spraudņiem	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.35.	SPEAKON tipa un XLR tipa savienotāji	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.36.	Iespiedplatēs/montāžas platēs montējamie vadu uzgaļi	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.37.	Elektronikas komponentes	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.38.	Dažādas jaudas, tipu un nominālu pretestības ar izvadiem	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.39.	Kontaktspailes	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.40.	Lodēšanas materiāli un palīgmateriāli (lodalva,	Atbilstoši programmas īstenošanai

	vara izlodēšanas lente, kušņi, termopastas, termolentes, attaukošanas līdzekļi utt.)	
2.41.	Lodēšanas stacijas uzgaļu komplekts	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.42.	Materiāli radošo dabu veidošanai (tekstilmateriāli, dabas materiāli u.c.)	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.43.	Individuālo darba aizsardzības līdzekļu komplekts	1 katram izglītojamajam
2.44.	Somas tehnikas pārnēsāšanai	Pēc nepieciešamības
2.45.	Darba apģērba un individuālo aizsardzības līdzekļu komplekts	1 katram izglītojamajam
2.46.	Biroja papīrs (dažāda formāta un biezuma), rasēšanas papīrs	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.47.	Krāsu komplekts (guaša, akvarelis, akrils)	1 katram izglītojamajam
2.48.	Rasēšanas piederumu komplekts	1 katram izglītojamajam
2.49.	Otu komplekts (dažādu izmēru apaļās, plakanās)	1 katram izglītojamajam
2.50.	Arhitektūras gaismošanas paraugplāni	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.51.	Ārējās arhitektūras un interjera gaismošanas iekārtu uzskates līdzekļi	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.52.	Elektrotehniskās dokumentācijas veidlapas	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.53.	Elektrotehnisko projektu paraugi	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.54.	Ēku projektu dokumentācija	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.55.	Fotogrāfijas, video materiāli, skaņas ieraksti profesionālās informācijas analizēšanai (atbilstoši gaismošanas operatora kvalifikācijai)	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.56.	Gaismas iekārtu, papildaprīkojuma un gaismošanas iekārtu vadības tīklu uzskates materiāli	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.57.	Gaismas partitūru paraugi	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.58.	Kravu marķēšanas zīmju uzskates līdzekļi	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.59.	Mācību filmas un video materiāli	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.60.	Spēka un apgaismes elektrotīklu tehniskās dokumentācijas paraugi	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.61.	Teksta materiāli analizēšanai	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.62.	Uzskates līdzekļi gaismošanas tehnikas transportēšanas kastēm	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.63.	Uzskates materiāli darba drošībā	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.64.	Uzskates materiāli rasējumu un skiču izstrādei (ēku plāni, audio/gaismošanas sistēmu rasējumi)	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.65.	Dažāda tipa kabeļu posmi (VMOHBU, КСПП, ПРКПП utt.), dažādu kategoriju (5, 5d, 5e, 6, 7, 8) vītā pāra kabeļu posmi (ar uzrakstiem), dažādu optisko šķiedru un koaksiālā kabeļa posmi	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.66.	Neizolēti/izolētie vadu uzgaļi	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.67.	SPEAKON tipa savienotāji	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.68.	Vadi ar dažādiem šķēsgriezuma laukumiem	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.69.	Laboratorijas vadi, spraudņi, elektrisko shēmu elementi, sprieguma un strāvas avoti	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.70.	Gaismu filtri	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.71.	Iepakojamais materiāls	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.72.	Kartons, putkartons	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.73.	Līme	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.74.	Lukturītis	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.75.	Marķieri, marķēšanas un izolācijas lentes	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.76.	Atmiņas karte	1 katram izglītojamajam
2.77.	Ārējais cietais disks	2 uz grupu
2.78.	Fotoķīmijas komplekts	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.79.	Filmu glabāšanas materiāli	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.80.	Emulsijas (dažādas)	Atbilstoši programmas īstenošanai

2.81.	Fotopapīrs (dažāds - matēts, glancēts u.c.)	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.82.	Kancelejas piederumu komplekts (biroja papīrs, šķēres, lineāls, līme, dzēšgumija)	1 katram izglītojamajam
2.83.	Kartons, putkartons	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.84.	Krāsainā foto filma	1 katram izglītojamajam
2.85.	Melnbaltā foto filma	2 katram izglītojamajam
2.86.	Materiāli foto kopijām (akvareļu papīrs, koks, audums, flīzes u.c.)	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.87.	Materiālu komplekts izstādes iekārtošanai	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.88.	Papīrs (dažādu biezumu, izmēru A0-A4)	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.89.	Stikla prizma	1 katram izglītojamajam
2.90.	Rekvizīti	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.91.	Materiāli radošo dabu veidošanai (tekstilmateriāli, dabas materiāli u.c.)	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.92.	Fotogrāfijas, video materiāli, profesionālās informācijas analizēšanai	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.93.	Papildus atmiņas kartes (micro SD/SD) droniem un 360 grādu kamerām	1 uz grupu
2.94.	Pagarinātājs 50 m	1 uz grupu
2.95.	Video kabeli HDMI/SDI tiešraides video signāla nodrošināšanai	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.96.	Ārējie datu nesēji video failu uzglabāšanai	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.97.	Rezerves akumulatori kamerai	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.98.	A4 formāta biroja papīrs	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.99.	Zīmņu komplekts (H-B)	1 katram izglītojamajam
2.100.	Krāsu komplekts (guaša, akvarelis, akrils)	1 katram izglītojamajam
2.101.	Kancelejas piederumu komplekts (biroja papīrs, šķēres, lineāls, līme, dzēšgumija)	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.102.	Papīrs (dažādu biezumu, izmēru A0-A4)	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.103.	Materiāli radošo dabu veidošanai (tekstilmateriāli, dabas materiāli u.c.)	Atbilstoši programmas īstenošanai
2.104.	Fotogrāfijas, video materiāli, skaņas ieraksti profesionālās informācijas analizēšanai	Atbilstoši programmas īstenošanai

DARBĪBAS PROGRAMMAS "IZAUGSME UN NODARBINĀTĪBA" VALSTS IZGLĪTĪBAS SATURA CENTRA ESF PROJEKTS "PROFESIONĀLĀS IZGLĪTĪBAS IESTĀŽU EFEKTĪVA PĀRVALDĪBA UN PERSONĀLA KOMPETENCES PILNVEIDE" (VIENOŠANĀS NR. 8.5.3.0/16/I/001)

Aprobācijas koordinatore: Sandra Kuzņecova